К63.362.1
Н15

НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ ІСТОРІЇ

Біографічний довідник
делегатів

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА

НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ ІСТОРІЇ

Біографічний довідник делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України

Ужгород
Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ
управління у справах преси та інформації
2004

ББК 63.3(4УКР)
Н 15
УДК 94 (092) (477.87) "19"

Вперше зібрані біографічні нариси і довідки про всіх 663 делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 року і прийняв Маніфест про возз'єднання краю з Україною, реалізований в Договорі про Закарпатську Україну між Чехословаччиною і Радянським Союзом 29 червня 1945 року.

Видання здійснено за рахунок коштів, передбачених на книговидання Програмою підтримки засобів масової інформації, засновниками яких є органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, освітянських і дитячих видань, засобів масової інформації, що сприяють розвитку мов і культур національних меншин України, а також видання творів закарпатських авторів на 2004 рік.

Упорядник **О.Д.Довганич** – доктор історичних наук,
автор післямови, численних біографічних нарисів і довідок,
приміток та уточнення списків делегатів і гостей з'їзду

ISBN 966-7186-90-3

© Довганич О.Д., упорядкування,
післямова, примітки, 2004;
© Шекета А.М., передмова, 2004

26 листопада 2004 року – 60-річчя першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України

Дорогі закарпатці!

Шістдесят років відділяють нас від того листопадового дня, коли здійснилось віковічне прагнення нашого народу об'єднатися в єдиній родині зі своїми українськими братами по той бік Карпат. 26 листопада 1944 року делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України підписали Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Шістдесят років для історії невеликий період, але для Закарпаття – це ціла епоха, позначена подіями, які змінили життя, вселили надію краян на відновлення історичної можливості жити у материнській незалежній державі. Оглядаючись на пройдені роки, сьогодні можна з упевненістю сказати: свята і велика мрія наших дідів і прадідів, воля і зусилля теперішніх поколінь справдились. Всі ці роки закарпатці з честю долали нелегкі випробування, які випали на долю в цілому українського народу, і впевнено будували незалежну Українську державу. Недаремно наш край називають перлиною України. Закарпаття сьогодні – це регіон з розвинутою економікою і агропромисловим комплексом, який є привабливим як для іноземного інвестора, так і для тих, хто бажає насолодитися незрівнянною красою Карпатського краю.

Сьогодні ми особливо вітаємо тих, хто шістдесят років тому своїми підписами скріпили історичний Маніфест. Вони заклали підвалини і нам сьогодні продовжувати зводити єдиний суспільний дім для багатонаціонального українського народу. Тож будьмо гідними продовжувачами справи своїх батьків. І в радісну, і у скрутну годину єднаймося, творімо добрими справа і щирими помислами достойне життя на нашій прекрасній землі.

Щиросердно бажаємо вам, дорогі закарпатці, миру і добробуту, сімейного благополуччя і взаєморозуміння, добра і любові. Нових вам звершень і яскравих перемог на благо рідної землі!

Обласна державна адміністрація

Обласна рада

МАНІФЕСТ
першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною

Настав радісний історичний день для Закарпатської України. За допомогою героїчної Червоної Армії скинуто німецько-мадярське іго. Покладено кінець багатовіковому пануванню мадяр і всіх чужоземців на споконвічних українських землях Закарпатської України.

З'їзд народних комітетів Закарпатської України приносить від імені всього населення Закарпатської України сердечну подяку доблесній Червоній армії, яка вигнала німецько-мадярських окупантів і принесла на своїх бойових прапорах радість і щастя нашому народові. Слава Верховному Головнокомандуючому Маршалу Радянського Союзу, нашому батькові Йосифу Віссаріоновичу Сталіну!

Століттями перебуваючи у відриві від своєї матері-вітчизни України, закарпатсько-український народ був приречений на злидні і вимирання. Селянство, яке складає переважну більшість закарпатсько-українського народу, позбавлене було землі. Кров'ю і потом здобуті багатства нашого народу йшли мадярським та іншим чужоземним гнобителям. Мова наша переслідувалась, школи закривались, національна українська культура руйнувалася і знищувалась. Народ витіснявся з своїх земель чужоземцями і вимирав. За століття, з 1826 року, вимушені були, рятуючись від голоду, злиднів і поневіряння, емігрувати в чужі країни сотні тисяч закарпатських українців.

Розвал клаптевої Австро-Угорської монархії, в якій Закарпатська Україна влачила колоніальне існування, не призвів до національного, економічного і культурного відродження Закарпатської України. Наша батьківщина опинилась знову відрізаною від своєї матері-вітчизни України. Так звана "автономія" Закарпатської України в межах Чехословацької республіки, проголошена Сен-Жерменським договором 1919 року, не була установлена. Навіть у назві, створеної на руїнах Австро-Угорщини, Чехословацької республіки не знайшлося місця для нашого закарпатсько-українського народу. Від усіх керівних державних посад українці були усунуті.

Але найтяжчим для Закарпатської України був 1938 рік і наступні шість років мадярського рабства. Чехословацький уряд, відкуповуючись від насідання гітлерівської Німеччини, віддав нас у рабство мадярським фашистам. Без єдиного голосу протесту, без єдиного пострілу нами заплатили німецько-мадярським імперіалістам, щоб врятувати Чехословаччину. Закарпатська

Україна була перетворена в дрібну розмінну монету на міжнародній арені.

Так з нами чинили тому, що відірвані від своєї матері-вітчизни Радянської України, ми були беззахисними. Так з нами змогли вчинити тому, що не була доведена до кінця наша боротьба за возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною, що ми залишилися поза великою сім'єю народів Радянської Росії.

Не раз за свою історію народ Закарпатської України піднімався на боротьбу проти чужоземних гнобителів. Не згладились з пам'яті нашого покоління виступи народу за приєднання Закарпатської України до Росії, за возз'єднання з Радянською Україною. Народні збори в Мараморощі 18 грудня 1918 року і в Хусті 21 січня 1919 року, які репрезентували 420 громад, проголосили возз'єднання Закарпатської України зі всією Україною. Спроби народу добитись своєї національної незалежності нещадно подавлялись. Назавжди залишаться в історії мараморощські процеси 1904, 1913–1914 років, розстріл робітників у Хусті в 1929 році, розстріл демонстрантів у Хусті, Тур'я-Пасіці і інших селах 10 і 18 лютого 1932 року.

Вся історія Закарпатської України говорить, що наш народ, позбавлений національної незалежності, перебуваючи віками в рабстві, загине, коли залишиться в межах чужої держави. Або возз'єднання з Радянською Україною і національне відродження, або гніт, безправ'я і поступове вимирання народу Закарпатської України.

Тепер, коли народи Європи борються проти нацизму і гітлерівської тиранії, проти расової ненависті, за свою національну незалежність, було б величезною несправедливістю, коли б наш народ і надалі залишився животіти, відірваний від своєї рідної матері – Радянської України. Тільки возз'єднавшись з Радянською Україною в сім'ї братерських народів Радянського Союзу, ми забезпечимо свободу національного розвитку, внутрішній господарський розквіт і зовнішню безпеку.

Закарпатсько-український народ, вирваний з німецько-мадярського полону, вирішив раз і назавжди здійснити свою віковічну мрію і возз'єднатися з Радянською Україною. З цими думками він ішов на вибори сільських, районних і міських народних комітетів з наказом їм – добитися возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Спираючись на непохитну волю всього народу, висловлену в петиціях і постановах робітників, селян, інтелігенції і духівництва всіх міст і сіл Закарпатської України про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною, Перший з'їзд народних комітетів всієї Закарпатської України постановляє:

1. Возз'єднати Закарпатську Україну зі своєю великою матір'ю – Радянською Україною і вийти зі складу Чехословаччини.

2. Просити Верховну Раду Української Радянської Соціалістичної Республіки і Верховну Раду Союзу Радянських

Соціалістичних Республік включити Закарпатську Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки.

3. Обрати Народну Раду Закарпатської України як єдину центральну владу, діючу по волі народу на території Закарпатської України.

4. Уповноважити і зобов'язати Народну Раду Закарпатської України здійснити рішення з'їзду про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Мукачево, 26 листопада 1944 року

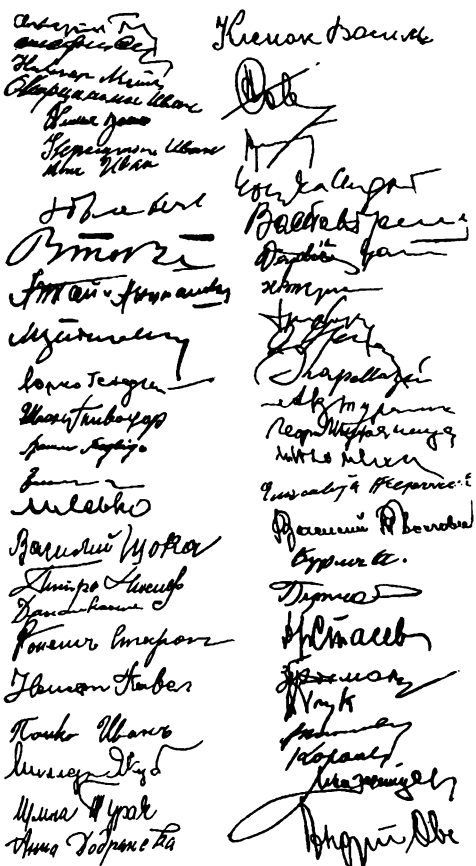

Прийнятий одноголосно на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України.

Звернення першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України до Президії Верховної Ради УРСР та Ради Народних Комісарів УРСР з проханням прийняти Закарпатську Україну до складу Радянської України

Перший з'їзд делегатів народних комітетів Закарпатської України від імені нашого багатостраждального народу шле Вам і єдинокровному народові Радянської України наш палкий і братерський привіт.

Ні один народ в Європі не перетерпів такого національного гніту, як наш маленький, але волелюбний закарпатоукраїнський народ.

Протягом багатьох віків, не по своїй вині, ми були відірвані від наших єдинокровних братів-українців по той бік Карпат і піддавались національному пригнобленню. Угорські і німецькі гнобителі перетворили закарпатських українців в безправних рабів, глумились над нашою національною самосвідомістю, душили нашу мову, культуру.

Внаслідок революції в Росії в жовтні 1917 року наші брати-українці, які живуть на схід від Карпат, створили в великій сім'ї народів Радянського Союзу дійсно народну Українську Радянську державу. Закарпатоукраїнський народ всією душею прагнув тоді возз'єднатися з Радянською Україною, про що неодноразово заявляв на весь голос. Але в той час наша мрія по злому замислу імперіалістів не здійснилась. По Сен-Жерменському договору, не питаючи нас і проти нашої волі, Закарпатську Україну включили до складу Чехословацької держави, де навіть у самій назві Чехословацької держави для нас не знайшлося місця.

Відірвані від наших єдинокровних братів-українців Радянської України, ми були в складі Чехословаччини в ролі пасинків. Наша національна культура, наша українська мова піддавалися чужому впливові. Відірвані від своєї рідної матері – Радянської України ми почували себе сиротами в складі Чехословаччини.

Волю і позбавлення від вікового рабства і національного пригнічення принесла нам визвольниця Червона армія, керована великим полководцем Йосифом Віссаріоновичем Сталіним. Сьогодні очищена закарпатська земля від наших одвічних ворогів і гнобителів – угорців і німців.

Віднині наш народ сам буде вирішувати свою долю. Ми хочемо і будемо жити в дружбі з чеським і словацьким слов'янськими народами, але ми зіллємося в одне зі всім українським народом, зі своєю матір'ю – Радянською Україною.

Від імені народу, який послав нас на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, ми урочисто заявляємо: настав довгожданний історичний час покінчити з віковою несправедливістю і навічно возз'єднатися зі всією Радянською Україною. Ми

звертаємось до Вас з проханням прийняти закарпатоукраїнський народ в єдину велику сім'ю українського народу. Народ Закарпатської України буде вічно вдячний Вам і українському народові за своє визволення. Наш народ не бажає більше залишатись в складі Чехословаччини, де ми були на становищі пасинків. Ми хочемо жити, працювати і боротися в ім'я процвітання нашої жаданої, палко коханої Батьківщини – Радянської України. Прийміть нас, вірних синів і дочок, в свою сім'ю.

Перший з'їзд делегатів народних комітетів Закарпатської України

Газ. "Закарпатська Україна". – 1944. – 27 лист. – № 7.

Незабутня осінь нашої спільної долі

Осінь... Ця пора року для України і Закарпаття знаменна двома важливими, глибокопов'язаними між собою за значимістю історичними подіями.

В осінні дні 2004 року відзначається 60-річчя доленосних подій – визволення Закарпаття і всієї України у жовтні 1944 року від німецько-фашистських загарбників та проведення 26 листопада 1944 року першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому був прийнятий Маніфест про возз'єднання Закарпаття з матір'ю-Україною. Обидві події поклали початок новій ері в історії нашого краю.

Таких подій населення чекало давно і наближало їх своєю багатовіковою і самовідданою боротьбою за визволення з-під іноземного поневолення і возз'єднання із своїми братами по той бік Карпат.

Історично так склалося, що століттями наш край був відірваний від свого кореня – східноукраїнських земель, перебував у складі Угорського королівства, Австрійської імперії, Австро-Угорської монархії, Чехословацької республіки, гортіївської Угорщини. Але в усі часи зв'язок з Україною не припинявся. І саме тому населення Закарпаття пронесло через віки свідомість єдності походження, глибоке почуття спільності своєї долі з українським народом, зберегло рідну мову, традиції, звичаї, культуру, віру, а заповітна мрія, воля і бажання багатьох поколінь закарпатців про повернення в лоно матері-Вітчизни та возз'єднання залишалися нездійсненими. Але якщо проблема возз'єднання до закінчення Першої світової війни й розпаду Австро-Угорщини мала головним чином пропагандистсько-просвітницький характер, що сприяло зростанню національної свідомості, то після розпаду Австро-Угорщини, коли постало питання, до складу якої держави увійде Закарпаття, проблема возз'єднання набула практичного звучання. І з цього приводу

історія залишила нам чимало прикладів. Нагадаємо лише окремі основні віхи таких подій у новітній час, зокрема в першій половині бурхливого XX століття, – проголошення Гуцульської республіки у східній частині Закарпаття, Всезакарпатський з'їзд у м. Хусті 21 січня 1919 року, надання автономії Підкарпатській Русі у жовтні 1938 року та проголошення незалежної Карпатської України у березні 1939 року. Це також національно-визвольний рух у краї в роки угорсько-фашистської окупації, антифашистська підпільна і партизанська боротьба закарпатських патріотів під час Другої світової війни, нелегальний перехід закарпатців до братів по той бік Карпат, добровільний вступ наших краян до лав Червоної армії і Чехословацького армійського корпусу та їх участь у боях проти фашизму на завершальному етапі війни.

Ще "народний Будитель", письменник, поет, публіцист Олександр Духнович сказав, що за горами то не чужі, а свої. І незалежно від того, хто панував на нашій землі, і як докладалися зусилля поневолювачів до придушення будь-яких проявів щодо свободи і єднання з братами на Сході, вищезгадані події прискорювали рух до визволення краю і його возз'єднання з Україною.

Відомо, що доля маленького Закарпаття у XX столітті ставала тричі міжнародною проблемою. Спочатку після розпаду Австро-Угорської монархії у 1918 році, коли наш край врешті за Сен-Жерменською угодою від 10 вересня 1919 року був приєднаний до новоутвореної Чехословацької республіки. Вдруге ця проблема вийшла на поверхню у 1938–1939 роках і як наслідок Карпатська Україна 15–18 березня 1939 року була повністю окупована угорськими військами. І втретє доля Закарпатської України постала на порядок денний після її визволення Червоною армією у жовтні 1944 року. Саме тоді з'явилися реальні можливості самостійно вирішити своє майбутнє, здійснити мрії багатьох поколінь наших краян – жити в єдиній Українській державі. І закарпатці скористалися цією можливістю.

Пам'ятаю, як радісно, з квітами, хлібом-сіллю, церковними дзвонами зустрічали наші земляки воїнів Червоної армії. Люди стихійно сходилися на збори і зустрічі з солдатами, дякували їм за визволення і висловлювали заповітну мрію про возз'єднання з

Україною. Хвиля руху за возз'єднання у жовтні та листопаді 1944 року охопила все визволене Закарпаття. В усіх містах і селах на зборах і мітингах ухвалювалися рішення, в яких населення краю просило прийняти Закарпаття до складу України. Багато листів і петицій, постанов і прохань направлялися тоді до Києва та Москви. На зборах обиралися народні комітети – органи народної влади, перед якими постали важливі і невідкладні політичні та соціально-економічні завдання, зокрема відбудова зруйнованого війною народного господарства, насамперед доріг і мостів, розподіл землі безземельним, малоземельним і багатодітним сім'ям, а також хліба і зерна, яке надходило в Закарпаття з усіх республік Радянського Союзу, відкриття шкіл та соціально-культурних закладів, ліквідація неписьменності і малописьменності, допомога фронту тощо. А народному комітету рідного мені гірського села Сойми, що на Міжгірщині, секретарем якого я працював, довелося вирішувати і проблему розселення односельців, які залишилися під зиму без житла, в сусідні села, організовувати допомогу у відбудові села, спаленого окупантами, де залишилося кілька недогорілих хат. Завдяки допомозі місцевих органів влади та держави, самовідданій праці людей село відродилося.

Найважливішим завданнням народних комітетів стало здійснення одвічної мрії і вимог населення – возз'єднати Закарпатську Україну з матір'ю-Україною.

З цією метою з ініціативи Ужгородського народного комітету (у ті часи – міська управа), який підтримали Мукачівський міський та всі окружні народні комітети, а також перша партійна конференція комуністів Закарпатської України, був створений організаційний комітет. Він і прийняв рішення провести перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України 26 листопада 1944 року в Мукачеві.

У містах і селах відбувалася широка підготовка до з'їзду. Проводилися багатолюдні збори, на яких трудящі обирали кращих представників на з'їзд і давали їм накази виконати волю народу – голосувати за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Залежно від кількості мешканців в населеному пункті збори обирали від одного до чотирьох делегатів. Мені довелося взяти участь у таких зборах у селах Сойми та Пилипець,

мешканці яких обрали чотирьох делегатів на з'їзд, в тому числі і мене.

І ось настав довгоочікуваний день, який увійшов в історію. Двадцять шостого листопада 1944 року, у Мукачеві, у переповненому залі міського кінотеатру, на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України зібралися 663 делегати. Вони представляли усі верстви населення краю – робітників і селян, ремісників і торгівців, інтелігенцію і духовенство української, угорської, словацької, німецької, румунської, єврейської і російської національностей. Серед делегатів були і учасники Хустського з'їзду 1919 року, українського національного визвольного руху 30–40-х років, колишні підпільники і партизани Другої світової війни. Крім делегатів, на з'їзді було 116 запрошених гостей від командування Червоної армії, партизанів і підпільників, знатних людей краю з числа інтелігенції та молоді.

Пригадуються хвилюючі моменти з'їзду. Відкрив його голова Мукачівського народного комітету Микола Драгула. З доповіддю "Визволення Закарпатської України від німецько-фашистських окупантів" виступив голова Ужгородського міського народного комітету Петро Сова. На закінчення доповіді він виголосив: "Ми зійшлися, щоб винести рішення про долю нашої батьківщини, нашого народу... Ми повинні повернутися після тисячолітньої розлуки в лоно нашої матері – України. Ми повинні повернутися до свого батьківського дому". Останні слова потонули в бурхливих оплесках. Делегати скандували: "Так буде!"

З особливою увагою присутні сприйняли доповідь Івана Туряниці "Возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною", у якій він розповів про минуле краю, його проблеми, найголовніші завдання і запропонував виконати гарячі бажання трудящих возз'єднатися з братами по той бік Карпат. І знову пролунало: "Так буде!".

Потім виступили делегати з'їзду від різних округів Закарпаття. Серед них Василь Бабич, Марія Барканєва, Сирена Борканюк, Марія Будай, Федір Повхан, Василь Половка, Олекса Тимко, Ганна Туряниця, Василь Фущич, Георгій Шелевер, Петро Чижмар та ін. Вони одностайно висловилися за возз'єднання Закарпаття з Україною.

На все життя залишиться мить, коли наш земляк з Волівського округу (нині Міжгірський район) Дмитро Тарахонич зачитав проект Маніфесту. Цей надзвичайної ваги і значення історичний документ закінчувався такою вимогою: "Спираючись на непохитну волю всього народу, висловлену в петиціях і постановах робітників, селян, інтелігенції і духівництва всіх міст і сіл Закарпатської України про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною, перший з'їзд народних комітетів всієї Закарпатської України постановляє:

1. Возз'єднати Закарпатську Україну зі всією великою матір'ю – Радянською Україною і вийти зі складу Чехословаччини.

2. Просити Верховну Раду Української Радянської Соціалістичної Республіки і Верховну Раду Союзу Радянських Соціалістичних Республік включити Закарпатську Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки.

3. Обрати Народну Раду Закарпатської України як єдину центральну владу, діючу по волі народу на території Закарпатської України.

4. Уповноважити і зобов'язати Народну Раду Закарпатської України здійснити рішення з'їзду про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною".

Діючи за велінням серця і виконуючи волю населення визволеного краю, ми, делегати з'їзду, з великим піднесенням, піднявши мандати, одноголосно прийняли Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. У залі відбувалося щось неймовірне. Усі встали, аплодували, вигукували радісне: "Най живе!", "Слава!", "Ура!".

Ухваленням Маніфесту остаточно була вирішена доля нашого краю, доля, якої прагнули закарпатці для себе, для сучасного і прийдешнього поколінь. Саме перший пункт Маніфесту став основою підписання в Москві 29 червня 1945 року Договору між тодішніми урядами Радянського Союзу і Чехословацької республіки, що підтвердив і юридично реалізував рішення першого з'їзду про вихід Закарпаття зі складу Чехословаччини і возз'єднання з Україною. Цим актом завершилося об'єднання всіх українських земель в єдину державу.

З'їзд розглянув і важливе питання "Про наділення селян, робітників і службовців Закарпатської України землею і лісом" і прийняв відповідну постанову.

Потім з'їзд обрав вищий орган державної влади Закарпатської України – Народну Раду, до якої ввійшло 17 чоловік, – Степан Борецький, Сирена Борканюк, Самуїл Вайс, Іван Ваш, Георгій Івашко, Ілля Керечанин, Іван Керча, Іван Кополович, Петро Лінтур, Михайло Молдавчук, Гаврило Русин, Петро Сова, Дмитро Тарахонич, Василь Теслович, Іван Туряниця, Микола Цуперяк, Хома Чекан.

27 листопада 1944 року Народна Рада сформувала уряд Закарпатської України у складі президії та одинадцяти уповноважених. Головою Народної Ради було обрано І. Туряницю (з І. Туряницею мені пощастило працювати разом в апараті обласного виконавчого комітету – секретарем облвиконкому), заступниками – П. Лінтура, П. Сову. Відділ внутрішніх справ і державної безпеки очолив І. Ваш, комунального господарства – П. Сова, фінансових справ – Г. Івашко, землеробства – М. Молдавчук, лісового господарства – М. Цуперяк, промисловості і торгівлі – С. Вайс, судочинства – С. Борецький, освіти – І. Керча, комунікацій – Г. Русин, охорони здоров'я – І. Керечанин, відділ соціальної опіки – Х. Чекан.

Перший з'їзд народних комітетів ухвалив також пропозиції про продовження повноважень делегатів на весь період до наступного з'їзду і про те, щоб день 26 листопада вважався національним святом закарпатців.

По закінченні з'їзду відбулося урочисте підписання Маніфесту всіма делегатами. Право першими поставити свій підпис під текстом історичного документа було надано делегатам Рахівського округу, населення якого першим зустріло визволителів. Делегати з'їзду засвідчили: ми зробили те, що в своїх серцях принесли від сердець наших земляків, котрі нас обирали і делегували.

Коли делегати вийшли з кінотеатру, їх обступив натовп людей, радості яких не було меж. Звістка про рішення з'їзду швидко облетіла весь край. Маніфест був схвалений і підтриманий закарпатцями, в тому числі і на з'їздах Спілки

молоді та профспілок, вчителів і працівників культури, письменників і працівників мистецтв та ін.

Тоді не існувало сили, яка могла б зупинити рух до возз'єднання, і альтернативи цьому процесу теж не було. Під Маніфестом добровільно підписалося майже все багатонаціональне доросле населення краю. Це був свого роду референдум, на якому закарпатці власними підписами юридично підтвердили своє бажання повернутися в лоно прабатьківщини і жити в єдиній українській родині.

Возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною відкрило шлях до соціально-економічного і культурного розвитку краю. З перших днів трудящі відчули турботу про себе. З усіх республік Радянського Союзу і областей України надходила значна допомога, яка сприяла суттєвим змінам у розвитку Закарпаття. Свідченням цього стали відбудова зруйнованого війною господарства, зведення нових промислових підприємств, широкої мережі освітніх, соціально-культурних, медичних закладів, відділень зв'язку, адміністративних та житлових будинків, приміщень для побутового обслуговування населення, шляхів сполучення тощо. У 1945 році вперше був відкритий у нашому краї вищий навчальний заклад – Ужгородський державний університет, нині національний. Сьогодні їх шість, не рахуючи різні філіали і відділення.

У складі України закарпатці дістали можливість розвивати свої здібності і таланти, досягли справжніх висот в освіті і культурі, літературі і мистецтві, науці й економіці, стали докторами наук, академіками, членами-кореспондентами, лауреатами державних премій, піднялися до висот державної діяльності. Імена багатьох земляків, у тому числі і нащадків делегатів першого з'їзду народних комітетів, відомі не лише в нашій країні, але й далеко за її межами.

Возз'єднання не лише відкрило шлях до соціально-економічного і культурного розвитку краю, але й попередило зникнення закарпатських русинів-українців, сприяло розвитку їх самобутньої культури, традицій, звичаїв. Традиції жити в мирі і дружбі, злагоді і взаєморозумінні з корінним населенням різних національностей, які проживають в краї, продовжують зміцнюватися, розвиватися і на сучасному етапі. Про це свідчать

позитивні зміни у сфері національних відносин. Успішно працюють національно-культурні Товариства угорців, румунів, словаків, росіян, євреїв, німців, поляків, ромів та ін. Різними мовами в Закарпатті в окремих освітніх закладах проводяться навчання, радіо- і телепередачі, виходять газети, журнали, книги, підручники.

Я щасливий, що дожив до сьогодні, коли ми маємо свою незалежну державу, свою Конституцію та символіку. І, оглядаючи шлях, пройдений протягом шістдесяти років після з'їзду, я часто задаю собі питання, чи не здійснили ми, делегати з'їзду, помилку, проголосувавши за возз'єднання з Україною. Відповідь напрошується сама собою. Помилки не було і не могло бути, адже у нас був єдиний шанс – виконати споконвічну мрію наших краян. При цьому ми діяли за велінням своїх сердець, уболіваючи за долю рідної землі, своїх земляків. З ким бути – було однозначно вирішено раз і назавжди.

Хочу з достойним розумінням підтвердити, що рішення з'їзду витримало перевірку часом. І відірвати нас від України вже неможливо. Свою волю і прагнення бути разом з матір'ю-Україною, жити в незалежній Українській державі підтвердили закарпатці і 1 грудня 1991 року на референдумі більше ніж дев'яносто двома відсотками голосів.

Та поряд з економічним і культурним розвитком, соціальними здобутками і національним утвердженням в житті краян у радянський період відбувалися і негативні явища – репресії, типові для тоталітарної системи. І це не можна замовчувати. Це були депортація угорського і німецького чоловічого населення за межі краю, гоніння і заборона греко-католицької церкви та засудження священнослужителів різних релігійних конфесій, уторування у табори ГУЛАГу представників інтелігенції, учнів і студентів за так званий український буржуазний націоналізм, інакомислення та поширення української літератури та ін.

До речі, серед репресованих опинилося і 27 делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, про що аж ніяк не можна забувати.

На жаль, станом на 6 липня 2004 року в живих залишилося лише 17 делегатів. Це – Василь Михайлович Беца, Павло Васильович Білей, Василь Юрійович Гарастей, Павло Федорович

**Делегати вікопомного з'їзду –
гордість і жива історія,
неоціненна спадщина
для національного відродження краю,
приклад наслідування
для молодого покоління:**

1995

1997

1998

1999

2000

ПЕРЕМОГА
ФОРТУНА
2001

2004

Гоздок, Михайло Іванович Заяць, Василь Юрійович Звонар, Микола Дмитрович Логойда, Олексій Олексійович Логойда, Йолана Йосипівна Матлах (Іван), Іван Юрійович Олас, Петро Степанович Продан, Федір Антонович Сабов, Йолана Василівна Свищо (Кіш), Василь Васильович Сирохман, Марія Степанівна Студеняк (Молдавчук), Іван Михайлович Чендей, Андрій Михайлович Шекета.

Ми твердо віримо в правдивість і справедливість нашого доленосного рішення, впевнено дивимося в майбутнє і сподіваємося, що найближчим часом будуть подолані усі тимчасові труднощі і наша вільна, незалежна і соборна Україна вийде на широку дорогу процвітання і добробуту, стане міцною і багатою демократичною державою в Європі і в усьому світі.

Андрій ШЕКЕТА,
делегат першого з'їзду
народних комітетів
Закарпатської України,
голова ради делегатів з'їзду,
ветеран війни і праці

А

АБЕЛЬ Георгій Михайлович. Народився 1 квітня 1919 р. в с.Неліпино в сім'ї робітника Свалявського лісохімзаводу. Після закінчення навчання в рідному селі 12-річний хлопець, щодня пішки долаючи 8 кілометрів, навчався в Свалявській горожанській школі. Завдяки винятковим здібностям йому вдалося вступити до Мукачівської учительської семінарії, яку закінчив з відзнакою в 1939 р., коли край окупувала фашистська Угорщина.

Однак вчительської посади не одержав, півроку був безробітним. Згодом працював у початкових школах Рахівського і Свалявського районів. У грізному 1944 р. сприяв матеріально партизанському загону, який діяв в районах Сваляви і Чинадійова.

24 жовтня 1944 р. Неліпино було визволено військами Червоної армії, й Г.Абель активно включився в будівництво нового життя. Через кілька днів після визволення неліпинці на своїх зборах обрали сільський народний комітет. Його головою став Ф.А.Свистак, а секретарем – Г.М.Абель.

Народний комітет розгорнув роботу, щоб ідея про возз'єднання краю з Україною здійснювалася. 22 листопада 1944 р. мешканці села обрали делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України Ф.А.Свистака, Г.М.Абеля, А.І.Добоша, В.В.Сокача, давши їм наказ голосувати за возз'єднання.

Г.М.Абель майже 40 років працював на педагогічній ниві. Був у рідному селі вчителем математики, завучем школи, директором. Працював і заочно навчався, як і десятки його односельців, які всім серцем потяглися до знань, до оновлення. Радів ветеран освіти її здобуткам. Але найбільшу втіху мав від того, що його земляки стали освіченими людьми з високим почуттям гідності й громадянського обов'язку. Він став не тільки прекрасним педагогом, але й активним громадським діячем. У рідному селі керував художньою самодіяльністю учнів та вчителів, а також хором сільської молоді при клубі.

Незмінний депутат Неліпинської сільської ради усіх скликань, Г.М.Абель завжди був у гущі народу, проводив велику громадсько-

політичну роботу. За сумлінну працю був нагороджений медаллю "За трудову відзнаку", йому присвоєно звання "Відмінник народної освіти УРСР". Перебуваючи на заслуженому відпочинку, виховував у юнаків і дівчат палку любов до рідного краю, кращі риси людини-патріота.

Помер 1 квітня 1989 р.

М. Троян

АДАМЧО Йосиф Іванович. У с.Великий Раковець Іршавського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. Біографічних даних не виявлено через те, що після війни виїхав за межі області*.

АНДРАШКО Іван Васильович. Народився 12 жовтня 1919 р. в с.Білки Іршавського району в сім'ї селянина-бідняка. У рідному селі навчався в народній школі. Гімназійну освіту здобув в Ужгороді у 1929 р. і вступив на юридичний факультет Празького університету ім. Карла, який закінчив у 1935 р., одержавши звання доктора юриспруденції.

Свою роботу розпочав у жовтні 1935 р. в Ужгородському магістраті в адміністративно-комунальному відділі, яка тривала до листопада 1938 р., тобто до окупації міста угорськими військами. У період Карпатської України працював у Хусті до березня 1939 р. теж в комунальному відділі крайового управління. З березня до червня ц.р. перебував в еміграції в Празі (Чехія).

У липні 1939 р. повернувся в Ужгород і до жовтня ц.р. був безробітним і неблагонадійним для нової угорської влади. Лише в грудні йому вдалося влаштуватися перекладачем з угорської мови законів і розпоряджень влади в канцелярії регентського комісара краю. Тут працював до червня 1941 р., після чого був призначений засідателем сирітської седрії (опіка над сиротами і позашлюбними дітьми) в Хусті, де трудився до жовтня 1944 р., тобто до визволення міста.

У кінці жовтня був обраний секретарем міського народного комітету в Хусті і у листопаді – делегатом першого з'їзду народних

* Подібна інформація подається й на інших делегатів, на яких не вдалося зібрати конкретних даних у 2003 р. ні в селах, де народилися, ні там, де обиралися делегатами.

комітетів Закарпатської України. Згодом працював у відомстві уповноваженого НРЗУ у справах промисловості і торгівлі.

31 січня 1945 р. призначений головним прокурором Закарпатської України, з утворенням Закарпатської області – обласним прокурором, де працював до лютого 1952 р. Не можна не згадати, що за цей час було безпідставно репресовано багато закарпатських громадян, кара яких лежить і на совісті прокурора.

У 1952 р. за співробітництво в буржуазних газетах в період входження Закарпаття до складу Чехословацької держави був виключений із лав ВКП (б). З травня 1952 до січня 1964 рр. перебував на посаді головного арбітра при Закарпатському облвиконкомі, потім два роки працював адвокатом Ужгородської юридичної консультації, а по відновленню арбітражу знову став головним арбітром.

Помер у Ужгороді у 1984 р.

О.Довганич

АНДРІЙЦЬО Василь Юрійович. Народився 14 червня 1904 р. в с.Сокирниця Хустського району в багатодітній селянській родині. Коли йому виповнилося вісім років, батько віддав його до школи. У 1918 р. закінчив шість класів, і чотирнадцятирічним підлітком вирушив на заробітки. Працював у багатих, тяжко заробляв на хліб насущний.

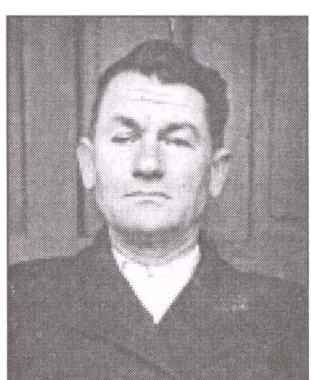

Згодом знайшов місце роботи в Шаньові на лісосіці. Працював пилярем. Треба було мати добрий поперек, щоб витримати таке велике фізичне навантаження. Проте ніколи не скаржився. На лісосіці й далі б трудився, якби в 1924 р. його не призвали на дійсну службу в чехословацьку армію. Військові будні швидко минули в місті Брно. Служив чесно, навіть подяки мав від командування.

Після демобілізації у 1926 р. повернувся додому. У селі довго не затримався, пішов на лісосплав, спускав бокори аж у долину Тиси. Серед лісорубів почував себе добре. У 1927 р. прийняли його в члени КПЧ. Тепер запрацював активніше, оскільки відчував більшу відповідальність, вимагав підвищення заробітної плати, скорочення робочого дня.

Але часи мінялися. У 1939 р. угорські фашисти оволоділи Карпатами. Почалися переслідування комуністів, які змушені були піти в підпілля. Потай діяв і В.Ю.Андрійцьо. У 1941 р. його

відправили в трудовий табір, що знаходився на території Угорщини. Та він не занепав духом, а закликав однодумців організувати втечу з табору. І у 1943 р. групі сміливців вдалося здійснити задумане.

23 жовтня 1944 р. мешканці Сокирниці зустрічали Червону армію. Односельці обрали народний комітет, який і очолив В.Ю.Андрійцьо. Активно працював, готував збори селян, на яких були обрані делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Його прізвище прозвучало з вуст земляків першим. Коли повернувся з Мукачева, сказав сокирничанам: "В обличчях делегатів я бачив радість. Нарешті українці мають змогу жити разом. Віковічна мрія збулася".

Охоче відвідував сім'ї, збирав підписи під Маніфестом, якими люди підтверджували свою згоду на возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Із 1947 до 1948 рр. навчався на однорічних партійних курсах в Ужгороді. Повернувся додому і знову очолив сільську раду. А через рік односельці обрали його своїм першим головою колгоспу.

У 1950 р. пішов працювати на будівництво Теребле-Ріцької ГЕС заступником начальника сторожової охорони. Служив сумлінно, брав активну участь у громадсько-політичній роботі. У 1954 р. повернувся в рідне село. Йому довірили очолити городню бригаду в колгоспі. До роботи поставився з усією відповідальністю. У колективі продовжував працювати до останніх днів свого життя.

Помер 27 червня 1979 р.

І.Губаль

АНДРІШКО Василь Михайлович. Народився 5 березня 1922 р. в с.Осій Іршавського району в селянській родині. Його очікувала звичайна хліборобська доля. Але мав великий потяг до знань і вже в народній школі привернув увагу вчителів. І саме під їх впливом у 1934 р. батьки відправили Василя на навчання в Хустську гімназію, де провчився до 1939 р. Після окупації Карпатської України угорськими військами він продовжив тут навчання і у 1942 р. успішно закінчив гімназію.

Трудову діяльність розпочав у 1943 р. на залізниці. Визвольну осінь 1944р. зустрів уже зрілим і загартованим, з чіткою метою. Тож і природно, що мешканці с.Тарасівки, що на Тячівщині, довірили йому

представити їх на доленосному зібранні делегатів народних комітетів, де він з глибоким хвилюванням голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Усе життя В.Андрішкó віддав роботі на залізничному транспорті. Саме в цій галузі потрібні були грамотні, відповідальні і допитливі працівники. Тривалий час працював поїздовим диспетчером, а з 1951 р. і аж до виходу на пенсію – у 1987 р. був провідним спеціалістом з руху поїздів Ужгородського відділка Львівської залізниці. Його знали як умілого організатора-перевізника вантажів через Карпати, координатора співпраці з чехословацькими та угорськими залізничниками.

За сумлінну працю був удостоєний високих звань – Почесного залізничника СРСР та УРСР, ордена Трудового Червоного Прапора. Його трудова книжка містить понад 150 записів про нагородження, заохочення й подяки за відмінну і майстерну працю на залізниці впродовж 45 років.

Незмінно обирався трудовим колективом до керівництва громадськими організаціями. Його слово про історичну долю рідного краю неодноразово звучало в колі молоді і дорослих, на зустрічах делегатів з'їзду народних комітетів і з земляками. Людина широкого світогляду, відданий син України, уважний і дбайливий товариш, він мріяв бачити свою Вітчизну соборною, квітучою, достойною європейською державою.

Помер 13 квітня 1998 р.

О.Довганич

АНТАЛ Дмитро Петрович. Народився 11 жовтня 1900 р. в селі Крайниково, що на Хустщині, в бідній селянській родині. Коли хлопцеві виповнився один рік, померла його мати, а потім і батько. Після смерті батьків його забрав брат матері в сусіднє село – Нижнє Селище. Закінчивши лише два класи народної школи, хлопець почав батракувати.

У роки чехословацького режиму в пошуках роботи включився в революційну боротьбу проти соціального і національного гніту. Де тільки не доводилося йому працювати! У 1925 р. на лісорозробках Мукачівщини вів політичну роботу серед лісорубів Баркасова, брав активну участь у демонстраціях та мітингах робітників, за що був ув'язнений в Мукачівську тюрму на два з половиною місяці.

У 1929 р., коли почалася світова економічна криза, працював на пилорамі лісозаготівельної фірми "Ровт" в м.Кошице. Влітку 1931 р. він – уже на роботі в Хусті. Працював на регуляції річки Хустець. Під час проведення страйку, коли було вбито робітника М.Гінцяка, Д.П.Антала за участь в сутичках з поліцією заарештували на чотири місяці.

Незважаючи на переслідування, і далі проводив політичну роботу серед населення. Неодноразово на його квартирі відбувалися

збори, за що сім'я піддавалася переслідуванню з боку жандармерії. У 1936–1937 рр. Д.П.Антал збирав кошти серед населення Хустщини на допомогу іспанським революціонерам та їх сім'ям, за що був ув'язнений на два місяці в Хустську тюрму.

Під час угорсько-фашистської окупації перебував під постійним наглядом жандармерії, а в 1944 р. змушений був переховуватися в лісах поблизу Копашнова, Драгова, Березова. Підтримуючи тісний зв'язок з підпільниками, що діяли на Хустщині, допомагав їм продуктами харчування.

День визволення зустрів восени 1944 р. і став в перші ряди борців за возз'єднання Закарпаття з Україною.

Після повернення додому брав участь у розподілі серед селян землі. Докладаючи багато зусиль, сприяв організації нового життя, здійсненню перетворень у галузі освіти і культури. Був безпосереднім учасником ініціативної групи по колективізації, яка в грудні 1948 р. створила в селі Крайникові колгосп "Піонер". Першим його головою став активіст возз'єднання Д.П.Антал. Після укрупнення колгоспів, з лютого 1950 р. він працював на різних роботах, брав активну участь в громадсько-політичному житті, постійно обирався депутатом Стеблівської сільської ради народних депутатів. Нагороджений медаллю "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні. 1941–1945 рр."

Помер 7 вересня 1964 р.

М. Троян

АНТАЛОВЦІ Андрій Павлович. Народився 28 лютого 1913 р. в с.Нижнє Солотвино Ужгородського району в селянській родині. До народної школи ходив вісім років. Працював у господарстві батьків, а потім перебував на дійсній службі у чехословацькій армії.

Після визволення Закарпаття в листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після з'їзду вступив в армію і воював до завершення війни. Повернувшись додому, працював 33 роки техніком-лісоводом в Ужгородському лісництві.

Помер 23 березня 1977 р.

АНТОЛИК Василь Васильович. Народився 6 березня 1905 р. в с.Малий Раковець Іршавського району в багатодітній селянській родині, яка мала 12 дітей. За часів Австро-Угорщини ходив у сільську народну школу і закінчив чотири класи. Але далі вчитися не пішов, змушений був допомагати по господарству батькам.

Коли надійшов строк, то відслужив дійсну службу в чехословацькій армії з 1925 до 1927 рр. в м.Брно. Повернувшись додому через два роки, продовжив трудитися у батьківському господарстві і, зокрем, на його власному млині, що приносив деякі

доходи. У період угорського панування в Закарпатті служив в угорській армії.

Коли восени 1944 р. прийшло визволення краю, односельчани обрали В.В.Антолика головою сільського народного комітету, а у листопаді того ж року і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. 26 листопада 1944 р. в Мукачеві він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У післявоєнний період працював лісорубом, їздив на сезонні роботи у східні області України, а коли залишався вдома, був добрим будівельником і майстром, будував сільські хати, виробляв з дерева сільськогосподарські предмети, зокрема граблі, топорища, вили тощо. Користувався повагою серед односельчан.

Помер 23 квітня 1987 р.

О.Довганич

АНТОЛИК Василь Іванович. Народився у 1905 р. в с.Малий Раковець Іршавського району. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював у сільському господарстві. Помер у 1987 р.

АРВАЙ Павло Павлович. Народився у травні 1898 р. в м.Севлюш (Виноградів) у селянській родині. Навчався у народній школі й закінчив шість класів. До 14 років працював у господарстві батьків, а у 1912 р. став учнем каменяра й потім сам працював каменярем три роки.

У 1916 р. П.П.Арвая призвали в австро-угорську армію у м.Мараморош-Сигет, звідки повернувся додому лише у 1918 р., коли закінчилася Перша світова війна. З приєднанням Закарпаття до Чехословаччини весь період аж до 1937 р. працював у власному господарстві, а потім два роки каменярем.

У роки угорського поневолення з 1939 до 1942 рр. знову трудився у власному господарстві, а потім перейшов у будівельну фірму у Волове (Міжгір'я), а далі аж у м.Копошвар (Угорщина), де працював у 1942–1944 рр.

Коли повернувся додому на початку осені 1944 р., Закарпаття незабаром було визволене Червоною армією, а у листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

П.П.Арвай спочатку працював у власному господарстві. Оскільки раніше був членом КПЧ, а з 1944 р. – членом КПЗУ, то у 1946 р. його призначили директором харчокомбінату. Пізніше працював і на інших посадах у промисловості міста.

Помер 6 лютого 1969 р.

О.Довганич

АРДАНГАЗІ Олексій Олексійович. Народився 20 листопада 1899 р. в с.Вилок Виноградівського району в селянській родині. У рідному селі здобув початкову освіту, а коли розпочалася Перша світова війна, був у австро-угорській армії, брав участь в боях. Після армії, повернувшись додому, працював шевцем. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. За деякими даними у 1949 р. за антидержавну пропаганду був засуджений до виправно-трудових таборів.

Помер у 1980 р.

АРДЕЛАН Іван Іванович. Народився 15 квітня 1915 р. в с.Горбки Виноградівського району. На зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

Помер 26 червня 1978 р.

АСТАЛОШ Микола Петрович. Народився у 1898 р. в с.Поляна Свалявського району в селянській родині. Навчався в народній школі, потім працював у сільському господарстві. Перебував у КПЧ. У травні 1924 р. захищав селян с.Поляна в сутичці з чехословацькими жандармами, які не дозволяли селянам випасати худобу на землях графа Шенборна.

У серпні того ж року брав участь в антивоєнній демонстрації м.Сваляви у зв'язку з 10-річчям початку Першої світової війни, яка завершилася кровопролиттям. М.П.Асталош був заарештований.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у грудні 1972 р.

Б

БАБИДОРИЧ Іван Михайлович. Народився у 1886 р. в присілку Завбуч с.Тур'я-Пасіка Перечинського району в бідній багатодітній родині. Змалку випасав селянську худобу, потім у пошуках роботи об'їздив багато країн Європи, крім Австро-Угорщини, Німеччину, Францію, Швейцарію, а в роки Першої світової війни опинився в Сполучених Штатах Америки.

Після закінчення війни повернувся додому в рідний край, прикупив шмат землі і став господарювати. У період угорського поневолення, з літа 1944 р. тур'я-полянський хлібороб чим міг, тим

допомагав розвідникам-закарпатцям – Василю Кучерявому та Василю Когуту, а потім і партизанському з'єднанню Героя Радянського Союзу Олександра Тканка, а його син Михайло став активним бійцем цього формування.

Після визволення краю І.М.Бабидорич був обраний першим головою народного комітету с.Тур'я-Поляна та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, проголосувавши за возз'єднання краю з Україною. Одним з перших у 1948 р. вступив до колгоспу, здав у громадський двір волів, ручну віялку та однокінну сівалку.

А потім почалися очорнення чесної людини, яку записали у куркулі. Тут же він подав заяву на адресу облвиконкому з проханням переглянути рішення сільради і Перечинського райвиконкому про занесення його господарства в категорію куркульських. Облвиконком переслав її в Перечин, де вона безслідно зникла. Але була створена комісія обкому партії, яка зняла наклеп і вилучила Бабидорича зі списку куркулів. Так правда була поновлена.

Помер 26 жовтня 1966 р.

О.Довганич

БАБИДОРИЧ Михайло Іванович. Народився 1 жовтня 1923 р. в с.Тур'я-Поляна Перечинського району в хліборобській сім'ї. У рідному селі здобув початкову освіту в народній школі. Прагнення далі вчитися привело юнака до Ужгородської гімназії, у якій навчався до розпаду Чехословаччини і окупації Карпатської України Угорщиною.

Після березня 1939 р. продовжив навчання у цій же гімназії, яку закінчив у 1944 р. Але в роки Другої світової війни, як і багато закарпатців, він визначив свій шлях і став у ряди антифашистів. З серпня 1944 р. взяв активну участь у боротьбі за визволення рідного краю у складі партизанського з'єднання "Закарпаття", яким командував Герой Радянського Союзу О.В.Тканко, спочатку як зв'язківець і розвідник, а згодом – як начальник штабу шостого із десяти загонів цього партизанського формування.

Після визволення Закарпаття Червоною армією і його батько і сам Михайло Іванович у листопаді 1944 р. були обрані делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, побували в Мукачеві на з'їзді і голосували за історичний документ – Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після створення Спілки молоді Закарпатської України з грудня 1944 до січня 1946 рр.

М.І.Бабидорич працював другим секретарем ЦК СМЗУ, а з січня 1946 р. – деякий час другим секретарем Закарпатського обкому ЛКСМУ.

У цьому ж 1946 р. він перейшов на роботу в редакцію обласної газети "Закарпатська правда", якій віддав усі 53 роки свого творчого життя, заочно закінчивши Ужгородський державний університет. Та на цьому шляху були і світлі моменти, і терни, очорнення і паплюження. Але незважаючи на все це, залишив помітний слід в українській журналістиці. Він написав понад дві з половиною тисячі статей та видав близько десятка книжок, позначених високим професіоналізмом, правдивістю і об'єктивністю.

Це два видання книги спогадів і документальних досліджень "Вогні в міжгір'ях" у співавторстві з побратимом Г.Д.Алексеєнком [1973, 1981] про підпільний і партизанський рух в Закарпатті у роки Другої світової війни.

Друга важлива тема творчості журналіста – возз'єднання Закарпаття з Україною. Їй він присвятив цілу низку статей, нарисів і спогадів, надрукованих у пресі.

У набутку М.І.Бабидорича й історія закарпатської журналістики, в першу чергу розповідь про роботу газети "Закарпатська правда" новітнього часу, характеристика її провідних редакторів і журналістів, їх повсякденних тем і жанрів. Як літописець повоєнного життя аналізував різноманітні теми господарсько-економічного життя області, проблем культури, моралі. Не випадково став лауреатом кількох журналістських премій, володарем "Золотого пера". Багато зробив для збереження історії і культури рідного краю, впродовж багатьох років обирався заступником голови обласного відділення Товариства охорони пам'яток історії і культури України.

М.І.Бабидорича знали як талановитого журналіста й письменника, людини високої принциповості і людяності. Як патріарх сучасної закарпатської журналістики він виховав когорту здібних газетярів.

Помер 10 грудня 1998 р.

О.Довганич

БАБИЧ Василь Іванович. Народився 24 лютого 1911 р. в с.Угля Тячівського району в сім'ї селянина-бідняка. У рідному селі навчався у народній школі, потім вдалося вступити до Ужгородської гімназії. У 1926 р. батько приїхав до Ужгорода за сином, щоб забрати його додому, бо не мав можливості платити щомісячно за гуртожиток-інтернат 50 корон. Та син став заробляти сам, даючи уроки і допомагаючи дітям багатих батьків.

Після закінчення гімназії, В.І.Бабича направили народним вчителем спочатку в с.Богдан-Бребої, а потім у Чорну Тису–Ясіня, звідки його перевели в школу с.Водиця Рахівського району. Пізніше

він згадував, як важко було організовувати навчання у присілках і малих селах. Часто школою служили непридатні для навчання селянські хати, до того ж не було ні підручників, ні наочних посібників. Крім того, майже половина учнів зимою не відвідували школу через відсутність одягу та взуття.

Після визволення краю народний вчитель скликав на збори батьків своїх учнів і організував у с.Водиця вибори сільського народного комітету, на яких тут же постало питання про вихід Закарпаття зі складу Чехословаччини і возз'єднання його з Радянською Україною. Про це він повідомив голову Рахівського окружного народного комітету Ю.І.Штефанця.

У листопаді 1944 р. В.І.Бабич був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У 1944–1945 рр. працював завідуючим відділом народної освіти Рахівського району. Потім переїхав в Ужгород і очолив сектор дитячих будинків обласного відділу народної освіти. У наступні роки працював вчителем фізики і математики у середніх школах м.Ужгорода. Брав активну участь в громадській роботі.

Помер 23 квітня 1983 р.

О.Довганич

БАБИЧ Михайло Васильович. Народився 23 жовтня 1909 р. в с.Угля Тячівського району в селянській родині. Тут здобув початкову освіту. Працював у власному господарстві. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 26 вересня 1977 р.

БАБУРНИЧ Михайло Михайлович. Народився у 1909 р. в с.Чумальово Тячівського району в сім'ї селянина. Закінчив чотири класи народної школи. Працював у господарстві батьків та у власному. В угорський період призивався до угорської армії, з якої втік і переховувався від арешту.

Після визволення Закарпаття на зборах селян був названий делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест. У післявоєнні роки закінчив вечірню школу. Після організації місцевого колгоспу, а згодом радгоспу працював мірошником.

Помер 10 липня 1974 р.

БАЙСА Петро Іванович. Народився 24 червня 1905 р. в с.Кальник Мукачівського району у селянській родині. Добре вчився в сільській народній школі, тому не випадково у 1921 р. вступив до Мукачівської горожанської школи, після закінчення якої у 1925 р. став студентом Ужгородської учительської семінарії і в 1929 р. здобув середню освіту.

По закінченні семінарії перебував на дійсній службі в чехословацькій армії. Працювати народним вчителем розпочав у с.Сусково Свалявського району. Згодом був переведений в с.Шкуратівці Мукачівського району, де пропрацював майже все своє життя.

У роки Другої світової війни, після окупації Карпатської України Угорщиною у 1939 р., служив також в угорській армії, з якої повернувся в Шкуратівці і продовжив працювати в народній школі.

З визволенням Закарпаття у листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і в Мукачеві 26 листопада він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки трудився у згаданій школі, став її директором і працював тут до виходу на пенсію. За сумлінну роботу нагороджений значком "Відмінник народної освіти".

О.Довганич

БАКЛАНОВ Юхим Михайлович. Народився у 1890 р. Працював у с.Балажер Берегівського району. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

БАЛОГ Василь Іванович. Народився 20 січня 1919 р. в Свалявi, у родині лісоруба. Ріс у важких матеріальних умовах періоду чехословацької дійсності. На шостому році життя став свідком страшної трагедії. 3 серпня 1924 р. під час розгону мирної антимілітаристської маніфестації в Свалявi жандарми вбили трьох робітників – Василя Танчинця, Івана Галаса, Дмитра Мишка, багатьох заарештували.

Одне горе тягло за собою інше. У 1930 р. на лісорозробках від нещасного випадку помер лісоруб Іван Балог, залишивши шестеро дітей. Без батька, після закінчення народної школи, юнак змушений був працювати підсобним робітником на Свалявському лісопильному заводі. Тут, серед робітників, він пройшов школу політичного гарту, включився у прогресивний молодіжний рух, вступив у ряди комсомолу. День 20 січня 1938 року для В.І.Балога став пам'ятним: його прийняли до лав компартії Чехословаччини.

Важкі випробування випали на долю Василя Івановича в роки угорської окупації. Незважаючи на переслідування, він твердо вірив у торжество історичної справедливості, в ім'я якої працювала вся підпільна організація Свалявщини.

З перших днів визволення виступав палким агітатором за возз'єднання краю з Радянською Україною. Він – учасник усіх великих форумів того часу: делегат партійної конференції, першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України, на якому його було обрано до складу Центрального Комітету СМЗУ.

В.Балога помітили в районі і рекомендували на вищу посаду. З того часу в умовах радянської дійсності він все життя пропрацював в партійних органах: з 25 жовтня 1944 р. – завідуючим оргінструкторським відділом Свалявського окружкому КПЗУ, секретарем Ужгородського міськкому партії, згодом – в апараті Закарпатського обкому партії, в його парткомісії. У 1946 р. навчався в обласній партшколі, а в 1962 р. заочно закінчив історичний факультет Ужгородського державного університету.

22 листопада 1974 р. за активну громадсько-політичну діяльність та в зв'язку з 30-річчям першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України В.Балога нагороджено Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Василь Іванович та його дружина – Неля Павлівна виховали двох синів. У 1981 р. В.І.Балог вийшов на заслужений відпочинок, а через рік, 5 листопада 1982 р. його не стало.

М. Троян

БАЛОГА Йосип Йосипович. Народився 1 березня 1913 р. в с.Оноківці Ужгородського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 24 серпня 1963 р.

БАЛОГА Федір Федорович. Народився 18 жовтня 1896 р. в с.Завидово Мукачівського району в сім'ї селянина-середняка. У рідному селі закінчив шість класів народної школи, а потім працював на сезонних роботах по найму та у власному господарстві батьків аж до 1917 р.

У ході Першої світової війни у 1917 р. його призвали в австро-угорську армію в 12-й піхотний полк, розташований у Кошицях (нині Словаччина), де перебував до кінця війни.

Повернувшись додому у 1918 р., працював у господарстві батьків, а в 1920 р. його взяли в чехословацьку армію, але в тому ж році звільнили. І знову далі трудився у власному господарстві до 1939 р.

Коли Карпатську Україну зайняли угорські війська, у 1939 р. був призваний в угорську армію в транспортний полк, розташований в Ужгороді. Після повернення додому працював у власному господарстві, але уже в с.Станово Мукачівського району.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, у січні 1945 р. вступив у члени КПЗУ. Та у переведенні з КПЗУ до ВКП(б) йому було відмовлено.

Дату смерті не виявлено.

О.Довганич

БАНЯЙ Іван Іванович. Народився 1 березня 1913 р. в с.Тересва Тячівського району в селянській родині. Навчався в народній школі. Працював у народному господарстві. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 10 березня 1998 р.

БАРКАНЬОВА Марія Дмитрівна. У листопаді 1944 р. на зборах селян с.Середнє Ужгородського району була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Померла 7 листопада 1973 р.

БАЧО Ганна Іванівна. Народилася 17 грудня 1897 р. в місті Левоче (Словаччина) в родині робітника. Батько помер, коли їй було сім років. У пошуках роботи вісімнадцятирічна Ганна опинилася в Ужгороді, де знайшла місце в приватній майстерні хімчистки.

У грудні 1920 р. вперше в житті взяла участь в Закарпатському політичному страйку. Тут, в Ужгороді, вона зростала, мужніла. У 1921 р. стала членом КПЧ. З того часу – активна учасниця виступів робітників за свої права, організатор жіночого руху, піонерської організації краю. Двічі, у 1924 та в 1926 рр., була заарештована і ув'язнена на три місяці за участь в страйках робітників Ужгорода.

Архівні документи свідчать, що 28 серпня 1927 р. Ганна Іванівна брала участь у крайовій конференції інструкторів як голова жінвідділу. Без неї не відбувалися демонстрації робітників Ужгорода, які відбувалися наприкінці

30-х років на захист Чехословацької республіки та проти загрози фашизму й нової війни.

У період угорсько-фашистської окупації Закарпаття виконувала ряд відповідальних доручень. З квітня 1939 р. Г.Бачо – член Ужгородського підпільного комітету. Разом зі своїм чоловіком – Й.С.Фігулою організувала друк та розповсюдження антифашистських листівок.

У квітні 1940 р. була заарештована. У вироку військово-польового суду в м.Кошице зазначалося, що вона карається "за підривну діяльність, спрямовану проти законного державного та суспільного ладу". Не знайшовши доказів, випустили її з ув'язнення під постійний поліцейський нагляд. Щотижня з'являлася в поліцію – вперше 23 лютого 1941 р. й востаннє 22 жовтня 1944 р.

Після визволення краю Г.І.Бачо – в перших рядах будівників нового життя. Проводить політичну роботу серед угорського населення. Вона – делегат першої конференції КПЗУ та делегат першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працювала в апараті Ужгородського міськкому партії, тривалий час очолювала промислову артіль "Вільна закарпатка".

Г.І. Бачо була надзвичайно скромною трудівницею. За сумлінну працю і активну участь у боротьбі проти фашистських загарбників нагороджена п'ятьма медалями, в тому числі і медаллю "За відвагу". Перебуваючи з 1957 р. на відпочинку, не залишала громадської діяльності. До останніх днів свого життя (померла 16 січня 1974 р.) проводила виховну роботу серед молоді.

М. Троян

БЕВКА Володимир Степанович. Народився 29 травня 1907 р. в м.Хуст в селянській родині. У період Австро-Угорської монархії навчався у народній школі, а вже в роки Чехословацької республіки закінчив Хустську гімназію і присвятив себе учительській роботі.

У роки угорської окупації вчителював у с.Братово Виноградівського району, продовживши там же працювати і після визволення Закарпаття. У листопаді 1944 р. мешканці с.Братово обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, і в Мукачеві він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював директором школи в с.Братово, а згодом вчителем аж до виходу на пенсію. Брав активну участь в громадсько-політичному житті села.

Помер 7 травня 1967 р.

О.Довганич

БЕЗИК Георгій Іванович. Народився 18 квітня 1907 р. в с.Пасіка Свалявського району в селянській родині. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи, після чого змушений був працювати

у наймах. У чехословацький період в пошуках роботи опинився у Братиславі, де працював робітником.

Після окупації Карпатської України Угорщиною служив в угорській армії, а, повернувшись додому, трудився на заготівлі лісу в с.Вовчий.

З визволенням краю восени 1944 р. односельці обрали Г.І.Безика делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював робітником на Чинадіївському деревообробному комбінаті аж до виходу на пенсію.

Помер 14 серпня 1976 р.

О.Довганич

БЕЛЯ Олексій Іванович. Народився у 1897 р. в с.Колочава-Горб Міжгірського району. У листопаді після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Працював у власному господарстві, а в повоєнний час – в колгоспі.

Помер у 1964 р.

БЕНДАК Микола Іванович. Народився у 1898 р. в Рахові у селянській родині. У 1912 р. закінчив шість класів народної школи, а у 1916 р. став солдатом автро-угорської армії. Працював на різних роботах, а з 1930 до 1939 рр. був сільським боженико̀м (бубнарем), і займав дану посаду до 1944 р.

Визволення Закарпаття зустрів з радістю. У листопаді 1944 р. М.Бендака обрали заступником голови Рахівського народного комітету, а в грудні – головою комітету. Він став і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і 26 листопада 1944 р. голосував за возз'єднання краю з Україною і підписував Маніфест. Згодом став членом КПЗУ.

26 квітня 1946 р. був заарештований. У постанові було написано, що він працював "старшим поліцейським" в м.Рахові, проводив арешти комуністів, затримував і бив підозрілих угорськими окупантами осіб, брав участь у відправці єврейського населення в концтабори і в конфіскації належного їм майна. Усі ці звинувачення М.Бендак відкидав, бо ніколи подібного не робив. Але цього некомпетентні слідчі не розуміли. І не був він старшим поліцейським, і не займався арештами і відправкою євреїв у концтабори, бо це виконували за розпорядженням властей угорські жандарми.

15 липня 1946 р. військовий трибунал прикордонних військ МВС Закарпатського округу засудив його на 10 років позбавлення волі і

відправив у Карагандинський табір на каторжні роботи. У процесі реабілітації М.І.Бендака матеріали справи не підтвердили його участі у репресіях проти населення в угорський період, і зокрема комуністів та осіб єврейської національності. Верховний суд УРСР реабілітував М.І.Бендака.

Помер 3 лютого 1960 р.

О.Довганич

БЕНЦА Юрій Васильович. Народився в 1911 р. в с.Салдобош (тепер с.Стеблівка) Хустського району в селянській родині. Після закінчення чотирьох класів сільської народної школи продовжив навчання в Хустській гімназії. Здобувши середню освіту, влаштувався начальником залізничної станції в рідному селі.

Згодом перейшов на вчительську роботу, працював народним вчителем в с.Крайниково Хустського району, а після одруження переїхав на постійне проживання в с.Жденієво Воловецького району, де теж працював вчителем.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття односельці Стеблівки обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

У повоєнний період працював вчителем німецької мови в с.Жденієво. Заочно закінчив відділення німецької мови Львівського державного університету ім. І.Франка. Потім переїхав з сім'єю до Мукачева, де працював вчителем німецької мови у восьмирічній школі в Підгорянах.

Помер 12 червня 1999 р.

О.Довганич

БЕРЕШ Михайло Михайлович. Народився у 1896 р. у передмісті Ужгорода – Радванці у родині робітника. Шість класів народної школи закінчив у 1909 р., потім став учнем каменяра у будівельній фірмі, де навчався три роки.

З початком Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію у 10-й піхотний полк, розташований у Будапешті, в якому прослужив до 1918 р., потім став солдатом угорської червоної гвардії в Кошицях.

Коли М.Береш повернувся додому, Закарпаття було приєднано до Чехословаччини і йому довелося відслужити дійсну службу уже й в чехословацькій армії, яка закінчилася у 1922 р. Після повернення з армії весь чехословацький період аж до 1938 р. працював робітником-каменярем в Ужгородській будівельній фірмі. З 1922 до 1938 рр. був членом КПЧ.

У роки угорського поневолення краю був робітником міського управління шосейних шляхів, а в 1944 р. на декілька місяців був призваний в угорський залізничий полк, розташований в Ужгороді.

Участі у підпільній антиугорській діяльності за згадані роки не брав.

Із звільненням Закарпаття та Ужгорода був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а з січня 1945 р. вступив у члени КПЗУ. І далі працював робітником в будівельних організаціях міста.

Помер 29 листопада 1965 р.

О.Довганич

БЕЦА Василь Михайлович. Народився 30 жовтня 1921 р. в с.Колочава Міжгірського району у селянській родині. Після закінчення сільської народної школи навчався у Хустській гімназії

у 1934–1942 рр. Тут започаткувалося формування його українських національних поглядів. Події 1938–1939 рр., існування автономного уряду Підкарпатської Русі – Карпатської України, вибори до сойму, свідком яких В.Беца був, справили на нього значний вплив у подальшій політичній орієнтації.

Після закінчення гімназії навчався у Вищій богословській семінарії та на юридичному факультеті Будапештського університету. У травні 1944 р. повернувся в рідне село і працював у сільському лісництві. Після визволення краю допомагав організовувати відновлення зруйнованих угорськими військами шляхів і мостів, брав активну участь в організації сільського народного комітету, а у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який ухвалив Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Проводив активну роботу по роз'ясненню населенню рішень з'їзду і одноразово допомагав організовувати діяльність добровільних народних дружин в районі, забезпечувати належний громадський порядок та безпеку населення. Працював вчителем горожанської школи в Міжгір'ї. З червня 1945 р. перейшов на роботу в органи прокуратури. Сімнадцять років працював на посадах

прокурорів Берегівського і Тячівського районів та прокурором м.Ужгорода. Заочно навчався на юридичному факультеті Львівського університету ім. І.Франка, який закінчив у 1952 р. Після цього вступив до аспірантури Московського заочного юридичного інституту.

У 1962 р. був обраний старшим викладачем Ужгородського державного університету, а після захисту кандидатської дисертації працював доцентом з правових дисциплін. У 1992 р. вийшов на пенсію, але ще був зарахований юрисконсультом Ужгородської міської ради. Брав активну участь в громадсько-політичній роботі. Відзначений п'ятьма урядовими нагородами та пам'ятним Знаком Президента України "50 років визволення України".

О.Довганич

БЕЦА Михайло Іванович. Народився у грудні 1900 р. в с.Колочава Міжгірського району в родині селянина-бідняка. Трудову діяльність розпочав у господарстві батьків, а в 15 років став лісорубом, де здобував політичний гарт.

У 1922 р. вступив у КПЧ і у 1924–1938 рр. працював незмінним секретарем сільської партійної організації, організовував читку газет, мітинги, демонстрації, походи селян у Волове (Міжгір'я) з вимогами покращення умов життя, ліквідації безробіття, усунення загрози фашизму і війни. За такі дії не раз переслідувався чехословацькою жандармерією. На початку 1939 р. брав активну участь у проведенні виборів до сойму Карпатської України.

Хоч він належав до КПЧ, але вважав себе православним християнином, ходив до церкви, а в 1932 р. разом з 25 родинами православної громади організував будівництво церкви в рідному селі.

У роки угорської окупації як комуніст переслідувався угорською жандармерією, сільськими та окружними чиновниками, тому в 1939–1944 рр. майже постійно проживав на хуторі біля села Есень Ужгородського району, маючи 2,5 гектара землі, яку в чехословацький період придбав за позику в банку. Влітку обробляв цю землю, частину врожаю продавав і погашав позику, а залишки привозив на підводі у Колочаву для утримання сім'ї.

Після визволення с.Есень брав активну участь у формуванні народного комітету, а у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, згодом депутатом сільської ради, працював аж до виходу на пенсію.

Помер у квітні 1976 р.

О.Довганич

БЕЦАНИЧ Юрій Іванович. Народився 30 грудня 1924 року в бідній селянській родині в с. Княгиня Великоберезнянського району. Іван Бецанич не міг звести кінці з кінцями, тому у 1925 р. сім'я переселилася в пошуках кращої долі в село Коритняни, що на Ужгородщині, де згодом народилося ще шестеро дітей.

Тут пройшло і дитинство Юрія, тут і здобув початкову освіту. Потрібна була неабияка сила волі, щоб за чехословацького і особливо угорського режимів син бідняка міг навчатися в гімназії. Та Ю.І.Бецанич долав ці незгоди, наполегливо оволодівав основами наук і закінчив гімназію у 1945 році.

Після визволення Закарпаття в селі відбулися загальні збори, що обрали сільський народний комітет, головою якого став П.П.Костьо, а секретарем – Ю.І.Бецанич. У листопаді 1944 року громадяни Коритнян одноголосно назвали Ю.І.Бецанича та М.В.Зінчака делегатами першого з'їзду народних комітетів. Повернувшись із з'їзду, Ю.І.Бецанич проводив роз'яснювальну роботу серед населення, збирав підписи громадян під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною.

У 1945 р. Ю.Бецанич вступив на перший курс медичного факультету Ужгородського держуніверситету. Будучи студентом, він протягом трьох років працював на "півставки" артистом Закарпатського обласного драмтеатру. Швидко пролетіли студентські роки. У 1952 році випускник факультету Ю.І.Бецанич та його дружина були направлені на роботу в Івано-Франківську область. Протягом чотирьох років молодий лікар працював завідуючим Яремчанським районним відділом охорони здоров'я та районним акушером-гінекологом. Обирався депутатом районної ради.

У 1955 році вступив до аспірантури на кафедру акушерства і гінекології Ужгородського державного університету, яку закінчив у 1958 р., і впродовж 12 років був районним акушером-гінекологом Ужгородського району, а з 1970 р. – головним акушером-гінекологом обласного відділу охорони здоров'я.

За багаторічну сумлінну працю в галузі охорони здоров'я нагороджений орденом "Знак Пошани", медалями та іншими відзнаками.

У батька пішли і дві його доньки: Оксана Юріївна – гастроентеролог, Леся Юріївна – лікар підліткового кабінету.

Помер 21 травня 1999 р.

М.Троян, О.Довганич

БИСАГА Костянтин Васильович. Народився у 1892 р. в с.Лалово Мукачівського району в селянській родині. У період Австро-Угорщини навчався в угорській народній школі, згодом працював у господарстві батьків. У роки Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт, де потрапив в полон і перебував у Росії до самого звільнення. Вдома працював у сільському господарстві.

Після звільнення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і в Мукачеві голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З утворенням в селі колгоспу працював на різних ділянках даного господарства.

Помер у 1977 р.

БИСТРЯНИН Андрій Іванович. Народився 1 грудня 1898 р. в с.Зняцьово Мукачівського району в бідній селянській родині. У сільській народній школі навчався шість років, потім працював разом з батьком у його власному господарстві у с.Драгиня аж до 1917 р.

У тому ж році А.І.Бистрянин став солдатом австро-угорської армії і воював на румунському та італійському фронтах у 12-му кавалерійському полку. На італійському фронті потрапив у полон і працював у 1918–1919 рр. робітником на заводі "Фіат" в м.Турин.

Додому повернувся у 1919 р. Але його рідний край перебував уже у складі Чехословацької республіки, тому два роки ще служив в чехословацькій армії. Коли повернувся з армії, іншого не залишалося, як знову трудитися у власному сподарстві.

У 1939 р. у Закарпатті знову змінилася влада, воно було окуповано угорськими військами. І уже у 1940 р. А.І.Бистрянин опинився в угорській армії, де служив два роки, а, повернувшись в рідне село, продовжив працювати у власному господарстві. У 1944-му знову став солдатом угорської армії та ненадовго. І вже влітку того ж року був вдома.

Після визволення краю у листопаді 1944 р. вступив у члени КПЗУ, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки трудився в сільському господарстві. Був головою сільрад сіл Драгиня, Лецовиця, Кучава.

Помер 24 березня 1973 р.

О.Довганич

БІГАР Іван Васильович. Народився 10 травня 1900 р. в м.Хуст в бідній родині. Навчався в народній школі, потім був прийнятий в Мукачівську гімназію. Після здобуття середньої освіти закінчив богословські курси в монастирі с.Іза на Хустщині.

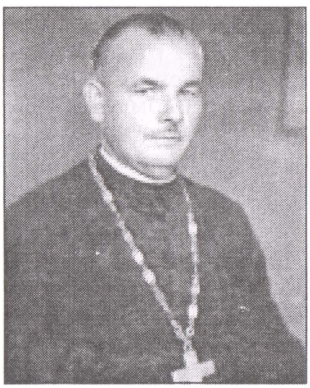

З 1918 до 1924 рр. був псаломником при Хустській православній церкві аж до висвячення на священика. У 1924 р. направлений у парафію с.Керецьки Свалявського району, у 1932 р. – переведений в с.Ільницю Іршавського району, у 1937 р. – в с.Великі Лучки Мукачівського району. Тут його застала окупація угорськими військами Карпатської України.

З 1941 р. працював настоятелем православної церкви с.Велика Крива Тячівського району аж до визволення Закарпаття. Мешканці села обрали його головою сільського народного комітету, а районна адміністративна влада призначила учителем і завідуючим початковою школою села. Тоді ж був обраний і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Від посад голови народного комітету і вчителя відмовився і працював далі священиком. Згодом служив у селах Вільхівці Тячівського, Дубрівка Іршавського і Драгово Хустського районів. Потім був переведений в с.Богдан Рахівського району, де й помер 10 серпня 1967 р.

О.Довганич

БІГАРІ Дмитро. На зборах селян с.Страбичово Мукачівського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

БІГУН Павло Юрійович. Народився 2 серпня 1906 р. у с.Королево Виноградівського району в багатодітній родині. Після закінчення народної школи навчався у Виноградівській горожанській школі, а потім працював на залізничному транспорті. У чехословацький період служив у чеській армії, після чого продовжував працювати на залізниці.

Восени 1944 р. мешканці Королева обрали П.Ю.Бігуна делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської

України. Після з'їзду багато років працював у Королівському депо, неодноразово обирався головою профспілкової організації.

Помер 7 березня 1996 р.

О.Довганич

БІЖА Михайло Михайлович. Народився 23 березня 1899 р. в передмісті Мукачева – Підмонастир в родині робітника. У Росвигові у 1911 р. закінчив п'ять класів народної школи. Потім майже чотири роки працював робітником по найму у приватних осіб.

У 1917 р. його призвали в австро-угорську армію в м.Ясберень в 11-й піхотний полк, служив до 1918 р. у містечку Воловець в Закарпатті. Після приєднання Закарпаття до чехословацької держави працював робітником на різних підприємствах аж до визволення краю Червоною армією.

З визволенням Мукачева працював касиром у міському народному комітеті, а в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У грудні 1945 р. вступив в члени КПЗУ, а у 1946 р. переведений у ВКП(б).

З 1945 р. працював директором Мукачівського млина, а потім там же вагарем.

Помер 6 березня 1956 р.

О.Довганич

БІЗІЛЯ Михайло Васильович. Народився у 1903 р. в с.Доробратово Іршавського району в багатодітній родині. Навчався в сільській народній школі. За станом здоров'я в арміях не служив. Виїжджав на заробітки в Словаччину та Угорщину.

Після визволення краю у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Із 1948 р. працював головою сільської ради, а пізніше – в колгоспі головою ревізійної комісії, обирався засідателем народного суду.

Помер 25 липня 1969 р.

БІЛАК Антон Петрович. Народився 14 березня 1923 р. в с.Підвиноградів Виноградівського району в селянській родині. У 1929 р. поступив у перший клас народної школи, і як здібний учень згодом закінчив Виноградівську горожанську школу, але далі навчання припинив. За станом здоров'я був звільнений від військової служби.

У 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від селян Підвиноградова. Після з'їзду працював секретарем сільського народного комітету, а потім сільради – до 1959 р., відтак – бухгалтером. У 1967 р. затверджений

ревізором-економістом Виноградівського райфінвідділу. З цієї посади у 1983 р. вийшов на пенсію.

Помер 28 лютого 1986 р.

О.Довганич

БІЛЕЙ Павло Васильович. Народився 22 січня 1914 р. в с.Плоске Свалявського району в селянській родині. Його батько був призваний в австро-угорську армію, відправлений на фронт, де і помер. З 1922 р. Павло навчався у сільській народній школі, після закінчення п'ятого класу був прийнятий в горожанську школу у м.Свалява. Потім вступив до Мукачівсьвої учительської семінарії, яку закінчив у 1935 р. Народним учителем призначений в с.Оленьово Свалявського району, де працював до березня 1939 р.

У роки угорської окупації Карпатської України був переведений в школу рідного села. Але як "ненадійну" людину за доносом управителя школи, угорця за національністю, був переведений у присілок Драгиня с.Зняцьова Мукачівського району. Там працював до визволення Закарпаття Червоною армією. У листопаді 1944 р. переїхав у с.Плоске, де був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після з'їзду у вересні 1945 р. організував у селі семирічну школу і був призначений її директором.

У серпні 1950 р. його перевели директором семирічної школи в с.Сімер Перечинського району, де працював до 15 вересняч 1953 р. Звідси переведений у с.Нове Давидково Мукачівського району на посаду директора. Із семирічної школи створив десятирічку. У 1957 р. закінчив філологічний факультет Ужгородського державного університету. У 1975 р. вийшов на пенсію. З дружиною виростили доньку Тетяну і сина Володимира, які теж уже пенсіонери.

О.Довганич

БІЛИНЕЦЬ Степан Петрович. Народився 17 липня 1903 р. в с.Білки Іршавського району в багатодітній родині. Закінчив чотири класи народної школи. Після одруження проживав у с.Імстичово того ж району. У чехословацький період був на дійсній службі в

чехословацькій армії, а в роки угорського поневолення призивався і в угорську армію. Працював у власному господарстві.

З визволенням Закарпаття був обраний головою народного комітету села, а в листопаді – від Імстичова і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Потім працював у колгоспі аж до виходу на пенсію.

Помер 28 березня 1989 р.

БІРКОВИЧ Юрій Васильович. Народився 6 травня 1915 р. в с.Лази Воловецького району в селянській родині. У 1930 р. закінчив вісім класів народної школи в с.Нова Розтока. Після закінчення школи працював по найму, на сезонних роботах, теслярем аж до окупації Карпатської України угорськими військами.

У 1942 р. був призваний в угорську армію, у 54-й піхотний полк, розташований в Севлюші (Виноградів). Потім був відправлений на Східний фронт і перебував у м.Проскурові до 1943 р. Після звільнення з армії у 1943 р. працював у власному господарстві в с.Розтока, звідки був мобілізований в робочий табір, з якого повернувся влітку 1944 р.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. був обраний головою сільського народного комітету та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З листопада 1944 до грудня 1945 рр. був членом КПЗУ. Але за службу в угорській армії йому було відмовлено в переведенні з КПЗУ у ВКП(б), тому і був звільнений з посади голови народного комітету.

У 1945–1946 рр. працював техніком окружного земельного відділу Воловецького окрвиконкому, а потім директором окружного промислового комбінату та на інших господарських роботах. У 1949–1957 рр. був завідуючим бібліотекою с.Нова Розтока, у 1960–1974 рр. – столяр в Гірсько-Карпатській дослідній станції.

Помер 27 березня 1975 р.

О.Довганич

БЛАГА Петро Олексійович. Народився у 1902 р. в с.Чинадійово Мукачівського району в селянській родині. Навчався у народній школі. Працював у народному господарстві. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. У повоєнні роки закінчив вечірню середню школу, працював головою профспілкового комітету Чинадіївського лісокомбінату, головою сільської ради.

Помер у жовтні 1968 р.

БОБАЛЬ Юрій Васильович. Народився 14 квітня 1899 р. в Тибаві, що на Свалявщині, у бідній селянській родині. У важких матеріальних умовах закінчив лише сім класів народної школи і з тринадцяти років змушений був працювати підсобним робітником на лісорозробках.

У роки Першої світової війни юнака призвали в австро-угорську армію. Щоправда, недовго довелося воювати. Через рік війна закінчилася. В умовах чехословацької дійсності він активно включився в революційний молодіжний рух, вступив до Спілки молоді, де пройшов школу політичного гарту.

У 1924 р. вступив у КПЧ, створив партійну організацію у рідному селі і став її першим секретарем, активним дописувачем газети "Карпатська правда". Його невеликі статті і повідомлення з життя робітників і селян Свалявщини часто можна було прочитати на сторінках преси.

У 1926 р. побував на місячних курсах в Ужгороді, де пройшов повну програму політичного навчання. Під час виборів до чехословацького парламенту 15 листопада 1925 р. із 279 виборців з села за кандидатів комуністичної партії проголосувало 240 чоловік. У жовтні 1927 р. під час виборів до сільських і міських представництв Ю. Бобаль обраний старостою села, а в грудні 1928 р. – депутатом Свалявського окружного представництва. У жовтні 1929 р. був одним з кандидатів у депутати чехословацького парламенту. І все ж за участь у першотравневій демонстрації 1933 р. був заарештований і засуджений. Після відбуття покарання він був одним з основних ораторів на конференції "Об'єднання трудящого селянства", яка відбулася 11 вересня 1938 р. в Сваляві, і закликав селян стати на захист республіки проти фашизму та загрози нової війни.

У роки угорської окупації працював у глибокому підпіллі, підтримував зв'язок з партизанами, допомагав їм. Після визволення краю громадяни села обрали народний комітет, головою якого став Юрій Васильович. Він був разом із В.І.Кошелею та Е.І.Сидором від громадян Тибави делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У радянський період працював головою Тибавської сільради, головою колгоспу (1948–1952), згодом знову головою сільради аж

до виходу на пенсію. На всіх ділянках роботи працював чесно, сумлінно.

Помер 18 листопада 1980 р.

М. Троян

БОБИНЕЦЬ Іван Прокопович. Народився у 1902 р. в с.Пилипець Міжгірського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, але уже з 1911 р. працював у господарстві батьків. І так до 1914 р., а потім довелося наймитувати в інших господарів.

Після одруження створив власне господарство, у якому трудився до 1939 р., а коли угорські війська окупували Карпатську Україну, знову почав наймитувати. У 1942 р. був мобілізований на роботу по будівництву угорських оборонних об'єктів, де перебував аж до 1944 р. Повернувшись додому, продовжив трудитися у власному господарстві.

З визволенням Закарпаття уже в жовтні 1944 р. був обраний заступником голови сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки брав участь у будівництві нового життя, трудився у народному господарстві.

Помер 30 жовтня 1979 р.

О.Довганич

БОБРЮК Дмитро Васильович. Народився 1 листопада 1925 р. в с.Косівська Поляна Рахівського району в багатодітній селянській родині. Закінчив лише сільську народну школу. Усе життя працював лісорубом.

Після визволення Закарпаття в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і на з'їзді голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Потім добровільно вступив до Чехословацького армійського корпусу генерала Людвика Свободи, воював на фронті, за що одержав кілька бойових нагород.

Помер 18 липня 1991 р.

БОГЛЯ Юрій Юрійович. Народився 7 лютого 1902 р. в с.Дротинці Виноградівського району в багатодітній селянській родині. Закінчив лише початкову народну школу та через скруту залишив навчання і працював у господарстві батьків, в армії не служив. Згодом створив власне господарство, у якому трудився аж до визволення Закарпаття.

Восени 1944 р. односельці обрали Ю.Ю.Боглю делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Із створенням у селі колективного господарства працював рядовим колгоспником, а в 1946 р. був обраний головою сільської ради. Потім працював у колгоспі. Їздив також на заробітки у східні області України та в Казахстан.

Помер 7 жовтня 1973 р.

О.Довганич

БОГУТ Євген. Після визволення краю у жовтні 1944 р. був обраний головою Хустського міського народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

БОДНАР Іван Іванович. Народився 17 січня 1916 р. в с.Береги Берегівського району в бідній селянській родині. У рідному селі закінчив шість класів народної школи. Далі вчитися не було можливості, тому працював в господарстві батьків.

З 1929 до 1939 рр. був робітником по найму на виноградних плантаціях Берегівщини. Працював два роки на вузькоколійці. У 1940 р. І.Боднара призвали в угорську армію, де служив у гірсько-стрілецькому полку, розташованому в Сваляві.

Після звільнення з армії до 1942 р. працював у Берегові на залізниці, а потім до жовтня 1944 р. – старшим стрілочником в с.Береги. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після 1945 р. працював у власному господарстві, а згодом – в колгоспі.

Помер 2 липня 1972 р.

О.Довганич

БОДНАР Юрій Михайлович. Народився 2 травня 1909 р. в с.Грушово Тячівського району в родині селянина-бідняка. Навчався в Грушівській народній школі, яку закінчив у 1923 р. Працював у господарстві батьків. Із 1931 до 1933 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Повернувшись додому, влаштувався лісорубом і працював до 1938 р. на різних ділянках роботи Буштинської та Рахівської лісодирекцій, а також у с.Кобилецька Поляна Рахівського району.

У 1937 р. вступив у члени КПЧ. Через рік знову призваний у чехословацьку армію в м.Кошице, звідки повернувся у 1939 р. Після

окупації Карпатської України угорськими військами у 1939 р. працював на будівництві залізниці Тересва–Солотвино. Потім перевівся на роботу в м.Мішкольц (Угорщина), звідки був призваний в угорську армію, з якої повернувся додому в Грушово. Працював на залізниці ремонтником.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. спочатку був обраний секретарем Грушівського народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки – з 1948 р. очолював сільську раду, обирався депутатом районної ради. Із 1952 р. працював головою колгоспу, а з 1956 до 1962 рр. завідував тваринницькою фермою, потім трудився на заводі ремонтником. Виховав чотирьох дітей.

Помер 13 січня 1999 р.

О.Довганич

БОЗДІ Павло Павлович. Народився 4 червня 1911 р. в с.Тросник Виноградівського району в селянській родині. Декілька років навчався у народній школі в рідному селі, потім працював у наймах у пана Лотора.

У роки угорської окупації краю служив в угорському війську. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Очолював сільську молодіжну організацію, після створення колгоспу працював заступником голови правління, згодом бригадиром колгоспного господарства.

Помер 6 березня 1979 р.

О.Довганич

БОІШКО Василь Петрович. Народився у 1896 р. в с.Гукливий Воловецького району в селянській родині. Після визволення краю у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у вересні 1963 р., похований у Верхніх Воротах.

БОЙКО Василь Петрович. Народився у 1904 р. в м.Рахів у родині незаможного селянина. Лише чотири роки навчався у народній школі, оскільки змушений був уже з дитячих років допомагати батькові по господарству.

У дорослому віці служив у чехословацькій армії, згодом все життя працював лісорубом за всіх попередніх державних влад. Після

визволення краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Після з'їзду працював робітником у лісовому господарстві аж до виходу на пенсію.

Помер 17 березня 1978 р.

БОЙКО Степан Петрович. Народився у 1900 р. в м.Рахів у селянській родині. Початкову освіту здобув у місцевій чотирикласній народній школі. У чехословацький період перебував на дійсній службі в армії, після чого працював на різних роботах.

З визволенням Закарпаття у листопаді 1944 р. селяни обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Як і всі делегати від Рахівщини, одним з перших підписав Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У період колективізації сільського господарства брав активну участь у створенні колгоспу, який і очолив у 1949 р.

У 1958 р. був вбитий і похований в Рахові.

БОЙКО Юрій Васильович. Народився у 1898 р. в с.Осій Іршавського району в родині бідного селянина. Трудову діяльність розпочав у 16 років лісорубом лісопромислової фірми Друмера.

У 1916 р. Ю.Бойка призвали в австро-угорську армію в м.Сатмар, у якій служив у 65-му піхотному полку. Звідси у складі 5-го піхотного полку був відправлений на Східний російський фронт, де незабаром одержав поранення і був відправлений в м.Тренчин в госпіталь. Після одужання потрапив на румунський фронт, а згодом – на італійський, а потім в полон.

У 1919 р. повернувся в рідне село і почав працювати лісорубом у лісопромисловій фірмі. У 1928 р. вступив у члени трудової селянської партії, в якій перебував до 1932 р. Тоді ж вийшов з цієї партії і став членом КПЧ. Із 1932 р. і до визволення краю працював у власному господарстві.

У листопаді 1944 р. односельці обрали Ю.В.Бойка делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Потім у селі організував односельців, щоб ті підписалися під цим історичним документом.

У повоєнний період працював у власному господарстві, а з утворенням колгоспу – на різних ділянках колгоспного виробництва.

Помер 23 січня 1983 р.

О.Довганич

БОЙЧУК Йосип Павлович. Народився 5 грудня 1900 р. у Великому Бичкові Рахівського району у селянській родині. Тут навчався у народній школі. Наприкінці Першої світової війни, у 1918 р., Й.Бойчука призвали в австро-угорську армію, в якій він закінчив курси водіїв і прослужив майже рік. Згодом став солдатом угорської Червоної армії, у складі якої потрапив на румунський фронт, а потім в полон. Після 1920 р. працював робітником на лісопильному заводі у Північній Трансільванії.

Повернувся у Великий Бичків, коли тут вже панувала чехословацька влада. З 1924 р. і до 1928 р. працював в Ужгороді в газеті "Карпатська правда" одним з її редакторів. За матеріал на користь СРСР та комуністичну діяльність у складі закарпатської крайової організації притягався до судової відповідальності. У 1930 р. вийшов з тюрми.

Але потім порвав з комуністичною діяльністю і став працювати в соціал-демократичній газеті "Вперед". За це і був виключений з рядів комуністичної організації. Й.Бойчук проявив себе і як письменник. У 1937 р. написав утопічно-сатиричний роман "У сутіні руїн" про війну і її трагічний характер. Роман був виданий угорською мовою.

З часу заснування і до заборони товариства "Просвіта" був його членом. У 1931–1933 рр. працював в Ужгороді журналістом урядової газети, яка виходила угорською мовою, "Уй Кезлень" ("Новий вісник"). У 1938 р. перебував на посаді технічного редактора газети "Нова свобода". З 1932 до 1938 рр. був членом товариства журналістів і письменників краю.

14 березня 1939 р. разом з сином і дружиною емігрував через Румунію в Югославію. Опинився у Воєводині, де у селі Руський Керестур став працювати у друкарні газети "Русские новини" і "Родное слово". Наприкінці 1941 р. Угорщина окупувала Воєводину і Й.П.Бойчук опинився у скрутному становищі. Вищезгадані газети були закриті, а журналіст став безробітним. Згодом влаштувався перекладачем у лікаря, де працював з 1941 до 1942 рр.

У 1942 р. повернувся в Закарпаття і почав працювати в газеті "Уй Мараморош" ("Новий Мараморош"). Друкував свої статті і в календарях, що тоді видавалися в Ужгороді.

У квітні 1944 р. його дружину-єврейку разом з сином забрали в гетто, а потім вивезли в німецький концтабір і сліди їх загубилися.

Після визволення Закарпаття Й.П.Бойчук допомагав народному комітету Великого Бичкова у його становленні, а потім Хустський окружний народний комітет призначив його своїм представником при Солотвинських солекопальнях. Тут був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Наприкінці 1944 р. його заарештували органи Смершу 4-го Українського фронту за те, що працював у газеті "Уй Мараморош". 14 вересня 1945 р. спеціальним судом Закарпатської України був засуджений на вісім років виправно-трудових таборів, але в кримінальній справі не вказано ні табору, куди його направили, ні дати звільнення чи смерті. 15 квітня 1991 р. Закарпатський обласний суд реабілітував Й.П.Бойчука.

Помер у таборі, дати смерті не виявлено.

О.Довганич

БОКОТЕЙ Людвік Леонтійович. Народився у 1914 р. в с.Горбок Іршавського району в селянській родині. Після визволення краю у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

БОКОЧ Степан Іванович. Народився 15 серпня 1911 р. в с.Угля Тячівського району в селянській родині. Навчався у народній школі, працював у господарстві батьків, а згодом у власному. Та це його не влаштовувало, тому у 1938 р. поїхав з сім'єю в Бельгію, але в 1942 р. повернувся в рідне село, коли Закарпаття було вже у складі Угорщини. У 1943 р. певний час служив в угорській армії.

З визволенням Закарпаття вступив в комуністичну партію. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Брав участь у колективізації сільського господарства з 1948 р., а в 1950 р. його обрали головою колгоспу. Турбувався про розквіт господарства і розбудову села.

Помер у 2002 р.

О.Довганич

БОЛДИЖАР Василь. Народився у 1899 р. в с.Клячаново Мукачівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття Червоною армією в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

БОНКАЛО Дмитро Васильович. Народився 9 квітня 1887 р. в с.Синевир Міжгірського району у селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи у присілку м.Хуст Кіреші, куди

переселилися його батьки, і до призову в армію працював у їхньому господарстві.

З початком Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію в 11-й піхотний полк і після відповідного навчання відправлений на Східний фронт. Але уже в 1915 р. потрапив у полон і як військовополонений до 1918 р. перебував у таборі сибірського міста Томськ.

Після повернення додому створив власне господарство в Кірешах. У 1925–1932 рр. перебував в аграрній партії. У 1932 р. переселився в с.Затишне Берегівського району, який у 1938 р. згідно з Віденським арбітражем був переданий Угорщині. У роки угорського режиму як доброго господаря його призначили старостою сільської управи.

З визволенням Закарпаття в Затишному був створений сільський народний комітет, який очолив Д.В.Бонкало. Із січня до грудня 1945 р. був членом КПЗУ. У листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Однак при переведенні з КПЗУ у ВКП(б) йому було відмовлено як активному діячу і члену аграрної партії у минулому. А напередодні колективізації сільського господарства 21 жовтня 1948 р. він був заарештований службою безпеки за антирадянську та антиколгоспну агітацію, а також за те, що був старостою села в угорський період. 28 грудня 1948 р. Закарпатський обласний суд засудив Д.В.Бонкала на 10 років виправно-трудових таборів. Звільнений був 19 березня 1955 р., реабілітований 13 липня 1992 р.

Помер 2 березня 1975 р. в с.Затишне.

О.Довганич

БОРЕЦЬКИЙ Степан Войтехович. Народився 13 липня 1912 р. в с.Угля Снинського округу в Східній Словаччині у родині вчителів, за національністю словак. Навчався у Празькому університеті, а закінчив університет у м.Пейч в Угорщині. У 1939–1942 рр. працював перекладачем, потім був переведений на роботу в Угорщину. З 1942 р. до жовтня 1944 р. працював в окружному уряді с.Перечин.

Під час угорської окупації був зв'язаний з діяльністю партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу О.В.Тканка. Після визволення краю в жовтні–листопаді 1944 р. очолював Перечинський окружний народний комітет, з листопада 1944 р. до січня 1946 р. був членом Народної Ради Закарпатської України, уповноваженим у справах юстиції. Згодом працював в органах юстиції області.

23 червня 1948 р. був заарештований службою безпеки. Не випадково, що свідками на суді виступали як командир О.В.Тканко, так і комісар з'єднання О.С.Страх, які давали йому позитивну

характеристику. Оскільки слідчі не могли зібрати "компромату" на С.Борецького, то п'ять разів змушені були продовжувати слідство і досягли свого.

Особлива нарада при міністерсті держбезпеки СРСР 11 червня 1949 р. засудила С.В.Борецького на 10 років таборів за те, що у 1939 р. працював чиновником у міністра внутрішніх справ Підкарпатської Русі – Карпатської України уряду Волошина, захищав керівника "українських січовиків" у Перечині І.М.Цмура.

А фактично все було навпаки. Матеріалами справи не встановлено, що в період Другої світової війни і після її закінчення він проводив ворожу діяльність проти Радянського Союзу.

Відсидівши свій строк у таборі Береговий Магаданської області, був звільнений, а 10 червня 1958 р. реабілітований.

Помер 15 червня 1996 р. в. Кошице (Словаччина).

О.Довганич

БОРКАНЮК Сирена Гнатівна. Народилася 23 лютого 1914 р. в Мукачеві. По закінченні Мукачівської торговельної академії, з 1936 р. член КПЧ, активно співробітничала в крайкомі, виконувала найрізноманітніші доручення. Розмножувала й поширювала листівки та прокламації, доставляла підпільну кореспонденцію за певними адресами, була літпрацівником газети "Карпатська правда".

С.Г.Борканюк брала активну участь у таких масових організаціях, як Союз друзів СРСР, Федерація пролетарської фізкультури тощо. На XV з'їзді Федерації пролетарської фізкультури у 1937 р. в Празі була обрана членом Центрального комітету.

Після загарбання Закарпаття фашистськими окупантами подружжя Борканюків емігрувало в Радянський Союз. Спочатку виїхав О.Борканюк, а згодом, у травні 1939 р. і його дружина. У Москві працювала на курсах політемігрантів, викладала українську мову. У роки Великої Вітчизняної війни працювала на підприємствах Сталінграда і Фрунзе – в колишній комуні "Інтергельпо" ("Взаємодопомога"), створеній ще у 1926 р. з робітників Закарпаття з передмістя Мукачева – Паланку і Підгорода.

Працюючи вихователькою дитбудинку в Фрунзе, була на передньому краї боротьби. 19 квітня 1942 р. в листі до своєї подруги – Ганни Туряниці (дружини І.І.Туряниці), яка в той час одержала спеціальне бойове завдання, вона писала: "Надіюсь, що незабаром

там і я зустрінусь з вами, і що і я чимось зможу сприяти прискоренню розгрому фашистських окупантів".

Наприкінці 1942 р. С.Г.Борканюк викликали до Москви в розпорядження Комінтерну і направили на роботу в секцію компартії Угорщини. Працювала в редакціях угорського радіомовлення ім. Л.Кошута, а згодом у "Голосі Закарпаття" редактором і диктором. Потім як член редколегії газети "Чехословенске лісти", що виходила чеською мовою в Москві, опублікувала кілька статей про Закарпаття.

Спілкування в Москві з видатними діячами російської та світової культури, членами Всеслов'янського комітету – Олексієм Толстим, Іллею Еренбургом, Вандою Василевською додавало їй нових сил у боротьбі з фашизмом. 14 березня 1944 р. на організованому Всеслов'янським комітетом радіомітингу пролунали її полум'яні слова до закарпатців.

З перших днів визволення проводила значну політичну роботу серед населення, виступала палким пропагандистом ідеї возз'єднання. На І конференції КПЗУ її обрано до складу Центрального комітету. На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України виступала з промовою, у якій висловила бажання усіх національностей Закарпаття возз'єднатися з Радянською Україною. Її було обрано членом Народної Ради Закарпатської України.

Після возз'єднання краю працювала редактором газети "Мункаш Уйшаг" ("Робітнича газета"), завідуючою відділом ЦК КПЗУ по кадрах, згодом – завідуючою відділом по роботі серед жінок обкому партії. Понад двадцять років очолювала відділ кадрів Мукачівської швейної фабрики, брала активну участь у житті міста, обиралася депутатом обласної і Мукачівської міської рад народних депутатів, проводила велику громадську роботу.

За сумлінну працю, активну участь у боротьбі проти фашистських загарбників, за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною С. Борканюк нагороджена орденом "Знак Пошани" та медалями.

Померла 5 липня 1971 р. в Ужгороді.

М. Троян

БРИЖАК Степан Іванович. Народився 6 січня 1911 р. в с.Ракошино Мукачівського району в селянській родині. Здобув початкову освіту у народній школі, середню – в гімназії, а згодом закінчив сільськогосподарський факультет Празького університету.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у с.Ракошино, обирався головою сільської ради.

Помер в Мукачеві 16 жовтня 1975 р.

БРИНЗЕЙ Василь Дмитрович. Народився 1 листопада 1903 р. в селі Копашново, на Хустщині, в бідній селянській родині. П'ятнадцятилітнім підлітком наймитував у місцевих багатіїв, працював на лісорозробках. У червні 1927 р. вступив у КПЧ.

У 1929 р. світова економічна криза охопила і Чехословацьку республіку, у складі якої перебувало Закарпаття. Злидні, безробіття, соціальна несправедливість змусили В.Д.Бринзея разом з тисячами інших бідняків виїхати на роботу в Бельгію. Однак і тут він не знайшов щастя. Працював на вугільних шахтах м.Брекн, але в 1932 р. бельгійські власті виселили його з своєї країни як "неблагонадійного".

Повернувшись додому, продовжував працювати лісорубом. Жителі рідного села поважали його за простоту, чесність і справедливість. 26 вересня 1937 р. на виборах сільського представництва вони обрали його старостою Копашнова.

Та недовго довелося керувати селом. Угорська окупація у 1939 р. заставила його поневірятися у пошуках роботи. За підпільну діяльність зазнав переслідувань. Влітку 1943 р. розвідувальна група "Закарпатці", очолювана Ф.Патакі, десантувалася в районі села Драгово. До антифашистської діяльності включилися і патріоти сіл Копашнова, Нижнього Селища, Золотарьова, Драгова, Велятина, м.Хуста та ін. Серед них був і В.Д.Бризней, який подавав дійову допомогу розвідникам відомостями про розташування угорських військових сил у гірських районах краю.

Довгождана воля прийшла восени 1944 р. 23 жовтня Червона армія визволила село Копашново. З глибокого підпілля вийшли місцеві антифашисти. Жителі села обрали сільський народний комітет, його головою – В.Д.Бринзея. Багато справ було, та найважливішою стала ідея возз'єднання. Делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від Копашнова були обрані В.Д.Бринзей, П.М.Чижмар, І.Ю.Спічкей та М.М.Шпілька, які голосували за прийняття Маніфесту про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Після возз'єднання краю В.Д.Бринзей працював референтом Хустського окружного народного комітету, головою Хустського міськвиконкому. Починаючи з 1947 року, комуністи Тячівської окружної партійної організації неодноразово обирали його першим секретарем окружкому, а потім райкому партії. Нелегко було. Доводилося вирішувати різноманітні питання, а головне працювати

з людьми. Життєвий досвід дав змогу В.Д.Бринзею докласти немало зусиль, енергії і знань, щоб Тячівщина розквітала.

У 1958 році вийшов на пенсію. Нагороджений двома орденами "Знак Пошани", вісьмома медалями. У червні 1965 року, з нагоди 20-річчя возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною, його було нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 26 жовтня 1976 р.

О.Довганич

БРОДІ Михайло Юрійович. Народився 17 травня 1908 р. у Виноградові, у селянській родині. Батько брав малого з собою доглядати чужі виноградники. Певне, там малий Михайло по-справжньому полюбив народні пісні. І коли батько зібрав трохи грошей на навчання сина, хлопець вступив до Мукачівської учительської семінарії. У 1925–1929 рр. в умовах чехословацької дійсності доводилося бути репетитором, підробляти вантажником у власників магазинів, розносити телеграми. Після закінчення семінарії молодий учитель працював у Плоскому, Голубиному, Дусині на Свалявщині. Перед самою окупацією краю був переведений учителем початкових класів у Косино, що на Мукачівщині.

– На моєму довгому віку, – згадував М.Ю.Броді, – було багато подій. Але найбільш пам'ятним, як і для кожного закарпатця, стало визволення краю Червоною армією. Без глибокого хвилювання не передати ту радість, яка охопила усіх простих людей нашого краю, коли прийшов кінець лихоліттю.

Громадяни Косина виявили вчителеві велике довір'я, обравши його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. І ось настав той історичний день. "Повинен признатися, – згадував Михайло Юрійович, – що до того часу я ніколи не бачив такого великого форуму, стільки делегатів та учасників з'їзду. Весь зал, стоячи, одностайно голосував за возз'єднання краю з Радянською Україною".

Наприкінці 1944 року М.Ю.Броді разом з сім'єю переїхав до Мукачева. Працював в середніх школах, став відмінником народної освіти УРСР, будучи директором першої, другої та шістнадцятої десятирічок, завідуючим міським відділом освіти, викладачем математики педагогічного училища. Його дружина, Параска Василівна, стала заслуженою вчителькою УРСР. Син Степан – кандидатом фізико-математичних наук, доцентом Ужгородського держуніверситету, донька Катерина – викладачем математики Ракошинської школи, син Михайло – інженером-конструктором Мукачівського заводу комплектних лабораторій, онука Еріка Байза – лікарем.

Перебуваючи на заслуженому відпочинку, М.Ю.Броді брав активну участь у громадському житті міста. Його часто можна було зустріти серед робітничої або учнівської молоді. Більше двадцяти років він очолював міську раду ветеранів праці, часто бував у сім'ях пенсіонерів, з'ясовував їх побутові умови й потреби. Багатий життєвий досвід допомагав йому успішно вирішувати складні питання.

Через усе життя проніс Михайло Юрійович любов до музики, до пісні. Понад тридцять років був активним учасником хору вчителів, співав у капелі вчителів-ветеранів, яка виступала з коцертами у містах і селах Закарпаття.

Завжди веселого, бадьорого, з добрим настроєм і почуттям гумору, постійно заклопотаного якоюсь громадською справою, що потребує негайного вирішення, – таким знали мукачівці М.Ю.Броді.

Помер 9 серпня 1986 р.

М. Троян

БУДАЙ Марія. Народилася в бідній єврейській сім'ї. Восени 1944 р. після визволення краю була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від селян Великого Березного. Виступала на з'їзді, голосувала за Маніфест. У 1947 р. виїхала по оптації в Словаччину м.Кошице.

БУКОВЕЦЬКИЙ Ілля Юрійович. Народився у 1904 р. в с.Бобове Виноградівського району. Здобувши початкову освіту в народній школі, став столяром. Перебував на дійсній службі в угорській армії. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1951 р.

БУЛЕЦА Андрій Іванович. Народився у 1903 р. в с.Ляхівці Ужгородського району в селянській родині. Обирався від рідного села делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

БУНДЗЯК Михайло. Після визволення краю у листопаді 1944 р. від селян Прислопа Міжгірського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

БУНЧА Василь Михайлович. Народився у 1900 р. Від села Майдан Міжгірського району в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1994 р. в с.Теплиця Арцизького району Одеської області.

БУРИЧ Олександр Олександрович. Народився 12 травня 1903 р. в Ужгороді, в робітничій родині. Важкі матеріальні умови дозволили йому здобути лише початкову освіту. Школу політичного гарту пройшов у багатотисячному колективі як учень-слюсар на Будапештському машинобудівному заводі, на якому працював з 1917 р.

У 1919 р. в Угорщині добровільно вступив у створену угорську Червону армію і в складі 32-го піхотного полку захищав радянську владу. Повернувшись у 1920 р. в Ужгород, молодий робітник став одним з керівників комсомолу міста. У 1923 р. на Ужгородській меблевій фабриці "Мундус" вступив у КПЧ.

Працюючи на промислових підприємствах Ужгорода, проводив велику політичну роботу серед робітників міста, а також серед селян району. Він учасник багатьох партійних форумів того періоду. У квітні 1936 року був делегатом VII з'їзду КПЧ.

О.О.Бурич виступав не на одних зборах робітників проти зазіхань фашистів, в тому числі й угорських. Так було й 27 березня 1938 р., коли головував і виступив з палкою промовою, у якій гостро ставив питання про захист республіки від загрози фашизму. В умовах угорської окупації, будучи слюсарем маргаринового заводу і членом Ужгородського підпільного міськкому партії, проводив важку і небезпечну роботу. У жовтні 1939 р. організував нелегальний перехід в СРСР угорського комуніста Золтана Шенгерца і Петра Варги для з'ясування організаційно-партійних питань закарпатських комуністів. За підпільну діяльність неодноразово заарештовувався, переслідувався, перебував під постійним наглядом поліції.

Після визволення Закарпаття активно включився в будівництво нового життя. О.Бурич – один з організаторів міської народної міліції, активний поборник возз'єднання краю з Радянською Україною, делегат І конференції та першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Угорець за національністю, О.О.Бурич разом з делегатами-українцями та представниками інших національностей голосував за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

У 1946 р. колишнього робітника маргаринового заводу призначили директором. Багато сил і життєвого досвіду доклав він, щоб завод працював ритмічно і давав продукцію для потреб населення. Згодом працював директором млина, повністю віддаючи всього себе роботі. У 1963 р. вийшов на пенсію.

Помер 26 квітня 1974 р.

М. Троян

БУРКАЛО Юрій Іванович. Народився 12 вересня 1919 р. в селянській родині. Проживав у с.Підвиноградові Виноградівського району. Восени, після визволення Закарпаття, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював у власному господарстві та в колгоспі.

Помер 9 липня 2003 р.

БУРЧ Юрій Юрійович. Народився 5 травня 1912 р. в с.Березово Хустського району в родині бідняків, де росло шестеро дітей. Коли йому виповнилося шість років, пішов в перший клас народної школи і закінчив чотири класи, після чого працював у господарстві батька. У 1932 р. Ю.Бурча призвали на службу в чехословацьку армію. Відбував військові муштри в Градовці на Мораві. Відслужив строк і повернувся у 1934 р. додому. Три літа вівчарив на полонинах.

У 1937 р. разом з дружиною поїхали у Францію. Знайшли притулок у маленькому шахтарському містечку Грангомби. Юрій працював на шахті, а Марія в гуртожитку знайшла собі роботу. Заробіток був непоганий. Однак на заваді стала війна. Коли фашистська Німеччина окупувала Чехословаччину, її посол у Франції розпорядився організувати з громадян його країни, що проживають тут, легіон для боротьби з німецькими загарбниками. Ю.Бурч проходив у ньому навчання, воював з фашистами. Та сталося так, що потрапив у полон до німців, а звідти – в концтабір, з якого вдалося втекти в Бельгію, а потім перебратися у Францію.

У 1941 р. зумів виїхати додому. Однак тут же впав в око угорській владі. Спочатку його тримали в Ужгороді, потім відправили в с.Боршу в Румунії. Коли Червона армія наблизилась до Карпат, місцевий партизанський загін зробив наліт на Боршу і розпустив табір.

Восени 1944 р. Ю.Бурч повернувся додому. Разом з односельцями зустрічав 23 жовтня 1944 р. Червону армію. Брав участь в організації сільського народного комітету, став його членом, почав працювати в органах внутрішніх справ. А коли проводилась підготовка до першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, був названий його делегатом.

До Хуста їхали на підводах, а з райцентру в Мукачево – на військових автомобілях. З'їзд проходив у міському кінотеатрі "Скала". Зал був переповнений. Делегати одностайно прийняли рішення возз'єднати Закарпатську Україну з Радянською Україною.

З 1945 до 1966 рр. Ю.Бурч жив у Чехословаччині. Сюди привели його сімейні обставини. Будівельний комітет, у якому працював,

зводив маленькі підприємства і здавав державі. Він працював старанно, заробляв добре, але рідна земля, як вівчарська тронка, вабила до себе, повернувся в рідне Березово. Працював у шляхово-ремонтній організації до виходу на пенсію.

Помер 27 лютого 1992 р.

І.Губаль

БУЧИНЧИК Іван Іванович. Народився у 1897 р. в Мукачеві в родині робітника. У 1910 р. закінчив чотири класи народної школи, навчався у ремісничій школі до 1914 р. Відтак став працювати в будівельній фірмі в Берегові малярем, потім два роки – в будівельній фірмі в Мукачеві. З 1916 р. перейшов на Мукачівську тютюнову фабрику, а потім знову в будівельну фірму, де працював до 1926 р.

Трудився по своїй спеціальності довгий час, але до 1944 р. – у приватних осіб, заробляючи на хліб насущний.

Оскільки в чехословацький період був членом КПЧ, то після визволення Закарпаття уже в листопаді 1944 р. вступив у члени КПЗУ, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював за спеціальністю на підприємствах міста.

О.Довганич

В

ВАЙС Самуїл Леопольдович. Народився 12 серпня 1899 р. у словацькому містечку Дунайська Стреда, недалеко від Братислави, у трудовій єврейській родині. Батько був візником. У 1914–1917 рр. навчався у Веспремській торговельній школі. З юнацьких років включився в революційну боротьбу. У 1919 р. добровільно вступив в угорську Червону армію і зі зброєю в руках боровся проти її ворогів.

У серпні 1919 р. став членом лівого крила соціал-демократичної партії Чехословаччини, а з 1921 року – КПЧ. Працюючи бухгалтером на пивоварному заводі в м.Нове Замкі, що у Південній Словаччині, вів політичну роботу серед робітників, за що був звільнений.

Шукаючи вихід з важкого становища, у 1928 р. виїхав до

Киргизької РСР у складі чехословацьких переселенців робітничого кооперативу "Інтергельпо" ("Взаємодопомога"). Після повернення у 1930 р. додому керував партійними організаціями в містах Кошице, Нове Замкі, Жіліна, Ческе Будейовіце. За активну політичну діяльність чехословацька влада неодноразово його заарештовувала.

У 1934–1935 рр. С.Вайс – знову в СРСР, навчається в Міжнародній ленінській школі при виконкомі Комінтерну. Після повернення до Чехословаччини деякий час працював секретарем червоних профспілок у словацькому місті Нітра, а в 1937 р. його направили в Закарпаття для роботи серед угорського населення. Тут він виявив себе як активний борець за соціальне і національне визволення і возз'єднання краю з Україною. Жоден страйк в Закарпатті наприкінці 30-х років не відбувався без його участі. 1 травня 1938 р. на багатотисячному мітингу виступив з палкою промовою, у якій закликав до створення народного фронту перед загрозою фашизму та Другої світової війни.

У березні 1939 р. С.Л.Вайс емігрував в СРСР, де працював на підприємствах і в установах Москви, Луганська, Алма-Ати, проводив велику роботу серед політемігрантів. З травня 1944 р. і до визволення Закарпаття працював у політвідділі 4-го Українського фронту.

З перших днів визволення краю як перший секретар Ужгородського міськкому партії проводив велику роботу по відновленню партійних організацій, створенню народних комітетів. Очолював у місті рух за возз'єднання Закарпаття з Україною.

26 листопада 1944 р. – делегат першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від громадян Ужгорода – голосував за прийняття Маніфесту про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Був обраний членом Народної Ради Закарпатської України та уповноваженим у справах промисловості і торгівлі. Працюючи на даній посаді, докладав чимало зусиль і знань для розвитку економіки, відбудови народного господарства, будівництва нових заводів і фабрик.

Після возз'єднання краю з Україною С.Л.Вайс працював заступником голови Закарпатського облвиконкому і весь свій життєвий досвід віддавав справі розвитку області. З 1951 р. – на відповідальних посадах у видавництві "Радянська школа", у тресті "Закарпатліспром". З 1958 р. – персональний пенсіонер. Продовжував брати участь у громадсько-політичному житті. Нагороджений орденом Червоної Зірки та кількома медалями.

Помер 18 червня 1971 р. в Ужгороді.

М. Троян

ВАКАРОВ Петро Васильович. Народився у 1893 р. в с.Іза Хустського району в селянській родині. Згодом сім'я переселилася у с.Свобода (хутір Довга Горонда) Берегівського району.

У роки Першої світової війни П.Вакаров у складі австро-угорської армії потрапив на Східний фронт, потім – у російський полон і додому повернувся вже у 1918 р., коли війна закінчилася.

У 1919 р. був делегатом відомого Хустського з'їзду, який прийняв рішення про возз'єднання краю з Україною. У тому ж році в складі делегації їздив до Києва і Харкова, а 26 листопада 1944 р. став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Через п'ять років, 16 червня 1949 р. П.Вакарова заарештували, і 19 серпня 1949 р. Закарпатський обласний суд засудив його за так звану "антиколгоспну агітацію" на 10 років виправно-трудових таборів. Уся вина полягала в тому, що П.Вакаров у своїх розмовах критикував керівництво села за недоліки в роботі, говорив про труднощі повоєнного життя. Перебував у таборі Дніпропетровська, звідки був звільнений 10 листопада 1954 р. Двадцять шостого серпня 1970 р. Верховним судом УРСР був реабілітований.

Помер 16 березня 1970 р.

О.Довганич

ВАКІЙ Іван Іванович. Народився 19 червня 1909 р. в с.Криве Тячівського району в селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи, далі вчитися не зміг, і почав допомагати батькові в господарстві.

У чехословацький і угорський періоди працював лісорубом у с.Богдан Рахівського району.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнні роки працював робітником Усть-Чорнянського лісокомбінату, а згодом вдома, у колгоспі.

Помер 5 липня 1981 р.

ВАКУЛА Юрій Михайлович. Народився 18 квітня 1909 р. в с.Тур'я-Пасіка Перечинського району у бідній селянській родині. Після навчання у народній школі працював у господарстві батьків. У чехословацький період став членом КПЧ, яка у 1938 р. була заборонена. Але Закарпатський крайком, як і вся партія, перейшов на нелегальне становище і організував роботу в підпіллі.

Після окупації краю угорськими військами Ю.М.Вакула продовжив підпільну роботу. За свідченням угорських архівних джерел і спогадів самого організатора підпілля у селах Ужанської і Турянської долин у 1941–1942 рр. створювалися розвідувальні групи по виявленню військовополонених Червоної армії, які втекли з німецьких таборів.

У 1942 р. Ю.Вакула створив такі групи в окремих селах – Липовець, Полянська Гута, Порошково, Мокра Перечинського району, а також Пузняківці Мукачівського району.

Влітку 1944 р. за власною ініціативою Ю.Вакула рекомендував групам слідкувати за появою радянських літаків з висадкою

парашутистів у Перечинському районі. Так він встановив місце приземлення в околиці Пузняківців частини організаторської групи О.В.Тканка на чолі з комісаром і його людьми, а також в околицях с.Полянська Гута – самого командира, якому сприяв в об'єднанні десантних груп.

Після визволення Закарпаття був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, працюючи начальником окружної міліції у Перечинському районі. Згодом став інспектором-інженером Перечинського окрвиконкому.

9 листопада 1949 р. "за активну участь у націоналістичній організації ЗУП" (закарпато-українські повстанці) Ю.Вакула був заарештований і звинувачений в антирадянській діяльності, нібито був членом підпільного уряду "ЗУП" з присвоєнням йому звання майора.

9–14 квітня 1947 р. військовий трибунал прикордонних військ МВС Закарпатського округу засудив Ю.М.Вакулу на 10 років таборів. Звільнений 12 липня 1956 р.

Помер 27 лютого 1972 р.

О.Довганич

ВАРГА Михайло Іванович. Народився 22 жовтня 1902 р. в с.Зняцьово Мукачівського району у бідній селянській родині. Змалку працював у наймах та батраком на плантаціях графа Шенборна, виноградниках Середнього та Ужгорода.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і в Мукачеві голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У післявоєнні роки працював головою сільської ради та на інших ділянках роботи.

Помер 26 березня 1980 р.

ВАРГА Павло Іванович. Народився 23 березня 1907 р. в с.Кам'янське Іршавського району в бідній селянській родині. Навчався в народній школі. Служив у чехословацькій армії. Працював у власному господарстві.

У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У післявоєнні роки аж до виходу на пенсію працював обліковцем у місцевому радгоспі.

Помер 17 грудня 1977 р.

ВАШ Іван Михайлович. Народився 4 жовтня 1904 р. в селі Лоза, що на Іршавщині, в родині селянина-бідняка. З 12 років поневірявся в наймах, потім на сезонних роботах, працюючи в каменярні в рідному селі, на виноградниках в Берегові, на підприємствах.

І.М.Ваш проводив серед робітників політичну роботу, але йому бракувало міцних знань. Тому з 1931 по 1933 рр. навчався в СРСР, в Харківській радпартшколі. Повернувшись з Радянського Союзу, став професійним партійним працівником. Його часто бачили серед робітників Мукачева і Берегова, селян Великоберезнянщини і Рахівщини, хліборобів Іршавщини і Тячівщини.

Коли працював на Рахівщині, визначною подією став страйк лісорубів с.Богдан, що розпочався 22 січня 1935 р. і тривав майже два місяці, охопивши понад 1200 страйкуючих. Керівництво страйком разом з І.М.Вашем здійснювали депутат парламенту П.Ф.Терек та секретар червоних профспілок І.І.Туряниця. Страйк закінчився перемогою лісорубів.

Після окупації Закарпаття Угорщиною І.М.Ваш нелегально перебрався в СРСР. Після звільнення з виправно-трудового табору у складі Чехословацького корпусу боровся проти німецько-фашистських загарбників. М.П.Лялько так згадував про ті часи: "І.М.Ваш... наполегливо роз'яснював, що доля поневоленого фашистами краю, як і всієї Чехословацької республіки, вирішується на радянсько-німецькому фронті".

У рідне Закарпаття повернувся разом з радянськими воїнами і відразу включився в політичну роботу. На І конференції комуністичної партії Закарпатської України його обрали членом Центрального Комітету, а на першому з'їзді народних комітетів – членом Народної Ради Закарпатської України, уповноваженим внутрішніх справ і державної безпеки. Проводив велику роботу серед населення за возз'єднання Закарпаття з рідною Україною.

Працюючи секретарем обкому, головою облвиконкому та першим секретарем Закарпатського обкому партії, І.Ваш докладав багато зусиль для будівництва нового життя. 26 лютого 1958 р. за успіхи, досягнуті у справі збільшення виробництва і заготівель зерна, винограду, фруктів, молока, м'яса, вовни та інших сільськогосподарських продуктів Закарпатська область була нагороджена орденом Леніна.

Чотири рази виборці обирали І.М.Ваша депутатом Верховної Ради СРСР. У своїй книзі "Дорога до мети", опублікованій у 1963 р.

він писав: "Обраний ще в юності шлях ми пройшли, здається, недарма".

Нагороджений орденами і медалями.

29 вересня 1966 р. І.Ваш помер.

М. Троян

ВЕЛИЧКО Марія Михайлівна. Народилася 22 липня 1898 р. в Хусті. Злидні і нестатки заставили її батька, як і багатьох його земляків, покинути Австро-Угорську монархію й шукати кращої долі за океаном. Однак не знайшов її і там і помер. Напівсиротою зростала Марія, поневіряючись по наймах.

У 1919 р. двоє молодих робітників – І.В.Величко та М.М.Величко пов'язали свою долю, взявши громадянський шлюб. Вони встигали скрізь: на демонстраціях, мітингах. Перед страйкарями лунали запальні слова хустського робітника І.В.Величка та його дружини Марії. Але потрібно було вчитись. І в 1928 р. її разом з Д.П.Поповичем направили на навчання до Радянського Союзу в трирічну партійну школу в Харкові. У 1929 році М.М.Величко надіслала з Харкова своєму чоловікові до Хуста посилку. Але він її не одержав, у зв'язку з тим, що службовці поліції в Ужгороді, відкривши її, знайшли в ній "небезпечний" вміст. Посилка була конфіскована, а її власник Іван Величко відданий до суду за "антидержавну" діяльність. "Карпатська правда" виступила на його захист.

Повернувшись з навчання у 1930 р., М.М.Величко з повними силами і знаннями, працювала серед жінок. Чехословацька влада неодноразово заарештовувала "неблагонадійних" громадян Величко.

Особливо важко було в роки угорсько-фашистської окупації, коли її чоловік був ув'язнений. В умовах жорсткого підпілля вона – мати чотирьох дітей проводила нелегку підпільну роботу. Два сини – учасники війни. Володимир воював в рядах Червоної армії, а Олександр – в Чехословацькому корпусі Людвіка Свободи.

У повоєнний час подружжя зробило чимало корисного для суспільства. З перших днів визволення вони активно включились в нове життя. М.М.Величко разом з іншими делегатами Хуста 26 листопада 1944 р. голосувала за прийняття Маніфесту про возз'єднання краю з Україною. У Хустському окружкомі партії очолювала роботу серед жінок.

За самовіддану працю нагороджена орденом "Знак Пошани", кількома медалями.

Перебуваючи вже на заслуженому відпочинку, вона була, як завжди, в строю, розповідаючи молоді про важке минуле і боротьбу за краще майбутнє.

Померла 16 травня 1980 р.

О.Довганич

ВЕРБОВСЬКИЙ Степан Карлович. Народився 19 квітня 1889 р. в с.Фрідешово (у 1960 р. приєднано до селища міського типу Кольчино) Мукачівського району в селянській родині. Закінчив народну школу, працював у сільському господарстві. Восени 1944 р. селяни обрали його головою народного комітету, а потім і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Помер 28 жовтня 1946 р.

ВІЗИЧКАНИЧ Петро Васильович. Народився у 1917 р. в с.Колодне Тячівського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, потім здобув середню освіту в Мукачівській торговельній академії і став учителем.

Після визволення краю в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і 26 листопада в Мукачеві голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

На початку 1945 р. його залучили до організації ОУН, яку очолював Дмитро Бандусяк. П.В.Візичканич брав участь у вишколі, що відбувся у Вишківському лісі на Хустщині у червні–липні 1945 р., разом з Михайлом Оросом, Іваном Нейметом, Юрієм Костюком та братами Куциними. Всі, хто пройшов тоді навчання, були призначені уповноваженими в адміністративні райони області для виявлення настроїв місцевого населення.

Та після проведення певної роботи 9 жовтня 1945 р. П.В.Візичканич був заарештований і Спеціальним судом Закарпатської України 14 січня 1946 р. засуджений на 10 років виправно-трудових таборів з поразкою виборчих прав на 5 років. В архівно-слідчій кримінальній справі не вказано табору, куди його відправили. Звільнений був у 1952 р., реабілітований Закарпатським обласним судом 3 березня 1992 р.

Помер 16 грудня 1990 р.

О.Довганич

ВІНЦЕ Андрій. Народився у 1903 р. у с.Ковpод на території Угорщини. Здобув лише початкову освіту. В роки Другої світової війни дійсну службу пройшов в угорській армії. Згодом перебрався на постійне місце проживання в с.Бобове Виноградівського району. Після визволення Закарпаття в листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював у сільському господарстві.

Помер у 1967 р.

ВІНЦЕ Шандор Карлович. Народився 18 травня 1891 р. в с.Дівичне Виноградівського району в багатодітній селянській родині. Початкову народну школу закінчив у рідному селі. В період Першої світової війни служив в австро-угорській армії, а після повернення додому працював у власному господарстві. Делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України був обраний у листопаді 1944 р. Очолював сільський народний комітет, а з організацією колгоспу працював у ньому на різних посадах.

Помер у 1983 р.

ВОВКАНЕЦЬ Іван Федорович. Народився у 1904 р. в с.Синевир Міжгірського району в багатодітній родині (11 дітей). Чотири роки навчався в сільській народній школі, потім допомагав батькові і все життя працював на землі.

Після визволення Закарпаття Червоною армією з утворенням народного комітету і служби внутрішніх справ був начальником міліції села. У листопаді 1944 р. обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнні роки працював лісорубом у місцевому лісокомбінаті.

Помер у 1950 р.

ВОЛОЩУК Михайло Юрійович. Народився 2 червня 1905 р. в с.Нанково на Хустщині, в багатодітній бідняцькій родині. У перший клас пішов, коли йому виповнилося шість років. З відмінними оцінками закінчив народну школу.

Почалася трудова діяльність. Разом з батьком поневірявся по сезонних роботах. І в нелегких умовах думав про самоосвіту. Коли в 1923 р. в селі заговорили про молодіжні організації, М.Ю.Волощук зацікавився ними і вступив до Спілки молоді, яку незабаром очолив. Ходив і в сусідні села – Бороняво, Нижнє Селище, Копашново для організації молодіжних осередків.

У 1934 р. він, під кличкою Михайло Чорний, через Німеччину відправився в Радянський Союз. Навчався в Харкові в комуністичному університету імені Артема.

Після закінчення університету повернувся додому. Їхав через Німеччину, звідти добрався в Прагу, з Праги – у Виноградів. Відстань до Нанкова подолав пішки. Додому прийшов вночі. Однак під хатою чекали на нього жандарми. Забрали і повезли на тортури. Та волі його не зламали. Придумав версію, звідки повернувся, але про навчання в Харкові змовчав. І його відпустили.

І знову активно включився в політичне життя села. Організовував людей на маївки, брав участь з активом односельців у різних демонстраціях і мітингах в Хусті, на яких ставились економічні і політичні вимоги.

Його діяльність ускладнила окупація Карпатської України Угорщиною. Партійна організація змушена була піти у підпілля. Особливо важкими були роки війни. М.Ю.Волощук діяв надзвичайно обережно, допомагав людям, давав їм правдиву інформацію про становище на Східному фронті.

Був радий, коли 23 жовтня 1944 р. в його рідне село Нанково вступили червоноармійці. Разом з іншими активістами села взявся за формування нового комітету. Коли довелося обирати делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, односельці одноголосно назвали М.Ю.Волощука.

Потім його рекомендували на посаду начальника районного відділу внутрішніх справ. Працював чесно. Але що сталося, важко нині установити, оскільки влітку 1945 року за власним бажанням звільнився з даної посади і поклав партійний квиток на стіл секретаря окружкому.

Далі свою долю пов'язав з каменярнею і найбільше років трудився в колгоспі. Ніколи нікому ні на що і ні на кого не скаржився. Багато читав. Часто приходили до нього люди, щоб його послухати, порадитись.

Помер 19 серпня 1973 р.

І.Губаль

ВОРЧАК Йосип Федорович. Народився 21 березня 1907 р. в с.Квасово Берегівського району в родині селянина. В період Австро-Угорщини закінчив 4 класи народної школи, далі вчитися не зміг. В краї змінилася влада, бо згідно з Сен-Жерменським договором Закарпаття було приєднано до новоутвореної Чехословацької держави. Стало дещо краще жити, Й.Ф.Ворчак працював у власному господарстві. Коли підійшов строк, його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію.

У роки угорської окупації краю трудився у власному господарстві, а восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

У післявоєнний період до утворення в селі колективного господарства працював у власному, потім подав заяву в колгосп, де трудився багато років.

Помер 27 жовтня 1987 р.

О.Довганич

ВУРСТА Іван Ілліч. Народився 22 червня 1909 р. в с.Горінчово Хустського району в родині селянина. Його батьки не були заможними, бо мали всього кілька десятин землі. Батько, Ілля Васильович, жив за принципом: "Хочеш жити, трудися!". Тому з маленького привчав дітей до фізичної праці.

У сільській церковній школі І.І.Вурста вчився добре. Вчитель настійно рекомендував батькові, щоб за всяку ціну дав можливість сину продовжити навчання. А гімназистом став лише в 1923 році. З Горінчова до Хуста ходив пішки. Таку дистанцію треба було долати щотижня. Згодом перевівся до Ужгородської гімназії, яку успішно закінчив у 1931 р.

Лише кілька місяців пропрацював І.І.Вурста в Березівській початковій школі, як його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію. Знайшов собі товаришів у Празькій руській гімназії, бібліотека якої була багатою на російську літературу. Командування військової частини помітило в ньому здібного освіченого юнака, здатного впливати на товаришів. Тому йому запропонували своєрідну офіцерську атестацію, іспити якої успішно витримав.

За підсумками атестації І.І.Вурсті було присвоєно звання підпоручика. Однак залишитись кадровим офіцером не захотів і в 1933 р., коли відслужив строкову службу, повернувся додому. Працював вчителем в початковій школі у присілку Залом в с.Кошельово. У 1936 р. перевівся на роботу до рідного села.

Важким каменем на його серце лягла угорсько-фашистська окупація рідного краю. Ще більше захвилювався, коли гітлерівська Німеччина напала на Радянський Союз.

І осінь 1944 року була золотою для горінчівців, як і для всіх закарпатців. Червона армія визволила село. Почався рух за створення народних комітетів. У селах відбувалися збори, на яких селяни називали своїх делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Горінчівці довірили представляти їх на з'їзді І.І.Вурсті.

Повернувся додому і активно включився у нове будівництво на селі. Чимало зусиль доклав, щоб відкрилася семирічна школа, у

якій працював вчителем і завучем, а з 1949 по 1953 рр. – директором Великокопанської середньої школи. Одночасно навчався в Київському інституті іноземних мов, який закінчив у 1953 р. З цього ж року і до виходу на пенсію у 1969 р. вчителював у Хустській восьмирічній школі.

Виростив трьох дітей. Донька Владислава стала вчителькою, син Віктор – лікарем, Володимир – механіком.

Помер І.І.Вурста 15 вересня 1987 р. Похований у Хусті.

І.Губаль

ВЯЧАЛО Степан Васильович. Народився 8 березня 1910 р. в с.Канора Воловецького району в селянській родині. Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 12 квітня 1994 р.

Г

ГАБОР Михайло Іванович. Народився 25 березня 1887 р. в с.Вільхівці Тячівського району в родині селянина-середняка. Навчався в сільській народній школі, потім допомагав батькові в господарстві. У 1905 р. в пошуках роботи виїхав на заробітки в Сполучені Штати Америки, де працював три роки в шахті, а два роки – на заводі.

У 1910 р. повернувся додому і незабаром був призваний в австро-угорську армію. Після двох років служби його демобілізували. У Першій світовій війні М.Габор був перекладачем, оскільки володів німецькою, угорською й англійською мовами. У 1920 р. повернувся додому і через три роки одружився. Займався садівництвом. Виростили й виховали з дружиною десятьох дітей.

Восени 1944 р. на зборах селян М.Габор був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки продовжував займатися садівництвом.

Помер 11 вересня 1980 р.

О.Довганич

ГАВРАН Андрій Матвійович. Народився у 1901 р. в м.Снина Гуменського окресу в Словаччині. Здобув лише початкову освіту. Працював шевцем у Великому Березному. Восени 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1978 р.

ГАВРИЛЕЦЬ Дмитро Федорович. Народився 6 листопада 1896 р. в с.Нижнє Селище Хустського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ГАВРИЛЬЦЬО Михайло Данилович. Народився 17 серпня 1908 р. в с.Онок Виноградівського району в родині селянина. У 1914 р. батьки записали його в перший клас сільської народної школи, яку закінчив у 1918 р., і почав допомагати їм у господарстві.

Не виявлено, чи перебував він на дійсній службі у чехословацькій армії після приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки. Але коли його рідний край опинився у складі Угорщини, перебував на службі уже в угорській армії, а потім працював у власному господарстві.

З визволенням Закарпаття у листопаді 1944 р. мешканці Онока обрали М.Гаврильця делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював робітником у Виноградові у харчокомбінаті та ремонтно-будівельній дільниці.

Помер 30 травня 1987 р.

О.Довганич

ГАЗІЙ Іван Васильович. Народився 20 вересня 1907 р. в селі Жнятино, що на Мукачівщині, у бідній селянській родині. У дитячу душу запали розповіді колишніх військовополонених про революцію в Росії. На очах І.Газія у 1918 р. відбувся розпад Австро-Угорської монархії, приєднання Закарпаття у 1919 р. до Чехословаччини.

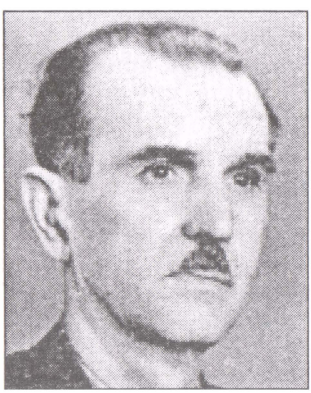

Трудову діяльність І.Газій розпочав у 1921 р. батраком по найму у Великих Лучках. У 1924 р. вступив у Спілку молоді і разом з іншими комсомольцями села брав участь у багатьох культурних заходах. У 1930 р. молодь села випустила листівку "Лучанська зірка", яка пояснювала мету поїздки молодіжної делегації Підкарпатської Русі до Радянського Союзу.

У січні 1936 р. І.Газій став комуністом, брав безпосередню участь у демонстраціях і мітингах проти загрози війни та наступу фашизму. Особливо запам'яталася маніфестація 1 травня 1938 р. в Мукачеві, яка під червоними знаменами та у "супроводі" великого загону поліції пройшла центральною вулицею міста чисельністю понад тисяча чоловік. Маніфестанти скандували: "Геть фашизм!", "Геть війну!", "Вимагаємо праці", "Землю працюючим!"

У період фашистського поневолення Закарпаття І.В.Газій працював у підпіллі, зазнавав репресій і з серпня 1944 р. мав зв'язок з партизанами загону О.В.Тканка.

Після визволення краю Червоною армією активно включився у політичне життя. На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України, що відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві, делегати від селян з Великих Лучок – І.Газій, В.Король, В.Попович, Ю.Строїн разом з усіма делегатами голосували за возз'єднання краю з Радянською Україною.

Весною 1945 р. після закінчення курсів І.В.Газій працював інструктором ЦК КПЗУ, інструктором Закарпатського обкому, другим секретарем Рахівського окружкому партії, завідуючим відділом Закарпатського облвиконкому по переселенню населення, начальником політвідділу Мукачівської МТС, головою правління одного з п'яти колгоспів Великих Лучок. А після їх укрупнення став заступником голови. На цій посаді працював дванадцять років.

У 1961 р. пішов на заслужений відпочинок. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 лютого 1958 р. за успіхи у розвитку сільського господарства І.В.Газій був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, а у листопаді 1974 р. – за активну громадсько-політичну діяльність та у зв'язку з 30-річчям першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України – Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 5 липня 1981 р.

М. Троян

ГАЙДОШ Іван Вікентійович. Народився 25 липня 1913 р. в с.Часлівці Ужгородського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 13 січня 1978 р.

ГАЙНАЛІЙ Юрій Степанович. Народився у 1902 р. в с.Терново Тячівського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, працював у домашньому господарстві.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Після проведення колективізації став головою колгоспу. Із 1969 р. очолював тваринницьку ферму, а потім працювала завідуючим складом колгоспу. Брав участь у громадському житті села.

Помер у 1985 р.

ГАЙНАЛЬ Микола Васильович. Народився 26 травня 1913 р. у Великому Бичкові Рахівського району. Коли у 1914 р. його батько як солдат австро-угорської армії пішов на фронт Першої світової війни і не повернувся, Миколі виповнився лише один рік. Малюка, напівсироту взяв до себе брат матері – М.І.Сидоряк. Коли хлопець підріс, подався у пошуках роботи в Чехію. Спочатку працював в м.Усті над Орліце, вчився на хутровика, згодом працював майстром у Празі. Вступив до лав комуністичної партії Чехословаччини, став її активістом. У вересні 1938 р. разом з чеськими робітниками був учасником антифашистських демонстрацій в Празі.

В умовах жорстокого терору угорської окупації зазнав страшних тортур у фашистських катівнях. У Будапештській тюрмі "Маргіткерут" був свідком страти 3 жовтня 1942 р. О.Борканюка. Тільки дивом йому вдалося вирватись з цієї тюрми, а влітку 1944 р. втекти додому з концентраційного табору Мараморош-Сигету (Румунія).

З перших днів визволення Закарпаття М.В.Гайналь включився в активне політичне життя. Працював заступником голови Рахівського окружного народного комітету, проводив велику роботу по розгортанню руху за возз'єднання краю з Радянською Україною. Був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, членом мандатної комісії з'їзду. Працював в апараті ЦК Компартії Закарпатської України.

За рішенням Народної Ради Закарпатської України очолив делегацію, якій було доручено у вересні 1945 р. перевезти з Будапешта прах Олекси Борканюка на Закарпаття в Рахів. У повоєнний час М.Гайналь працював на відповідальних посадах у Рахові та Великому Бичкові. За багаторічну плідну діяльність був нагороджений багатьма урядовими відзнаками.

Помер у Рахові 13 листопада 1994 р.

М. Троян

ГАЙНАС Михайло Васильович. Народився 17 вересня 1911 р. в с.Кендерешів Мукачівського району. Після початкової освіти здобув середню освіту й працював народним вчителем, а потім

управителем школи в с.Кушниця Іршавського району. Після визволення Закарпаття М.Гайнас був обраний членом Іршавського окружного народного комітету, а у листопаді 1944 р. від селян Кушниці – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював директором школи, виступав від окружного народного комітету на першому мітингу, присвяченому святу Першого травня в Кушниці.

Дата смерті невідома.

О.Довганич

ГАЙОВИЧ Олексій Юрійович. Народився 25 січня 1879 р. в селі Данилово Хустського району в селянській родині, у якій було семеро дітей. І трапилося так, що рано померла мати. Тому Олексій став першим помічником батька, допомагав йому виховувати сестричок. Разом з ним ходив на заробітки, а в неділю і свята йшов до церкви, вчився на дяка.

У 1907 р. одружився з М.В.Бошкавець, яка відіграла в його житті значну роль. Сама була працьовитою і вимогливою як до нього, так і до дітей. Коли почалася Перша світова війна, Олексу забрали, а дружина залишилася з п'ятьма маленькими дітьми.

На фронт О.Ю.Гайовича не послали, відбував свій строк в трудовому таборі на будівництві залізниці. Додому повернувся через три роки. Задумався, як жити далі. Купив коня, змонтував підводу, щоб розвозити по селах ропу і продавати людям. З олександрівських роп'яних колодязів наповнював бочки ропою й вирушав у навколишні села. Отак і заробляв на прожиток.

У 1919 р. на Закарпатті змінилася влада на чехословацьку. О.Ю.Гайович зрадів їй, але швидко розчарувався. Найбільше його гнітило, що чеські жандарми часто зупиняли його в селах, оглядали підводу і коня. Якщо не мав на підводі таблички, штрафували.

У 1940 р. благословив сина Івана на втечу в Радянський Союз. Був радий, коли Іванові вдалося перейти через кордон. Тяжко переживав, коли від сина не було вісточки. Так його і не побачив більше ніколи: на початку 1943 р. Іван пішов добровольцем у чехословацьку військову частину. Мужньо бився з ворогами. Та в боях за Дуклю загинув. Восени 1944 р. батько вирядив добровольцем в Червону армію й другого сина, Якова. Війна йшла до свого завершення, коли недалеко від Праги Якова дістала ворожа куля, і він став інвалідом другої групи.

Після визволення с.Данилова О.Ю.Гайович разом з іншими бідняками організував народний комітет, у який його обрали односельці. Ніхто не заперечував, щоб він став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

– Вперше у своєму житті я поставив підпис на документі, який вирішував волю наших людей, – згадував слова батька син Яків.

Помер 16 червня 1948 р.

І.Губаль

ГАЛАС Іван Іванович. Народився у 1897 р. в с.Вільхівка Іршавського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1946 р.

ГАНДЕРА Михайло Іванович. Народився 24 вересня 1900 р. в Севлюші (Виноградові) в родині селянина-бідняка. Важкі умови життя в період перебування краю у складі Австро-Угорської монархії змусили хлопця наймитувати, заробляючи гроші на прожиток. Працював чорноробом, а згодом навчався теслярській справі.

На початку 1918 р. був призваний в австро-угорську армію. Перша світова війна наближалася до кінця. У країні перемогла буржуазно-демократична революція, а в березні 1919 р. – соціалістична. Молодий робітник добровільно вступив в угорську Червону армію, щоб із зброєю в руках захистити її від ворогів. Але після сорока днів влада рад була повалена.

Уже в умовах Чехословацької республіки М.І.Гандеру у 1922 р. приймають в КПЧ, а у 1926 р. – і його дружину Олену. М.І.Гандера швидко здобув серед робітників авторитет і шану. У жовтні 1927 р. під час виборів до сільських і міських представництв його обрали депутатом до Севлюського міського представництва, де він проводив значну роботу по захисту прав робітників.

Як активний учасник робітничого руху, організатор страйків, часто потрапляв до "чорних" списків підприємств, а це означало, що постійно доводилося міняти місце роботи. Як будівельник він працював на будовах в Севлюші, Ясінях, Мукачеві, Ужгороді, Кошице, Братиславі.

Багато знущань і поневірянь довелося пережити подружжю Гандерів у період угорської окупації краю. У 1943 р. М.Гандеру заарештували й відправили у трудовий табір у Велику Ільву (Трансільванія).

Його дружина, О.І.Гандера, стала зв'язківцем радянської розвідувальної групи "Закарпатці", очолюваної Ф.В.Патакі. Влітку 1944 р. була заарештована і засуджена до страти. Про це нагадує

меморіальна дошка на будинку Виноградівського взуттєвого об'єднання з написом: "Тут, на цьому місці, під цією стіною дня 17 червня 1944 року за підпільну працю проти німецько-мадярських загарбників мадярськими фашистами були розстріляні Олена Гандера, Михайло Гичка, Євген Лейзман, Євген Лебович, Мор Фаркаш, Мор Шварц. Пам'ять про них вічно буде жити в наших серцях".

Тільки перед самим визволенням М.І.Гандері вдалося втекти з табору, що знаходився у Воловому (Міжгір'ї), додому, де самітною залишилася донька Ганна. Після визволення краю населення міста обрало М.І.Гандеру головою Севлюського окружного народного комітету.

М.І.Гандера активно включився в будівництво нового життя. Став делегатом І конференції комуністів Закарпаття, на якій його обрали членом ЦК КПЗУ. Він провів велику роботу по підготовці першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Про цю історичну подію згадував: "Не було на з'їзді людини, яка б не світилася радістю. Зал кінотеатру був переповнений, а при голосуванні за руками не було видно людей, бо дехто піднімав і дві руки".

Згодом М.І.Гандера тривалий час працював на господарській роботі. Нагороджений двома медалями. Будучи пенсіонером, виконував велику громадську роботу, виступав перед молоддю з бесідами з історії рідного краю.

Помер 16 лютого 1982 р.

О.Довганич

ГАНДЕРА Михайло Степанович. Народився 21 листопада 1912 р. в с.Липча Хустського району в родині селянина-бідняка. У 1920 р. почав ходити до сільської народної школи, а в 1925 р. вступив до Хустської гімназії. Але після закінчення чотирьох класів архімандрит Алексій Кабалюк, у якого служив псаломником, направив М.Гандеру у богословську православну семінарію в м.Бітоль (Югославія), де хлопець навчався шість років.

Здобувши духовну освіту, після повернення додому у 1937 р. М.Гандера був призначений священиком в село Нягово (тепер Добрянське) Тячівського району, звідки його перевели у Негровець Міжгірського району. Уже в роки угорської окупації у 1940 р. М.Гандеру перевели у парафію с.Березова, а у 1943 р. – села Іза Хустського району.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. М.С.Гандера був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Радянською Україною.

У 1955 р. М.Гандеру призначили настоятелем Ужгородського кафедрального собору та в парафію району міста – Радванку. Звідси у 1958 р. був переведений в с.Велятино Хустського району, а у 1962 р. – в с.Дубрівку Ужгородського району.

Помер 21 січня 1989 р.

О.Довганич

ГАНЧИЧ Василь Федорович. Народився 18 травня 1907 р. в с.Лоза Іршавського району в селянській родині. У рідному селі навчався у початковій народній школі, працював у господарстві батьків, а згодом і у своєму власному. У роки Другої світової війни деякий час служив в угорській армії.

Після визволення Закарпаття на зборах селян у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після здійснення колективізації працював у колгоспі, а потім будівельником – в Іршавському міжколгоспбуді аж до пенсії.

Помер 18 вересня 1996 р.

ГАРАПКО Василь Васильович. Народився у 1906 р. в с.Осій Іршавського району в бідній селянській родині. Навчався у сільській народній школі і закінчив чотири класи. Далі вчитися не пішов. Відбув дійсну службу в чехословацькій армії, а після одруження проживав у с.Нижні Ремети Берегівського району і працював у власному господарстві. До літа 1944 р. перебував в угорському таборі.

Після повернення додому з визволенням Закарпаття Червоною армією у листопаді 1944 р. В.Гарапко був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював у власному господарстві, а після утворення колгоспу – у с.Нижні Ремети у цьому господарстві.

Помер у 1968 р. Похований в с.Нижні Ремети.

О.Довганич

ГАРАПКО Федір Михайлович. Народився 4 грудня 1900 р. в с.Залужжя Мукачівського району в селянській родині. Недовго навчався у сільській народній школі, оскільки потрібно було допомагати в господарстві батька, хоч і малоземельному та малоприбутковому. Наприкінці Першої світової війни Ф.Гарапка призвали до австро-угорської армії й відправили на італійський фронт.

Після повернення додому, коли Закарпаття вже входило до складу Чехословаччини, Ф.М.Гарапко працював уже у власному господарстві, ледве зводячи кінці з кінцями, щоб прогодувати

багатодітну сім'ю. Так важко працювалося і в роки угорської окупації краю. А в останній рік панування угорців його відправили в робочий табір в м.Ніредьгазу, звідки вдалося втекти тільки напередодні визволення Закарпаття.

Буквально на другий день визволення краю сільська громада Залужжя зійшлася на збори, щоб обрати орган народної влади. І Ф.М.Гарапко одноголосно був обраний головою сільського народного комітету, який своєю сумлінною працею заслужив повагу односельців. У листопаді сільський голова був обраний і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнні роки працював у колгоспі, а згодом у радгоспі на різних ділянках роботи сільськогосподарського виробництва. Разом з дружиною виховали вісьмох дітей. Брав активну участь у громадському житті села.

Помер 29 жовтня 1990 р.

М. Троян

ГАРАСТЕЙ Василь Юрійович. Народився 21 січня 1925 р. в с.Олександрівка Хустського району в незаможній селянській родині, де росло семеро дітей. Батьки й старші брати докладали немало зусиль, щоб здібного хлопця – Василя "вивести в люди" і дати йому хоча б середню освіту. У 1944 р. він закінчив Хустську гімназію.

22 жовтня 1944 р. с.Олександрівка (Шандрово) було визволено від угорської окупації. Наступного дня село зібралося на схід на подвір'ї Гарастеїв. Був обраний сільський народний комітет, а його секретарем – В.Гарастей. Коли постало питання про обрання делегата на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, односельці уповноважили саме В.Гарастея представляти їх інтереси, давши йому наказ голосувати за возз'єднання краю з Радянською Україною. І він виконав цей наказ. 17 грудня – знову в Мукачеві. Цього разу як делегат першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України.

В.Ю.Гарастей понад сорок років працював на освітянській ниві – в Олександрівській, Крайниківській, Стеблівській, Вишківській школах, а останні 17 років – директором Стеблівської середньої школи Хустського району. У 1952 р. закінчив заочне відділення філологічного факультету Ужгородського держуніверситету.

Вчителем вчителів називали директора школи, підкреслюючи його талант бути організатором навчально-виховного процесу, особистим прикладом стверджувати високі зразки педагогічної майстерності. Школа гордиться своїми вихованцями, зокрема такими викладачами Ужгородського національного університету, як доктор наук В.М.Добош, кандидати наук М.В.Орос, Ю.І.Ігнат.

24 червня 2004 р. Указом Президента України В.Ю.Гарастей нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня з нагоди річниці возз'єднання Закарпатської України з Україною.

М. Троян

ГАРДУБЕЙ Георгій Федорович. Народився 26 квітня 1913 р. в с.Чорний Потік Іршавського району в заможній селянській родині. Мав добрий хист до навчання, бо в народній школі вчився на

відмінно, потім екстерном склав іспити в горожанську школу, вступивши до Мукачівської учительської семінарії.

У роки угорської окупації, з літа 1944 р. був зв'язаний з партизанським загоном Д.Усти–І.Прищепи, який діяв на Іршавщині. Після визволення краю Г.Гардубея обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Радянською Україною, згодом став добровольцем Червоної армії.

У повоєнний період працював головою артілі "Визволення", заступником начальника по оргнабору Міністерства трудових резервів. Із 1955 р. перейшов на роботу в трест "Закарпатліс" і працював інженером матеріально-технічного постачання аж до виходу на пенсію у 1983 р.

Помер у січні 2001 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ГАСИНЕЦЬ Василь Дмитрович. Народився у 1912 р. в с.Нересниця Тячівського району в селянській родині. Навчався у сільській народній школі, а потім здобув середню освіту в гімназії. Працював народним вчителем, виховав двох доньок, які у майбутньому стали вчителями.

Помер у 1946 р., похований в с.Бедевля Тячівського району.

ГВОЗДЯНСЬКИЙ Василь Васильович. Народився у 1899 р. в с.Бедевля Тячівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 4 квітня 1966 р.

ГЕЛЬБИЧ Іван Михайлович. Народився 5 липня 1912 р. в с.Річка Міжгірського району у багатодітній селянській родині. У 1926 р. закінчив сім класів народної школи, а потім змушений був працювати. У пошуках роботи у 1927 р. опинився аж у Чехії і влаштувався у лісовій фірмі лісорубом, трудився також у районі м.Бардейов (Східна Словаччина). Після повернення додому брав участь у будівництві дороги Сойми–Келечин.

У 1932–1935 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії у 12-му піхотному полку в Ужгороді. З поверненням додому працював на будівництві дороги в рідному селі. Але в 1938 р. знову був призваний у чехословацьку армію, де служив до січня 1939 р.

Окупувавши Карпатську Україну, угорська влада відправила І.М.Гель-

бича у трудовий табір – спочатку в м.Ніредьгазу, а згодом у Нодьканіжу за Дунаєм, де він працював до осені 1944 р. А коли визволили Закарпаття, в листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнний час працював робітником шляхово-будівельної дільниці № 90. У 1946–1948 рр. був завідуючим сільською бібліотекою. Згодом І.Гельбича призначили директором Міжгірського деревообробного заводу, а потім вісімнадцять років він працював лісником. У 1977 р. вийшов на пенсію. Разом з дружиною виростили двох синів і одну доньку. Перебуваючи на пенсії, брав активну участь у громадському житті. Останніми роками проживав у доньки Ганни, в с.Келечин Міжгірського району.

Помер 9 липня 2000 р., похований в с.Келечин.

О.Довганич

ГЕРЕВИЧ Іван Васильович. Народився у 1899 р. в с.Макарьово Мукачівського району в родині селянина-середняка. Але закінчив лише чотири класи народної школи, оскільки його батькові у господарстві потрібний був добрий помічник. І хлопець трудився з батьком аж до 1917 р.

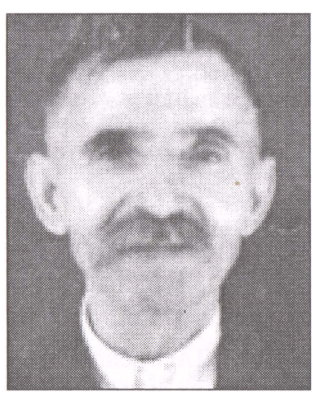

Майже наприкінці Першої світової війни у 1917 р. І.Геревича призвали в австро-угорську армію і у складі 12-го піхотного полку після короткочасного навчання він був відправлений на італійський фронт. Та незабаром потрапив у полон, і весь 1918 та 1919 рр. перебував у Мілані в Італії у таборі військовополонених.

Після повернення в рідне Закарпаття, яке на той час вже входило до Чехословацької держави, його призвали в чеську армію, де перебував 1920–1921 рр. Після демобілізації працював у власному господарстві.

Восени 1944 р. Закарпаття було визволено, в листопаді того ж року І.В.Геревича обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Згодом продовжував працювати в сільському господарстві.

Помер 6 квітня 1952 р.

О.Довганич

ГЕРЕВИЧ Федір Михайлович. Народився 11 березня 1910 р. в с.Доробратово Іршавського району в селянській родині. Після

визволення краю у листопаді 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 26 березня 1990 р.

ГЕРЗАНИЧ Іван Андрійович. Народився 16 червня 1910 р. в с.Пастілки Перечинського району у бідній селянській родині. У 1924 р. в рідному селі здобув початкову освіту в народній школі. Змалку змушений був наймати на роботу до заможних людей, зокрема з 1924 до 1930 рр. працював на сезонних роботах в с.Баранинці Ужгородського району.

У 1931 р. І.Герзанич вступив у члени КПЧ і став активістом Перечинської окружної організації партії. Брав участь у політичних демонстраціях і голодних походах до нотарських урядів, а потім за це у 1937–1938 рр. сидів у тюрмі.

Після окупації Карпатської України в березні 1939 р. І.А.Герзанич працював у господарстві батьків, а з 1941 до 1944 рр. – лісорубом у місцевій лісовій управі в с.Дубриничі. У жовтні 1944 р. після визволення Закарпаття став міліціонером у рідному с.Пастілки, а в грудні вступив у члени КПЗУ.

Був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після закінчення курсів при ЦК КПЗУ до грудня 1945 р. працював інструктором Перечинського окружкому КПЗУ, а потім робітником на Перечинському лісохімічному заводі.

Помер 1 січня 1987 р. в Перечині.

О.Довганич

ГИНДИЧ Михайло Юрійович. Народився у 1898 р. в с.Новоселиця Тячівського району. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ГЛАГОЛА Василь Васильович. Народився 4 березня 1896 р. в с.Зняцьово Мукачівського району в родині селянина. Навчався у народній школі, працював у сільському господарстві. Восени 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Помер у 1974 р.

ГЛЕБА Михайло Васильович. Народився у 1877 р. в с.Крайня Мартинка Іршавського району в селянській родині. Працював у власному господарстві. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У Мукачеві був разом з сином, теж делегатом.

Дату смерті не виявлено.

ГЛЕБА Юрій Михайлович. Народився 8 травня 1913 р. у гірському селі Крайня Мартинка Іршавського району в трудовій селянській родині. Після закінчення народної школи навчався в Свалявській горожанській школі, потім в Ужгородській учительській семінарії, яку закінчив у 1935 р. Вчителював в селах Собатин, Колодне, Чорний Потік, перебував на військовій службі у чехословацькій армії.

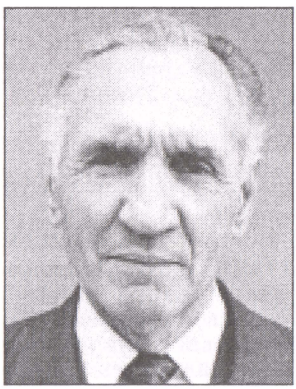

У період окупації Закарпаття Угорщиною продовжував вчителювати. У 1942 р. був призваний в угорську армію і відправлений на радянсько-німецький фронт. Працюючи в інтендантській частині, допомагав місцевому населенню продуктами, хлібом, консервами, встановив зв'язок з партизанами і в зручний момент перейшов у розташування партизанського з'єднання. Так, із солдата угорської армії Ю.М.Глеба, який був направлений для боротьби з партизанами, сам став партизаном.

Згодом був включений до сформованого партизанського загону уродженця Закарпаття – Дюли Усти. У серпні 1944 р. група у складі 23 чоловік після приземлення між селами Нове Село та Вишні Ремети Берегівського району перебазувалася на гору Бужора Іршавського району. Сюди через два тижні була висаджена і партизанська група І.С.Прищепи. Але другий літак розбився. Тому за наказом Українського штабу партизанського руху остання приєдналася до Д.Усти.

Партизани проводили політичну роботу серед населення, поширювали листівки українською, російською, угорською мовами. Авторами листівок були самі партизани – лікар С.Карпов, командир взводу Ю.Глеба, комісар Ш.Горват та ін. Вони закликали угорських солдат повертати зброю проти фашистів, переходити на бік партизанів.

З перших днів визволення краю Ю.М.Глеба активно включився у будівництво нового життя. 26 листопада 1944 р. як делегат села Чорний Потік, де працював вчителем, разом із своїм батьком, М.В.Глебою – делегатом з с.Крайня Мартинка – був на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України, на якому обидва голосували за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

За роки нової влади здобув вищу освіту, закінчив Київський педінститут. Працював завідуючим Іршавським окружним відділом народної освіти, директором Імстичівської спецшколи-інтернату, вчителем. Разом з дружиною, Маргаритою Юліївною, теж вчителькою, виховали чудових дітей: донька Наталія – вчителька, син Юрій – доктор біологічних наук, професор, лауреат Державної премії СРСР, академік, відомий вчений.

Помер Ю.Глеба у 1990 р.

М. Троян

ГЛУХАНИЧ Василь Михайлович. Народився 5 червня 1912 р. в с.Вовкове Ужгородського району у бідній селянській родині. Лише три роки ходив до народної школи, оскільки нестатки гнали його в найми. Працював у сільському господарстві.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у колгоспі.

Помер 2 липня 1988 р.

ГНИДЯК Михайло. Народився у 1914 р. в с.Сільце Іршавського району. У листопаді 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ГОДЯ Гаврило Васильович. Народився 10 квітня 1909 р. в с.Дусино Свалявського району в селянській родині. З 1916 до 1920 рр. навчався в сільській народній школі, здобув початкову освіту. Згодом вступив у Свалявську горожанську школу, після закінчення якої став студентом Мукачівської гімназії. Працював секретарем нотарського уряду в чехословацький період.

З визволенням Закарпаття у листопаді 1944 р. односельці обрали Г.Годю делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада.

Із 1946 р. навчався у Хустському лісотехнічному технікумі, після закінчення якого працював у Свалявському лісокомбінаті на різних посадах аж до виходу на пенсію.

Помер 12 листопада 1987 р.

ГОЙДА Юрій Андрійович. Народився 15 березня 1919 р. в трудовій селянській родині, у селі Зняцьово на Мукачівщині. Навчаючись в Ужгородській гімназії, юнак дедалі більше захоплювався українською й російською літературою.

У період угорсько-фашистської окупації важливу роль в активізації літературного життя в Закарпатті відіграли літературні гуртки, створені при окремих гімназіях, з яких прийшли в літературу такі обдаровані письменники, як Д.Вакаров, Ю.Гойда, С.Панько та ін.

Починаючи з 1939 р., Ю.А.Гойда під псевдонімом Г.Карпатський друкував свої вірші у місцевих газетах і альманахах. У 1943 р. на мізерні кошти репетитора він видав збірочку поезій "Живая синь", до якої увійшли його вірші "Расступитесь, горы!", "Я весь огонь", "Отчизне", пройняті опти-

мізмом, вірою в майбутнє, любов'ю до трудового народу і ненавистю до поневолювачів. Вірш "Тигри задихаються" був прямим відгуком на розгром Червоною армією німецько-фашистських загарбників під Сталінградом.

З перших днів визволення краю, працюючи викладачем Мукачівської учительської семінарії, Ю.А.Гойда активно виступав за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Ю.Гойду обрали також делегатом І з'їзду Спілки молоді Закарпатської України та делегатом з'їзду вчителів, що відбувся 23 грудня 1944 р. в Мукачеві.

Із 1947 р. Ю.А.Гойда обирався депутатом обласної ради народних депутатів. Тривалий час працював відповідальним секретарем Закарпатської обласної організації Спілки письменників України.

Нове життя рідного краю оспівав у віршах і поемах, які ввійшли до збірок "Люди моєї землі" (1948), "Верховинська поема" (1949), "Сонце над Карпатами" (1951), "Угорські мелодії" (1955). Кращі його твори увійшли до Антології української поезії, їх перекладено на російську, білоруську, вірменську, чеську, угорську, німецьку та інші мови.

Ю.А.Гойда помер 2 червня 1955 р. в Ужгороді. Його іменем названі вулиця в Ужгороді, середня школа – в рідному селі Зняцьові, Літературна студія молодих поетів.

М. Троян

ГОЗДОК Павло Федорович. Народився 18 лютого 1914 р. в с.Рокосово Хустського району у багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи. У 1924 р. вступив до Хустської горожанської школи.

Здобувши неповну середню освіту, у 1929 р. П.Гоздок був прийнятий у Мукачівський монастир отців Василіян, після чого його мали направити на теологічне навчання у Західну Україну, в м.Жовква. Та через хворобу бажання не збулося.

На початку 30-х років П.Гоздок став студентом Ужгородської учительської семінарії, яку закінчив у 1936 р., і був направлений вчителем у народну школу в с.Горінчово Хустського району. Згодом працював у школі с.Стеблівка того ж району.

Під час панування Угорщини в Карпатській Україні, з березня 1939 р. продовжував працювати в школі, але потім у 1941 р., як і багатьох інших вчителів, його направили на роботу в Угорщину вчителем початкової школи "для здобуття угорського духу", як тоді висловлювалися владники народної освіти.

Додому повернувся у 1944 р. і був направлений в с.Чорнотисів Виноградівського району директором сільської народної школи. Після визволення Закарпаття П.Гоздока обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада.

У повоєнний період П.Гоздок очолював семирічну школу з угорською мовою навчання. У 1974 р. вийшов на пенсію.

О.Довганич

ГОЛІШ Василь. Народився у 1904 р. в с.Нове Давидково Мукачівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ГОЛОВКО Петро. Народився 12 липня 1888 р. в с.Сасово Виноградівського району. Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 12 липня 1968 р.

ГОЛОД Людвіг Степанович. Народився 21 червня 1897 р. в бідній селянській родині, в угорському селі Розівці, недалеко від Ужгорода. В період Австро-Угорської монархії, зазнаючи поневірянь, працював чорноробом на підприємствах Ужгорода. Так в робітничому колективі проходив юнак школу політичного гарту.

У 1915 р. в розпалі Першої світової війни Л.С.Голода забрали до австро-угорської армії і відправили на Східний фронт. У 1916 р. він потрапив до російського полону. Після підписання 3 березня 1918 р. Брестського мирного договору у складі семи тисяч закарпатців – колишніх військовополонених Л.Голод повернувся додому.

Коли в березні 1919 р. і в Закарпатті була встановлена радянська влада, він добровільно вступив до угорської Червоної армії.

У березні 1924 р. був прийнятий в КПЧ. Неодноразово виступав з палкими промовами на зборах робітників, у яких гнівно засуджував політику чехословацької влади, виступав поборником створення єдиного демократичного антифашистського фронту.

В умовах угорської фашистської окупації краю брав участь у нелегкій підпільній роботі, за що переслідувався владою, знаходився під постійним поліцейським наглядом.

Після визволення Закарпаття активно включився в будівництво нового життя. Був делегатом І конференції КПЗУ і першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому як угорець разом зі всіма делегатами голосував за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Довгий час працював майстром Ужгородського фанерно-меблевого комбінату.

Після виходу у 1957 р. на заслужений відпочинок Л.С.Голод брав участь у громадсько-політичній роботі.

Помер 26 квітня 1971 р.

М. Троян

ГОЛУБКА Юрій Іванович. Народився у 1915 р. в с.Угля Тячівського району в селянській родині. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У листопаді 1944 р. голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1989 р.

ГОЛЬЧА Іван Іванович. Народився 1 вересня 1907 р. в с.Загаття Іршавського району в селянській родині. За деякими даними до народної школи не ходив. Працював у господарстві батьків. З 1928 до 1930 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії.

Делегатом на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України у листопаді 1944 р. був обраний від селян Загаття. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 12 січня 1976 р.

ГОМЕЧКО Микола Степанович. Народився 18 грудня 1908 р. в с.Кошельово Хустського району. Сім'я була велика й бідна, та ще й біда прийшла, коли загинув батько у Першу світову війну й залишив сиротами чотирьох малих дітей. Весь тягар ліг на плечі матері. Наймалася на роботу. Мали своє трудове завдання й діти. Про школу не говорили. Не був у ній жодного дня і Микола.

Коли йому виповнилося дванадцять років, разом із старшим братом Михайлом пішли на лісосіку, в ліси, що здіймалися над Вишковом. Вісім років точили мозолі на руках Миколі вишківські ліси. А у 1929 р. його призвали на комісію, яка визначила непридатним до війська. Коли закрили лісосіку у Вишкові, М.С.Гомечко влаштувався на роботу у Великому Бичкові. Жили в колибах, які спорудили на поляні поруч з лісосікою. На тиждень брали з собою продукти, готували їжу, хоч більше обходилися сухим пайком. Робити було важко, особливо на крутих схилах. У Великому Бичкові М.С.Гомечко працював до 1937 р. Звідси життєві дороги повели його в Стужицю на Великоберезнянщину. Але довго тут не затримався, бо, дізнавшись, що в с.Стройне на Свалявщині платять більше, подався туди.

Після окупації Карпатської України Угорщиною працював вдома. Уважно стежив за подіями на Східному фронті, заходив до

директора школи Василя Сими, щоб послухати новини. У 1943 р. в село прийшли угорські жандарми і в сільському уряді склали списки людей-лісорубів, що вміють працювати з деревиною. У цей трудовий загін потрапив і М.С.Гомечко. Усіх відправили в Нижній Бистрий-Широкий. Працювали важко і за безцінь, та недовго.

24 жовтня 1944 р. Кошельово визволили червоноармійці. Формувалась нова влада. Обрали сільський народний комітет, членом якого став М.С.Гомечко. Односельці йому довірили представляти їх на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України 26 листопада 1944 р. в Мукачеві. М.Гомечко брав активну участь у будівництві нового життя в рідному селі. Багато років працював у колгоспі, їздив на лісосплави в Пермську й Свердловську області, виховав сімох дітей.

Помер 12 травня 2001 р.

І.Губаль

ГОРВАТ Василь Федорович. Народився у 1911 р. у с.Синевир Міжгірського району в родині селянина-бідняка. Навчався у народній школі лише шість років, оскільки змушений був сам заробляти собі на прожиток і допомагати батькові.

З 1926 до 1933 рр. трудився у лісовій фірмі у Синевирі – і лісорубом, і бокорашем, а після 1933 р. – лісорубом уже в с.Синевирська Поляна – і так за всі роки угорського панування в Закарпатті.

Влітку 1944 р. з ним налагодили зв'язок партизани, а коли про це дізналися угорські жандарми, його заарештували і відправили у трудовий табір в Угорщину в м.Іреклок. Згодом В.Горват повернувся додому. У листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

У 1944–1946 рр. був лісорубом, а згодом лісничим в Синевирському лісгоспі та на інших ділянках роботи. Брав участь у громадському житті.

Помер 5 травня 1969 р.

О.Довганич

ГОРВАТ Міклош Елекович. Народився у 1904 р. у с.Четфолво Берегівського району в родині робітника. Кілька років навчався у народній школі (в анкеті вказана лише початкова освіта). Працював у господарстві батька, а потім – у власному господарстві.

З визволенням краю у листопаді 1944 р. був обраний від с.Шом делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада.

28 квітня 1950 р. за антирадянську пропаганду був заарештований і 14 червня того ж року Закарпатським обласним судом засуджений на 10 років таборів з поразкою в правах на п'ять років. Відправлений для відбуття покарання в Нижньо-Амурський табір Російської Федерації.

Дати звільнення з табору не виявлено, 26 березня 1993 р. пленумом Верховного суду України М.Горват реабілітований.

Помер 7 липня 1997 р.

О.Довганич

ГОРЗОВ Валентин Федорович. Народився 14 травня 1909 р. в с.Білки Іршавського району в селянській родині. Після народної школи на початку 20-х років навчався в Ужгородській гімназії. Потім вступив до духовної православної семінарії в Сербії, яку закінчив у 1928 р. У Празькому юридичному інституті здобув юридичну освіту.

У чехословацькій армії не служив, працював священиком в роки угорської окупації в с.Олешник Виноградівського району та обслуговував православних вірників у Виноградові.

З визволенням краю включився у нове життя. В с.Олешник був обраний секретарем народного комітету і членом Севлюського (Виноградівського) окружного народного комітету. Був обраний також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а на окружних зборах членів народних комітетів вніс резолюцію про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною, яка була одноголосно прийнята. Проводив також активну роботу в Олешнику по підписанню Маніфесту про возз'єднання краю з Україною.

Працював заступником голови окружного народного комітету і очолював земельний відділ. Організував у Виноградові ощадну касу тощо.

Помер 2 лютого 1963 р.

О.Довганич

ГОРКАВЕЦЬ Юрій Васильович. Народився у 1890 р. в м.Пряшеві на Словаччині в робітничій родині. Його батько працював у фірмі по заготівлі і вивезенню лісу. Переїхавши в Перечин – на Закарпаття, Ю.В.Горкавець п'ять років навчався у народній школі, чотири роки – у Перечинській горожанці. У 1914 р. був призваний у австро-угорську армію, брав участь на італійському фронті Першої світової війни, де потрапив у полон і впродовж семи років перебував на острові Корсіка в Італії до повернення додому у 1921 р., коли Закарпаття уже входило до складу Чехословацької республіки.

У Перечині був прийнятий на роботу й незабаром став начальником деревоскладу місцевого лісохімзаводу "Бантлін". Потім працював робітником на завантаженні реторт. Тут продовжував працювати і після окупації Карпатської України Угорщиною.

Після визволення Закарпаття Червоною армією у 1944 р. Ю.Горкавця обрали головою Перечинського народного комітету, а в листопаді того ж року на зборах селян – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З утворенням у селищі колгоспу був призначений майстром будівельної бригади, і на цій посаді працював до виходу на пенсію у 1965 р. Виховав з дружиною чотирьох дітей.

Помер у 1988 р. і похований в Перечині.

О.Довганич

ГРАБАР Йосип Іванович. Народився у 1906 р. в с.Мала Мартинка Свалявського району в селянській родині. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України у листопаді після визволення Закарпаття.

ГРАБАР Олег Олексійович. Після визволення Закарпаття Червоною армією у листопаді 1944 р. був браний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від мешканців Ужгорода. У повоєнний період виїхав за кордон.

ГРАБОВЧАК Василь Васильович. Народився 10 травня 1890 р. в с.Олешник Виноградівського району в селянській родині. У рідному селі закінчив початкову школу, згодом працював у господарстві батька та у власному господарстві. Восени 1944 р. був обраний головою сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1946 р. працював головою сільської ради, брав участь в організації колгоспу "Нове життя", працював у ньому на різних посадах.

Помер 22 жовтня 1977 р.

ГРАНИЛО Андрон Яношович. Народився 19 грудня 1908 р. в с.Завидово Мукачівського району в селянській родині. У народній школі здобув початкову освіту, потім працював у господарстві батьків.

Восени 1944 р., після визволення краю, жив у с.Яблунів того ж району, і на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Працював головою земельної громади, згодом головою сільської ради, а потім робітником на Мукачівському винзаводі. Виховав чотирьох дітей.

Помер 24 грудня 2002 р.

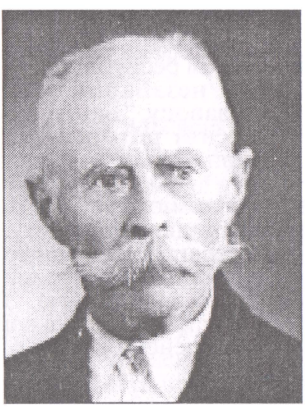

ГРИБ Іван Іванович. Народився 18 серпня 1893 р. в с.Брід Іршавського району в родині селянина-бідняка. Підлітком уже наймитував у Івана Когута в с.Коноплівці на Мукачівщині, у мукачівського торговця Горовіца, станівського священика Августина Слуки, їздив на сезонні сільськогосподарські роботи в Угорщину.

Уже йшла Перша світова війна, коли у 1915 р. І.Грибу призвали в австро-угорську армію і згодом відправили на російський фронт. Потрапивши у російський полон, І.Гриб працював на промислових підприємствах Вітебська в Білорусії.

Повернувшись у 1918 р. додому в Брід, у 20-х роках вступив у КПЧ і, як й інші однопартійці, брав участь у страйках, в антифашистських зборах, які проводилися в Іршаві, Мукачеві та в інших містах. У період угорської окупації краю брав участь в антифашистському русі, а у 1944 р. допомагав учасникам партизанського загону Д.Усти–І.Прищепи, що діяв на території Іршавщини.

У визволеному Закарпатті І.Гриб був обраний головою народного комітету с.Брід та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Очолював сільську раду, а після організації колгоспу був затверджений завідуючим тваринницькою фермою. Згодом працював головою Брідського сільського споживчого товариства.

Помер 23 березня 1981 р.

О.Довганич

ГРИМУТ Василь Йосипович. Народився 7 серпня 1897 р. в селі Волове (Міжгір'я) в родині робітника-лісоруба. Безрадісним було життя верховинського хлопця за часів Австро-Угорської імперії. У багатодітній сім'ї (у батька було 9 дітей) навіть і вівсяного хліба не було вдосталь. Юнак зазнав чимало лиха, поневіряючись по тимчасових заробітках.

У 1915 р. В.Й.Гримута, як і багатьох закарпатців, було призвано у австро-угорську армію і відправлено на Східний фронт. Але воювати йому довелося недовго. На початку жовтня 1915 р. під час наступу російської армії під командуванням генерала Брусилова в районі Бережан-Рогатина майже весь полк, в якому він служив, здався в полон. Перебував у таборах для військовополонених у Житомирі й Шепетівці. Коли навесні 1918 р. Україну окупували німецька та австро-угорська армії, йому вдалося втекти і переховуватися у рідних Карпатах.

Наприкінці жовтня 1918 р., довідавшись про розпад Австро-Угорської монархії, В.Й.Гримут спустився з гір у Волове. Незабаром він прибув до Будапешта, де вступив до національної охорони. 21 березня 1919 р. робітники й солдати Будапешта вийшли на вулиці столиці, щоб взяти владу в свої руки. Серед активних учасників був і В.Й.Гримут. 23 березня 1919 р. він був присутній на багатотисячному мітингу, що відбувся у Будапешті перед парламентом. На початку квітня 1919 р., коли почалося створення перших загонів прикордонників, В.Гримут добровільно вступив до їх лав.

1 серпня 1919 року Угорська Радянська Республіка була повалена. Кілька тисяч воїнів Червоної армії перейшли до Австрії. Серед них був і прикордонник з Верховини. Тільки наприкінці 1923 р. він повернувся в рідне Закарпаття.

За часів панування угорсько-фашистських окупантів був ув'язнений у концентраційному таборі міста Вар'юлопош.

Після визволення краю В.Й.Гримут активно виступав за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Став членом Берегівського окружного народного комітету і був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Потім жив у Мукачеві. Працюючи на посаді агронома-виноградаря Закарпатського обласного управління сільського господарства, доклав багато зусиль, щоб перетворити Закарпаття у край квітучих садів і виноградників. Старше покоління колгоспних і радгоспних спеціалістів області знало його як справжнього ентузіаста розвитку цієї галузі.

Помер В.Й.Гримут 25 грудня 1972 р.

М. Троян

ГРИЦАК Микола Андрійович. Народився 18 грудня 1908 р. в с.Росішка Рахівського району в бідній селянській родині. У 1919 р. пішов у перший клас сільської народної школи. Із 1923 до 1926 рр. навчався у Великобичківській горожанській школі, потім в Ужгородській учительській семінарії, яку закінчив у 1930 р., здобувши фахову середню освіту.

Трудову діяльність розпочав у вересні 1932 р. в м.Тячеві як канцелярський працівник у шкільному інспектораті, і в грудні того ж року був затверджений вчителем народної школи у Буштині Тячівського району. У 1938 р. вчителював у горожанській школі в Тячеві, згодом – учителем народної школи в Буштині. З вересня 1934 р. працював учителем горожанської школи в Севлюші (Виноградів), а у 1938 р. був переведений директором горожанської школи у Великому Бичкові Рахівського району, де працював до 20 березня 1939 р.

За часів угорської влади у Закарпатті М.Грицака звільнили з посади директора за антифашистську діяльність і призначили народним учителем у Косівську Поляну того ж району, а з часом перевели на посаду управителя школи в рідне село Росішку. З лютого 1942 р. до жовтня 1944 р. М.Грицак працював професором горожанської школи у Великому Бичкові.

Після визволення Закарпаття, з жовтня до грудня 1944 р., очолював відділ народної освіти Рахівського окружного народного комітету. У листопаді того ж року М.Грицака обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З

1945 до 1948 рр. працював завідуючим педагогічною частиною та директором середньої школи у Великому Бичкові. Брав участь у громадському житті сєлища, керував сільським та учнівським хорами.

З 1947 р. навчався на заочному відділенні філологічного факультету Ужгородського держуніверситету, який закінчив у 1952 р., а з 1962 р. працював викладачем кафедри української мови університету. Із 1967 р. виконував обов'язки доцента кафедри. У 1972 р. підготував дисертацію "Історія української діалектної лексикографії", та через хворобу захистити її так і не судилось. Крім цього, М.Грицак підготував "Словник українських говорів Закарпаття", який став результатом його багаторічної подвижницької праці. Але словник і досі невиданий.

Помер М.Грицак 7 квітня 1979 р.

О.Довганич

ГРИЧКА Михайло Іванович. Народився 7 серпня 1909 р. в селі Березово на Хустщині у бідній багатодітній родині.

Як тільки діти підростали, батько віддавав їх у найми, фізично сильніших брав на роботу з собою. Михайло до школи не пішов. А коли йому виповнилося п'ятнадцять років, відправили в Чехію, в м.Колізбат на заробітки. Працював у єврея, що мав свою купіль. П'ять років служив у власника, і лише у 1929 р. повернувся додому. Цього ж 1929 р. хлопців з села забирали на медичну комісію до Хуста, яка визнала М.І.Гричку непридатним до служби в чехословацькій армії, але залишатися вдома він не міг через нестатки. Чотири роки трудився на лісосіках Шанєва, Нижнього Бистрого, Вучкового.

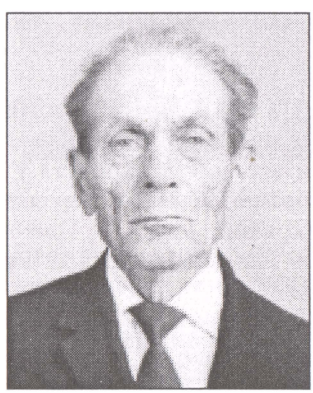

У 1933 р. в хаті заговорили про шлюб. Батько з матір'ю дійшли висновку, що у присілку Сюрюк живе родина Петриків, у яких залишилась одна дівчина – Юлина, до якої можна Михайлові піти в прийми. У Петриків і земля була, і сад, і сінокоси. Тепер М.І.Гричка став господарем. Вечорами заходив до Дмитра та Василя Петриків, тепер уже своїх родичів, де збиралися незаможні й лісоруби і читали вголос газету "Карпатська правда", коментували окремі статті. Михайло почав вчитися грамоти. Самотужки зайнявся самоосвітою. Дорожив часом, але на збори комуністів йшов, хоч і не був партійним. Не раз ходив з Петриками на демонстрації до Хуста. Згадував, як разом з сусідами-липчанами зібрали в їх селі великий схід селян, виступали, говорили про роботу для всіх, про хліб, про землю й волю. А коли в село

набігли жандарми, почали тікати. Дехто сховався на кладовищі, але й там їх знайшли і жорстоко побили.

Після окупації Закарпаття у 1939 р. угорськими військами М.І.Гричка не поривав стосунків із братами Петриками. Угорські жандарми складали списки усіх підозрюваних, але його не заарештували.

Визволення прийшло 23 жовтня 1944 р. Червона армія визволила і Горінчово. М.Гричка включився в будівництво нового життя. Односельці обрали його членом сільського народного комітету, довіривши представляти їх на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України, на якому він проголосував за Маніфест про об'єднання краю з Радянською Україною.

М.Гричка брав участь в організації колгоспу, у який вступив серед перших, відкрив у Глибокому каменярню, де трудився багато років. У 1959 р. перейшов працювати у садівничу бригаду, де й працював до останніх днів свого життя. Був хорошим сім'янином, виховав з дружиною чотирьох дітей.

Помер 20 жовтня 1989 р.

І.Губаль

ГУЛЯШ Георгій Георгійович. Народився 21 квітня 1905 р. в с.Глибоке Ужгородського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 9 вересня 1975 р.

ГУЧ Петро Васильович. Народився у 1897 р. в с.Станово Мукачівського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, відбув дійсну службу в чехословацькій армії. В угорський період працював сільським старостою. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. обирався членом народного комітету і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після з'їзду працював у сільському господарстві.

Помер у 1956 р.

Д

ДАНИЛИЧ Андрій Андрійович. Народився 14 вересня 1897 р. в с.Округла, що біля Тячева, в родині вчителя народної школи. Закінчивши школу у 1912 р., підлітком пішов працювати на Солотвинський солерудник. Серед робітників-солекопів юнак пройшов школу робітничого гарту.

У роки Першої світової війни на солеруднику працювали і російські військовополонені, які спілкувалися з робітниками. Від них юнак довідався про Росію, про революційну боротьбу російських робітників. У 1921 р., коли була створена КПЧ, А.Данилич одним з перших вступив до її лав. 4 вересня 1921 р. на міжнародний день молоді в Солотвині відбулися масовий мітинг і демонстрація солідарності з Радянською Росією. Поліція обстріляла неозброєних молодих робітників, кількох поранила, а десятьох заарештувала, в тому числі й А.А.Данилича.

А.Данилич був учасником багатолюдних першотравневих мітингів і демонстрацій, передвиборної кампанії у березні 1924 р. до чехословацького парламенту. Тричі під час виборів до сільських і міських представництв – у 1927, 1932 та 1935 рр. обирався членом Солотвинського сільського представництва. Неодноразово виступав за поліпшення матеріально-побутових умов шахтарів, брав активну участь у роботі профспілкової організації солерудника, гостро ставив питання про поновлення на підприємстві тих, хто звільнявся з роботи як "неблагонадійний". За політичну діяльність неодноразово заарештовувався.

Під час угорсько-фашистської окупації А.Данилич став у 1943 р. учасником підпільної групи, яка розмножувала листівки, поширюючи їх не тільки серед населення, але й серед солдатів місцевого гарнізону – "Геть війну!", "Солдати, не йдіть на Східний фронт!"

У жовтні 1944 р. Червона армія визволила Закарпаття. Коли на сільських зборах було обрано народний комітет, його головою

обрали А.Данилича. На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України делегати від мешканців Солотвина – А.Данилич, М.Трасклер, Й.Бойчук голосували за Маніфест про возз'єднання Закарпаття з Україною.

Працював на солеруднику бригадиром, проводив велику громадсько-політичну роботу.

Помер 20 червня 1969 р.

М. Троян

ДАНИЛИЧ Михайло Андрійович. Народився 20 червня 1906 р. в с.Добрянське Тячівського району в селянській родині. У рідному селі здобув початкову освіту, потім працював у наймах, а в 20-ті роки – робітником по заготівлі лісу в Словаччині.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював на Тересвянському деревообробному комбінаті, а згодом у колгоспі. Проживав у с.Криве того ж району.

Помер 14 травня 1979 р.

ДАНКО Йосип Степанович. Народився у 1900 р. в с.Баранинці Ужгородського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1975 р.

ДАНКО Микола Миколайович. Народився 5 липня 1917 р. в с.Сасова Виноградівського району в селянській родині. П'ять років навчався у сільській народній школі. У 1929 р. вступив до

горожанської школи, яка працювала в Севлюші (Виноградів), і закінчив її у 1933 р. Згодом два роки навчався у двокласній торговельній школі, а в 1938 р. був прийнятий до Мукачівської торговельної академії. Уже в період угорського поневолення продовжував навчання і у 1942 році здобув середню торговельну освіту.

По закінченні академії М.Данко розпочав роботу у нотарському уряді с.Вишній Коропець Мукачівського району, працював і після визволення

Закарпаття восени 1944 р., але уже як секретар сільського народного комітету. У листопаді його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Згодом М.М.Данко був переведений на посаду секретаря народного комітету в село Дрисино Мукачівського району, яку він обіймав до вересня 1945 р., до його призначення інспектором торговельного відділу в Мукачеві, а у 1948 р. – заступником уповноваженого Міністерства заготівель по Мукачівському району.

У 1949 р. М.Данка перевели на посаду уповноваженого Міністерства заготівель по Виноградівському району. Із 1955 р. був головою колгоспу "Комсомолець" (с.Дяково, Братово, Нове і Старе Клиново, Гора Клиново), а у 1959 р. – головою колгоспу "8 Березня" цього ж району, аж до 1962 р.

Після закінчення Мукачівського сільськогосподарського технікуму М.М.Данка призначили директором плодозаводу заготконтори Виноградівської райспоживспілки, а в 1967 р. – директором консервного заводу, де працював до 1978 р. Тоді ж йому було призначено персональну пенсію місцевого значення. Але ще працював до 1981 р. директором овочевої бази при міськторзі.

Із дружиною, Марією Іванівною, яка закінчила Ужгородський держуніверситет, виховали двох синів, які здобули вищу освіту. Віктор – директор Закарпатського базового медичного коледжу у м.Хуст, Микола – доцент Львівської зооветеринарної академії.

Помер М.Данко 26 січня 1999 р. в Хусті.

О.Довганич

ДЕЙНЕШ Іван Іванович. Народився у 1905 р. в м.Левоча у Словаччині в робітничій родині. За національністю словак. Тут ходив у народну школу, а згодом здобув середню освіту.

У роки угорської окупації й після визволення Закарпаття жив і працював у м.Берегово. Став членом КПЗУ і обирався головою народного комітету міста. Працював офіціантом.

З жовтня 1945 р. І.Дейнеш був заарештований, і 9 січня 1946 р. Спеціальним судом Закарпатської України засуджений на шість років таборів з поразкою в правах на три роки та конфіскацією майна. Покарання відбував у с.Широково Красноярського краю Російської Федерації. Звільнений з табору 25 жовтня 1951 р., реабілітований обласним судом 29 березня 1990 р.

Помер 18 липня 1970 р.

О.Довганич

ДЕМКО Іван Іванович. Народився 25 травня 1905 р. в с.Вонігово Тячівського району в багатодітній родині. Навчався у сільській народній школі. Працював разом з братами і сестрами у господарстві батьків, згодом – робітником на шосейній дорозі.

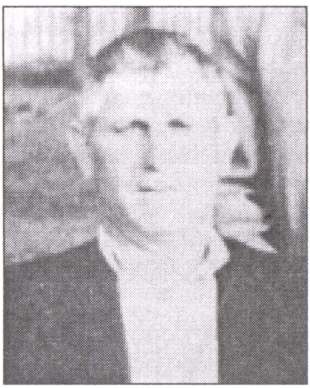

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний час очолював сільську раду Вонігова, працював на Буштинському лісокомбінаті. Із 1949 до 1952 рр. знову обирався головою сільської ради.

Помер 21 жовтня 1977 р.

ДЕРБАК Михайло Васильович. Народився у 1897 р. в с.Колочава Міжгірського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1977 р.

ДЕРБАК Михайло Васильович. Народився 16 листопада 1885 р. в с.Колочава Міжгірського району в родині селянина-бідняка. У народній школі навчався лише кілька років, потім змушений був працювати у господарстві батька і згодом шукати роботу за межами села. Так він опинився на лісорозробках аж у Трансільванії.

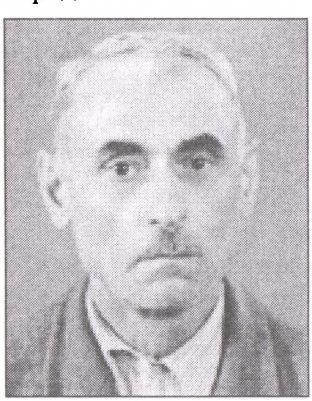

Коли розпочалася Перша світова війна, М.Дербак був призваний в австро-угорську армію, у складі якої воював на італійському фронті. По закінченні війни повернувся у рідне село і працював у власному господарстві. У 30-х роках брав участь в "голодних походах" селян до нотарських урядів, за що був заарештований і відбував покарання в тюрмі.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний від с.Черна Виноградівського району делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської

України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною і поставив свій підпис під його текстом.

У радянський період працював заступником голови Виноградівського міського народного комітету, брав участь у створенні колгоспу "8 Березня", потім працював на різних ділянках роботи.

Помер у Виноградові 27 грудня 1953 р.

М. Троян

ДЕРІЙ Павло Петрович. Народився 25 січня 1923 р. в с.Блажієво (тепер Балажер) Берегівського району в родині службовця. Закінчив шість класів народної школи (1929–1936), після чого до 1939 р. навчався у горожанській школі, а уже в роки поневолення краю Угорщиною (1943–1944) – у торговельній школі.

Трудову діяльність розпочав у 1939 р. робітником заводу в Берегові. Через рік влаштувався лісорубом у фірмі "Ломаш", потім у фірмі "Латориця" – в с.Яноші. Та й тут недовго затримався. У 1941–1942 рр. працював робітником у поміщика Ліннера, а у 1943–1944 рр. – на лісопильному заводі.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. мешканці села обрали П.Дерія делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945 р. як член партії був затверджений інструктором Берегівського окружкому КПЗУ, а потім інструктором ЦК КПЗУ в Ужгороді. Працював і вчителем Великобийганьської народної школи. Після утворення Закарпатського обкому партії П. Дерій працював інструктором обкому партії (1946–1947), згодом – на партійній та педагогічній роботі.

Помер 2 липня 1980 р.

О.Довганич

ДЕРКАЧ Іван Іванович. Народився у 1910 р. в с.Ракошино Мукачівського району в селянській родині. У шість років пішов у перший клас народної школи, і маючи успішні знання, став студентом Мукачівської вчительської семінарії, після закінчення якої одержав державний диплом народного вчителя.

На початку 40-х років працював вчителем у с.Бобове Виноградівського району, а після визволення краю у листопаді 1944 р. був обраний односельцями делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

На початку 50-х років переїхав на постійне місце проживання в Берегово, де працював аж до виходу на пенсію.

Помер І.І.Деркач у 1981 р.

О.Довганич

ДЕРКАЧ Степан Іванович. Народився 7 грудня 1907 р. в с.Ракошино Мукачівського району в родині селянина. Початкову освіту здобув у рідному селі, працював у домашньому господарстві. У чехословацький період перебував на дійсній службі в армії.

Восени 1944 р. на зборах селян С.Деркач був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював у народному господарстві.

Помер 6 грудня 1970 р.

ДЕШКО Василь Васильович. Народився у 1909 р. в селищні Вилок Виноградівського району в сім'ї селянина-бідняка. Після закінчення чотирьох класів народної школи допомагав батькові у його невеликому клаптиковому господарстві. Як син бідного селянина симпатизував комуністам і в 1935 р. сам став членом КПЧ. У пошуках роботи з 1938 р. опинився аж у м.Кошице в Словаччині, де працював кравцем.

У жовтні його призвали в чехословацьку армію, у якій служив аж до березня 1939 р., додому повернувся, коли Карпатська Україна була вже окупована угорськими військами. Поселився не у Вилоку, а у Виноградові і продовжував працювати кравцем. І так аж до серпня 1944 р. У вересні–жовтні перебував в угорській армії в м.Сентель, звідки у жовтні повернувся додому.

Після визволення краю В.Дешко був обраний від м.Виноградова делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював в окружному відділі внутрішніх справ міліціонером до серпня 1945 р. З цієї посади перейшов на роботу до Виноградівської взуттєвої фабрики начальником цеху.

Оскільки приховав своє короткочасне перебування в угорській армії під час переведення в КПЗУ, до якої вступив у листопаді 1944 р. і перебував у ній до грудня 1945 р., йому було відмовлено в переведенні у ВКП(б), що стало причиною замовчування його як делегата з'їзду.

Помер 7 лютого 1976 р.

О.Довганич

ДЕШКО Іван Петрович. Народився у 1908 р. в с.Завидово Мукачівського району в селянській родині. У період Австро-Угорщини закінчив народну школу, потім працював у господарстві батьків.

Після визволення Закарпаття Червоною армією у листопаді 1944 р. на зборах селян І.Дешка обрано делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер у 1979 р.

ДЖУГАН Василь Юрійович. Народився у 1892 р. в с.Терново Тячівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у народній школі, потім протягом життя працював у сільському господарстві. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після колективізації сільського господарства працював у колгоспі.

Помер 27 січня 1956 р.

ДИКУН Михайло Михайлович. Народився в смт.Тересва Тячівського району 30 травня 1910 р. в родині робітника. Народну школу закінчив у 1924 р., після чого влаштувався робітником на Тересвянському лісопильному заводі і працював там три роки, а згодом – лісорубом у різних лісових фірмах Чехії.

Із 1929 р. займався сільським господарством, а потім два роки був робітником лісопилки залізниці в с.Ясіня на Рахівщині, звідки повернувся до Тересви і продовжив роботу на місцевому лісопильному заводі.

На дійсній службі у чехословацькій армії (1930–1932) перебував у 45-му піхотному полку в Хусті. Наступні десять років знову працював у Тересві на лісопильному заводі.

Після визволення краю Червоною армією вступив у члени КПЗУ і був переведений у ВКП (б). У листопаді 1944 р. М.Дикуна обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював на лісопильному заводі аж до виходу на пенсію.

Помер у 1972 р.

О.Довганич

ДОБОШ Андрій Іванович. Народився у 1917 р. в с.Неліпино Свалявського району в родині службовців. Навчався у народній школі, потім у Мукачівській гімназії та учительській семінарії і здобув фахову освіту народного вчителя. Багато років працював вчителем.

Після визволення Закарпаття Червоною армією восени 1944 р. на зборах селян А.Добоша обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював вчителем і завучем Неліпинської школи.

Помер у 1953 р.

ДОБРА Петро Йосипович. Народився 14 червня 1900 р. в с.Великий Раковець Іршавського району у селянській родині. Успішно навчався у народній школі, потім у горожанській, по закінченні якої став студентом вчительської семінарії, де здобув фахову середню освіту.

Після приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки з 1920 до 1922 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Уже у звільненому краї восени 1944 р. мешканці с.Братова Виноградівського району обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Отримавши мандат № 10, він разом з іншими народними посланцями на з'їзді голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював директором Закарпатського музично-клавішного фонду в Ужгороді аж до виходу на пенсію у 1960 р.

Помер 12 грудня 1988 р.

О.Довганич

ДОВГАНИЧ Іван Васильович. Народився 8 листопада 1910 р. в с.Золотарьово Хустського району в селянській родині. Після закінчення чотирьох класів сільської народної школи як здібному учневі у 1922 р. йому вдалося вступити до Берегівської гімназії, яку закінчив у 1930 р.

На вчительську роботу І.Довганича направили в с.Округла Тячівського району. Через рік працював у народних школах – спочатку у с.Дубове, а згодом у Кричові. У 1931–1933 рр. перебував на дійсній військовій службі у чехословацькій армії в Ужгороді. Після відповідного навчання йому присвоїли військове звання підпоручика.

Після демобілізації з армії І.В.Довганич продовжував працювати на вчительській роботі в рідному селі (1933–1937), потім у сусідньому с.Драгово, а у 1939 р. був переведений в с.Березово Хустського району. Працю вчителя поєднував з культурницькою роботою.

Після окупації Карпатської України угорськими військами його заарештували угорські жандарми. Сидів у тюрмах Тячева і Хуста, потім його відправили в с.Криву, що на Хустщині, а згодом вивезли в концтабір Вар'юлопош біля угорського міста Ніредьгази, звідки повернувся через півроку. З вересня 1943 р. до липня 1944 р. був мобілізований до Хуста на збірний пункт призову в угорську армію, а щоб його не відправили в угорську армію і на фронт, певний час у 1944 р. переховувався у навколишніх лісах.

Визволення краю зустрів у жовтні 1944 р. і на перших зборах мешканців Березова був обраний заступником голови сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнні роки працював на педагогічній роботі.

Дату смерті не виявлено.

О.Довганич

ДОВГЕЙ Андрій Ілліч. Народився 20 березня 1904 р. в с.Кайданово Мукачівського району в селянській родині. Навчався в народній школі, закінчивши шість класів. На нього чекало не продовження навчання, а важка робота у власному господарстві батьків, де трудився до призову в армію.

У 1925 р. А.І.Довгей перебував на дійсній службі у чехословацькій армії у 45-му піхотному полку, дислокованому в Хусті. Додому повернувся у 1927 р. і почав працювати уже у власному господарстві аж до визволення краю.

Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. був обраний головою сільського народного комітету, і в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював на різних ділянках сільського господарства.

Помер 20 грудня 1981 р.

О.Довганич

ДОГЕЙ Михайло. Народився у 1913 р. в с.Росош Свалявського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. на зборах селян обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ДОЛГОШ Петро Іванович. Народився 19 квітня 1906 р. у с.Великі Лази Ужгородського району в селянській родині. У рідному селі закінчив шість класів народної школи і почав працювати у господарстві батьків з 1919 р. Згодом у наступні роки трудився уже у власному господарстві, а в 1932 р. став членом КПЧ і перебував у партії до 1938 р., тобто до її заборони.

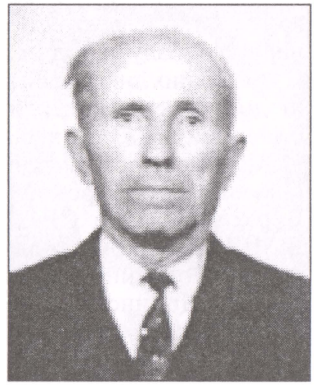

У роки окупації Закарпаття Угорщиною брав участь у підпільній антифашистській боротьбі. У 1942 р. на один місяць був призваний в угорську армію і перебував на службі у Перечині. Після повернення додому через півтора року був ув'язнений і відправлений в м.Кошице (тепер Словаччина), а потім у табір біля Ніредьгази, з якого повернувся влітку 1944 р.

Після визволення краю був обраний головою народного комітету, а у листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

З листопада по грудень 1945 р. перебував у КПЗУ і був переведений у ВКП(б). Потім у с.Великі Лази працював головою сільської ради, бригадиром будівельної бригади колгоспу та на інших роботах. Брав участь у громадському житті.

Помер 25 серпня 1985 р.

О.Довганич

ДОЛИНСЬКИЙ Василь Миколайович. Народився 9 квітня 1902 р. в селі Росвигові – передмісті Мукачева, у бідній селянській родині. Свої "університети" він проходив у наймах графа Шенборна, на лісорозробках капіталістичних фірм. У гущі робітничого класу пройшов школу політичного гарту.

У 1919 р. сімнадцятирічний юнак разом зі своїми старшими братами – Іваном та Андрієм добровільно вступив до угорської Червоної армії. Бойове хрещення Василь одержав влітку 1919 р. в боях за угорське місто Солнок проти переважаючих сил румунських військ. Полк червоноармійців, у якому воювали закарпатці, не тільки затримав, але й відкинув назад ворога. Смертю хоробрих тут полягли його брати – Іван та Андрій, а В.М.Долинський був поранений.

У період чехословацької влади колишні червоноармійці зазнавали переслідувань. Тому вони прихильно ставилися до новоствореної КПЧ. У 1925 р. В.М.Долинський вступив у КПЧ.

Восени 1944 р. він активно включився у будівництво нового життя. Став делегатом першої конференції КПЗУ, а потім делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

З перших днів радянської влади проводив роз'яснювальну роботу щодо створення колективного господарства. У 1946 р. він, а також селяни-бідняки Росвигова – Ф.Й.Ганчев, М.М.Пещак, П.Г.Пенчев, Й.Х.Роглев організували першу на Мукачівщині й другу в області сільськогосподарську артіль ім.Димитрова. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 21 червня 1949 року ланковому В.М.Долинському за одержання високих врожаїв винограду було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці.

В.М.Долинський залишив добрий слід на своїй рідній землі.

Помер 8 грудня 1971 р.

М. Троян

ДОРОГІЙ Іван Іванович. Народився 3 вересня 1903 р. в с.Дешковиця Іршавського району в родині селянина-бідняка. У рідному селі закінчив п'ять класів народної школи і у юнацькому віці змушений був працювати у мізерному господарстві батьків, а потім наймитувати. У 1917–1918 рр. працював на сільськогосподарських роботах в Угорщині в с.Мезивгедеш. Повернувшись додому, до 1921 р. знову перебивався в господарстві батьків.

Та на прожиття не вистачало, тому завербувався на сільськогосподарські роботи в Німеччину, де працював до 1922 р. Потім у с.Брід Іршавського району трудився у власному господарстві. У 1931 р. влаштувався лісорубом у лісовій фірмі, а далі до визволення Закарпаття роботу у власному господарстві поєднував з громадською, працюючи секретарем партійної організації КПЧ в с.Брід. В угорський період теж трудився у власному господарстві, перебуваючи певний час під наглядом угорських жандармів.

Після визволення Закарпаття у селі був обраний народний комітет, а у листопаді 1944 р. І.Дорогія обрали на сільських зборах делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У наступні роки трудився в селі, а після утворення колгоспу – на різних ділянках колективного господарства.

Помер 10 жовтня 1986 р.

О.Довганич

ДРАГУЛА Микола Іванович. Народився у 1886 р. в м.Хуст в селянській родині. Навчався в народній школі, згодом як здібний учень закінчив гімназію. Здобувши вищу освіту, протягом життя працював на освітянській ниві. Тривалий час очолював колектив Мукачівської гімназії як в чехословацький, так і в угорський періоди.

Працюючи директором Мукачівської гімназії, у 1943 р. був зв'язаний з радянською розвідувальною групою "Закарпатці", що діяла в Хустському, Виноградівському і Мукачівському районах та в Будапешті, а також у 1944 р. – з партизанським загоном В.П.Русина і очолював підпільний народний комітет.

Після визволення краю М.Драгула одним з перших у жовтні 1944 р. був обраний головою народного комітету м.Мукачева. Його також делегували у листопаді на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, який він відкрив короткою промовою. З'їзд прийняв Маніфест про возз'єднання краю з Україною, який був підписаний усіма делегатами з'їзду.

Як голова народного комітету Мукачева, М.Драгула провів разом з депутатами значну роботу по відбудові міського господарства і налагодженню нового життя.

Наприкінці 1945 р. виїхав у Чехословаччину на лікування, звідки так і не повернувся. Причина невідома. Але з приводу цього можна сказати, що один з його синів – Юрій 9 травня 1940 р. нелегально перейшов в СРСР, там особливою нарадою був засуджений, а згодом воював у складі Чехословацького армійського корпусу. Після війни залишився у Чехословаччині. Другий син – Микола у 1951 р. був заарештований і засуджений обласним судом на 10 років таборів за те, що прагнув переїхати у Чехословаччину, де проживав батько, і був звинувачений в антирадянській діяльності. Реабілітований у 1992 р.

Невипадково в усі повоєнні роки М.І.Драгулу не згадували у дні відзначення річниць возз'єднання Закарпаття з Україною і майже нічого не писали про його життя й діяльність. Помер М.Драгула в Чехословаччині ще 29 березня 1951 р. і похований в м.Острава-Збержау.

О.Довганич

ДРАГУН Іван Васильович. Народився у 1885 р. в с.Новоселиця Тячівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ДУДАШ Степан Олексійович. Народився у 1888 р. в с.Данилово Хустського району в багатодітній селянській родині. З одинадцятьох дітей вижило лише п'ятеро. Навчався Степан у народній школі с.Драгово. Продовжив навчання в гімназії, але закінчив лише два її класи.

Після окупації Карпатської України в угорський період брав участь у підпільній антифашистській боротьбі, а після визволення краю на зборах селян Данилова його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював в органах внутрішніх справ.

Помер 2 лютого 1968 р.

ДУДЛА Василь Юрійович. Народився 1 квітня 1899 р. в с.Широкий Луг Тячівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у народній школі, потім працював у сільському господарстві. У чехословацький період (30-ті роки XX ст.) був членом Спілки працюючого селянства, яка проводила свої зібрання в Мукачеві.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював лісорубом на Усть-Чорнянському лісокомбінаті.

Помер 20 червня 1972 р.

ДУДЛА Дмитро Михайлович. Народився у 1906 р. у с.Широкий Луг Тячівського району в селянській родині. У рідному селі навчався в церковно-парафіяльній школі, а потім вступив до православної семінарії, яку закінчити так і не вдалося. У 30–40-х роках XX століття працював священиком православної церкви у Рахові. У листопаді 1944 р. на зборах селян і робітників був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З кінця 50-х до початку 80-х років жив у с.Ясіня Рахівського району, де близько двадцяти років працював на Ясінянському лісокомбінаті.

Помер 14 липня 1983 р. і похований у с.Ясіня.

ДУДЛА Юрій Юрійович. Народився у 1893 р. в с.Широкий Луг Тячівського району в селянській родині. Кілька років навчався у народній школі, працював на різних сезонних сільськогосподарських роботах.

Після визволення краю на зборах селян у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської

України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у колгоспі.

Помер у 1964 р.

ДУЙЧАК Михайло Михайлович. Народився у 1914 р. в с.Буштино Тячівського району, виховувався в родині бокораша – Михайла Дуйчака, тому в пресі зустрічається подвійне прізвище: Томаш-Дуйчак. У чехословацький період у 1928 р. закінчив вісім класів народної школи. Оскільки мав неабиякий хист до навчання, пішов далі вчитися – у Хустську гімназію. Та хлопець прагнув здобути спеціальну освіту, тому перевівся в Мукачівську торговельну академію, яку закінчив у 1936 році.

Як військовозобов'язаний М.М.Дуйчак був призваний у чехословацьку армію, де пройшов військові курси, склав іспит і одержав звання офіцера запасу залізничної служби. У 1938 р., демобілізувавшись з армії, став начальником залізничної станції у рідному селі Буштино.

Після окупації Карпатської України угорськими військами у березні 1939 р. через деякий час М.Дуйчака направили на курси перекваліфікації, а після їх закінчення – начальником залізничної станції в м.Вашарошнамень (нині область Угорщини Сатмар-Саболч-Берег).

Коли в Буштині і Хусті розгорнула свою антифашистську розвідувальну діяльність група його земляків, а саме: Петра Микульця – Миколи Рущака, останні згадали і про свого освіченого інтелігента М.М.Томаша-Дуйчака і залучили його до розвідувальної роботи. М.Рущак розкрив М.Дуйчаку свої наміри і попросив дістати план залізничної станції м.Вашарошнамень. М.Томаш погодився. Одержав пароль для наступної зустрічі із зв'язківцем, а також псевдонім "Рись", передаючи потім групі потрібну військову інформацію аж до арешту.

Після викриття групи у травні 1941 р. М.Дуйчак був заарештований. Цілий рік тривало слідство, і у 1942 р. у м.Вац усі учасники групи були засуджені угорським трибуналом.

Повернувшись в рідне село Буштино, М.Дуйчак під прізвищем Томаш був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював начальником лісопункту Буштинського ліспромгоспу, потім у 1954 р. був переведений у Кушницький ліспромгосп на посаду начальника вузькоколійки, навчався у вищому навчальному закладі, здобув вищу освіту і майже двадцять років працював директором Кушницького ліспромгоспу.

Помер у 1979 р.

О.Довганич

ДУЛІШКОВИЧ Віктор Євменович. Народився 19 жовтня 1917 р. в с.Негрово Іршавського району. У 1920 р. разом з батьком переїхав до с.Голубине Свалявського району. У 1927 р. В.Дулішковича записали в Ужгородську гімназію, де навчався до 1935 р. Один рік відвідував уроки в Мукачівській гімназії, а у 1936 р. вступив до духовної семінарії в Ужгороді, яку закінчив уже в період угорської окупації краю (1941).

У червні 1941 р. єпископ Мукачівської єпархії висвятив В.Є.Дулішковича у священики і направив у с.Чорний Потік Іршавського району адміністратором церкви. Тут В.Дулішкович працював до 1946 р., до переведення в с.Тур'ї-Ремети Перечинського району.

Коли у повоєнний період почалися гоніння на греко-католицьку церкву та переведення її у православну, 26 травня 1949 р. В.Дулішкович був заарештований, як і його батько – архідиякон Мукачівської парафії.

Слідчий звинувачував В.Дулішковича, що той читав у церкві на літургії листи та інструкції єпископа Мукачівської єпархії, використовував "церковний амвон як трибуну для агітації проти СРСР", робив "наклепи на радянську дійсність", займався "зрадництвом антирадянськи настроєних осіб", а після возз'єднання краю з Україною "висував наклепницькі вигадки на радянську дійсність і повідомлення радянської преси".

Ні в обвинувальному висновку, ні в рішенні Закарпатського обласного суду не було нічого сказано про те, що В.Є.Дулішкович у 1944 р. був зв'язаний з партизанами загону Д.Усти.–І.Прищепи, які діяли на Іршавщині, що допомагав їм матеріально і подавав деяку інформацію про становище в селах. Що це було саме так, у кримінальній справі В.Дулішковича збереглося кілька конкретних документів про його безпосередню допомогу партизанам Іршавщини.

У кримінальній справі зберігся і мантад № 480, власник якого був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Чорний Потік.

9 липня 1949 р. Закарпатський обласний суд засудив В.Є.Дулішковича на 25 років виправно-трудових таборів з поразкою в правах на п'ять років і конфіскацією майна. Після суду його відправили у Львівську пересильну тюрму, а звідти у Лук'янівську м.Києва. Потім його шлях вів у Степовий табір Казахстану. У травні 1954 р. вибухнуло повстання політичних в'язнів, які майже сорок днів відстоювали свою волю. Та 26 червня 1954 р. військові підрозділи жорстоко придушили повстанців. Серед полеглих був і В.Є.Дулішкович, який помер 26 липня 1954 р.

О.Довганич

ДУМЕН Петро Петрович. Народився 1 листопада 1898 р. в Рахові в сім'ї робітника. Важкі матеріальні умови змусили 13-річного хлопця важко працювати у лісі, на місцевій залізниці. У 1916 р. П.Думен був солдатом австро-угорської армії. Після повернення додому продовжив роботу на залізниці.

У 1920 р. на Рахівщині встановилася влада Чехословацької республіки. У 1921 р. у Рахові була створена комуністична організація, членом якої став залізничник П.Думен.

З хвилюванням згадував про страйк лісорубів с.Богдан у 1935 р., що поширився на всю Рахівщину. Завжди був у гущі політичних подій. 27 квітня 1937 р. взяв участь у маніфестації мешканців Рахова проти загрози фашизму та нової світової війни.

У період угорської окупації, незважаючи на терор, П.Думен проводив підпільну антифашистську діяльність: поширював серед робітників нелегальну літературу, листівки, розповідав про події на фронтах радянсько-німецької війни, про наближення часу визволення Закарпаття від іноземного поневолення.

Після визволення Рахова П.П.Думен, М.Д.Йонаш, В.П.Бойко, С.П.Бойко та інші делегати Рахівщини на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України голосували за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Повернувшись додому, делегати розповідали про Маніфест, про звернення з'їзду до трудівників краю відбудовувати народне господарство. П.П.Думен віддавав усі свої сили і знання дорученій справі, будучи у 1944–1947 рр. заступником голови Рахівського окружного комітету. Працював у лісовій промисловості – директором Рахівського лісозаводу, а потім деревообробного заводу в Костилівці.

Обирався депутатом селищної і районної рад. Перебуваючи з 1958 р. на пенсії, часто виступав перед молоддю з бесідами про нерадісне минуле краю, про боротьбу антифашистського підпілля в роки Другої світової війни. У 1974 р. нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 27 червня 1981 р.

М. Троян

ДУМНИЧ Андрій Дмитрович. Народився 18 червня 1895 р. в с.Нягові (тепер Добрянське), на Тячівщині, у бідній селянській родині. Закінчивши початкову школу, вже з чотирнадцяти років змушений був іти заробляти на кусень хліба. Працював у Дубовому, на лісорозробках в Трансільванії, у Словаччині.

У 1914 р., коли почалася Перша світова війна, був призваний в австро-угорську армію і направлений на Східний фронт. У березні

1915 р. здався в російський полон. Був свідком важливих історичних подій, зокрема перемоги Лютневої буржуазно-демократичної революції в Росії.

У 1917 р. добровільно вступив до Червоної гвардії і до кінця 1920 р. боровся за встановлення та зміцнення радянської влади в Росії. Тільки на початку 1921 р. повернувся в Закарпаття після семирічної розлуки.

У рідному селі працював теслею, включився у революційно-визвольну боротьбу в Закарпатті, яке в той час входило до складу Чехословаччини. У 1924 р. вступив у КПЧ. У 1931 р. в Тячеві був обраний до складу окружного партійного комітету. Брав участь у голодних походах безробітних, за що був ув'язнений в Хустську тюрму. Під час виборів до сільських, окружних і крайових представництв та парламенту був агітатором за кандидатів у депутати від комуністичної організації.

У роки угорсько-фашистської окупації проводив підпільну роботу, був активним розповсюджувачем нелегальної літератури, із травня 1944 р. – зв'язківцем партизанського загону ім.Ракоші, що діяв на території "Діл" біля села Ремети над Тисою (тепер Румунія). Архівний документ свідчить, що "в районі с.Ремети в лісі діє партизанський загін ім.Ракоші від представництва Українського штабу партизанського руху 4-го Українського фронту під командуванням лейтенанта Чорнобривкіна".

21 жовтня 1944 р.с.Нягово було визволено. А.Думнич відразу включився в роботу за возз'єднання Закарпаття з братами по той бік Карпат. Селяни обрали делегатами на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України А.Д.Думнича та А.Ю.Думнича.

Працюючи головою сільського народного комітету, а згодом головою сільради, А.Д.Думнич мобілізовував селян на лісовивезення, ремонт мостів, шляхів, на відбудову господарства. У листопаді 1948 р. під час колективізації першим подав заяву до колгоспу. Сам активно працював бригадиром будівельної бригади, бригади по кормодобуванню, членом ревізійної комісії. Був прикладом для інших в роботі і в побуті.

Помер 24 грудня 1976 р.

М. Троян

ДУМНИЧ Андрій Юрійович. Народився у 1898 р. в с.Нягово (тепер Добрянське) Тячівського району в селянській родині. Навчався у народній школі, працював у сільському господарстві. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1983 р.

ДУРДА Михайло Іванович. Народився 12 квітня 1922 р. в с.Приборжавське Іршавського району у багатодітній селянській родині. Добре вчився в народній школі, тому директор – Михайло Тодавчич рекомендував батькові Михайла віддати його далі на навчання. Так він вступив до Хустської гімназії, у якій навчався у 30–40-х роках.

По закінченні гімназії повернувся в рідне село, де його призначили учителем сільської школи. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. разом з односельцем – Іваном Сабадошем був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

М.Дурда одним з перших записався у новостворений колгосп, працював заступником голови Іршавської райспоживспілки, згодом заступником директора Кушницького лісопильного заводу. Із 1950 р. навчався на заочному відділенні історичного факультету Ужгородського держуніверситету, який закінчив у 1956 р. У лютому 1959 р. був призначений вчителем історії Кушницької середньої школи, у якій пропрацював майже десять років.

Наприкінці 60-х років М.Дурда переїхав з родиною до Берегова, де працював у школі-інтернаті аж до виходу на пенсію.

Помер у 1993 р. і похований у Берегові.

О.Довганич

ДЮГОВАНЕЦЬ Іван Михайлович. Народився 4 липня 1909 р. у с.Верхнє Солотвино Ужгородського району в селянській родині. У рідному селі закінчив початкову народну школу і працював у господарстві батьків. Потім трудився на інших роботах, був лісорубом, вів власне господарство.

У 30-х роках став членом Об'єднання трудящого селянства – громадсько-політичної організації, яка діяла під впливом комуністичної організації краю. У період угорської окупації трудився у власному господарстві.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. Із листопада 1944 р. до грудня 1945 р. перебував у КПЗУ і був переведений у ВКП(б).

У повоєнний період на початку колективізації вступив у колгосп, а згодом став головою колективного господарства. Працював також головою сільської ради, а потім бригадиром виноробів.

Помер 19 серпня 1986 р.

О.Довганич

ДЮГОВАНЕЦЬ Юрій Васильович. Народився 23 лютого 1904 р. у с.Верхнє Солотвино Ужгородського району у бідній селянській родині. До 1916 р. навчався в сільській народній школі і закінчив п'ять класів, після чого змушений був заробляти на прожиток переважно в наймах. У той період важко було спромогтися на власне господарство. Та все ж згодом створив його і трудився у ньому всі наступні роки.

Наприкінці 1938 р. став членом сільської організації "Карпатська січ" та ненадовго, оскільки у березні 1939 р. Карпатська Україна опинилася в лещатах угорських військ, і місцевих січовиків почала переслідувати жандармерія.

Після визволення Закарпаття Ю.В.Дюгованець був обраний від с.Верхнє Солотвино делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся у Мукачеві. У листопаді 1944 р.

вступив у члени КПЗУ і перебував там до грудня 1945 р. Але у 1946 р. Ю.Дюгованцю було відмовлено у переведенні із КПЗУ у ВКП(б) за участь в організації "Карпатська січ" і про нього як делегата з'їзду потім не згадували.

У повоєнні роки працював у сільському господарстві.

Помер 29 листопада 1981 р.

ДЮРИК Іван Павлович. Народився 7 січня 1914 р. в с.Циганівці Ужгородського району в селянській родині. Сільську народну школу закінчив у 1928 р. та далі вчитися не зміг, оскільки потрібно було допомагати у господарстві батьків. Згодом працював у своєму власному господарстві.

У роки угорського панування в Закарпатті призивався в угорську армію і служив у робочій роті. Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. І, виконуючи наказ односельців, 26 листопада 1944 р. в Мукачеві підписував Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював завідуючим сільським клубом та хатою-читальнею, а також трудився на інших ділянках роботи, зокрема в 1954 р. закінчив курси фінансових агентів у м.Чернівці, і згодом працював на Ужгородському елеваторі.

Помер 17 листопада 1983 р.

ДЬОРДЯЙ Василь Васильович. Народився у 1900 р. у с.Вільхівці Тячівського району. У листопаді 1944 р. після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1967 р.

Е

ЕРДЕВДІЙ Михайло Йосипович. Народився 19 жовтня 1910 р. в м.Сечовце (тепер Східна Словаччина) у сім'ї ремісника-шевця. Після закінчення народної школи був прийнятий у 1922 р. на підготовчий курс для вступу в Ужгородську учительську семінарію. У 1925 р. тут починалося його справжнє студентське життя. Воно пов'язало його з крайовою "Просвітою". Він брав участь у будівництві Народного дому в Ужгороді, співав у Руському національному хорі та у сільських хорах. Трудову діяльність розпочав на посаді вчителя в Ірлявській народній школі Ужгородського району, потім працював в с.Лінці, а з 1934 р. – 15 років директором школи в с.Кальник Мукачівського району.

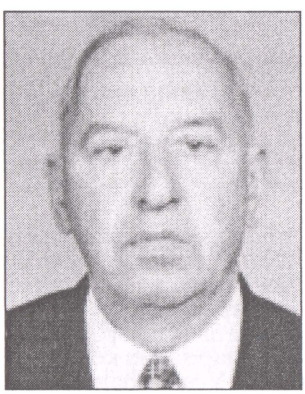

Після окупації Карпатської України М.Ердевдій був звільнений з посади директора школи, а після визволення Закарпаття поновлений на даній посаді. 21 листопада 1944 р. на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Наприкінці серпня 1949 р. працював директором Лохівської семирічки Мукачівського району, а згодом середньої школи. Наприкінці 80-х років брав безпосередню участь у відродженні крайового товариства "Просвіта". Часто виступав з яскравими промовами на різних зібраннях, конференціях перед учасниками та студентами Ужгородського держуніверситету.

Помер 11 лютого 2000 р. в Ужгороді.

О.Довганич

Є

ЄВИЧ Петро. Народився у 1906 р. в с.Герцівці Мукачівського району в селянській родині. На зборах селян у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 3 жовтня 1995 р.

ЄВЧАК Юрій Юрійович. Народився 6 червня 1913 р. в с.Чепа Виноградівського району в багатодітній селянській родині, яка в пошуках кращої долі виїхала до Сполучених Штатів Америки. У перший клас початкової школи хлопець пішов у далекій заокеанській країні. А коли батьки повернулися в рідне село, навчався у місцевій народній школі.

Згодом разом з батьками знову виїхав на заробітки, але вже у Францію, де працював шахтарем дев'ять років і належав до загону рятувальників у випадках різних надзвичайних ситуацій. Потім ще два роки трудився на цегельному заводі. А коли фашистська Німеччина у 1940 р. напала на Францію, вся родина Євчаків повернулася додому, в Чепу.

Ю.Євчак почав працювати у власному господарстві аж до визволення Закарпаття. Восени 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

Повернувшись додому, продовжував трудитися у власному господарстві до утворення в селі колгоспу.

У колективному господарстві працьовитого господаря обрали бригадиром садівничо-виноградарської бригади, яка працювала досить успішно. Про хороші показники свідчить запрошення бригадира в Одесу на науково-практичну конференцію кращих виноградарів України. У колгоспі трудився аж до виходу на пенсію.

Помер 6 лютого 1977 р.

О.Довганич

Ж

ЖАБКО Василь Гаврилович. Народився 22 червня 1891 р. в с.Велика Розтока Іршавського району у бідній селянській родині. Навчався в народній школі і у 1903 р. закінчив п'ять класів, потім змушений був сам заробляти на життя.

У пошуках роботи опинився в містечку Лупень, де працював помічником шахтаря. Але незабаром повернувся додому і працював у власному господарстві батьків до 1913 р. У цьому ж році перебував на дійсній службі в австро-угорській армії у 67-му піхотному полку, який дислокувався у м.Пряшів, а потім у м. Відень. Коли у 1914 р. розпочалася Перша світова війна, В.Г.Жабко був відправлений на Східний фронт. Але воював недовго, оскільки уже в 1915 р. потрапив у російський полон.

Будучи військовополоненим у Нижньому Тагилі на Уралі, працював на Демидовському міделавильному заводі. У 1918 р. повернувся додому, де трудився у власному господарстві. У 1924 р. вступив у члени КПЧ, в якій перебував до 1938 р., тобто до заборони комуністичної партії. Від цієї організації у 1928 р. обирався кандидатом до Іршавського окружного представництва. У роки угорської окупації працював у власному господарстві, тримаючи зв'язок з підпільниками-антифашистами.

Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. активно включився у будівництво нового життя. У листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де голосував за возз'єднання краю з Україною. У 1948–1949 рр. очолював колективне господарство в селі. Після укрупнення колгоспу працював на різних ділянках даного господарства.

Помер 11 жовтня 1959 р.

О.Довганич

ЖЕЛІЗКО Іван Михайлович. Народився 23 червня 1907 р. в селі Невицькому, що біля Ужгорода, у бідній селянській родині. Важкі випробування випали на долю хлопця. Батька забрали в австро-угорську армію на Східний фронт. Потім був російський полон.

В умовах чехословацької дійсності важко було Іванові, часто безробітному, розібратися в усіх перипетіях буржуазної демократії. У розвитку його поглядів значну роль відіграв член КПЧ Й.М.Леган. У січні 1931 р. 24-річний робітник став комуністом.

У 1933 р. І.М.Желізко знову був безробітним. Будівельна фірма "Лана", яка виконувала роботи по будівництву каналу Ужгород–Невицьке, де працював І.М.Желізко, встановила низьку заробітну плату для робітників. Іван Михайлович очолив страйк, який з перервами тривав майже півроку, і врешті-решт закінчився перемогою робітників. За умов угорської окупації він був інтернований в концентраційний табір Дердьовтелдеш в Трансільванії.

Коли у жовтні 1944 р. Червона армія визволила Закарпаття, І.М.Желізко був уже вдома. Йому вдалося втекти з табору. У селі Невицькому встановилася народна влада, вийшла з підпілля комуністична організація. І.Желізка обрали головою сільського народного комітету, який організовував госпіталі, будував дорогу, проводив роз'яснення серед населення, поширював ідею возз'єднання краю з Радянською Україною. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Радянською Україною.

Працював інструктором Ужгородського окружкому та обкому партії, першим головою колгоспу, створеного в Невицькому. Потім очолював сільраду, працював у радгоспі.

З 1967 р. вийшов на пенсію.

Помер 13 жовтня 1982 р.

М. Троян

ЖЕЛІЗНИК Іван Олександрович. Після визволення Закарпаття Червоною армією у листопаді 1944 р. від с.Руські Комарівці Ужгородського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

ЖЕЛІЗНЯК Василь Ілліч. Народився 6 січня 1894 р. в Чинадійові у родині селянина-бідняка. Нелегко склалася його доля. Змалку працював у наймах, потім на металургійному заводі в Будапешті. У 1914 р. був призваний в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт. А через два роки під Чернівцями здався в російський полон.

Як військовополонений перебував в таборах Ярославської губернії та в Донбасі, де працював у шахтах. У Єнакієво добровільно вступив до Червоної гвардії і зі зброєю в руках боровся за зміцнення радянської влади.

Коли навесні 1918 р. німецька та австро-угорська армії загарбали Україну, він опинився на окупованій території. Важкими шляхами добирався до рідного Закарпаття. Монархічні власті ув'язнили його за дезертирство. Перемога буржуазно-демократичної революції в Угорщині та розпад Австро-Угорської монархії наприкінці жовтня 1918 р. визволили його з тюрми. Він повернувся в рідне село.

8 грудня 1918 р. у Сваляві представники понад тридцяти сіл створили Карпатську руську народну раду. Одним з її організаторів був В.І.Желізняк. Рада прийняла Маніфест про своє бажання приєднатися до України.

На Всезакарпатський з'їзд рад з Чинадійова делегатами були названі В.Желізняк, А.Петричко та Й.Удут. По дорозі роздавали населенню листівки з текстом свалявського маніфесту. На з'їзді,

який відбувся 21 січня 1919 р. в Хусті, голосували за возз'єднання Закарпаття з Україною.

У травні 1921 р. була створена КПЧ. В.І.Желізняк вступив до її лав. У 1930 р. він був одним з організаторів страйку на заводі фірми "Латориця" у Чинадійові, за що разом з шістнадцятьма робітниками був ув'язнений на чотири місяці. У листопаді 1935 р. В.Желізняк знову був заарештований та ув'язнений в Ужгородську тюрму, де знаходився до квітня 1936 р. Брав активну участь в організації антивоєнних мітингів проти загрози фашизму й війни, зокрема в Мукачеві, Берегові, Сваляві, Чинадійові.

У період угорської окупації краю не виходив з тюрем та концентраційних таборів, куди ув'язнювався за політичну діяльність. У 1944 р. В.Желізняка відправили в Бухенвальд. Але по дорозі до табору смерті йому вдалося втекти.

Після визволення Закарпаття з властивою йому енергією включився в роботу по відбудові господарства краю. Був делегатом першої партійної конференції. Селяни і робітники Чинадійова назвали делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України В.Желізняка, І.Раточку та П.Благу, які разом з іншими делегатами голосували за возз'єднання краю з Радянською Україною.

Помер 25 листопада 1969 р.

М. Троян

ЖЕРЕБАК Микола Іванович. Народився у 1901 р. в Мукачеві у родині робітника. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ЖИГАН Федір Васильович. Народився 9 квітня 1913 р. в с.Нижній Студений Міжгірського району в селянській родині. Батька свого не пам'ятав, оскільки наприкінці 1912 р. він пішов на військову службу, а після Першої світової війни додому не повернувся і жодних відомостей про нього не було. У старенькій дерев'яній хаті під соломою залишилася дружина і троє синів. Сім'я мала землю, дві корови, коней, овець. Старші брати Федора вирощували на гірських схилах картоплю, овес, ячмінь та все необхідне для невибагливого забезпечення родини.

Федір закінчив чотири класи народної школи і до визволення Закарпаття працював у власному господарстві. У 1937 р. одружився. За два роки до цього померла його мати, а у 1939 р. середульший брат – Михайло переїхав зі своєю сім'єю в м.Берегово, де купив невелику хату і влаштувався працювати черговим у райлікарні.

До радянської влади Ф.В.Жиган брав активну участь в діяльності осередку "Просвіта", сільській "Кранкасі", гуртку по пропаганді творів Т.Г.Шевченка, був членом КПЧ до переведення у ВКП(б). Після визволення краю Червоною армією обраний до складу сільського народного комітету і був його секретарем, а потім як активіста односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після 1947 р. працював у власному господарстві.

У 1949 р. вступив до колгоспу і усуспільнив коня, корову, віз, плуг, борону тощо. Наприкінці року правління колгоспу рекомендувало Ф.Жигана завідуючим магазином села, залишивши його членом колгоспу зі збереженням максимуму присадибної ділянки. Дану посаду обіймав до серпня 1970 р., а пізніше працював у Міжгірському райміжколгоспшляхбуді шляховим робітником аж до травня 1981 р.

З 1949 до 1975 рр. неодноразово обирався депутатом сільської ради, мав численні подяки, відзначений двома медалями.

Ф.В.Жиган не дожив до наших днів. Після тривалої важкої хвороби 12 квітня 1987 р. помер.

О.Довганич

ЖИГАНСЬКИЙ Михайло Миколайович. Народився у 1904 р. в с.Лопушанка Свалявського району у багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив лише чотири класи народної школи, далі вчитися не зміг через нестатки. Коли підійшов строк, перебував на дійсній службі у чехословацькій армії.

Восени 1944 р. після визволення краю на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період до 1954 р. працював секретарем Лопушанської сільської ради, потім на різних роботах.

Помер у 1981 р.

ЖИТКО Іван Юрійович. Народився у 1906 р. в с.Лецовиця Мукачівського району в селянській родині. У рідному селі закінчив народну школу, а потім допомагав батькові у його власному господарстві. У роки угорського поневолення перебував у таборі біля угорського міста Ніредьгаза. Повернувшись додому, був зв'язківцем і допомагав партизанському загонові В.П.Русина.

У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював робітником Свалявського лісокомбінату, Шелестівського кар'єру.

Помер 14 грудня 1970 р.

ЖІГОВ Карло Карлович. Народився 18 вересня 1895 р. в с.Вишково Хустського району у селянській родині. У 1907 р. закінчив шість класів сільської народної школи і почав працювати на різних роботах у наймах – у селах Вонігово, Новобарово Тячівського району, Кваси Рахівського, Нижнє Селище Хустського району.

Член КПЧ з 1928 р. У 1930 р. в с.Кваси на Рахівщині брав участь у страйку робітників фірми "Лана", а у 1931 р. працював у Вишкові на будівництві моста через Тису. Із 1932 до 1939 рр. – робітник лісопильного заводу у Вишкові. У 1940 р. за те, що раніше був комуністом, його звільнили з роботи, після чого змушений був найматися обробляти єврейську землю.

Після визволення краю К.Жігова у листопаді 1944 р. обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював у сільському господарстві. З 1955 р. – охоронець виноградників у с.Мужієво Берегівського району.

Помер 5 травня 1983 р.

О.Довганич

ЖУПАН Євген Васильович. Після визволення Закарпаття Червоною армією був обраний від населення с.Фрідешова делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ЖУПАНИН Василь Іванович. Народився у 1902 р. в с.Гребля Іршавського району у бідній селянській родині. Після закінчення народної школи у 1915–1925 рр. працював у господарстві батьків в с.Гребля. А одружившись, успадкував певну частину землі і став самостійним господарем. У власному господарстві трудився як в чехословацький, так і в угорський періоди аж до 1944 р. У липні 1943 р. був мобілізований у робочий табір в Угорщину в м.Кішварда, з якого повернувся додому на початку 1944 р.

Коли рідний край був визволений, розпочалося будівництво нового життя. У листопаді 1944 р. сільські збори обирали делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Оскільки в передвоєнний періоди з 1936 до 1938 рр. В.Жупанин перебував у КПЧ, його було обрано делегатом на з'їзд. Як й інші іршавчани, він голосував за возз'єднання краю з Україною, а після з'їзду брав участь в організації підписів під цим історичним документом.

У повоєнні роки трудився в колгоспі, брав участь у громадському житті.

Помер 16 грудня 1982 р.

О.Довганич

З

ЗАЯЦЬ Іван Юрійович. Народився 10 березня 1904 р. в с.Іванівці Мукачівського району у селянській родині. Навчався лише в початковій народній школі, після чого допомагав батькам у їх господарстві, а потім створив власне. Усе життя працював на землі.

Після визволення краю як активного селянина І.Заяця обрали делегатом на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Після з'їзду і проведення колективізації сільського господарства працював у колгоспі.

Помер 7 березня 1976 р. і похований в Іванівцях.

ЗАЯЦЬ Михайло Іванович. Народився 31 жовтня 1926 р. в с.Лубня Великоберезнянського району у бідній селянській родині. У народній школі навчався добре, тому після закінчення п'яти класів вступив до Ужгородської державної гімназії ще за чехословацького режиму. Продовжував навчання і за угорської влади, яка у 1939 р. окупувала Карпатську Україну, а закінчувати його довелося уже за радянської влади у 1945 р.

У 1944 р. односельці обрали М.Заяця делегатом на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

По закінченні гімназії влаштувався на роботу в Ужгороді старшим бухгалтером Ужгородської автотранспортної контори обласного автотресту. Потім повернувся додому, де у 1948 р. його обрали головою Ставненського споживчого товариства Великоберезнянського району. Із 1960 р. працював на різних посадах у Жорнавському лісокомбінаті, у 1988 р. з посади старшого економіста пішов на пенсію. Брав участь у громадському житті.

О.Довганич

ЗВАРИЧ Іван Васильович. Народився 5 вересня 1904 р. в с.Лецовиця Мукачівського району у селянській родині. У рідному селі закінчив народну школу і здобув початкову освіту. Допомагав батькам, потім перебрався у с.Зубівка.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки обирався головою сільської ради, працював у колгоспі, а потім робітником радгоспу.

Помер 23 грудня 1985 р.

ЗВОНАР Василь Юрійович. Народився 1 січня 1923 р. в с.Підгірне Іршавського району в багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи, після чого навчався у горожанській школі в с.Білки, де жив спочатку на приватній квартирі, а згодом в інтернаті Червоного Хреста. З третього класу горожанської школи перейшов у третій клас Берегівської гімназії.

Після Віденського арбітражу міста Берегово, Мукачево і Ужгород були передані Угорщині, а гімназію з Берегова перевели у с.Білки, де й закінчив 4-й клас. З окупацією Карпатської України Угорщиною продовжив навчання уже в Мукачівській гімназії. У 1941 р. прилучився до підпільної молодіжної організації, яка ставила за мету відірвати Закарпаття від Угорщини.

У 1942 р. був заарештований угорською контрозвідкою і 17 липня 1942 р. засуджений на вісім місяців тюремного ув'язнення, покарання відбував у тюрмі м.Шаторольйоуйгель в Угорщині. Після амністії повернувся додому і закінчив навчання в гімназії у 1944 р. Був прийнятий на роботу в нотарський уряд с.Брід. Влітку 1944 р. налагодив зв'язок через Юрія Глебу з партизанським загоном ім. Ф.Ракоці, який діяв на Іршавщині під командуванням Дюли Усти–Івана Прищепи. Передавав партизанам військово-політичну інформацію, яка допомогла врятувати с.Підгірне від спалення.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. мешканці Підгірного виявили В.Ю.Звонарю високу честь, обравши його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Спочатку працював секретарем народного комітету в селі, а згодом окружні збори молоді обрали його секретарем Іршавського окружкому СМЗУ, який організував значну роботу по підписанню місцевою молоддю Маніфесту про возз'єднання Закарпаття з Україною. Потім В.Звонар увійшов до складу першої делегації закарпатської молоді, яка у січні 1945 р. їздила в столицю України – Київ для зустрічей з робітниками заводів і фабрик.

Окружком СМЗУ організував молодь на відбудову зруйнованого народного господарства, зокрема спорудження вузькоколійки до шахт в Ільниці, прокладання доріг на лісосіки Іршавського лісокомбінату, побудову нових промислових підприємств у районному центрі.

Із 1950 р. В.Звонар пов'язав свою долю з журналістикою, працював кореспондентом обласних газет "Закарпатська правда" та "Советское Закарпатье", потім редактором районної газети "Нове життя", ставши у 1958 р. членом Національної спілки журналістів. З виходом на пенсію очолив районну організацію "Товариства добровольців Закарпаття – учасників війни".

О.Довганич

ЗВОНАР Іван. Народився у 1899 р. у с.Крайня Мартинка Іршавського району в селянській родині. Восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1975 р.

ЗЕЛЕНЯК Амброзій Михайлович. Народився 7 листопада 1900 р. у багатодітній родині селянина-бідняка в с.Великий Раковець, що на Іршавщині. Батько в пошуках роботи виїхав на заробітки до Сполучених Штатів Америки, залишивши вдома дружину і п'ятеро малих дітей. Серед них Амброзій був найстаршим. Нерадісними були його дитячі і юнацькі роки. Після закінчення сільської народної школи наймитував.

На очах у юнака відбувалися важливі історичні події, мінялися влади – Австро-Угорська монархія, Угорська буржуазна республіка, Чехословацька республіка, а голод і безробіття залишалися.

У Франції А.М.Зеленяк, працюючи в шахтах, включився в робітничий рух. Брав активну участь у демонстраціях, страйках шахтарів, за що був заарештований, а згодом і висланий з країни.

Повернувшись на батьківщину, розповідав односельцям про боротьбу за свої права, поширював політичну літературу. Про це дізналися жандарми і встановили за ними поліцейський нагляд. У січні 1932 р. став членом КПЧ.

За участь у робітничому русі зазнавав неодноразових переслідувань. За угорського режиму був відправлений у трудовий

табір (Трансільванія). Та, незважаючи на голод і безробіття, переслідування та арешти, сміливо боровся разом із сотнями й тисячами таких як він знедолених за краще майбутнє.

З перших днів визволення Закарпаття А.М.Зеленяк – у вирі нового життя. Він – делегат першої конференції КПЗУ. 21 листопада 1944 р. мешканці Великого Раківця обрали делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Ними одноголосно були названі А.М.Зеленяк, Ю.Ф.Половка, Й.І.Адамчо.

Очолюючи Виноградівську партійну організацію з 1944 р. М.Зеленяк віддавав чимало енергії, сил і знань справі відбудови та перебудови народного господарства і культури, докладаючи зусиль до власної самоосвіти. Згодом працював головою міськвиконкому та на інших відповідальних посадах. Його самовіддана праця була високо оцінена. Він був нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора, багатьма медалями, Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 6 червня 1985 р.

М. Троян

ЗІНЧАК Михайло Вікентійович. Народився у 1921 р. в с.Коритняни Ужгородського району в селянській родині. Навчався у народній школі, потім здобув середню освіту і став вчителем.

Після визволення Закарпаття на зборах селян у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

У радянські роки закінчив історичний факультет Ужгородського держуніверситету і працював вчителем у селах Коритняни, Паладь-Комарівці, Холмок Ужгородського району.

Помер у 1992 р.

ЗОЛТАН Іван. Народився у 1904 р. у с.Загаття Іршавського району у селянській родині. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1945 р.

И

ИЙБЕР Михайло Іванович. Народився 16 листопада 1891 р. в с.Шелестово (у 1960 р. приєднане до с.Кольчино) Мукачівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

І

ІВАН (МАТЛАХ) Йолана Йосипівна. Народилася 26 травня 1923 р. в с.Кам'янське Іршавського району в сім'ї вчителя. У рідному селі здобула початкову освіту у народній школі, після чого вступила до Ужгородської гімназії. У 1939 р. родина переїхала в с.Гомок (Дийда) Берегівського району. Й.Іван у 1941 р. закінчила гімназію і здобула середню освіту, і в тому ж році стала студенткою Дебреценського університету.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. працювала вчителькою в м.Берегово. У листопаді була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосувала за возз'єднання краю з Україною. У 1945 р. була прийнята на роботу у відділ уповноваженого Народної Ради Закарпатської України у справах комунікацій.

1946–1981 роки працювала в Ужгороді в обласній бібліотеці для дорослих (тепер обласна універсальна наукова бібліотека) завідуючою відділом літератури іноземних мов. У 1951 р. закінчила Хустський культосвітній технікум, а у 1957 р. – Харківський бібліотечний інститут. Із 1982 до 1989 рр. працювала рядовим бібліотекарем.

Й.Іван нагороджувалася грамотами Міністерства культури, значком "За відмінну роботу" та двома медалями.

О.Довганич

ІВАНО́ВИЧ Микола Васильович. Народився у 1893 р. в родині, яка приїхала в Закарпаття з колишньої Югославії. Жив у с.Підплеша Тячівського району. Мав достатню на той час освіту і працював у сільському господарстві. Визволення Закарпаття зустрів з червоним прапором, переданим пізніше в обласний краєзнавчий музей в Ужгороді.

У листопаді 1944 р. на зборах селян Підплеші був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював у місцевому колгоспі. Виховав двох дітей. Син Василь працював вчителем, а донька Варвара воювала у чехословацькому армійському корпусі.

Помер 11 листопада 1959 р. і похований у Підплеші.

О.Довганич

ІВАНЧО Антон Степанович. Народився у 1910 р. в с.Чорний Потік Іршавського району в родині селянина-середняка. Добре вчився в народній школі та гімназії і після її закінчення вступив до Празького університету на юридичний факультет. Став висококваліфікованим юристом, був одружений, виховав трьох дітей.

За угорського режиму на Закарпатті працював у крайовому суді, а після визволення краю жив і працював суддею в Берегові. У листопаді 1944 р.був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Та через рік, 6 листопада 1945 р. був заарештований і 12 липня 1946 р. засуджений військовим трибуналом прикордонних військ МВС Закарпатського округу на п'ять років таборів з поразкою в правах на три роки.

Після касаційної скарги від 23 серпня 1946 р. військовий трибунал військ Міністерства внутрішніх справ УРСР вирок А.С.Іванчо припинив і звільнив його з-під варти як необгрунтовано засудженого і реабілітував.

О.Довганич

ІВАНЧОВ Федір Дмитрович. Народився у 1910 р. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Черник Свалявського району.

Помер у 1970 р.

ІВАШКО Георгій Іванович. Народився 7 червня 1897 р. в с.Колочава Міжгірського району в сім'ї вчителів. Чотири класи народної школи закінчив у рідному селі. Продовжив навчання в Мукачівській гімназії, після закінчення якої вступив до Будапештського університету.

Після приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки продовжив навчання на юридичному факультеті Празького університету ім. Карла, який закінчив у 1925 р. Згодом став доктором з державо- і правознавства. Його трудова діяльність пов'язана з фінансовими органами. У 30-х роках працював у Мукачеві, потім в Ужгороді, а 1936–1938 рр. – в Хусті.

У жовтні 1938 р. як досвідченого спеціаліста у фінансових справах його запросили на роботу в Ужгород, де й застала окупація міста угорськими військами за рішенням Віденського арбітражу. До 1941 р. був безробітним і лише згодом почав працювати на посаді фінансового радника, оскільки володів угорською мовою. І так до осені 1944 р.

Після визволення Ужгорода був призначений завідуючим господарським відділом Ужгородського міського народного комітету, а 10 листопада 1944 р. обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Став членом Народної Ради Закарпатської України і був призначений уповноваженим з фінансових питань, де працював до грудня 1945 р. Після утворення Закарпатської області в січні 1946 р. – завідуючий фінансовим відділом облвиконкому. Згодом через нез'ясовані причини був переведений на роботу в колегію адвокатів.

Помер в Ужгороді 26 травня 1972 р.

О.Довганич

ІВАШКОВИЧ Василь Іванович. Народився 21 жовтня 1910 р. у с.Верховина Бистра Великоберезнянського району в селянській родині. Здобув початкову освіту в рідному селі. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки (1945–1953) працював завідуючим базою заготконтори, потім експедитором бази воєнторгу, з 1957 до 1960 рр. – завідуючим магазином, потім десять років апаратником на заводі побутової хімії.

Помер 31 жовтня 1982 р.

ІГНАТКО Георгій Андрійович. Народився 14 квітня 1909 р. в с.Балашівці (у 1960 р. приєднано до с.Копинівці) Мукачівського району у селянській родині. Після закінчення народної школи працював у господарстві батьків. У чехословацький період перебував на дійсній службі в армії.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

Помер 4 вересня 1982 р.

ІЛЬКОВ Іван Іванович. Народився у 1903 р. в с.Дулово Тячівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. був обраний головою сільського народного комітету, а у листопаді того ж року – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 4 квітня 1985 р.

Й

ЙОНАШ Михайло Дмитрович. Народився 27 листопада 1910 р. в м.Рахів у родині робітника. Закінчив лише чотири класи народної школи і далі вже пішов наймитувати і шукати роботу в лісовому господарстві. Потім багато років підряд працював лісорубом.

За угорського режиму кілька разів його забирали в угорську армію, зокрема у 1940 та 1943 рр. Повернувшись додому, працював робітником.

Визволення Закарпаття зустрів у рідному Рахові. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, і, як всі делегати від Рахівщини, один з перших підписував Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У 1944–1945 рр. працював у народній міліції, згодом завгоспом місцевої гідрометеостанції та на інших ділянках роботи.

Помер 27 вересня 1976 р.

М. Троян

КАБАЛЮК Олександр Іванович. Народився 1 вересня 1877 р. в с.Ясіня Рахівського району в багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив церковнопарафіяльну школу і прагнув вчитися далі, хоч матеріальної можливості не було.

Перебував на дійсній службі в австро-угорській армії в м.Кошице. Повернувшись додому, почав шукати власний шлях у житті. Тому відправився в Біксадський монастир (тепер Румунія), де став монахом. 1903–1905 рр. відвідував монастирі, зокрема Марія-Повч в Угорщині, в Сучаві (тепер Румунія), Почаївську лавру. Після цього вдома проводив роботу за відновлення православної віри.

Після другого відвідання Почаївської лаври додому повернувся в чині ієромонаха. У 1908 р. Олександр Кабалюк побував у святих місцях Палестини та на горі Афон. Після цього постригся в монахи і одержав ім'я Алексій. Вдома проводив місіонерську роботу за православну віру, зокрема в Мукачеві, Великих Лучках, Ізі, Хусті, Тереблі, Дубовому, Великому Бичкові, Ясіні. За цю діяльність його переслідували угорські жандарми, тому у 1912 р. він виїхав у Росію, а згодом до Сполучених Штатів Америки. Тут перебував майже рік у православній парафії м.Пітсбург.

Коли розпочався Мараморош-Сигетський процес 1913 р. над дев'яноста чотирма православними селянами, Алексій Кабалюк повернувся в Австро-Угорщину, був заарештований і звинувачений як головний організатор православного руху в Закарпатті і засуджений на чотири роки і десять місяців тюрми. У 1914–1918 рр. відбував покарання в тюрмах Дебрецена і Шопроні. У 1918 р. був переданий військовим властям в Ужгород, але у липні йому вдалося втекти в Росію.

Після приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки Алексій Кабалюк повернувся додому, де у 1921 р. була утворена православна єпархія під юрисдикцією Сербської православної церкви. Отець Алексій одержав сан ігумена і був призначений настоятелем православної парафії в Хусті. У 1923 р. став архімандритом і при Хустській гімназії заснував для студентів православний інтернат, де проживали матеріально незабезпечені студенти з бідних селянських родин.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. Алексій Кабалюк був обраний від мешканців Хуста делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У грудні 1944 р. у складі делегації православних священиків їздив до Москви у справі підпорядкування православної церкви Закарпатської України під юрисдикцію Московського патріархату.

Працював у монастирі с.Домбоки Мукачівського району. Помер 2 грудня 1947 р. в с.Домбоки і похований на монастирському цвинтарі с.Іза Хустського району. Перший закарпатський православний святий української православної церкви канонізований у 2001 р.

О.Довганич

КАГАНЕЦЬ Петро Федорович. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. селяни с.Середнього Ужгородського району обрали П.Каганця делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КАЛИНОВ Михайло Юрійович. Народився 26 червня 1901 р. в с.Калини Тячівського району в селянській родині Юрія Дьолога. По закінченні юридичного факультету Празького університету змінив прізвище на Калинов.

Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. був обраний секретарем окружного народного комітету в Тячеві, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

Помер 25 вересня 1992 р.

КАМПІЙ Юрій Юрійович. Народився у 1912 р. Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Деренковець Берегівського району.

КАМПО Василь Михайлович. Народився 13 квітня 1915 р. в с.Горбок Іршавського району в селянській родині. Навчався у народній школі рідного села, потім у Мукачівській вчительській семінарії. На роботу був направлений в с.Старе Давидково Мукачівського району, згодом перебрався на постійне місце проживання в Мукачево, де працював учителем історії у вечірній школі.

Помер 27 червня 1972 р.

КАМПО Іван Михайлович. Народився 4 серпня 1904 р. в с.Горбок Іршавського району в селянській родині. Мав двох братів – Михайла і Василя. Початкову освіту здобув у сільській народній

школі. За чехословаького режиму навчався в Ужгородській вчительській семінарії, після закінчення якої уже в 1941 р. був направлений у народну школу с.Ганичі Тячівського району. Через рік повернувся в рідне село, де продовжував вчителювати.

Після визволення краю восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У радянський період брав участь у громадській роботі, в ліквідації неписьменності серед селян. Обирався секретарем сільради. У 1950 р. закінчив Ужгородський держуніверситет. Володів угорською, німецькою і словацькою мовами. Із 1964 р. – пенсіонер.

Помер 21 листопада 1985 р.

КАНЧІЙ Василь. Народився 1892 р. у с.Залужжя Мукачівського району в селянській родині. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КАПІТАН Василь Семенович. Народився 19 січня 1897 р. в с.Підгірне Іршавського району в селянській родині. Навчався лише у початковій школі, потім працював у господарстві батьків, а згодом у власному. У жодній армії на дійсній службі не перебував. У 1942–1944 рр. В.Капітана призначили старостою села.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у сільському господарстві в Брідському сільському споживчому товаристві (1959–1960), а потім у 60-х роках – сезонним працівником Кушницького лісокомбінату.

Помер 10 лютого 1979 р.

КАПЧУК Василь Степанович. Народився у 1891 р. в с.Ясіня Рахівського району в селянській родині. Навчався у церковнопарафіяльній школі. У роки Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію, брав участь у боях на різних фронтах.

Після приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки вступив до лав КПЧ, брав участь у мітингах і маніфестаціях робітників, працюючи бокорашем. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. Коли утворилися колгоспи, працював ланковим.

Помер у 1963 р. і похований у с.Чорна Тиса.

КАРАБЕЛЕШ Євген Васильович. Народився 7 листопада 1908 р. в с.Тибава Свалявського району у трудовій селянській родині. Невдовзі його батьки переселилися в сусідню Малу Мартинку, де займались землеробством. У селі не було школи, тому навчатись ходив у Дусино. Після народної школи, закінчення гімназії та вчительської семінарії працював вчителем у початковій школі Малої Мартинки. У 1932–1933 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. У 1934–1944 рр. вчителював у народній школі.

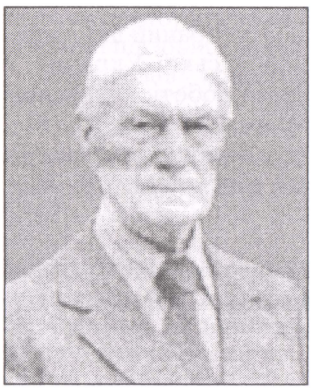

За угорської окупації Є.Карабелеш мав зв'язок з партизанським формуванням В.П.Русина, особливо з його начальником штабу, І.П.Стендером.

22 жовтня 1944 р. Червона армія визволила Малу Мартинку. На другий день було обрано сільський народний комітет, головою якого став Й.І.Грабар, а секретарем – Є.В.Карабелеш. Через місяць – знову сільські збори по виборах делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Делегатами одноголосно обрали Й.І.Грабара та Є.В.Карабелеша.

У 1946–1949 рр. Є.Карабелеш – голова Свалявського окрвиконкому, згодом – директор Неліпинської середньої школи.

Відмінник народної освіти, Є.В.Карабелеш нагороджений медаллю "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.", за багаторічну плідну роботу, активну громадсько-політичну діяльність та в зв'язку з 30-річчям возз'єднання Закарпаття з Україною – Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Разом з дружиною, теж вчителькою, виховали трьох дітей. Будучи на заслуженому відпочинку, Є.В.Карабелеш працював на громадських засадах заступником голови Свалявської районної організації Товариства мисливців і рибалок, виступав зі статтями про охорону природи.

Помер 13 травня 1997 р.

М.Троян, О.Довганич

КАРАСЛАЙ Андрій Іванович. Народився 15 червня 1896 р. в с.Матієво Виноградівського району в селянській родині. З шестирічного віку навчався у сільській народній школі, після чого працював у господарстві батьків. У 1914–1916 рр. перебував на дійсній службі в австро-угорській армії. За чехословацького та угорського режимів працював у власному господарстві.

Після визволення краю у листопаді 1944 р. мешканці села обрали А.Караслая делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки брав участь в організації колгоспу, тривалий час працював заступником голови та головою сільської ради, також обіймав різні посади в колгоспі.

Помер 18 серпня 1962 р.

КАСИНЕЦЬ Василь Васильович. Народився 7 січня 1910 р. в с.Пузняківці Мукачівського району в селянській родині. Навчався кілька років у народній школі, згодом працював у господарстві батьків.

За угорської окупації краю був зв'язківцем й активно допомагав партизанському з'єднанню О.В.Тканка, яке діяло на території Ужанської і Турянської долин та Мукачівського району. Тому не випадково у листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся у Мукачеві.

У 1944–1945 рр. працював сторожем місцевого лісництва. 9 листопада 1946 р. несподівано був заарештований нібито за участь у так званій антирадянській організації "Закарпатоукраїнські повстанці" (ЗУП). Військовим трибуналом прикордонних військ МВС Закарпатського округу 9–14 квітня 1947 р. був засуджений на десять років виправно-трудових таборів, але куди його відправили для відбуття покарання, в архівно-слідчій кримінальній справі не зазначено. Звільнений у 1956 р., 12 січня 1995 р. Генеральною прокуратурою України був реабілітований.

Помер 20 листопада 1981 р.

О.Довганич

КАТЕРИНЮК Василь Миколайович. Народився у 1922 р. в Рахові у заможній селянській родині. За чехословацького режиму навчався у місцевій народній школі, а потім у горожанській. У 1943 р. закінчив Ужгородську гімназію. У зв'язку з хворобою не призивався в угорську армію. У листопаді 1944 р. його як освічену людину обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. За пропозицією рідного брата, підполковника чехословацької армії, у червні 1945 р. поїхав до Праги, де продовжив вчитися в університеті.

Навесні 1951 р., на своїх заручинах, помер від інфаркту.

КАЧУР Степан Яношович. Народився 16 вересня 1910 р. в с.Сторожниця Ужгородського району. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від мешканців Ужгорода.

Помер 14 липня 1971 р.

КЕДЮЛИЧ Іван Андрійович. Народився у 1900 р. в с.Ворочево Перечинського району в селянській родині. У рідному селі закінчив початкову народну школу, а в 1917–1918 рр. перебував на дійсній службі в австро-угорській армії. Працював у сільському господарстві в с.Кам'яниця Ужгородського району.

Коли восени 1944 р. Закарпаття було визволене, у листопаді на зборах селян с.Кам'яниця був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював головою сільської ради у с.Невицьке та на інших ділянках роботи.

Помер 20 червня 1965 р.

КЕКЕРЧЕНЬ Микола Андрійович. Народився 7 травня 1915 р. в с.Теково Виноградівського району в багатодітній селянській родині. У рідному селі навчався у народній школі, потім в горожанській у Виноградові, а згодом у Хустській гімназії, працював вчителем.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття односельці обрали М.А.Кекерченя делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Підписувався разом з іншими обранцями під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною, а після з'їзду записався в Чехословацький армійський корпус під командуванням генерала Людвіка Свободи і брав участь у боях на останньому етапі Другої світової війни.

Після демобілізації з армії працював вчителем у різних школах Виноградівського району і одночасно закінчив дворічний учительський інститут. У 1953 р. став директором Теківської восьмирічної школи, а з 1973 р. і до виходу на пенсію очолював філію Виноградівської вечірньої школи у рідному селі.

Помер 19 травня 1979 р.

О.Довганич

КЕЛЕМЕН Іван Андрійович. Народився у 1899 р. в с.Руське Поле Тячівського району в бідній селянській родині. Через нестатки довелося перервати навчання і йти у найми, на сезонні роботи, щоб допомагати батькам. І так жилося за режиму Австро-Угорщини, потім Чехословаччини і знову Угорщини.

Лише після визволення Закарпаття сподівався на краще. І його як шановану в селі людину спочатку обрали головою сільського народного комітету, а у листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

І.А.Келемен щиро згадував про цей з'їзд. Він говорив, що делегати горіли любов'ю до своїх братів, оскільки ті своєю кров'ю,

своїм життям дали змогу закарпатцям зібратися на з'їзд і вільно, і спокійно вирішити долю рідного краю, возз'єднатися з матір'ю-Україною.

Після з'їзду І.А.Келеман разом із сином Василем добровільно приєдналися до Червоної армії. Та син уже в січні 1945 р. загинув в бою на території Польщі, біля м.Бельська-Бяла. Батько повернувся додому сам і продовжив трудитися на власній землі до колективізації сільського господарства. Працював у колгоспі ланковим, а після перетворення колгоспу в радгосп був робітником радгоспного млина.

Помер у 1966 р.

О.Довганич

КЕМЕНЯШ Іван Федорович. Народився 1 лютого 1907 р. в с.Дусино Свалявського району у селянській родині наймита. У рідному селі навчався лише три роки у народній школі. З раннього дитинства змушений був заробляти гроші на прожиток. Чотири роки працював у наймах, потім у власному господарстві. 1930–1937 рр. був робітником на лісорозробках у фірмі "Латориця".

У 1925 р. вступив до лав КПЧ, брав участь у голодних походах до нотарських урядів у Сваляві та інших селах, поширював комуністичні газети і листівки. У 1937 р. навчався на двотижневих курсах, які організував крайовий провід КПЧ.

За угорської окупації (1939–1944) їздив на сезонні сільськогосподарські роботи в угорську низовину Альфелд, потім трудився вдома.

Після визволення краю із створенням партійної організації КПЗУ був обраний її секретарем, а в листопаді 1944 р. – делегатом першої конференції КПЗУ, а потім першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де голосував за Маніфест і підписувався під його текстом.

З організацією в селі колгоспу був обраний заступником голови правління, згодом секретарем парткому. Працював і на інших ділянках роботи, брав участь у громадсько-політичному житті села.

Помер 14 жовтня 1957 р.

О.Довганич

КЕПША Василь Васильович. Народився у 1899 р. в с.Зняцьово Мукачівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття восени 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Потім переїхав у с.Середнє.

КЕРЕЧАНИН Ілля Георгійович. Народився 30 серпня 1899 р. в районі м.Мукачево – Підгороді у робітничій родині. Навчався у народній школі та Мукачівській гімназії, після закінчення якої вступив на медичний факультет Празького університету, а в 1922–1926 рр. навчався у Будапештському університеті.

Трудову діяльність розпочав у лікарні м.Ужгорода 15 червня 1926 р. Через рік працював у лікарні рідного міста Мукачева, а в 1935 р. став головним лікарем міської лікарні. На цій посаді перебував до 10 листопада 1938 р.

Після окупації Мукачева угорськими військами І.Керечанин продовжував працювати у Мукачівській лікарні, а з вересня 1939 р. до 26 жовтня 1944 р. – заступник дільничного лікаря Мукачева і Ракошина.

Після визволення міста Червоною армією у листопаді 1944 р. мешканці Мукачева обрали І.Г.Керечанина делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а на з'їзді – уповноваженим по охороні здоров'я Народної Ради Закарпатської України. У перші роки радянської влади зробив чимало для відродження системи охорони здоров'я, відкриття нових лікарень і сільських амбулаторій, підготовки кадрів лікарів і середнього медичного персоналу.

Помер у 1964 році.

О.Довганич

КЕРЧА Іван Георгійович. Народився 20 лютого 1914 р. в селі Страбичово Мукачівського району в бідній селянській родині, у якій було семеро дітей. У 1924 р. закінчив чотири класи народної школи, і йому відразу вдалося вступити до Мукачівської гімназії. У 1932 р. здобув середню освіту, а згодом вступив в університет ім. Карла у Празі на історико-філологічний факультет.

Навчався в університеті добре. Тому не випадково у 1935 р. йому дали можливість чотири з половиною місяці студіювати славістику у Варшавському університеті, і п'ять років навчання промайнули швидко. Влітку 1937 р. став дипломованим філологом та істориком. За успіхи у навчанні І.Керчу залишили асистентом слов'янського семінару при університеті. Молодий вчений почав

працювати під керівництвом професора Горака над проблемою південнослов'янської бібліографії. Продовжувалось це до квітня 1939 р.

Угорська влада не приймала І.Г.Керчу на роботу без перевірки лояльності, і з квітня до вересня він фактично був безробітним. Та щастя не оминуло його. 15 вересня 1939 р. в Ужгороді І.Керчу прийняли на роботу літературним редактором газети "Русская правда", а після її закриття – "Русское слово".

У редакції широко розкрилися літературні здібності І.Керчі. Він допомагав літературній молоді в друкуванні поетичних і прозових творів. Саме за його сприяння як редактора були видані збірники віршів і прози "Накануне" – ужгородської літературної школи, "Будет день" – хустської, "Живая струя" – мукачівської, "Шаги" – альманах мукачівської школи і "12" – збірник дванадцяти молодих поетів.

І.Керчу 22 березня 1943 р. призвали в угорську армію. Служив він в Ужгороді і Надьканіжі. Але за сприяння редактора газети 20 серпня того ж року його демобілізували з армії, і він повернувся на посаду літературного редактора.

Власні вірші поет писав російською мовою і здебільшого під різними псевдонімами. У 1941 р. видав збірочку віршів для дітей – "Монисты". І це було єдиним окремим виданням його поетичних творів до визволення краю. Уже посмертно за радянського періоду у видавництві "Карпати" вийшла збірка поезій "Перед рассветом".

У другій половині 1944 р., коли криза угорсько-фашистського режиму стала очевидною і у краї почав розгортатися рух Опору та найвища його форма – партизанська війна, І.Керча у серпні 1944 р. зв'язався із штабом партизанського загону О.В.Тканка і став справжнім зв'язківцем, а з 13 до 29 жовтня 1944 р. знаходився у партизанській групі тканківців, що діяла в околиці сіл Оріховиця–Анталовці. За партизанську діяльність нагороджений двома медалями.

Після визволення краю І.Г.Керча перебрався до Мукачева і тут з 17 до 26 листопада 1944 р. йому доручили видавати і редагувати газету "Закарпатська правда", яку підписував І.І.Туряниця, а згодом і сам І.Г.Керча, поки редактором не призначили М.В.Климпотюка.

На першій конференції КПЗУ він виступив з доповіддю про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. І.Керчу обрали членом ЦК КПЗУ, а на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України він став членом Народної Ради і був призначений уповноваженим у справах освіти, де пропрацював до 12 січня 1946 р.

З утворенням Закарпатської області працював завідуючим обласним відділом народної освіти, а згодом і заступником голови облвиконкому.

Помер 17 жовтня 1951 р.

О.Довганич

КИРЛИК Василь Олексійович. Народився 6 грудня 1912 р. в с.Смереково Великоберезнянського району у бідній селянській родині. Навчався у народній школі недовго, потрібно було

допомагати батькові у його господарстві. Наприкінці 20-х років вступив у члени КПЧ і у 30-х роках працював інструктором окружкому КПЧ по обслуговуванню парторганізації сіл Буківцьово, Смерековo, Чорноголова, Костева Пастіль Великоберезнянського району.

Перебував на дійсній службі у чехословацької армії, а після демобілізації у пошуках роботи виїхав у Бельгію, де працював шахтарем.

У 1941 р. повернувся додому, а потім нелегально перейшов угорсько-радянський кордон і опинився на території Радянського Союзу. Та тут дав згоду на повернення додому в Закарпаття, яке перебувало у складі Угорщини, для проведення підпільної роботи. Потім був заарештований і відбував покарання в концтаборі.

Після визволення краю став членом КПЗУ і як член партії ще довоєнного періоду у 1944 р. був обраний першим секретарем Тячівського окружкому КПЗУ, а також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де разом з іншими делегатами голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У подальші роки обіймав різні посади у Перечинському райкомі партії та райвиконкомі, беручи активну участь у громадському житті селища.

Помер в с.Дубриничі 11 травня 1979 р.

М. Троян

КІШ Іван Іванович. Народився 1907 р. в с.Гетиня Виноградівського району у багатодітній селянській родині. Після навчання у сільській народній школі працював у господарстві батьків. Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії і знову трудився у сільському господарстві. Селяни Гетині у листопаді 1944 р. обрали І.І.Кіша делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки відбував заслання в Сибіру.

Помер 12 травня 1960 р., похований у с.Заріччя Іршавського району.

КІШ (СВИЩО) Йолана Василівна. Народилася 7 жовтня 1924 р. в с.Гетиня Виноградівського району в селянській родині. Потяг до навчання дав їй змогу після закінчення п'яти класів народної школи продовжити навчання у горожанській, а потім закінчити і двокласну торговельну школу.

Згодом навчалася у Мукачівській учительській семінарії – спочатку на угорському, а потім на українському відділенні. У листопаді 1944 р. односельці Гетині обрали Й.В.Кіш делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому вона голосувала за возз'єднання краю з Україною.

У 1945 р. одержала спеціальність вчителя. На роботу була направлена в с.Негровець Міжгірського району, де працювала вчителькою початкової школи. Згодом була переведена у восьмирічну школу с.Чепа Виноградівського району.

А коли у 1949 р. вийшла заміж, залишила вчительську роботу і потім 25 років працювала квитковим касиром на станції Чорнотисів того ж району, звідки вийшла на пенсію.

О.Довганич

КІШ Карло. Народився у квітні 1898 р. в с.Чепа Виноградівського району. На зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1973 р.

КІШТУЛИНЕЦЬ Михайло Федорович. Народився 1912 р. в с.Кузьмино Мукачівського району у селянській родині. Закінчив Мукачівську торговельну академію.

Перебував на службі у чехословацькій армії. У 1937–1939 рр. працював помічником диспетчера на залізничній станції Королево. Після угорської окупації селища його заарештували як учасника "Карпатської січі". Три з половиною місяці перебував у концтаборі Вар'юлопош біля Ніредьгази.

У 1940 р. М.Д.Габовда залучив його в організацію ОУН і останній ввійшов до її складу як військовий референт (псевдонім – Довбня).

28 березня 1942 р. за належність до ОУН М.Ф.Кіштулинець був заарештований і відправлений в Мукачево. Угорський трибунал не встановив належність його до організації ОУН, тому справу було передано на вирішення цивільного суду м.Дебрецен. Через півроку перебування в тюрмі М.Ф.Кіштулинця звільнили з-під варти. Він повернувся додому, в с.Середнє Ужгородського району.

Тут зустрів визволення краю. Наприкінці жовтня 1944 р. був залучений в міліцію для охорони громадського порядку. Як людину з середньою освітою селяни обрали М.Ф.Кіштулинця делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945–1946 рр. був головою Середнянського сільського споживчого товариства.

27 травня 1950 р. М.Кіштулинця заарештували і засудили обласним судом на десять років виправно-трудових таборів за так звану антирадянську діяльність.

Відбував покарання в Устьвимському таборі Комі АРСР. Звільнений 7 травня 1955 р. У постанові про реабілітацію було сказано, що "Кіштулинець М.Ф. засуджений без достатніх законних підстав. Вина його в антирадянській агітації матеріалами справи не доведена".

Помер у 1986 році.

О.Довганич

КЛЕПА Василь Федорович. Народився у 1914 р. в с.Новоселиця Міжгірського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Переїхав у с.Верхній Коропець Мукачівського району.

Помер 15 травня 1990 р.

КЛЕПАК Василь Васильович. Народився у 1910 р. в с.Дешковиця Іршавського району. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945 р. виїхав до Чехії.

КЛИМПОТЮК Микола Васильович. Народився 26 листопада 1906 р. у родині робітника лісохімзаводу в с.Великий Бичків на Рахівщині. З дитячих років пізнав злиденне життя в умовах Австро-Угорської монархії. Голод і злидні погнали підлітка шукати шматок хліба. Після поневірянь по освіту він повернувся в рідне селище.

У 1925 р. став комсомольцем, включився в активну революційну боротьбу. Наступного року М.Климпотюка обрали секретарем селищної організації, яка налагодила тісні зв'язки з комсомольцями Київського інституту народної освіти. Молоді кияни подарували їй червоний прапор, переданий влітку 1929 р. на масовому мітингу.

Вступивши у 1929 р. у КПЧ, М.Климпотюк розгорнув пропагандистську роботу серед лісорубів і селян Рахівщини, поширював листівки, за що був підданий репресіям буржуазних властей. У цьому ж році почав працювати у редакції газети "Карпатська правда" за рекомендацією Закарпатського крайкому КПЧ. У 1931 р. крайком направив М.В.Климпотюка на навчання в Радянський Союз.

Успішно закінчивши у 1935 р. Український комуністичний інститут журналістики в Харкові, деякий час перебував у Москві в Міжнародній організації допомоги борцям революції, а восени 1936 р. повернувся в Закарпаття і був призначений редактором газети "Карпатська правда". На даній посаді розкрився його талант журналіста. Тринадцять разів піддавався він арештам і гонінням за надруковані в газеті критичні матеріали проти влади.

Після заборони комуністичної преси крайком призначив М.В.Климпотюка секретарем Рахівської підпільної організації, яку він очолював за угорської окупації. У Великому Бичкові зустрічався з секретарем підпільного ЦК Компартії Угорщини З.Шенгерцом.

У жовтні 1939 р. нелегально перебрався у Радянський Союз. Разом з С.Г.Борканюк у 1944 р. готував радіопередачі для Закарпаття, працював серед німецьких військовополонених.

Після визволення Закарпаття повернувся додому і включився в рух за возз'єднання краю з Радянською Україною. На першій конференції КПЗУ М.Климпотюка обрали членом ЦК, а на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України став головою мандатної комісії.

У радянський період працював редактором газети "Закарпатська правда", першим секретарем Рахівського окружкому партії, кореспондентом республіканської газети "Радянська Україна" по Закарпатській області. Опублікував понад 150 науково-популярних праць. Його спогади "Юність в боротьбі" (1959) та інші з історії молодіжного руху в Закарпатті одержали належну оцінку як серед істориків, так і громадськості області.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалями.

Помер 10 листопада 1971 р.

О.Довганич.

КЛЮСА Федір Федорович. Народився у 1921 р. в с.Сасово Виноградівського району у багатодітній селянській родині. До народної школи ходив у рідному селі, а потім навчався у Виноградівській горожанській школі. Працювати довелося на різних ділянках роботи, в тому числі і в сільському господарстві.

А коли в жовтні 1944 р. Сасово було визволено, його мешканці через місяць обрали Ф.Клюсу делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював у власному господарстві, а із створенням колгоспу був бухгалтером Сасівського колгоспу (1948–1949), потім на такій же посаді трудився в колгоспі сусіднього села Чепа.

Помер 9 лютого 1955 р.

О.Довганич

КНАП Василь Васильович. Народився 19 жовтня 1903 р. в с.Родникова Гута Свалявського району у бідній селянській родині. До 1916 р. закінчив лише п'ять класів сільської народної школи, оскільки потім аж до 1925 р. допомагав батькові в господарстві.

У 1925 р. перебрався в с.Гать Берегівського району і почав працювати у власному господарстві. Тут у селі вступив у 1929 р. в члени аграрної партії, у якій перебував до 1938 р. І як за чехословацького, так і за угорського режимів до визволення Закарпаття продовжував працювати у власному господарстві.

Після визволення краю в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада в Мукачеві. У грудні 1944 р. вступив у члени КПЗУ і перебував там до грудня 1945 р. Працював у с.Гать у народній міліції до 1946 р.

У переведенні з КПЗУ у ВКП(б) В.Кнапу було відмовлено через те, що в чехословацький період був членом аграрної партії. Тому його прізвище як делегата з'їзду було забуте. Працював у власному господарстві, а потім у колгоспі.

Помер 9 грудня 1967 р.

О.Довганич

КНОП Іван Іванович. Народився 4 грудня 1910 р. в с.Родникова Гута Свалявського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 10 березня 1997 р.

КОБАЛЬ Михайло Михайлович. Народився у 1910 р. в с.Кобалевиця Іршавського району в селянській родині. Навчався у народній школі. Працював у власному господарстві. У роки Другої світової війни перебував на службі в угорській армії.

Після визволення краю восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. До 1954 р. працював спочатку головою народного комітету, а згодом сільської ради. Десять років (1955–1965) очолював бригаду колгоспу "Іскра".

Помер у 1987 р. і похований в м.Мукачево.

КОБАЛЬ Степан Петрович. Народився у 1906 р. в с.Кам'янське Іршавського району у бідній селянській родині. Чотири роки ходив до народної школи. Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Працював у власному господарстві.

У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів

Закарпатської України. Працював у колгоспі, а згодом у радгоспі робітником.

Помер 29 березня 1951 р.

КОВАЧ Дмитро Васильович. Народився 27 липня 1897 р. в с.Шелестово (приєднано до смт.Кольчино) Мукачівського району у бідній селянській родині. Закінчивши кілька класів народної школи, 13-річний юнак змушений був поневірятися в наймах. Так він опинився в с.Кайданово цього ж району, де батракував у поміщика Вайнбергера. Згодом працював робітником на спиртовому заводі в Мукачеві.

Коли в Угорщині і на Закарпатті у 1919 р. встановилася радянська влада, в Кайданові було обрано раду робітників, селян і солдатів, до якої ввійшов і Д.В.Ковач. Але ця влада тут проіснувала недовго. Закарпаття було приєднано до новоутвореної Чехословацької держави, і селянське життя не поліпшувалося. Не випадково, що він став активістом масової громадської організації – Об'єднання трудового селянства, а на третьому з'їзді об'єднання у жовтні 1934 р. був обраний членом контрольної комісії.

У 1936 р. вступив у члени КПЧ і обирався секретарем партійної організації с.Кайданово. У роки угорської окупації брав участь у роботі комуністичного підпілля, а за переховування червоного прапора Д.Ковача було заарештовано й кинуто в концтабір Ніредьгази. Звідси перед самим визволенням краю йому вдалося втекти і добратися до Кайданова, де переховувався до дня звільнення Закарпаття Червоною армією.

Після визволення краю під час виборів сільського народного комітету Д.В.Ковач теж став його членом, а 24 листопада був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Під час проведення колективізації в Кайданові було створено колгосп "Червона зірка", і очолити його мешканці села доручили Д.В.Ковачу. Пізніше працював і головою колгоспу в с.Кузьмино Мукачівського району. А потім був ланковим, бригадиром і завідуючим тваринницькою фермою укрупненого колгоспу.

Помер 5 лютого 1978 р.

М. Троян

КОВАЧ Йосип. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. мешканці с.Оріховиця Ужгородського району обрали Й.Ковача делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КОВТУН Іван Іванович. Народився у 1918 р. в с.Ключарки Мукачівського району в селянській родині. Навчався у народній школі, потім працював у сільському господарстві. Восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період виїхав за межі Закарпатської області, і місце проживання його невідоме.

КОГУТ Іван Михайлович. Народився 21 листопада 1898 р. в с.Буковинка Мукачівського району. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КОГУТ Петро Михайлович. Народився 25 липня 1921 р. в с.Фрідешові Кольчинської селищної ради, в родині робітника каменярні.

Після закінчення шести класів народної школи у 1933 р. вступив до першого класу Мукачівської гімназії. Щодня долав пішки сім кілометрів з села до Мукачева і стільки ж на зворотному шляху. Був свідком, а нерідко й учасником демонстрацій бідноти навколишніх сіл. Особливо великими були мітинги й демонстрації у 1937–1938 рр., направлені проти загрози фашизму та нової світової війни.

У 1941 р. успішно закінчив гімназію. Та знайти роботу в період окупації було нелегко. Спочатку працював робітником на будівництві державної дороги в с. Лісарня на Мукачівщині, потім службовцем лісової управи у Верхній Визниці. Коли влітку 1944 р. в горах почали діяти партизани, Петро і батько стали зв'язківцями.

26 жовтня 1944 р. П.М.Когут з великою радістю зустрів Червону армію і з перших днів активно включився в будівництво нового життя. Допомагав вивезенню лісоматеріалів на відбудову мостів, зруйнованих під час відступу ворога, брав активну участь у політичному житті села. 22 листопада 1944 р. був обраний делегатом на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України.

Був також делегатом першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України. Після возз'єднання краю з Україною працював заступником директора по кадрах Мукачівського ліспромгоспу. А по закінченні шестимісячних курсів призначений директором Жорнавського ліспромгоспу, що на Велико-

березнянщині, потім – директором Вилоцького лісозаводу. Пізніше був заступником голови Виноградівського райвиконкому, головою виконкому Виноградівської міськради, директором цегельно-черепичного заводу, заступником голови правління райспоживспілки.

Помер П.Когут 9 жовтня 1971 р.

М. Троян

КОЗАР Іван. Народився у 1893 р. в с.Бобовище Мукачівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КОЗАР Михайло Данилович. Народився 28 травня 1906 р. в с.Копинівці Мукачівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у сільській народній школі. Працював у домашньому господарстві. За угорського панування в краї деякий час перебував на службі в угорській армії.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З утворенням колгоспу працював колгоспником, а згодом завгоспом у місцевій школі.

Помер 21 вересня 1989 р.

КОЗУБ Юрій Юрійович. Народився 21 серпня 1908 р. у с. Великі Ком'яти Виноградівського району у бідній селянській родині. У сільській народній школі навчався п'ять років, але продовжити навчання і здобути хоча б середню освіту не було змоги. На нього чекала праця у невеликому батьківському господарстві.

У 1930 р. був призваний на дійсну військову службу в чехословацьку армію, де прослужив один рік. Потім працював у власному господарстві.

Після визволення Закарпаття мешканці села у листопаді 1944 р. обрали Ю.Ю.Козуба делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Працював головою сільського народного комітету, а потім майже 15 років возив на підводі пошту у Виноградів. Згодом трудився двірником при Великоком'ятській дільничній лікарні аж до виходу на пенсію.

Помер 21 жовтня 1971 р.

О.Довганич

КОЛЧАР Василь Юрійович. Народився 28 травня 1923 р. в с. Крайниково Хустського району в сім'ї бідняків. У 1929 р. пішов у перший клас народної школи. Вчителі рекомендували віддати хлопця на навчання в горожанську школу. І лише у 1936 р., після закінчення семи класів народної школи почав навчатись у Хустській горожанці. У 1940 р. успішно закінчив її й вступив до Мукачівської торговельної школи. У 1942 р. закінчив лише два класи, оскільки родину спіткало велике горе – раптово помер батько. Тільки на початку 1943 р. влаштувався в нотарський уряд с. Нижнє Селище.

Восени 1944 р. зустрічав Червону армію в рідному с. Крайникові. Відразу взяв участь в організації сільського народного комітету, членом якого односельці обрали і його. Коли висували делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, В.Колчара було названо першим.

– На з'їзді торжествувала одна атмосфера, одна ідея – просити Україну прийняти нас у свою сім'ю, – розповідав Василь Юрійович. – Адже однієї матері ми діти. Значить разом нам і жити.

У листопаді 1945 р. його запрошують на посаду бухгалтера в Хустський районний відділ народної освіти. Радів, коли в Хусті відкривали педагогічне училище, бо була мрія вчитися далі, стати педагогом. З вересня 1946 р. він попросився вчителем у рідне село. Працював у початкових класах. На виборах до місцевих рад його обрали депутатом Крайниківської сільради. Згодом склав атестаційні іспити на право викладання фізичної культури у неповній середній школі.

– Він був надзвичайно трудолюбивою людиною, – згадувала його дружина Єлизавета Юріївна. – Виростили трьох синів. Коли дві онучки залишились напівсиротами, забрав їх до себе. На своєму городі звів для них двоповерховий будинок, посадив перед ним смерічки й все робив, щоб діти росли й не відчували, що залишились без матері.

Помер 22 листопада 1990 р.

І.Губаль

КОНЕПУД Михайло Михайлович. Народився у 1888 р. в с.Канора Воловецького району в селянській родині. Восени 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював у колгоспі.

КОНОВИЧ Ілля. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Кушниця Іршавського району.

КОПАНСЬКИЙ Василь Дмитрович. Народився у 1902 р. в с.Сокирниця Хустського району в селянській родині. Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1965 р.

КОПАНЧУК Василь Миколайович. Народився 12 жовтня 1889 р. у багатодітній родині лісоруба в с. Ясіня Рахівського району. Важкими були умови життя в період Австро-Угорської монархії. Після закінчення народної школи юнак працював чорноробом на лісорозробках в державному лісовому управлінні. Серед лісорубів протягом семи років пройшов школу робітничого гарту.

1910–1913 рр. перебував на дійсній службі в австро-угорській армії, потім знову працював лісорубом в Ясінях.

У роки Першої світової війни його вдруге призвали в армію і направили спочатку на італійський фронт, а в 1916 р. перевели на Східний. У тому ж таки році він потрапив до російського полону.

Повернувшись влітку 1918 р. в Закарпаття, розповідав односельцям про безземельних і малоземельних селян, які безкоштовно одержали від радянської влади землю.

У березні 1922 р. В.Копанчук пов'язав свою долю з КПЧ. Був обраний заступником старости, і на цій посаді перебував аж до травня 1932 р.

За угорської окупації брав активну участь у підпільній роботі, за що був заарештований, але влітку 1944 р. йому вдалося вирватися з концентраційного табору і повернутися в Закарпаття.

І ось у край прийшла воля, за яку віддали життя тисячі радянських воїнів і закарпатців. 26 листопада 1944 р. на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України в Мукачеві делегат В.М.Копанчук теж голосував за возз'єднання краю з Радянською Україною. Серед перших підписався під Маніфестом.

Повернувшись додому, став палким пропагандистом ідеї возз'єднання. Працював заступником голови сільського народного комітету, секретарем партійної організації. Увечері 15 липня 1947 р., коли місцеві комуністи на партійних зборах обговорювали чергові завдання по будівництву нового життя, у приміщення сільради увірвалися озброєні люди, забрали В.Копанчука та М.Бакаєва, а вранці село дізналося про страшну трагедію. Батька шістьох дітей повісили на воротах поблизу сільради і проткнули багнетом. Мученицькою смертю загинув і М.Бакаєв. Та односельці пам'ятають борців за кращу долю народу.

О.Довганич

КОПИН Юрій Васильович. Народився 24 травня 1885 р. в бідній селянській родині в с. Нижні Ремети, що на Берегівщині. Коли мав два роки, померла його мати. Закінчивши лише один клас народної школи, десятирічний хлопець почав батракувати.

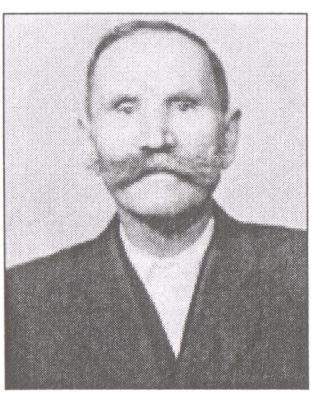

Далі була військова служба в австро-угорській армії, робота на лісорозробках в навколишніх селах. Саме серед лісорубів пройшов першу школу політичного гарту, удосконалював її в роки Першої світової війни, воюючи на італійському фронті.

Повернувшись додому, колишній фронтовик вітав встановлення у березні 1919 р. радянської влади і в Закарпатті, активно включився в роботу по створенню ради трудящих. Однак ця влада тоді проіснувала лише 40 днів.

У період входження краю до складу Чехословаччини Ю.В.Копину доводилося працювати на різних сезонних роботах. У 1926 р. він вступив у КПЧ. У травні–червні 1935 р. Закарпатський крайком та "Об'єднання трудящого селянства" провели багатолюдну робітничо-селянську маніфестацію та десять масових мітингів, у яких взяло участь понад 5 тисяч делегатів з 240 сіл Закарпаття. Серед них були і селяни з Нижніх Ремет. 26 травня 1935 р. під час виборів до окружних представництв Ю.В.Копин був обраний до Берегівського окружного представництва.

10 листопада 1938 р. згідно з Віденським арбітражем південна частина Закарпаття, в тому числі й Нижні Ремети, були окуповані угорськими військами. Почалося переслідування комуністів та інших "підозрілих". Уже на другий день Ю.В.Копина схопили жандарми і відвели на жандармську станцію в с. Великі Береги, де його жорстоко катували. За участь в роботі підпільної організації

був заарештований і пробув у тюрмах Берегова і Ужгорода більше одного року.

24 жовтня 1944 р. с. Нижні Ремети було визволено. Був створений народний комітет, членом якого став і Юрій Васильович. Проводилась велика робота по набору добровольців до Червоної армії. Двадцять вісім юнаків і дівчат, в тому числі дві доньки Ю.В.Копина – Марія та Етелла добровільно вступили в Червону армію. 22 листопада 1944 р. на сільських зборах Ю.В.Копина обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після возз'єднання краю з Україною працював головою сільради. У 1948 р. першим вступив в організаційну групу по створенню колгоспу "Червоний партизан". До виходу на пенсію у 1956 р. працював у колгоспі бригадиром будівельної бригади.

Помер 7 грудня 1966 р.

М. Троян

КОПИНЕЦЬ Михайло Степанович. Народився 20 квітня 1907 р. в с.Імстичово Іршавського району у бідній багатодітній селянській родині. У народній школі навчатися не зміг, оскільки батька мобілізували на фронт в роки Першої світової війни. Тому хлопець почав працювати разом з старшими братами: із 1920 р. – на лісорозробках, сезонних роботах по збиранню зернових у Берегівському та Севлюському (тепер Виноградівському) районах.

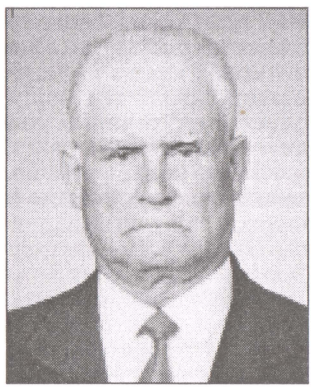

Після створення у 1926 р. в Імстичові комсомольської організації був обраний її секретарем і брав активну участь у громадсько-політичній роботі. У 1930 р. одружився. Їздив на заробітки в Словаччину. Був обраний секретарем масової організації – "Об'єднання трудящого селянства".

За угорського режиму працював у власному господарстві, а 1940–1944 рр. – діловодом у споживчій кооперації. Коли після визволення краю на початку листопада в Імстичові був створений народний комітет, М.С.Копинець став одним з його членів, а 23 листопада був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

У 1945 р. обирався головою окружної споживчої спілки в Іршаві, а в 1946 р. був призначений головою сільпо в Імстичові. Із 1946 р. М.С.Копинець працював штатним пропагандистом Іршавського окружкому партії, з 1948 р. – заввідділом культури Іршавського

райвиконкому, згодом – завідуючим бібліотекою в Імстичові (1949–1952). Після створення колгоспу ім. Мічуріна його обрали секретарем партійного бюро колгоспу. У 1959 р. обійняв посаду завідуючого господарством допоміжної школи-інтернату, де працював до виходу на пенсію у 1971 р.

За активну участь у роботі та громадському житті нагороджений чотирма медалями, грамотою Президії Верховної Ради УРСР. У 1958 р. був учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки в Москві.

Помер 10 листопада 1994 р.

О.Довганич

КОПИЧ Ласло Михайлович. Народився 17 грудня 1900 р. в с.Букове Виноградівського району у багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив лише три класи народної школи, оскільки потрібно було допомагати батькам у домашньому господарстві. На землі трудився усе життя. У листопаді 1944 р. селяни Букового обрали Л.Копича делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період брав участь в організації колгоспу "8 Березня", у якому працював протягом багатьох років.

Помер 8 березня 1991 р.

КОПОЛОВИЧ Іван Михайлович. Народився 8 червня 1912 р. в с.Олешник Виноградівського району в селянській родині. Після чотирьох класів народної школи з 1923 по 1927 рр. навчався в Ужгородській гімназії. По закінченні п'яти класів гімназії став слухачем духовної семінарії у Сремських Карловцях (Югославія), яку успішно закінчив у 1932 р.

Після повернення додому у 1933 р. був висвячений у диякони і працював секретарем Мукачівсько-Пряшівської православної єпархії, яка тоді була під юрисдикцією Сербської патріархії.

За угорсько-фашистського поневолення (1941–1944) був професором Закону Божого Хустської гімназії. У листопаді 1944 р. мешканці м.Хуста обрали І.Кополовича делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а на самому з'їзді – членом Народної Ради. Очолював він також обласну надзвичайну комісію по обліку шкоди, розслідуванню та встановленню злочинів, заподіяних німецько-угорськими загарбниками під час окупації Закарпаття.

У 1949 р. І.М.Кополович був направлений в Угорщину на роботу у православних парафіях. Згодом став помічником єпископа у Пряшеві (Чехословаччина) і вікарієм. Паралельно займався науково-дослідною роботою в галузі релігієзнавства, написав і захистив при Пряшівській теології докторську дисертацію на тему "Кирило-Мефодіївська церква у Великоморавській державі та її канонічне становище". Працювати за кордоном та досліджувати різні аспекти церковної історії йому допомогло знання багатьох іноземних мов.

Після смерті дружини прийняв чин монаха в м.Загорську (Російська Федерація) і став професором православної Духовної академії в Москві. Ще у 1966 р. був висвячений єпископом і одержав ім'я Іонафан. Працював єпископом Східної і Західної Німеччини, потім був переведений архієпископом Північної і Південної Америки та Алеутських островів.

По закінченні строків роботи за кордоном був переведений у Тамбовську єпархію м.Мічурінська (Російська Федерація) на посаду єпископа Тамбовського та Мічурінського. Дванадцять років працював архієпископом Молдавським і Кишинівським. У 1987 р. через хворобу вийшов на пенсію і проживав у м.Мукачево.

Помер 21 травня 1990 р. і похований на Чернечій горі, на монастирському цвинтарі.

О.Довганич

КОПЧА Іван Іванович. Народився 11 лютого 1921 р. в с.Олешник Виноградівського району в селянській родині. Навчався у сільській народній школі, потім у Виноградівській горожанській школі. У 1940–1943 рр. перебував на дійсній службі в угорській армії. Після визволення краю восени 1944 р. односельці обрали І.І.Копчу делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював у Виноградові. У 1952 р. став директором лазні, потім постачальником комбінату комунальних підприємств.

Помер 10 вересня 1960 р.

КОРДА Андрій Михайлович. Народився 1 грудня 1913 р. в с. Річка Міжгірського району в родині селянина-бідняка. У роки світової економічної кризи став учасником голодних походів до окружного управління у Воловому з сотнями таких як він, ставив вимоги "Роботи!", "Хліба!" У 1931 р. 18-річний юнак вступив до лав КПЧ. Був учасником страйків і демонстрацій, що відбувалися в ті часи на Верховині. У серпні 1933 р. брав участь у страйку шляховиків. За угорської окупації знаходився під постійним жандармським наглядом.

У жовтні 1944 р., після визволення села, на сільських зборах був створений народний комітет, до складу якого ввійшов і А.Корда як секретар. У листопаді відбулися вибори делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, серед яких були Андрій Корда, Іван Гельбич та Іван Соляник. На з'їзді голосували за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Додому поверталися пішки, навпростець – через полонину Присліп, на якій вже білів сніг. На другий день в центрі села вони доповідали односельцям про виконання даних їм наказів, про хід з'їзду.

Працюючи на різних посадах, А.М.Корда віддавав усі свої здібності й сили відбудові народного господарства. З посади секретаря сільського народного комітету був відправлений на рік в обласну партійну школу. Працював у Волівському окружному комітеті партії, брав активну участь у колективізації сільського господарства у рідному селі, де був створений колгосп "Комунар". Потім трудився в райінспекції державного страхування. Майже тридцять років завідував сільською бібліотекою. Заочно закінчив Хустський культосвітній технікум. До 40-річчя возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною А.М.Корда був нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 9 березня 1994 р.

М.Троян

КОРДОШ Юрій Іванович. Народився у 1909 р. у с.Вовкове Ужгородського району у бідній селянській родині. Навчався у сільській народній школі, але з раннього дитинства потрібно було допомагати батькам у їх невеличкому господарстві. Доводилося хлопцеві і часто наймитувати та працювати на сезонних роботах.

А коли спромігся на власне господарство, трудився в ньому все подальше життя як за чехословацької, так і за угорської влади. Після окупації Карпатської України Угорщиною перебував на службі в угорській армії як і багато інших краян, а з травня до листопада 1941 р. – у робочому таборі в м.Кішварда.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. односельці обрали Ю.І.Кордоша делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною. З лютого до грудня 1945 р. перебував у членах КПЗУ, але у переведенні з КПЗУ у ВКП(б) йому відмовили через службу в угорській армії, і про нього як делегата з'їзду ніколи не згадувалося.

У повоєнні роки трудився у сільському господарстві.

Помер 17 липня 1986 р.

О.Довганич

КОРІШ Федір Георгійович. Народився у 1900 р. в с.Нижні Ворота Воловецького району. Після визволення краю був обраний головою сільського народного комітету, а у листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у тюрмі у 50-х роках.

КОРМОШ Михайло Петрович. Народився 19 жовтня 1899 р. в с.Вільхівка Іршавського району. Жив у Виноградові, де був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 22 жовтня 1974 р.

КОРНУТА Юрій. Народився в с.Колодне Тячівського району. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КОРОВСЬКИЙ Василь Васильович. Народився 20 березня 1913 р. в с.Дубрівка Іршавського району у багатодітній селянській родині. Після закінчення чотирьох класів народної школи навчався в горожанській школі в с.Білки і здобув неповну середню освіту. Але матеріальні умови не дали змоги далі вчитися і хлопець наймитував, у 1929 р. навіть поїхав до столиці Чехословаччини – Праги на заробітки, але через шість місяців повернувся додому.

У 1933 р. одружився і працював разом з батьками у їх господарстві. У 1939–1941 рр. – продавець сільського споживчого товариства, потім господар-одноосібник.

Після визволення краю був обраний секретарем народного комітету, де працював до 1946 р. в с.Дубрівка. У листопаді 1944 р. разом з головою комітету – Василем Маганом був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. До 1948 р. очолював Іршавське споживче товариство.

Коли в Дубрівці був створений колгосп ім.Кірова, селяни обрали В.В.Коровського його головою. Тут він працював до 1951 р. Тоді ж відбулося укрупнення колгоспів, і В.В.Коровський очолив колгосп "За нове життя" в с.Білки. З 1957 р. завідував лісоскладом при Іршавській районній споживчій кооперації. Перебуваючи на пенсії, брав активну участь у громадському житті.

Помер 17 квітня 1981 р.

О.Довганич

КОРОЛЬ Василь Іванович. Народився у Великих Лучках, що на Мукачівщині, 18 листопада 1897 р. в селянській родині. За часів Австро-Угорської монархії закінчив лише шість класів народної школи. Працював у господарстві батьків. У 1915 р. його призвали в австро-угорську армію і направили на італійський фронт.

Після закінчення війни В.Король повернувся додому і навесні 1919 р. був свідком встановлення радянської влади в Закарпатті. В архівних документах того часу говориться про схвалення жителями с. Великі Лучки постанови уряду Угорської Радянської Республіки про недоторканість дрібних господарств і підприємств. Постанова була оголошена в селі за допомогою бубнування. Та проіснувавши всього 40 днів, народна влада була повалена.

У період входження Закарпаття до складу Чехословаччини В.І.Король у 1924 р. пов'язав свою долю з КПЧ. У 1927, 1929 та в 1931 рр. його обирали членом сільського представництва. Був учасником багатьох масових мітингів та демонстрацій у Мукачеві, проводив значну роботу в селянських організаціях.

Коли Закарпаття було окуповане угорськими військами, В.І.Король брав участь у підпільній роботі, за що у 1942 р. його ув'язнили і піддали жорстоким катуванням. У 1944 р. знаходився у трудовому таборі в с. Розтока, що на Воловеччині, звідки напередодні визволення краю йому пощастило втекти.

26 жовтня 1944 р. Великі Лучки були визволені військами Червоної армії. 21 листопада 1944 р. на сільських зборах великолучківці обрали В.Короля делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після возз'єднання краю як голова сільради він активно пропагував серед односельців переваги колгоспного ладу. 16 березня 1947 р. сімнадцять великолучківських бідняків створили сільськогосподарську артіль, головою якої обрали В.І.Короля.

Працював згодом головою сільради, завідуючим тваринницькою фермою в колгоспі.

Трудовий шлях ветерана продовжили його діти. Василь став кращим водієм колгоспу, а Олена – кандидатом філософських наук, доцентом одного з київських навчальних закладів.

Помер В.І.Король 18 січня 1964 р.

М. Троян

КОРЧНЯВИЙ Дмитро Михайлович. Народився 20 жовтня 1913 р. в с.Коноплівці Мукачівського району в родині селянина-бідняка. У народній школі навчався недовго, хоча мав добрі здібності, та не маючи змоги далі вчитися, з раннього дитинства й юності став наймитувати, щоб заробити на хліб насущний.

Пізніше влаштувався на роботу муляром у будівельній фірмі, де працював кілька років, потім перейшов робітником на пивоварний завод. Трудився і на інших ділянках роботи. У 1943 р. його забрали в робітничий табір в м.Ніредьгаза, звідки звільнився влітку 1944 р.

З визволенням краю вступив у члени КПЗУ, а відтак у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

У 1946–1948 рр. працював інструктором Мукачівського окружкому партії, потім навчався у партійній школі й після її закінчення обирався головою колгоспу в с.Коноплівці. Трудився й на інших ділянках сільськогосподарського виробництва.

Помер 26 березня 1973 р.

М. Троян

КОСТАК Василь Гнатович. Народився 15 січня 1893 р. в с.Боржавське Виноградіського району у бідній селянській родині, але закінчити народну школу не довелося, оскільки після дворічного навчання з 10 років пішов у найми до багатого господаря, у якого прослужив майже десять років, зазнавши важкої праці і зневіри у краще життя.

У 1914 р. його призвали в австро-угорську армію в м.Будапешт, у якій прослужив усю Першу світову війну. Після повернення додому заснував невелике власне господарство, але працював у ньому лише два роки. Потім перейшов на іншу роботу. З 1920 до 1930 рр. працював в Іршаві робітником кам'яного кар'єру, а потім знову повернувся в рідне село.

У 30-х роках був членом КПЧ, а з січня 1945 р. – членом КПЗУ, у грудні – переведений у ВКП(б). За угорського поневолення в підпільній роботі участі не брав. Служив в угорській армії.

Після визволення краю активно взявся за відновлення села, брав участь у зборах, де обиралися сільський народний комітет та делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. В Мукачеві голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний час працював на різних ділянках роботи.

Помер 13 жовтня 1977 р.

О.Довганич

КОСТЬ Василь Михайлович. Народився 3 травня 1919 р. в с.Пузняківці Мукачівського району в селянській родині. Освіту здобув початкову. Займався сільським господарством. Проживав у с.Крите, від якого був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював шляховиком на Мукачівському лісокомбінаті.

Помер 20 жовтня 1992 р.

КОСТЬ Іван Дмитрович. Народився 30 березня 1905 р. в с.Міжгір'я. У листопаді 1944 р. після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КОТУБЕЙ Іван Васильович. Народився 29 липня 1920 р. в с.Підгірне Іршавського району в селянській родині. У рідному селі закінчив початкову школу, працював у господарстві батьків, а згодом у власному. В армії не служив.

З визволенням краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. У повоєнний період обирався депутатом Чорнопотіцької сільської ради, був технічним працівником у школі в с.Підгірне аж до виходу на пенсію.

Помер 29 липня 1990 р.

КОХАН Юрій Федорович. Народився 19 травня 1910 р. в с.Шелестово (приєднано до Кольчина) Мукачівського району. Недовго навчався у сільській народній школі, оскільки після смерті батька на фронті в австро-угорській армії юнак у 16 років пішов працювати на каменоломню, важку 16-годинну і малооплачувану роботу. Був учасником численних демонстрацій робітників за покращення умов праці, підвищення заробітної плати.

За угорської окупації Ю.Кохана силоміць забрали і відвезли в робочий табір Трансільванії, де працював на спорудженні військових укріплень. Наприкінці літа 1944 р. йому вдалося добратися додому.

З перших днів визволення у селі, як і у всьому Закарпатті, панувало політичне піднесення. На сільські збори зібралися і селяни Шелестова, щоб обрати владу. Так вони обрали народний комітет і доручили його очолити Ю.Ф.Кохану, а через два тижні відбулися нові збори, де обрали голову народного комітету делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною. Певний час працював на вищезгаданій посаді. Згодом перейшов на роботу в шелестівський кар'єр, де сумлінно трудився, а потім працював у колгоспі на різних ділянках роботи. Разом з дружиною виховали п'ятьох дітей.

Помер 6 листопада 1979 р.

М.Троян

КОЦАН Михайло Васильович. Народився 28 вересня 1918 р. в с.Горбки Виноградівського району у багатодітній селянській родині. Навчався у початковій школі, а в радянські роки закінчив 8 класів Королівської вечірньої школи.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття Червоною армією став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

Працював головою Королівської селищної ради, головою виконкому Веряцької сільської ради, пізніше завідуючим магазином відділу робітничого постачання в с.Горбки, звідки вийшов на пенсію. Брав активну участь у громадсько-політичному житті селища Королева.

Помер 2 грудня 1986 р.

О.Довганич

КОЧАН Іван Михайлович. Народився у 1914 р. в с.Косино Мукачівського району в селянській родині. Закінчивши народну школу, працював у сільському господарстві.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

З 1946 до 1949 рр. працював лектором і штатним пропагандистом Свалявського окружкому КП(б)У. Брав участь у колективізації сільського господарства, а згодом був обраний головою колгоспу.

Помер у лютому 1969 р.

КОШАН Дмитро Михайлович. Народився 25 вересня 1890 р. в с.Луг – над Тисою Мараморош-Сигетського округу (тепер Румунія) у бідній селянській родині. Школу не відвідував, а грамоту здобував сам і з раннього дитинства змушений був ходити у найми.

Був призваний в австро-угорську армію, та додому не повернувся, бо в 1914 р. розпочалася Перша світова війна. Його військова частина була відправлена на італійський фронт. У 1918 р. опинився в столиці Угорщини – Будапешті і разом з іншими військовополоненими брав участь у встановленні тут радянської влади у березні 1919 р., вступивши в ряди угорської Червоної армії.

Після повалення Угорської радянської республіки Д.М.Кошан був заарештований, але з ув'язнення йому вдалося вирватися і повернутися додому, коли його рідний край уже був приєднаний до Чехословацької республіки.

У 1924 р. Д.Кошан створив у рідному селі партійну організацію КПЧ і став її секретарем. Серед сільської бідноти та бокорашів проводив політичну роботу з вимогами поліпшувати умови життя, добиватися збільшення заробітної плати. А коли у 1924 р. відбулися парламентські вибори, за комуністів голосувала половина села.

За угорського поневолення Д.Кошан став сільським бохтером (бубнарем), що давало йому можливість збирати цінну інформацію і передавати її підпільникам-антифашистам, щоб уникати чергових репресій. Після визволення краю односельці обрали його головою народного комітету, а в листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду

народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки весь час працював у селі.

Помер 7 листопада 1964 р.

О.Довганич

КОШАРА Йосип Михайлович. Народився у 1912 р. у с.Великий Бичків Рахівського району у багатодітній селянській родині. Ще в народній школі виявив потяг до науки. Тому не випадково вступив до горожанської школи, а після її закінчення – до Ужгородської учительської семінарії, здобувши диплом народного вчителя.

Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії, працював вчителем у с.Лазещина Рахівського району, де продовжував трудитися й після окупації Карпатської України за угорського режиму.

Після переїзду до с.Кобилецька Поляна був обраний секретарем народного комітету, а в листопаді 1944 р. на зборах селян – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Усе життя пов'язав з роботою на Закарпатському арматурному заводі.

Помер 18 жовтня 1990 р.

КОШЕЛЯ Василь Іванович. Народився у 1899 р. в с.Тибава Свалявського району в селянській родині. Навчався у сільській народній школі, а згодом працював у господарстві батьків. Тривалий час був листоношею в селі, добровільно виконував обов'язки сільського бубнаря. Став також досвідченим столярем.

Після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві. У повоєнні роки тяжко хворів, багато років був прикутий до ліжка.

Помер в Тибаві, де і похований.

КРАВЧУК Іван Іванович. Народився 26 березня 1909 р. в с.Луг Рахівського району в бідній селянській родині. Лише два класи народної школи спромігся закінчити, бо далі потрібно було працювати у клаптиковому господарстві батьків та наймитувати. З 1928 р. працював лісорубом місцевої лісової управи, а з 1929 до 1931 рр. – в інших лісових управах на території Чехії і Словаччини.

Після повернення додому продовжував трудитися лісорубом в місцевій лісовій управі як за чехословацького режиму, так і після окупації Карпатської України угорськими військами. У 1939 р. знаходився під наглядом жандармерії і два тижні сидів у тюрмі за політичні погляди як колишній член КПЧ з 1933 р.

З визволенням Закарпаття уже у жовтні 1944 р. був призначений міліціонером у рідному селі, а в листопаді – обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

З 1945 р. працював у власному господарстві та на інших ділянках роботи.

Помер 7 листопада 1977 р.

О.Довганич

КРАЇЛО Микола. Працював православним священиком в с.Липча Хустського району. В листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

КРАЙНЯНИЦЯ Василь Іванович. Народився 19 травня 1913 р. у трудовій багатодітній селянській родині с.Руське Мукачівського району. Нагодувати вісьмох дітей батькам було нелегко. Батько двічі подавався за океан в пошуках роботи й щастя і щоразу повертався з Америки хіба що з підірваним здоров'ям. Важким був шлях юнака до освіти. Тільки справжній талант і любов до науки дали змогу В.Крайняниці закінчити Мукачівську гімназію та Празький університет.

У 1940 р. в Ужгороді за вказівкою угорських окупаційних властей була опублікована "Грамматика угро-русского языка" для викладання в середніх школах. Вона переслідувала мету ліквідувати українську мову і створити штучну "угро-руську" мову. Тоді викладач Ужгородської гімназії В.І.Крайняниця рішуче виступив на захист української мови. І невдовзі під його редакцією в Ужгороді у 1941 р. була опублікована праця про дану граматику. Її було піддано критиці і підкреслювалося, що "помилок у ній така кількість, що усунути їх неможливо без того, щоб не похитнувся весь будинок".

З перших днів визволення В.І.Крайняниця активно включився в рух за возз'єднання краю з Радянською Україною. 25 листопада 1944 р. на площі Корятовича в Ужгороді відбувся мітинг, на якому як член президії Ужгородського міського народного комітету він зачитав наказ делегатам, котрі відправлялися на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України в Мукачево. 26 листопада 1944 р. разом з іншими делегатами В.І.Крайняниця теж голосував за возз'єднання краю з Радянською Україною. 23 грудня 1944 р. в Мукачеві на з'їзді вчителів він виступив з доповіддю як заступник уповноваженого по народній освіті, у якій були визначені конкретні завдання вчителів краю по перебудові системи народної освіти за прикладом радянських педагогів.

Потім протягом всього свого наступного життя він сам вчився і навчав інших російській мові і літературі. І де б не працював – на керівній посаді, в школі, в обласному відділі народної освіти або відділі мистецтв, в учительському інституті або університеті – завжди віддавав багато сил і енергії навчанню й вихованню підростаючого покоління. Вийшовши на пенсію, жив у Мукачеві.

Помер у листопаді 1994 р.

М. Троян

КРАСНЯНИК Іван Іванович. Народився 19 травня 1900 р. в с.Синевирська Поляна Міжгірського району у бідній селянській родині. Тут кілька років ходив до народної школи. Дитинство і юність провів у злиднях. В останні роки Першої світової війни став солдатом австро-угорської армії і воював на італійському фронті. 26 жовтня 1918 р. потрапив у полон і був відправлений на острів Сицілію.

З приєднанням Закарпаття до Чехословаччини повернувся додому і до 1923 р. перебував на службі у чехословацькій армії. У 1923 р. одружився і жив у Міжгір'ї. Працював лісорубом. У 1935 р. переселився на Берегівщину, в с.Затишне, де його застала угорська окупація краю. У 1943 р. був відправлений в робітничий табір, звідки у 1944 р. йому вдалося втекти і повернутися додому.

Після визволення села у жовтні 1944 р. тут був створений народний комітет, головою якого став теж переселенець з Міжгірщини – Дмитро Бонкало. У листопаді 1944 р. І.І.Красняник був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. До Мукачева делегатів з Берегівщини відправили на військових автомобілях. За Маніфест про возз'єднання краю з Україною усі делегати проголосували одноголосно.

І.І.Красняник був обраний членом земельної комісії, а в 1949 р. – головою сільської ради. Село зростало. Якщо до визволення було всього 30 хат, то за повоєнні роки збудовано багато нових і в 1978 р. їх налічувалося уже сто тридцять. І.І.Красняник виховав шістьох дітей.

Помер 19 березня 1991 р.

О.Довганич

КРИШЕНИК Юрій Юрійович. Народився у 1892 р. в с.Білки Іршавського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 31 травня 1972 р.

КРІЧФАЛУШІЙ Іван Іванович. Народився у 1906 р. в с.Кричово Тячівського району у селянській родині. У рідному селі закінчив лише чотири класи народної школи, оскільки на нього чекала праця у господарстві батьків, де трудився до 1921 р., до призову у 1925 р.

в армію. Перебував на службі до 1928 р. в Празі у 48-му піхотному полку.

Після повернення з армії майже десять років працював лісорубом у лісових управах Чехії і Словаччини, періодично повертався додому, працював у власному господарстві.

За угорського панування в краї також трудився у власному господарстві, а потім у 1942–1943 рр. перебував на службі в угорській армії і був відправлений на радянсько-німецький фронт, звідки повернувся у 1943 р.

З визволенням краю Червоною армією у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У січні 1945 р. вступив у члени КПЗУ. Та при розгляді питання про переведення І.І.Крічфалушія із КПЗУ в ВКП(б) йому відмовили, посилаючись на те, що в роки війни перебував у складі угорської армії на Східному фронті, з цієї причини його прізвище серед делегатів з'їзду не згадувалося.

У повоєнні роки працював у сільському господарстві.

Помер 22 липня 1976 р.

О.Довганич

КУЖБЕЙ Юрій Іванович. Народився у 1907 р. в с.Репинне Міжгірського району в бідній селянській родині. У 1914 р. пішов у перший клас народної школи, закінчив лише два класи і почав допомагати батькові в його господарстві, і так майже десять років.

У 1927 р. Ю.Кужбея забрали у чехословацьку армію в Мукачівський піхотний полк. У 1928 р. повернувся з армії додому. У пошуках роботи опинився аж у с.Ганьковиця Свалявського району, де п'ять років працював лісорубом у лісовій фірмі, ще два роки – у тій же фірмі, але уже на території рідного села.

Заробітки були малі, і лісоруб у 1935 р. завербувався на роботу в Бельгію, де працював шахтарем у районі Лімбурга. Через два роки повернувся додому і створив власне господарство, у якому трудився до 1940 р., до призову в угорську армію. Служив недовго, через півроку його демобілізували.

Після повернення у рідне село змушений був примусово працювати на будівництві угорських оборонних об'єктів у Карпатах кілька років підряд.

Визволення Закарпаття зустрів вдома. У листопаді 1944 р. вступив у члени КПЗУ і був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. За перебування на службі в угорській армії йому було відмовлено у переведенні з КПЗУ у ВКП(б).

Помер 10 серпня 1969 р.

О.Довганич

КУНАК Юрій Юрійович. Народився 1 лютого 1912 р. в с.Старе Давидково Мукачівського району в селянській родині. Після навчання у сільській народній школі вступив до Мукачівської горожанської школи, яку успішно закінчив, але далі навчатися не

зміг. Працював у домашньому господарстві, перебував на дійсній службі у чехословацькій армії.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття в листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки певний час працював головою сільської ради, а потім робітником у колгоспі.

Помер 4 вересня 1990 р.

КУПАР Іван Петрович. Народився 13 червня 1925 р. в с.Широке Виноградівського району у селянській родині. Уже в народній школі виявив хороші здібності до навчання, тому після закінчення шести класів, продовжив навчання у Виноградівській горожанській школі, потім вступив до Мукачівської торговельної академії.

Був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а після закінчення у 1945 р. навчального закладу, у повоєнні роки, працював на різних посадах: завідував торговельним відділом Виноградівського окрвиконкому, був секретарем та заступником голови Виноградівського райвиконкому, працював директором заготконтори облспоживспілки.

У 1960–1970 рр. трудився на посаді заступника директора Виноградівського міськзмішторгу, директором об'єднання громадського харчування районної споживспілки. У 1983 р. вийшов на пенсію.

Помер 27 жовтня 1999 р.

О.Довганич

КУПАР Петро Юрійович. Народився у 1888 р. в с.Широке Виноградівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у церковнопарафіяльній школі. Працював у господарстві батьків.

Коли у 1914 р. розпочалася Перша світова війна, П.Купар був призваний в австро-угорську армію і відправлений на італійський фронт. Брав участь у військових операціях і був поранений. Додому повернувся лише у 1920 р., коли його рідне Закарпаття було приєднано до Чехословацької республіки.

Одружившись з Г.В.Петрище у 1921 р., П.Ю.Купар почав працювати у власному господарстві, яке налічувало 37 гектарів землі. У 1937 р. вступив у члени КПЧ. За угорської окупації краю продовжував працювати на власній землі.

Після визволення села 24 жовтня 1944 р. Червоною армією поважний хлібороб був обраний спочатку головою сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У період колективізації села одним з перших вступив до колгоспу, очоливши згодом тваринницьку ферму. Пізніше працював на різних посадах в колгоспі та в різних організаціях Виноградівського району. Брав активну участь у громадсько-політичному житті села й району.

Помер у грудні 1965 р.

О.Довганич

КУРАХ Федір Іванович. Народився у 1912 р. в с.Нижні Ворота Воловецького району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 30 квітня 1969 р.

КУС Микола Федорович. Народився у 1903 р. в с.Калини Тячівського району в родині селянина-бідняка. Після закінчення народної школи працював у мізерному господарстві батьків. За угорської окупації краю переслідувався каральними органами за антифашистську діяльність, а потім працював на примусових роботах по будівництву військових об'єктів в районі с.Усть-Чорна на Тячівщині.

З визволенням краю в листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював ланковим і бригадиром місцевого лісгоспу, обирався заступником голови сільської ради.

Помер у 1974 р.

КУРУЦ Федір Федорович. Народився 21 лютого 1902 р. в с.Бистриця Мукачівського району в родині селянина-бідняка. У 1909 р. пішов у перший клас сільської нароної школи і у 1916 р. закінчив шість класів. Був робітником по найму на різних сезонних роботах, з 1918 до 1923 рр. – чередарем.

У 1923 р. Ф.Куруца призвали на дійсну службу в чехословацьку армію. Служив у Мукачеві до 1925 р. Після демобілізації з армії працював робітником у фірмі "Латориця" в с.Чинадійово до 1938 р.

Коли Мукачево, згідно з Віденським арбітражем, було передано Угорщині, Ф.Ф.Куруц у 1939–1940 рр. трудився у фірмі Шайовича, а потім на кілька місяців був мобілізований в угорську армію. Повернувшись додому, з 1940 до 1944 рр. працював робітником у фірмі "Латориця".

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. вступив у КПЗУ і був обраний від с.Бистриця делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнні роки працював у сільському господарстві.

Помер 31 січня 1978 р. в Чинадійові.

О.Довганич

КУХАР Михайло. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. мешканці Великого Березного обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

КУЦИН Микола Іванович. Народився 16 жовтня 1912 р. в с.Великий Бичків Рахівського району у багатодітній селянській родині. З дитинства потягнувся до науки й музики. З 1918 до 1927 рр. навчався у місцевій народній школі, а потім у горожанській. Був діловодом при нотарському уряді. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. З 1945 р. почав працювати на Великобичківському лісохімзаводі, а потім лісокомбінаті на різних, в тому числі на керівних посадах, аж до виходу на пенсію. Закінчив Ленінградську лісотехнічну академію (заочне відділення) і здобув вищу інженерну освіту.

Але у вільний час його улюбленою справою були театральне мистецтво й музика. Ще у 30-х роках XX століття брав участь у роботі театрального колективу "Нова сцена", керівниками якого були брати Шерегії, а потім і сам став керівником драматичного гуртка при сільській хаті-читальні.

У радянський час з 1947 р. М.І.Куцин створив і започаткував діяльність Великобичківського ансамблю пісні і танцю "Лісоруб", а потім у 1961 р. – ансамблю "Ялинка". І згодом обом колективам художньої самодіяльності було присвоєно звання народних. У 60–70-ті роки він став художнім керівником ансамблю "Ялинка" та дитячого колективу Великобичківської школи-інтернату. М.Куцин також автор багатьох пісень. Був членом Закарпатського обласного осередку композиторів.

Помер 9 серпня 1997 р.

О.Довганич

КЮКАЛО Василь Іванович. Народився у 1913 р. в с.Кушниця Іршавського району. У селі здобув початкову освіту. В арміях не служив. Працював у власному господарстві. Після визволення краю у 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки обирався депутатом сільської ради.

Помер 17 квітня 1977 р.

Л

ЛАВЕР Андрій Іванович. Народився у 1922 р. в с.Зняцьово Мукачівського району в селянській родині. Після навчання в народній школі працював у господарстві батьків.

Після визволення краю восени 1944 р. на зборах був обраний секретарем сільського народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Працював у Народній Раді Закарпатської України в Ужгороді.

Помер у 1977 р.

ЛАЗАР Михайло Іванович. Народився у 1897 р. в с.Хмільник Іршавського району у бідній селянській родині. Здобув початкову освіту у народній школі. Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Працював у власному господарстві.

Після визволення краю в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки займався індивідуальною трудовою діяльністю, був майстром-столяром.

Помер 27 травня 1975 р.

ЛАЗАР Юрій Юрійович. Народився 3 березня 1903 р. в с.Пістрялово Мукачівського району в селянській родині. У рідному селі здобув початкову освіту, працював у домашньому господарстві.

Після визволення краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер 25 червня 1986 р.

ЛАЗОРИК Михайло Іванович. Народився у 1896 р. в с.Сільце Іршавського району в селянській родині. У 1908 р. закінчив лише чотири класи народної школи, далі не мав змоги вчитись. А що залишалося робити в таких умовах сільському хлопцеві? Нічого іншого, як працювати в господарстві батька. Вісім років був першим помічником, доки не пішов на військову службу. У 1916 р. його призвали в австро-угорську армію у 65-й піхотний полк, розташований в м.Сотмар (Румунія). Два роки перебував на румунському фронті Першої світової війни. У 1917 р. був переведений в м.Вранов (тепер Словаччина), звідки у 1918 р. повернувся в рідне село.

Після армії створив власне господарство, у якому працював до 1920 р. Але у тому ж році його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію, на якій перебував до 1921 р. у 19-му піхотному полку.

Повернувшись додому, продовжив працювати у власному господарстві. Після визволення краю восени 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання Закарпаття з Україною . У повоєнні роки працював у сільському господарстві.

Помер 15 лютого 1985 р.

О.Довганич

ЛАЗОРИК Юрій Васильович. Народився у 1900 р. в с.Горяни Ужгородського району у бідній селянській родині. Через великі злидні не міг навіть потрапити в народну школу, щоб здобути певну грамоту. Дечому хлопець навчався самотужки. Із 12 років почав

наймитувати у заможних людей. З часом спромігся і на власне господарство, в якому трудився багато років.

У роки Другої світової війни Ю.Лазорика призвали в угорську армію у 1941 р. і відправили на радянсько-німецький фронт. Після повернення з війни додому продовжив трудитися у власному господарстві.

Коли Закарпаття було визволене у 1944 р., односельці обрали Ю.Лазорика делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною. З січня до грудня 1945 р. перебував у КПЗУ і був переведений у ВКП(б).

З жовтня 1944 р. до травня 1945 р. Ю.Лазорик працював міліціонером, а згодом головою Горянської сільської ради.

О.Довганич

ЛАЗОРЧАК Іван Іванович. Народився 21 листопада 1919 р. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від мешканців с.Великого Бичкова.

У повоєнні роки (1946–1949) працював начальником відділу робітничого постачання Тур'є-Реметівського лісгоспу, потім до 1960 р. обіймав різні посади у ліспромгоспах, із 1971 по 1977 рр. був начальником постачання Ужгородського райколгоспбуду.

Помер 6 серпня 1999 р.

ЛАЦАНИЧ Юрій Михайлович. Народився 9 лютого 1909 р. у Великому Березному в родині багатодітного заможного селянина. Його батько – Михайло за часів Австро-Угорщини та Чехословацької республіки десятки років був старостою селища. Усіх дітей змалку привчав працювати на землі й добре вчитися в школі.

Син Михайло – з гімназійною освітою, у званні офіцера загинув на італійському фронті Першої світової війни. Його брат Микола закінчив Празький університет і згодом працював статс-секретарем при губернаторі Підкарпатської Русі К.Грабарі, а у 1939 р. – старшим комісаром політичної управи Карпатської України. Сестра Юлія, брат Василь після закінчення учительської семінарії працювали вчителями, а у 1939 р. Василь Лацанич був обраний депутатом сойму Карпатської України.

Не відставав від своїх братів і сестер і Ю.М.Лацанич. За Австро-Угорщини навчався у народній школі, а після приєднання Закарпаття до Чехословаччини вступив до торговельної академії.

яку успішно закінчив. Був членом громадської організації "Пласт", крайового товариства "Просвіта", учасником хорового і драматичного гуртків. .

Після завершення навчання працював директором Пряшівського та Виноградівського банків. Водночас брав активну участь у роботі хору "Бандурист" як соліст і як артист-аматор руського театру товариства "Просвіта" в Ужгороді.

Після окупації Карпатської України угорськими військами в березні 1939 р. був заарештований і відправлений в табір Вар'юлопош. Переслідувань зазнали і брати Юрія. Після звільнення з табору Ю.М.Лацанич працював у Виноградові.

У жовтні 1944 р. Закарпаття було визволено Червоною армією. А в листопаді серед інших Ю.М.Лацанича обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнний час працював у Виноградівському райвиконкомі, на харчовому комбінаті, брав активну участь у діяльності районного хору вчителів. Разом з дружиною виховали і вивели в люди двох доньок: Вікторію, яка стала викладачем математики Ужгородського національного університету, та Маріанну, лікаря за фахом.

Помер Ю.М.Лацанич у 1972 р.

О.Довганич

ЛЕВА Василь Петрович. Народився 1 серпня 1887 р. у бідній селянській родині в с.Теребля, що на Тячівщині. Свої "університети" пройшов у пошуках роботи, працюючи підсобним робітником, а згодом лісорубом на різних лісорозробках в Югославії та Румунії.

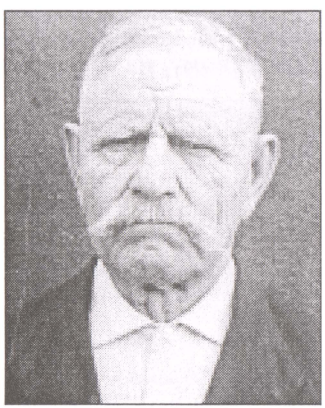

Не минуло й трьох років після того як В.Лева перебував чотири роки на дійсній службі в австро-угорській армії, коли на початку Першої світової війни його знову забрали в армію і відправили на Східний фронт. Та вже у 1915 р. В.Лева потрапив до російського полону, і як військово-полонений австро-угорської армії працював у Києві, а також у Святошині на електростанції. Восени 1918 р. повернувся додому. У 1925 р. вступив у КПЧ. У період світової кризи (1929–1933) брав активну участь у голодних походах робітників і селянської бідноти, за що неодноразово заарештовувався.

Під час підготовки до виборів у чехословацький парламент, які відбулися 19 травня 1935 р. серед кандидатів у депутати до вищої палати – сенату чехословацького парламенту від крайової комуністичної організації було названо й прізвище В.П.Леви. За

його безпосередньої участі проводилися збори селян, зокрема в Тереблі, Колодному, Руському Полі.

В архівних документах записано, що за угорсько-фашистської окупації краю нелегальну організаційну і політичну роботу в Тячівському районі проводили В.Лева, О.Перець, Ю.Куцина та ін.

Після визволення села Теребля Червоною армією селяни на зборах обрали сільський народний комітет, а його головою назвали В.П.Леву. 26 листопада 1944 р. разом зі своїми односельцями – І.С.Ленгером та В.М.Поповичем – делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України він проголосував за возз'єднання краю з Радянською Україною.

Помер 30 листопада 1980 р.

О.Довганич

ЛЕВКУЛИЧ Ілля Дьордьович. Народився 17 липня 1909 р. в с.Ірлява Ужгородського району в селянській родині. Здобув лише початкову освіту, працював у сільському господарстві. За угорського панування в Закарпатті перебував на дійсній службі в угорській армії.

Після визволення Закарпаття включився в нове життя. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював робітником у радгоспі-заводі "Середнянський".

Помер 18 лютого 1975 р.

ЛЕДНЕЙ Іван Дмитрович. Народився 23 грудня 1904 р. в с.Репинному, на Міжгірщині, в родині селянина-бідняка. Школу життєвого гарту пройшов в робітничому колективі в Берегові, де з п'ятнадцяти років працював учнем токаря на лісозаводі.

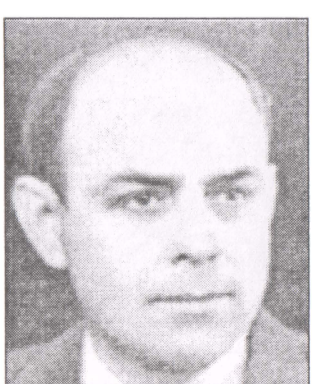

У 1921 р. вступив до Берегівської гімназії. Вчився добре, прагнув опанувати основи наук. Але бідність, нестатки змусили його залишити навчання. І він через два роки повернувся на лісозавод. Тут у 1926 р. вступив у КПЧ. Не раз йому доводилося йти в колонах демонстрантів з лозунгами: "Волі, хліба народові!", "Роботи, хліба!".

Працюючи з 1927 р. на лісозаводі фірми "Латориця" у Чинадійові, брав активну участь у страйковій боротьбі, зокрема у страйку 1930 р., який тривав дев'ять тижнів і закінчився перемогою робітників. Крайком рекомендував І.Леднея на навчання

в Радянський Союз. З 1930 по 1932 рр. він навчався в радянсько-партійній школі м.Києва, а з 1932 по 1935 рр. – в Українському комуністичному інституті журналістики в Харкові.

Повернувшись в Закарпаття, працював інструктором крайкому КПЧ, секретарем Ужгородського, а згодом – Тячівського окружного комітету партії.

Після окупації Закарпаття Угорщиною у 1939 р. він, як і сотні закарпатців, нелегально перейшов в СРСР. Спочатку працював у Москві інструктором ЦК Міжнародної організації допомоги борцям революції, а в 1943 р. вступив до першої бригади Чехословацького корпурсу в СРСР. Командував взводом, брав участь у боях проти німецько-фашистських загарбників під час визволення Києва та інших міст України.

Восени 1944 р. повернувся в рідний край. На першій партійній конференції, що відбулася 19 листопада 1944 р. в Мукачеві, виступив з промою, у якій вказав на історичне значення визволення краю, висловив прагнення закарпатців до возз'єднання з рідною Вітчизною. Був обраний членом ЦК КПЗУ.

26 листопада 1944 р. на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України разом з усіма делегатами голосував за прийняття Маніфесту про возз'єднання краю з Україною. Працюючи на посаді голови Мукачівського окружного народного комітету, він докладав багато зусиль і енергії для розвитку господарства району.

У квітні 1946 р. комуністи обрали І.Д.Леднея першим секретарем міськкому партії. З 1950 р. і до виходу на пенсію у грудні 1957 р. обіймав профспілкові і господарські посади. Нагороджений орденом "Знак Пошани" і медалями.

Помер 19 листопада 1969 р. у Мукачеві.

М. Троян

ЛЕДНЕЙ Іван Іванович. Народився у 1898 р. в с.Колочава Міжгірського району у селянській родині. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Помер у 1976 р.

ЛЕМАК Микола Михайлович. Народився у 1895 р. в с.Чепа Виноградівського району в заможній багатодітній родині. Хоч мав можливість вчитися далі, але закінчив лише початкову народну школу і працював у господарстві батьків.

Після приєднання Закарпаття до Чехословаччини перебував на дійсній службі в чехословацькій армії, а потім трудився у власному господарстві.

У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття односельці обрали М.М.Лемака делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Як і всі делегати, він проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

З утворенням у с.Чепа колгоспу обіймав різні посади.

Помер 29 червня 1953 р.

О.Довганич

ЛЕМАНИНЕЦЬ Ілля Михайлович. Народився 21 липня 1923 р. у селищі Тересва Тячівського району у робітничій родині. Коли хлопцеві було шість років, пішов у перший клас народної школи. Добре вчився, але трудову діяльність змушений був розпочати з дитинства. Згодом працював робітником на місцевому лісозаводі. Коли Закарпаття восени 1944 р. було визволено Червоною армією, йому виповнився 21 рік. Не випадково здібний юнак поринув у громадсько-політичне життя, організував земляків на відбудовчі роботи народного господарства, руйнації якому завдали великої шкоди відступаючі угорські військові частини. У листопаді 1944 р. І.Леманинця обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він проголосував за Маніфест про возз'єднання рідного краю з Україною.

Потяг до знань і набуття відповідної професії привели І.М.Леманинця у нововідкритий Мукачівський кооперативний технікум, де він став учнем першого набору. З 1948 р. до серпня 1955 р. працював старшим бухгалтером – спочатку Дібровського, а потім Тячівського сільських споживчих товариств, а також ревізором Тячівської районної споживчої спілки.

З 1955 до 1963 рр. очолював Великоберезнянську райспоживспілку, був керівником контрольно-ревізійного управління обласної споживспілки. Останню посаду обіймав понад п'ятнадцять років. Нагороджений медаллю та значком відмінника споживчої кооперації.

Помер у жовтні 1997 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ЛЕМБАК Степан Іванович. Народився 17 травня 1906 р. в с.Косівська Поляна Рахівського району в родині лісового робітника. Навчався у церковнопарафіяльній школі, працював у Великобичківській лісовій управі. У 1925 р. С.Лембак вступив у КПЧ, поширював передвиборні листівки, партійну літературу, плакати, газети – "Карпатська правда" і "Працююча молодь". Був секретарем партійної організації в рідному селі, захищаючи права селян і робітників.

За угорського поневолення знаходився під наглядом жандармерії за підозрою у проведенні підпільної агітації. Уникаючи переслідувань, влаштовувався на роботу в інших місцях, де працював лісорубом у Свалявському і Великоберезнянському районах, а повернувшись додому в село, у 1944 р. був заарештований. Та йому вдалося вирватися з-під варти і переховуватися до визволення Косівської Поляни Червоною армією. Лембак С.І. у селі відновив діяльність партійної організації і активно включився у рух за возз'єднання краю з Україною. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест і, як і всі делегати, один з перших підписав цей історичний документ.

Очолював виконком сільської ради, брав участь у колективізації сільського господарства, а із створенням колгоспу очолював партійну організацію.

Помер 9 листопада 1974 р.

О.Довганич

ЛЕМЕШ Петро Васильович. Народився у 1888 р. в с. Нанково Хустського району у бідній селянській родині. У 1895 р. пішов до школи. Уся наука обмежилася чотирма класами. Рано почалася трудова діяльність хлопця. Наймитував за харчі.

Коли П.Лемешу виповнилося шістнадцять, влаштувався на роботу по виготовленню шлейферів. Тут працювати було важче, проте заробіток ліпший.

У 1916 р. одружився. Клопотів додалося, бо пішли одне за одним діти. І не мало, а шестеро. Ходив на сезонні роботи: на рубку лісу, збирання врожаїв у низинних районах.

Окупація у 1939 р. Карпатської України засмутила Петра. Почалася жорстока експлуатація, переслідування всього прогресивного. За найменшу провину людей жорстоко карали.

У жовтні 1944 р. Нанково визволила Червона армія. Селяни обирали сільський народний комітет, обравши до його складу і П.В.Лемеша. Діяльність активіста у комітеті стала помітною. Тому односельці рекомендували П.Лемеша делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював у сільському народному комітеті. Один з перших подав заяву до колгоспу. Згодом його обрали ланковим рільничої бригади. Працював у садівничій бригаді та їздовим.

Помер П.Лемеш 2 серпня 1966 р.

І.Губаль

ЛЕНГЕР Іван Степанович. Народився 3 грудня 1903 р. в с.Теребля Тячівського району у селянській родині. У рідному селі закінчив початкову народну школу. Працював у господарстві батьків, а згодом у власному. За угорського поневолення краю перебував на службі в угорській армії.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після колективізації працював у колгоспі.

Помер у 1974 р.

ЛЕНДЄЛ Василь Федорович. Народився у 1902 р. в м.Іршава у бідній селянській родині. У 1914 р. закінчив чотири класи народної школи і почав допомагати батькові у господарстві. У 1918 р. у пошуках роботи подався аж у м.Пряшів (Східна Словаччина), де найнявся у місцевого поміщика. Але трудився недовго, і в тому ж році повернувся додому.

Два роки працював у господарстві батьків, а потім у 1920 р. влаштувався робітником на вузькоколійній залізниці Берегово – Кушниця. Набувши певного досвіду роботи, через рік був призначений помічником начальника станції в Іршаві. Дану посаду обіймав до визволення краю Червоною армією.

Після визволення активно включився у будівництво нового життя, був прийнятий в члени КПЗУ, а у листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У Мукачеві 26 листопада проголосував за Маніфест і поставив під ним свій підпис.

У повоєнні роки продовжував працювати на залізниці аж до виходу на пенсію. Останніми роками був вагарем на залізничній станції. Брав участь у громадсько-політичному житті.

Помер у 1960 р.

О.Довганич

ЛЕНДЄЛ Іван Іванович. Народився 1 липня 1898 р. в с.Кайданово Мукачівського району в бідній селянській родині. Закінчивши лише початкову школу, пас ягнят у поміщика Вайнбергера. У 1916 р. 18-річного юнака призвали в австро-угорську армію. У жовтні 1918 р. розпалася Австро-Угорська монархія. Колишній солдат повернувся додому і був не тільки свідком, але й активним учасником революційних подій, які наприкінці 1918 – на початку 1919 рр. відбувалися на Закарпатті, коли населення краю рішуче заявило: "Хочемо до України".

Входження краю до складу Чехословаччини принесло і матеріальні нестатки. Безробітний І.І.Лендєл у 1924 р. подався у пошуках роботи за океан. У далекій Канаді в м.Арвіда (провінція Квебек) влаштувався на роботу у будівельній фірмі. Працював підсобним робітником, згодом мулярем і теслярем. Після семи років перебування в Канаді повернувся додому і продовжував працювати у власному невеличкому господарстві.

У 1935 р. вступив до лав КПЧ. 26 вересня 1937 р. під час виборів до сільських і міських представництв був обраний старостою с.Кайданово, однак, влада не дозволила йому обійняти дану посаду.

За угорсько-фашистської окупації Закарпаття проводив підпільну роботу, за що переслідувався. У жовтні 1942 р. був ув'язнений у тюрму м.Дебрецен, де знаходився шість місяців. Згодом був під постійним наглядом жандармерії. У червні 1944 р. відправлений до концентраційного табору м.Ніредьгаза, звідки напередодні визволення йому вдалося втекти.

Визволення краю зустрів у рідному селі і відразу включився в активне політичне життя. 27 жовтня 1944 р. на загальних зборах був обраний до складу сільського народного комітету, а 24 листопада – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Працюючи головою сільради в Кайданові, проводив політичну роботу, а весною 1948 р. був у складі делегації селян Закарпаття, яка їздила у східні області України вивчати досвід колективного господарювання. Повернувшись додому, став пропагандистом колективної праці. У вересні 1948 р. в селі була організована сільськогосподарська артіль "Червона зірка". І.І.Лендєл першим подав заяву в колгосп.

У січні 1950 р. був обраний головою колгоспу ім. Чапаєва с.Зняцьово, а в лютому 1951 р. – головою правління колгоспу

ім.Сталіна с.Ракошино. З лютого 1956 р. працював завідуючим вівцефермою колгоспу. Одноразово виконував різні громадські доручення, обирався депутатом сільської та районної рад.

Перебуваючи на заслуженому відпочинку, проводив значну виховну роботу серед молоді.

Помер 5 травня 1971 р.

М.Троян

ЛЕНДЄЛ Іван Степанович. Народився у 1904 р. в с.Брід Іршавського району в родині селянина-бідняка. У 1911 р. пішов у перший клас сільської народної школи, а у 1915 р. закінчив чотири класи. Оскільки змоги далі вчитися не було, працював у господарстві батьків до 1926 р.

Перебував на дійсній військовій службі в м.Кромеріж. Служив у другому саперному батальйоні чехословацької армії. У 1926 р. повернувся додому і далі продовжував працювати у господарстві батьків, а через рік влаштувався робітником на будівництві санаторію.

Після одруження створив власне господарство, у якому трудився до 1930 р. Але коштів на прожиття не вистачало, тому пішов шукати додатковий заробіток. Певний час працював чорноробом в м.Кошице, потім майже чотири роки змінював різні роботи в фірмах на території Чехословаччини. У 1934 р. повернувся додому.

У 1944 р. вступив у КПЗУ, а в листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Із КПЗУ у 1945 р. переведений у ВКП(б) і виконував різні партійні доручення.

У повоєнні роки працював у колгоспі.

Помер 28 вересня 1980 р.

О.Довганич

ЛЕНДЄЛ Іван Юрійович. Народився у 1912 р. в с.Підгірне Іршавського району в селянській родині. У рідному селі навчався у початковій школі, потім закінчив горожанську у с.Білки, а згодом і середню спеціальну, працював вчителем у селах Собатин, Підгірне, Брід, Вільхівка та в м.Іршава у школі № 8.

Восени 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання Закарпаття з Україною. У сфері освіти працював аж до виходу на пенсію.

Помер 9 травня 1984 р. в Іршаві.

ЛЕНДЄЛ Михайло Андрійович. Народився 16 вересня 1886 р. в м.Іршаві в родині селянина-бідняка. Зміг закінчити лише чотири класи народної школи, після чого в 1898–1907 рр. працював у господарстві батьків. Тоді ж став солдатом австро-угорської армії у 65-му піхотному полку, розташованому в м.Мішкольц в Угорщині. У 1910 р. був демобілізований і до 1914 р. працював у власному господарстві.

Коли вибухнула Перша світова війна, М.А.Лендєл, як і багато інших закарпатців, був призваний в австро-угорську армію і незабаром у тому ж 65-му піхотному полку відправлений на російський фронт. Та воювати майже не довелося, в тому ж 1914 р. потрапив до російського полону і перебував спочатку в таборі м.Тюмені, а потім Тобольська.

У 1918 р. повернувся в Іршаву і всім розповідав про радянську владу в Росії, а в 1919 р. взяв участь у встановленні такої влади в Іршаві як член Іршавського директоріуму. Після ліквідації цієї влади до 1925 р. був на посаді шляхового робітника на залізниці Іршава – Кам'янське. У 1925 р. вступив у КПЧ, за що був звільнений з роботи.

З 1925 до 1939 рр. працював у власному господарстві, беручи активну участь у громадсько-політичній роботі, був організатором селянських демонстрацій і конференцій. За угорської окупації працював у власному господарстві, а у 1942–1944 рр. – сторожем лісопильного заводу.

Після визволення краю у 1944–1945 рр. був заступником директора державного млина. У листопаді 1944 р. обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З 1946 р. – голова сільської ради, згодом був зайнятий на різних ділянках роботи.

Помер 1 листопада 1960 р.

О.Довганич

ЛЕНДЄЛ Михайло Іванович. Народився у 1906 р. в с.Доробратово Іршавського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у рідному селі. Працював у власному господарстві. Восени 1944 р. після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Трагічно загинув у 1946 р.

ЛЕНДЄЛ Михайло Михайлович. Народився 3 вересня 1913 р. в с.Ромочевиця Мукачівського району. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 4 січня 1980 р.

ЛЕНДЯК Михайло Іванович. Народився 20 жовтня 1903 р. в с.Ключарки Мукачівського району в селянській родині. У рідному селі закінчив народну школу, потім навчався у Мукачівській

горожанці. За чехословацького та угорського режимів перебував на дійсній службі у чехословацькій та угорській арміях.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період працював в "Сільенерго".

Помер 1 травня 1989 р.

ЛЕНЬО Ілля Васильович. Народився у 1903 р. в с.Лозянський Міжгірського району у селянській родині. У рідному селі закінчив вісім класів народної школи, після чого працював у господарстві батьків до 1920 р. Працював один рік лісорубом у лісовій фірмі, розташованій у с.Ставне Великоберезнянського району. Після повернення додому трудився уже у власному господарстві. У 1931 р. виїхав у Чехію на заробітки, де працював лісорубом у лісовій фірмі м.Вершове. Платня була низькою, і через рік він уже працював у власному господарстві і так аж до 1944 р.

У 1934 р. вступив у члени соціал-демократичної партії, в якій перебував до окупації Карпатської України угорськими військами. За угорського поневолення був старостою села, обіймав дану посаду кілька років.

Коли Закарпаття було визволено у листопаді 1944 р., І.Леньо вступив у КПЗУ, а також був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

З січня 1946 р. працював головою сільської ради. Та за перебування в соціал-демократичній партії і за те, що був старостою села у роки угорського поневолення краю йому було відмовлено у переведенні з КПЗУ у ВКП(б). Тому його прізвище як делегата з'їзду було забуте і не згадувалося.

Помер 6 жовтня 1989 р.

О. Довганич

ЛЕОНОВ Олександр. Після визволення Закарпаття восени 1944 р. в с.Кушниця був обраний секретарем сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

ЛЕТА Іван Степанович. Народився 15 березня 1898 р. в с.Верхнє Водяне Рахівського району у селянській родині. Навчався у церковнопарафіяльній школі. За станом здоров'я не служив в жодній з армій. За чехословацького та угорського режимів сезонно працював у лісовому господарстві.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р., а саме 9 листопада, на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних

комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював бухгалтером будівельної бригади місцевого колгоспу "Перше травня".

Помер 17 грудня 1976 р.

ЛЕШАК Василь Васильович. Народився у 1884 р. в с.Лецовиця Мукачівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у народній школі. У роки Другої світової війни допомагав партизанському загонові В.П.Русина, який діяв на території Свалявського та Мукачівського районів.

З визволенням краю Червоною армією у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. Працював робітником Свалявського лісокомбінату.

Помер у 1955 р.

ЛИЗАНЕЦЬ Степан. Народився у 1906 р. в с.Оленьово Свалявського району в селянській родині. На зборах селян у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ЛИПЕЙ Іван. Народився у 1898 р. в с.Карачин Виноградівського району в селянській родині. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи, але далі вчитися змоги не було, тому працював у батьківському господарстві. Симпатизував комуністичній організації. У селі організував гурток, де присутні обговорювали газетні статті про поточні події в державі.

Після визволення Закарпаття став пропагандистом ідеї возз'єднання краю з Україною. Тому не випадково в листопаді 1944 р. селяни обрали І.Липея від с.Карачина делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, і як інші делегати від Виноградівщини він голосував за возз'єднання краю з Україною.

Брав активну участь в організації колгоспу "Прогрес" і потім багато років працював землевпорядником аж до виходу на пенсію.

Помер у 1961 р.

О.Довганич

ЛИСАК Степан Павлович. Народився 20 травня 1886 р. в с.Нове Село Виноградівського району у бідній селянській родині. У рідному селі закінчив три класи народної школи, після чого трудився у господарстві батьків аж до 1914 р.

У тому ж році його призвали в австро-угорську армію у 12-й піхотний полк, розташований у м.Егер. Усю війну прослужив в армії, побував на фронтах і здоровим повернувся додому.

З 1918 р. і до 1944 р. працював у власному господарстві. У 1922 р. став членом КПЧ, у якій перебував до її заборони, а з січня

до грудня 1945 р. був членом КПЗУ. За угорської окупації участі у підпільній роботі не брав.

У листопаді 1944 р. С.Лисака обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Радянською Україною. Працював у сільському господарстві.

Помер 8 жовтня 1969 р.

О.Довганич

ЛИЧКО Іван Юрійович. Народився 14 серпня 1907 р. в с.Анталовці Ужгородського району у бідній селянській родині. З молодих років працював лісорубом, потім у пошуках роботи пішки обійшов усе Закарпаття – від Ужгорода до Великого Бичкова. Влітку 1931 р. подався на Словаччину і в Жіліні влаштувався на будівництві військової казарми.

Повернувшись у рідне село і влаштувавшись на тимчасову роботу по заготівлі лісу, вступив у КПЧ. Неодноразово по лінії партії бував у Мукачеві, у Закарпатському крайкомі КПЧ і розмовляв з його керівництвом. Разом з Михайлом Можаровичем та Юрієм Онуфрієм розповсюджував листівки, залучав до лав партії нових членів, організовував маївки. Тримав контакти з товаришами по боротьбі і за угорського режиму, за що перебував під постійним жандармським наглядом.

Після визволення Закарпаття на зборах села був обраний головою сільського народного комітету. Обирався також делегатом першої партійної конференції Закарпаття, яка відбувалася в Мукачеві 19 листопада 1944 р., а згодом і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Коли 29 червня 1945 р. в Москві був підписаний Договір між СРСР і Чехословаччиною про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною, в Ужгороді відбулася велика маніфестація з нагоди возз'єднання, і І.Ю.Личко був її учасником.

У повоєнний період двадцять вісім років працював на Ужгородському маргариновому заводі, з 1974 р. – в с.Оноківці.

Помер 17 грудня 1996 р.

М. Троян

ЛІВАК Павло Федорович. Народився у 1902 р. в с.Підгірне Іршавського району в селянській родині. У народній школі здобув лише початкову освіту, оскільки змушений був далі працювати в господарстві батьків, а згодом і у своєму власному.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював сезонником Кушницького лісокомбінату.

Помер 12 серпня 1959 р.

ЛІНТУР Василь Васильович. Народився 4 серпня 1902 р. в с.Горонда Мукачівського району у бідній селянській родині. Нерадісним було його дитинство, як і переважної більшості селянських дітей. Закінчивши п'ять класів народної школи, уже у 12 років допомагав батькові у господарстві.

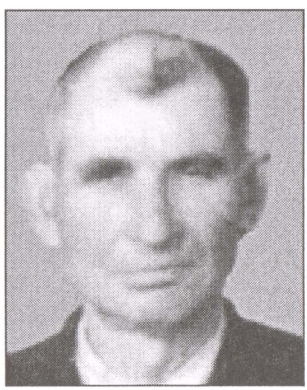

Хоч влада в краї змінилася, після перебування у складі Австро-Угорської монархії Закарпаття у 1919 р. було приєдано до Чехословацької республіки, але життя селян не покращилося. Вибратися селянинові з економічного кризового стану було не під силу.

Із 1929 до 1931 рр. В.В.Лінтуру довелося поневірятися у далекій заокеанській Аргентині на сільськогосподарських роботах. Але там не прижився і через два роки повернувся додому, зароблених грошей ледве вистачило на дорогу.

У 1932 р. В.Лінтур вступив до лав КПЧ, яка обіцяла поліпшення життя. Тому він брав активну участь у зборах, мітингах, демонстраціях і маніфестаціях, які вимагали ліквідувати безробіття, поліпшити умови життя сільськогосподарських виробників.

У 1943 р. В.В.Лінтур був заарештований і відправлений в робітничий табір, звідки вирвався лише напередодні визволення краю. У листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Брав активну участь у будівництві нового життя, був головою земельної громади, входив до складу ініціативної групи по створенню колгоспу. У 1948 р. їздив у Запорізьку область для вивчення досвіду колгоспного будівництва. Коли в с.Горонда організували колгосп, його головою обрали В.В.Лінтура. Згодом працював ланковим, бригадиром укрупненого колгоспу і в 1968 р. вийшов на пенсію.

Помер 8 грудня 1988 р.

М. Троян

ЛІНТУР Петро Васильович. Народився 4 травня 1909 р. у трудовій селянській родині в с.Горонда, що на Мукачівщині. У батька було шестеро дітей. Долаючи значні матеріальні труднощі, талановитий юнак закінчив Мукачівську гімназію і вступив до Празького університету на відділення російської мови і літератури та історії. Навчаючись у Празі, був членом студентської організації "Лівий фронт" і мав неабиякі симпатії до СРСР.

Як студента-відмінника у 1935 р. П.Лінтура було направлено в наукове відрядження до Югославії з метою удосконалення слов'янознавства. Та, крім Югославії, юнак побував в Італії, Болгарії і в Румунії. У 1937 р. закінчив Празький університет і став викладачем російської мови і літератури та історії.

У роки угорсько-фашистської окупації працював викладачем Хустської гімназії.

Восени 1939 р. організував при Хустській гімназії літературний гурток, де зібралася здібна молодь, яка у 1941 р. з допомогою свого керівника видала збірник творів "Будет день". За таку сміливість П.В.Лінтур був звільнений з викладацької роботи.

Майже три роки був безробітним, а в 1944 р. двічі потрапляв у трудовий табір, звідки йому вдавалося втекти і переховуватися в Нанкові у батьків дружини – В.В.Волощук. Тут він і зустрів воїнів Червоної армії. Після визволення краю народна влада призначила П.В.Лінтура директором Хустської гімназії. Громадяни Хуста обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а з'їзд – заступником голови Народної Ради Закарпатської України.

Працюючи завідуючим відділом у справах мистецтв Закарпатського облвиконкому, П.В.Лінтур багато зробив для розвитку освіти й культури краю, брав активну участь у створенні Ужгородського державного університету. У цьому навчальному закладі він працював понад двадцять років. Одним з перших серед закарпатців захистив кандидатську дисертацію і в 1955 р. одержав диплом кандидата філологічних наук.

Усе своє життя відомий вчений-фольклорист присвятив вивченню історії літератури Закарпаття. Його перу належать понад двадцять окремих книг-казок, близько п'ятдесяти журнальних статей.

Був членом Спілки письменників України, нагороджений орденом "Знак Пошани", медаллю "За доблесну працю у Великій вітчизняній війні 1941–1945 рр."

Помер 3 лютого 1969 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ЛОВГА Іван Іванович. Народився 16 вересня 1907 р. в с.Довге Іршавського району в багатодітній селянській родині. У 1914 р. пішов у перший клас народної школи і провчився в ній до 1918 р. Потім влаштувався на роботу на фабрику по виготовленню залізних грубок в с.Довгому. Після її закриття у 1921 р. став лісорубом і працював три роки на заготівлі лісу.

У 1924 р. родина Ловгів переселилася в с.Чорнотисів Виноградівського району, продавши в Довгому свою хату, а натомість купили іншу в Чорнотисові. До 1927 р. І.І.Ловга працював у господарстві батька, потім перебував на службі до 1929 р. у чехословацькій армії.

Повернувшись додому, в тому ж році завербувався на роботу на один рік шахти Бельгії.

У 1933 р. повернувся додому в Чорнотисів і трудився у господарстві батька, згодом одружився і відокремився. У 1934–1935 рр. як член КПЧ займався нелегальною роботою, переправляв комуністів у Румунію, а у 1936–1937 рр. – із Румунії в Прагу, оскільки жив на відстані п'яти кілометрів від кордону.

У 1938 р. І.Ловгу призвали у чехословацьку армію, але 15 березня 1939 р. Чехія і Моравія були окуповані німецькими військами, а Карпатська Україна захоплена Угорщиною. І.Ловга повернувся додому, та уже в червні 1939 р. був призваний в угорську армію. Через шість місяців його демобілізували, але весною 1940 р. знову взяли в армію і після захоплення Угорщиною Трансільванії відправили додому.

У квітні 1941 р. І.Ловга вирішив втекти до Радянського Союзу. Там за нелегальний перехід кордону був заарештований і відправлений в тюрму – спершу м.Станіслава, потім м.Іванова у Росії, де особливою нарадою при НКВС СРСР отримав три роки тюремного ув'язнення.

Але 9 травня 1942 р. рішення цієї наради було відмінено і його звільнили з-під варти, оскільки погодився після відповідної підготовки десантувати в тил ворога. І.Ловга увійшов до складу розвідувальної групи "Закарпатці", яка висадилася на полонині Менчул вище Драгова Хустського району з 18 на 19 серпня 1943 р. У тилу ворога діяли півроку.

Після провалу в її роботі І.І.Ловга, єдиний із десантників, уник арешту угорської контррозвідки, створив у с.Довге підпільну партизанську групу, яка у 1944 р. приєдналася до десантованого загону ім. Ватутіна, що діяв на Іршавщині, і брала участь в кількох бойових операціях партизанів.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. І.Ловга був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. У 1944–1945 рр. працював головою Волівського (Міжгірського) окружного народного комітету, у 1945–1946 рр. – заступником голови Берегівського окрвиконкому. Пізніше трудився на різних ділянках у народному господарстві. Брав активну участь у громадському житті.

Помер у Виноградові 14 грудня 1990 р.

О.Довганич

ЛОГОЙДА Микола Дмитрович. Народився 30 листопада 1918 р. в с.Руське Мукачівського району у багатодітній селянській родині. У рідному селі навчався в народній школі і як здібний учень вступив до Мукачівської гімназії. Після її закінчення став слухачем духовної семінарії у югославському місті Бітоль, де також навчалися селянські хлопці із Закарпаття.

За угорського поневолення краю продовжив студії у Вищій православній школі у столиці Угорщини – Будапешті. 14 січня 1943 р. був висвячений на священика і направлений в парафію в с.Нижній Бистрий Хустського району. У листопаді 1944 р. 26-річний священик був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і разом з нижньобистрянськими делегатами проголосував за возз'єднання краю з Україною. Потім його перевели в с.Негрово Іршавського району.

У 1947–1953 рр. М.Д.Логойда – священик і настоятель православного храму в Сваляві, а з 1953 р. – настоятель кафедрального собору в Мукачеві. У 1956 р. одержав духовний сан протоієрея. Згодом тридцять шість років працював секретарем єпархіального управління аж до 1989 р., коли за станом здоров'я звільнився з цієї посади і вийшов на пенсію.

За вірну службу першим в області одержав два іменні хрести з прикрасами, а у 1995 р. з нагоди 50-річчя возз'єднання краю з Україною – вперше був нагороджений грамотою Закарпатської обласної ради як делегат першого з'їзду і активіст громадського життя. У 2002 р. Мукачівська міська рада присвоїла йому звання "Почесний громадянин Мукачева". Разом з дружиною виховали двох синів і одну доньку.

О.Довганич

ЛОГОЙДА Олександр Іванович. Народився 22 березня 1910 р. в с.Квасово Берегівського району у родині незаможного селянина. У рідному селі закінчив шість класів народної школи. Можливості далі вчитися не було, тому працював в господарстві батька. У 1930–1932 рр. служив солдатом кавалерійського полку чехословацької армії. Після служби повернувся додому і працював у власному господарстві.

За угорського поневолення Закарпаття, як і всі селяни, ледве зводив кінці з кінцями. Після визволення краю у листопаді 1944 р. односельці обрали О.І.Логойду делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

Після утворення в селі колгоспу усе своє життя працював на землі.

Помер 1 вересня 1981 р.

О.Довганич

ЛОГОЙДА Олексій Олексійович. Народився у 1923 р. в с.Руське Мукачівського району в селянській родині. Після навчання в сільській народній школі вступив до Мукачівської гімназії, яку закінчив уже за угорського режиму. Але оскільки двоє його братів нелегально втекли до Радянського Союзу, він став неблагонадійним і на роботу його не брали. Тому певний час допомагав батькам у їх власному господарстві. А коли його брат Микола у складі партизанського загону Василя Русина десантувався на території Закарпаття, Олексій Логойда теж прилучився до діяльності партизанського руху.

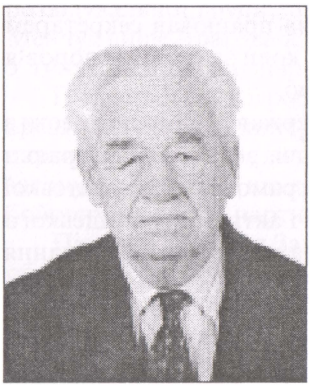

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. за рекомендацією односельців став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У 1945 р. О.Логойду призначили прокурором Великоберезнянського району, де працював один рік. Звідси був переведений на посаду прокурора Хустського району. Цій роботі віддав чотири роки. Згодом вступив на заочне відділення юридичного факультету Львівського державного університету ім. І.Франка, який успішно закінчив.

Працював начальником обласного управління юстиції в Ужгороді, головою Тячівського районного виконавчого комітету, заступником голови Берегівського райвиконкому, а потім адвокатом, аж до виходу на пенсію. Активіст громадсько-політичної роботи.

О.Довганич

ЛОКОТА Микола Миколайович. Народився 8 грудня 1924 р. в робітничій родині в с. Великий Бичків Рахівського району. Батько хлопчика в 30-ті роки очолював великобичківську партійну організацію. І це відбилося на Миколі.

З 14 років він почав працювати підсобним робітником на деревообробному заводі фірми "Клотільда", допомагав у розповсюдженні серед населення партійної літератури, яка видавалася в Закарпатті, а також в Радянській Україні.

Після окупації Закарпаття Угорщиною весною 1939 р. партійна організація Великого Бичкова пішла в глибоке підпілля, але свою роботу не припиняла, поширюючи листівки, які закликали не коритися окупантам, вести проти них боротьбу.

Окупаційні власті, налякані висадкою десанту О.О.Борканюка в січні 1942 р. на Рахівщині, вдалися до репресивних заходів. У лютому 1942 р. вони заарештували понад сто підпільників. Серед них були і М.М.Локота та його батько М.П.Локота, які піддалися жорстоким катуванням в Ужгороді. 28 лютого 1942 р. в Чинадіївській катівні, не витримавши мук, на руках сімнадцятирічного сина – Миколи помер батько. Від катувань на все життя залишився калікою, інвалідом і М.М.Локота, і в квітні цього ж року ледве живого його відпустили з ув'язнення додому. Щотижня заявляв про себе на жандармській станції.

З підірваним здоров'ям, але ще більш загартованим у боротьбі М.М.Локота включився у будівництво нового життя після визволення краю від фашистської неволі. Був обраний членом Великобичківського сільського та Рахівського окружних народних комітетів, а також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від населення Великого Бичкова.

З 1945 р. М.Локота працював начальником ремонтно-механічної майстерні Великобичківського лісокомбінату. У січні 1958 р. вступив у КПРС. Нагороджений медалями "За відвагу", "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.", "50 років Збройних Сил СРСР".

Жорстокі катування в період окупації давали про себе знати. Інвалід II групи, у 1971 році вийшов на пенсію.

Помер 11 липня 1983 р.

М. Троян

ЛОКОТА Юрій Юрійович. Народився 5 квітня 1908 р. в смт. Великий Бичків Рахівського району в родині робітника. Навчався лише чотири роки у народній школі. З раннього дитинства і в юності наймитував у сусідньому селі Луг та в інших селах Рахівщини.

З 1928 до 1930 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії в м.Міхаловце (Словаччина). Повернувшись з армії, влаштувався робітником у рідному селі на лісопильному заводі, де працював дванадцять років. Ще у 1933 р. вступив у КПЧ і перебував у ній до заборони партії.

За угорського панування в Закарпатті продовжував працювати на лісопильному заводі, а з 1942 р. став мельником.

Після визволення краю у листопаді 1944 р.Ю.Локота вступив у КПЗУ, у тому ж місяці його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

Деякий час працював інструктором Рахівського окружкому КПЗУ. Але під час переведення у ВКП(б) йому було відмовлено через дискредитацію партії, і про нього як делегата з'їзду не згадувалося.

Помер у 1990 р.

О.Довганич

М

МАГАН Василь Іванович. Народився у 1892 р. в с.Дубрівка Іршавського району в селянській родині. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1964 р.

МАДЯР Михайло Михайлович. Народився 18 жовтня 1902 р. в с.Великі Ком'яти Виноградівського району у бідній селянській родині. У рідному селі закінчив шість класів народної школи, потім працював у батьківському господарстві майже десять років. У 1924 р. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії у 19-му піхотному полку, розташованому у Мукачеві. Додому повернувся через рік. У пошуках роботи у 1928 р. завербувався до Південної Америки і майже п'ять років працював робітником на хімічному заводі у столиці Аргентини – м.Буенос-Айрес. У 1932 р. повернувся у Великі Ком'яти і працював у власному господарстві.

За окупації Закарпаття Угорщиною знаходився вдома, а у 1944 р. його забрали у робітничий табір в м.Нодь Ільва, де був шість місяців – з травня по жовтень. Напередодні визволення села повернувся у Великі Ком'яти.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, що відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

Ще за чехословацького режиму (1932–1938) перебував у складі КПЧ, а з січня 1945 р. – у КПЗУ. Однак у переведенні з КПЗУ в ВКП(б) М.Мадяру відмовили через негативну характеристику громадсько-політичної діяльності, і про нього як про делегата з'їзду ніде не згадували.

Помер 6 жовтня 1986 р.

О.Довганич

МАЗУР Михайло Михайлович. Народився у 1912 р. в с.Терново Тячівського району у селянській родині. Після визволення краю у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Радянською Україною.

Був ініціатором створення колгосу, працював у ньому головою ревізійної комісії, завідуючим складом, заступником голови колгоспу, бригадиром. Із 1960 р. трудився на посаді кондуктора вузькоколійки та завідуючим магазином.

Помер у 1980 р.

МАНГУР Дмитро Ілліч. Народився 8 листопада 1905 р. в с.Бистриця Мукачівського району в селянській родині. Початкову освіту одержав у народній школі, потім трудився в сільському господарстві, а згодом робітником на тютюновій фабриці в Мукачеві.

Після визволення Закарпаття обирався на сільських зборах делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосувава за возз'єднання краю з Україною. Виховав сімох дітей.

Помер 21 жовтня 1982 р. в с.Коноплівці.

МАРГІТИЧ Василь Іванович. Народився 31 серпня 1915 р. в с.Вишні Ремети Берегівського району у селянській родині. У сільську народну школу ходив до 1928 р., потім його як здібного учня прийняли до Берегівської реальної гімназії, яку він успішно закінчив у 1936 р. Три роки працював на педагогічній ниві, спочатку помічним вчителем на Хустщині – в присілку Бовцар с.Драгово та в с.Вільшани, згодом на Берегівщині – в селах Квасово, Гутово, Затишне і Нова Бовтрадь.

З лютого 1939 р. перейшов на роботу в нотарський уряд с.Стеблівка Хустського району. Після визволення Хуста Червоною армією працював секретарем народного комітету міста, де був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після з'їзду В.І.Маргітич повернувся не до Хуста, а в рідне село і в грудні організував початкову школу, згодом його обрали членом та секретарем народного комітету. Він організував збір підписів під Маніфестом за возз'єднання краю з Україною. Працював в с.Береги вчителем семирічної школи, а з серпня 1948 р. – вчителем такої ж школи у рідному селі. І на педагогічній роботі залишався аж до виходу на пенсію. Заочно закінчив історичний факультет Ужгородського держуніверситету. Віддав багато зусиль навчанню й вихованню підростаючого покоління.

Помер 10 лютого 2001 р.

О.Довганич

МАРГІТИЧ (КОРОЛЬ) Юрій Васильович. Народився 26 серпня 1899 р. у с.Нижні Ремети Берегівського району в багатодітній родині. Батьки його були заможними, мали чимало землі, роботи було багато, тому всі діти, в тому числі і Юрій, до школи не ходили, а

читати й писати вчилися самотужки, уже в дорослому віці. Ю.Маргітич у війську не служив, двічі одружувався, виховав сімох дітей. Сумлінно працював усі роки у власному господарстві.

Після визволення Закарпаття Червоною армією в селі обрали народний комітет, який очолив Ю.Маргітич, а у листопаді його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Однак у середині 1945 р. за небажання вступати в комуністичну партію його звільнили з роботи. Два місяці перебував у сумнозвісному трудовому таборі в Сваляві і потім йому пощастило повернутися додому.

Під час колективізації сільського господарства йому запропонували вступити в колгосп, але він відмовився. Згодом вступив у колгосп, в якому працював усе життя: спочатку завідуючим фермою, потім бригадиром, а вийшовши на пенсію – фуражиром. Довгі роки очолював церковну двадцятку, користувався пошаною односельців.

Помер у жовтні 1979 р.

О.Довганич

МАРИНЕЦЬ Іван Іванович. Народився у 1906 р. в с.Куштановиця Мукачівського району у селянській родині. Шість років навчався у сільській народній школі. У 1923 р. в Чехії у м.Прахотиця був учнем у майстра по дереву і набував фаху аж до 1927 р. Один рік після навчання працював на фабриці гудзиків у Празі.

У 1928 р. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії і служив у 45-му піхотному полку в Хусті. Потім працював каменярем в с.Коноплівці Мукачівського району у місцевому кар'єрі.

За угорської окупації краю працював по найму в с.Куштановиця. У 1940 р. його призвали в угорську армію в м.Нірбатор біля Ніредьгази на кілька тижнів. А коли повернувся в рідне село, знову пішов у найми. У 1943 р.знову був призваний в угорську армію, перебував на Східному фронті і повернувся додому влітку 1944 р.

Після визволення Закарпаття його обрали головою сільського народного комітету та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Працював токарем по дереву у мебельній артілі "Карпати" в Мукачеві.

З грудня 1944 р. був членом КПЗУ. Але оскільки перебував в угорській армії на Східному фронті, йому відмовили в переведенні з КПЗУ у ВКП(б). Тому про нього як делегата з'їзду було забуто.

Помер 15 квітня 1992 р.

О.Довганич

МАРИНЕЦЬ Микола Іванович. Народився у 1905 р. в с.Нижні Ворота Воловецького району. Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1965 р.

МАРКОВИЧ Василь Михайлович. Народився 10 січня 1891 р. в с. Новоселиця Міжгірського району у бідній селянській родині. В умовах буржуазної дійсності, коли Закарпаття входило до складу Австро-Угорської монархії, в особливо важкому становищі знаходилося населення гірських районів. Злидні та нестачі змусили 12-річного підлітка після закінчення народної школи мандрувати по світу, щоб заробити на шматок хліба. Де тільки не працював юнак! І на лісорозробках Верховини, і в Галичині, згодом – у лісовій фірмі аж у Трансільванії. Однак скрізь були соціальна нерівність і несправедливість, безробіття і голод.

У 1910 р. у пошуках роботи опинився за океаном, в США, де працював дванадцять років: спочатку у вугільній шахті в штаті Пенсільванія, а згодом – слюсарем на тваринницькій фермі. Тут він пройшов велику школу політичного гарту. У 1920 р. вступив у компартію США. Брав участь у розгортанні страйкового руху.

Наприкінці 1922 р. повернувся додому, в Закарпаття, яке в той час входило до складу Чехословаччини. У січні 1924 р. вступив у КПЧ. З 16 березня 1924 р., коли були призначені вибори до чехословацького парламенту, брав участь у передвиборній агітаційно-масовій роботі. Він приніс у с. Новоселицю півмішка різних плакатів, у яких піддавалися критиці платформи політичних партій.

6 вересня 1925 р. в Мукачеві на шостій крайовій партійній конференції був обраний членом крайкому КПЧ. Однак у зв'язку з переслідуванням з боку властей, змушений був нелегально перебратися в Радянський Союз, де працював слюсарем на Харківському заводі "Серп і Молот". У 1926–1927 рр. навчався в Києві у республіканській радянсько-партійній школі.

Повернувшись у 1928 р. в Закарпаття, очолив Волівський окружком КПЧ. За угорсько-фашистської окупації підневільно працював на будівництві доріг, виконував важливі доручення комуністичного підпілля.

13 жовтня 1944 р. с. Новоселиця було визволене. Наступного дня відбулися загальні збори селян по виборах сільського народного комітету, головою якого став В.М.Маркович. Згодом односельці

обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

В умовах радянської дійсності багато сил й енергії віддав будівництву нового життя району. Працював завідуючим відділом соціального забезпечення окрвиконкому, обирався депутатом сільської та районної рад.

З 1953 р. – на заслуженому відпочинку.

Помер 13 серпня 1976 р.

О.Довганич

МАРКОВЦІЙ Георгій Григорович. Народився у 1902 р. в с.Ільниця Іршавського району в родині селянина-бідняка. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи. У пошуках заробітку опинився в Бельгії, де працював тривалий час шахтарем. Коли повернувся додому, трудився у власному господарстві.

Після визволення краю восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював у місцевій шахті, де й загинув у 1948 р.

МАРКУСЬ Василь Васильович. Народився 27 грудня 1922 р. в с.Бедевля Тячівського району в заможній селянській родині. Його дід за часів Австро-Угорщини одержав "нямешство" і замінив своє прізвище з Маркуся на Маркуш. Його внук, Василь, до 1945 р. також носив таке прізвище, а в еміграції поновив історичну справедливість і тепер носить прізвище Маркусь.

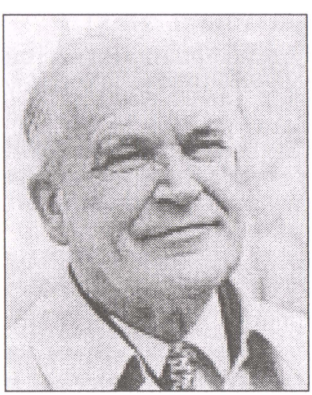

У рідному селі навчався у народній школі і як відмінник навчання згодом став студентом Хустської гімназії після успішного складання іспитів за перший та другий класи гімназії і був записаний у третій клас. У Хусті проживав у греко-католицькому інтернаті усі наступні роки навчання. За чехословацького режиму був активістом молодіжної організації "Пласт" та пластунських таборів, а в часи Карпатської України брав участь у заходах, які проводилися в Хусті її урядовими установами. П'ятий клас гімназії уже закінчив після окупації Карпатської України угорськими військами.

Оскільки в роки окупації українські учнівські організації були заборонені, В.В.Маркусь, як і багато інших свідомих українців, став учасником підпільної організації учнівської молоді "Юнацтво ОУН", яку очолив М.А.Орос. Згодом його замінив Василь Маркусь. Йому було доручено координувати підпільну діяльність учнівських

організацій, крім Хустської, у Мукачівській й Ужгородській гімназіях та Ужгородській духовній семінарії.

У травні 1942 р., як і багато інших членів підпільних молодіжних організацій краю, В.Маркусь був заарештований і відправлений у в'язницю в палац Ковнера в Мукачево. 17 липня 1942 р. угорський військовий трибунал засудив його на п'ять років ув'язнення за те, що підпільні молодіжні організації прагнули відірвати Закарпаття від Угорщини і приєднати до України. Після амністії він повернувся додому і знаходився під наглядом жандармерії. У 1943 р. йому дозволили скласти іспити на атестат зрілості і вступити на філософський факультет Будапештського університету, де до 1944 р. закінчив перший курс.

Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому підписав Маніфест про возз'єднання краю з Україною. В.Маркусь був і учасником першого з'їзду СМЗУ. З грудня 1944 р. до червня 1945 р. працював вчителем Берегівської гімназії. Оскільки в Закарпатті контррозвідка Смершу розпочала арешти учасників організацій ОУН періоду угорської окупації, В.В.Маркусь у липні 1945 р. виїхав за кордон. У Будапешті закінчив другий курс університету і відправився в Прагу. Тут він дізнався про арешти керівників Карпатської України і тому виїхав у Німеччину, а звідти у Францію, де завершив навчання в Сорбоннському університеті. У Франції написав працю "Приєднання Закарпатської України до Радянської України в 1944–1945 рр.", яка у 1992 р. видана в Києві українською мовою. Потім переїхав до Сполучених Штатів Америки, працював професором політології у Чикагському університеті ім.Лойоли аж до виходу на пенсію у 1997 р. Одноразово працював в Енциклопедії українознавства, а після смерті В.Кубійовича став її головним редактором. Під його керівництвом виходять Енциклопедія української діаспори та Енциклопедія Закарпаття. З 1997 р. В.В.Маркусь – академік НАН України.

О.Довганич

МАРТИН Іван Михайлович. Народився 4 березня 1903 р. в с.Негрово Іршавського району у робітничій родині. Змалку заробляв на хліб насущний. Усе життя трудився у сільському господарстві.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював чередарем у радгоспі "Верховина".

Помер 28 травня 1984 р.

МАРТОН Ілона Йосипівна. Народилася у 1919 р. у с.Бобове Виноградівського району у селянській родині. Після закінчення шести класів народної школи працювала у господарстві батьків.

Восени 1944 р. односельці обрали І.Мартон делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся у Мукачеві 26 листопада. У 1948 р. виїхала в Югославію.

Померла 14 травня 2003 р.

МАТІШИНЕЦЬ Юрій Іванович. Народився у 1901 р. в с.Гребля Іршавського району в селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи. Перебував на службі у чехословацькій армії, був членом КПЧ. Працював у власному господарстві аж до визволення Закарпаття Червоною армією.

У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював директором Іршавської ткацької фабрики.

Помер 26 березня 1974 р.

МАТЛАХ Степан Михайлович. Народився у 1896 р. в с.Розтока Міжгірського району. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1967 р.

МАТЯШ Михайло Михайлович. Народився 7 вересня 1912 р. в с. Новобарово Тячівського району. Серед п'ятьох дітей, що росли в сім'ї, був наймолодшим. У школу пішов із запізненням, а до горожанської школи в Тячеві вступив лише у 1925 р. Жив у маленькому гуртожитку, при Товаристві Червоного Хреста.

По закінченні горожанки у 1929 р. М.Матяшу запропонували залишитись в окружному уряді, проте він тягнувся до школи. Прийшов у відділ народної освіти, яким завідував О.І.Маркуш. Він направив М.Матяша в одну з присілкових шкіл с.Дубове. А коли навчальний рік закінчився, О.І.Маркуш запросив його до себе і сказав: "Михайле, у тебе є божа іскорка, яку мусить мати вчитель. Тому треба йти вчитись в семінарію".

Вступні іспити склав успішно. Зарахували семінаристом у групу з російською мовою навчання, оскільки викладання в семінарії

велось на чеській мові, якої він не знав. У 1934 р. закінчив семінарію і одержав диплом з відзнакою. І ніскільки його не гнітило, що був направлений на роботу в присілок Широкий с. Нижній Бистрий.

У березні 1938 р. М.Матяша перевели завідуючим початковою школою в с.Крайниково Хустського району, а згодом – у Сокирницьку народну школу. Тут зустрів Червону армію. На зборах трудящі села обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. До Мукачева делегати добирались вантажними автомобілями, які на прохання місцевої влади виділили військові частини.

У повоєнний період працював інспектором народної освіти. Та й самому відкрилися можливості для продовження навчання. Склавши екстерном іспити за курс учительського інституту, обійняв посаду вчителя математики у школі с.Велика Копаня, а згодом став завучем Хустської семирічки. У 1972 р. вийшов на пенсію.

Помер 28 липня 1993 р.

І.Губаль

МАЦЕЙКО Йосип Миколайович. Народився 6 квітня 1905 р. в с.Невицьке Ужгородського району в бідній селянській родині. У 1925 р. закінчив шість класів народної школи. Працював у батьківському господарстві, а згодом у власному.

У 1932 р. вступив у КПЧ, у якій перебував до її заборони. За угорської окупації краю був зв'язаний з ужгородськими підпільними осередками, які брали участь в антифашистській пропаганді, поширювали листівки. За такі дії угорські власті переслідували Й.М.Мацейка. З 1941 до 1943 рр. перебував в угорському таборі м.Ніредьгаза.

Після повернення додому жив у с.Горяни, а з визволенням Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і, виконуючи наказ своїх односельців, підписав Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З жовтня 1944 р. до грудня 1945 р. перебував у КПЗУ, а у 1946 р. переведений у ВКП(б).

У повоєнні роки працював головою сільської ради та на інших ділянках.

О.Довганич

МАШІКА Андрій Васильович. Народився у 1890 р. в с.Лалово Мукачівського району у селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1965 р.

МАШІКА Василь Васильович. Народився 28 січня 1892 р. в с.Лалово. З перших років самостійного життя його хвилювала соціальна несправедливість. Пошуки виходу він бачив у боротьбі.

Брав активну участь у першотравневих демонстраціях в Мукачеві, уважно слухав на зборах виступи О.Борканюка, П.Терека, І.Туряниці, Д.Поповича. Вірив у те, що згине чорна ніч злиднів і безправ'я і прийде день свободи. І восени 1944 р. він настав. З перших днів визволення краю В.Машіка активно включився у політичний рух за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною, а його син, Василь, добровільно вступив у Червону армію.

17 листопада 1944 р. на загальних зборах селян Лалова було прийнято таке рішення: "Ми, жителі села Лалова Мукачівської округи, заявляємо, що бажаємо жити разом з нашими братніми російським та українським народами в одній державі... Ми віримо в правду, за яку віками боровся наш народ, і певні, що справедливість восторжествує – ми об'єднаємося з нашою матір'ю – Радянською Україною". Під цим документом стоять підписи членів сільського народного комітету.

Делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від селян Лалова були обрані найбільш шановані люди – В.Машіка, А.Машіка, К.Бесага, А.Поп, І.Чекан.

У період колективізації з перших днів створення в селі колгоспу, а згодом радгоспу-заводу "Лалівський" В.Машіка сумлінно трудився на різних ділянках сільськогосподарського виробництва, подаючи добрий приклад іншим. Лише у сімдесятирічному віці вийшов на пенсію.

В.В.Машіка та його дружина виховали шістьох дітей. Старший син – Іван упродовж багатьох років очолював Мукачівську експериментальну лижну фабрику, колишній доброволець – Василь працював бригадиром, а Юрій – заслужений вчитель УРСР, очолював правління облспоживспілки. Син Михайло – вчитель, Томаш – слюсар на одному з підприємств Мукачева, донька Ганна – робітниця.

Помер 20 червня 1984 року в Мукачеві.

М. Троян

МЕДВІДЬ Микола Іванович. Народився 1 травня 1911 р. в с.Верхнє Водяне, що на Рахівщині, у бідній селянській родині. Батько й мати робили все, щоб вивести "в люди" хоча б одну дитину. Найстарший син – Микола виявив неабиякі здібності до навчання. Незважаючи на нестатки, його вирядили після закінчення народної школи в горожанську до Великого Бичкова, а згодом в торговельну школу до Севлюша (Виноградів).

По закінченні школи М.Медвідь не зміг знайти роботи за спеціальністю, тому працював вчителем у Великій Чингаві (Боржавське), а потім у с.Вербовець-колонія, яке має свою історію. 7 листопада 1927 р. десяток сімей з Верховини – з сіл Синевира, Волового перебралися на низинні землі поблизу с. Вербовець і утворили нове поселення – колонію, яка з року в рік поповнювалася новими переселенцями. Село росло, а школи не було.

Напередодні 1 вересня 1932 р. в с. Вербовець-колонію, у якому налічувалось 72 школоповинні дитини, прибув вчитель М.І.Медвідь. Після бесіди з батьками він повісив на дубі вивіску: "Державна народна школа під дубом".

1 вересня 1932 р. розпочалося навчання, яке відбувалося щодня згідно з розкладом. Учнем школи був М.М.Полажинець, згодом доктор медичних наук, професор Ужгородського держуніверситету. Спочатку діти сиділи на землі. Через деякий час батьки зробили лавиці. І діти вже мали на чому сидіти. Про хід навчання під дубом вчитель майже щодня доповідав шкільному інспектору, та марно. Вечорами вчив грамоти дорослих: писати і читати. Проводились бесіди про Тараса Шевченка, Івана Франка, Олександра Пушкіна.

Школою під дубом зацікавились кореспонденти прогресивних газет і журналів. У молодіжному журналі "Поступ", що виходив у Празі, в номері за вересень 1932 р. з'явилась стаття "Розмах шкільництва на Закарпатті". На одній сторінці журналу – фото школи під дубом, на другій – фото двоповерхової школи в Севлюші, збудованої для чеських дітей. Стаття була пройнята протестом проти несправедливості по відношенню до українців.

Після цього випадку школою у с.Вербовець-колонія зацікавилися поліція і жандармерія. Вчителя звинуватили в компрометації шкільництва Чехословацької республіки, і його було звільнено з роботи. Сімнадцять місяців М.Медвідь ніде не працював. Пізніше заочно закінчив Ужгородську учительську семінарію, вчителював в інших селах. Та пам'ять про школу під дубом зберіг назавжди. У 1937 р. село було перейменовано в Пушкіно.

За угорсько-фашистської окупації М.І.Медвідь працював вчителем у с.Красна, що на Тячівщині. Знаходився під постійним наглядом жандармерії. Щотижня давав про себе знати на жандармській станції в Дубовому.

22 жовтня 1944 р. село було визволено. Обрано народний комітет, секретарем якого став М.І.Медвідь. Делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України жителі назвали єдину кандидатуру – свого вчителя. Він був також делегатом першого з'їзду учителів (1944) та першого з'їзду профспілок Закарпатської України (1945), які відбувалися в Мукачеві.

У радянський період працював завідуючим Тячівським окружним відділом народної освіти, потім референтом відділу народної освіти НРЗУ, інструктором відділу шкіл ЦК КПЗУ, згодом головою президії Закарпатського обкому профспілок вчителів. Пізніше тривалий час очолював Ужгородське міськвно, був директором Ужгородської СШ № 5 та Білинської школи на Рахівщині. У квітні 1946 р. одним з перших освітян Закарпаття став відмінником народної освіти УРСР та нагороджений медаллю "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр."

У 1954 р. закінчив історичний факультет Ужгородського держуніверситету.

Помер 19 листопада 1973 р. в Ужгороді.

М. Троян

МЕДВІДЬ Степан Васильович. Народився у 1906 р. в м.Свалява в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

МЕЗЕЙ-ПАВЛОВА. Дружина Павла Івановича Мезея. Її імені встановити не вдалося. У листопаді 1944 р. мешканці с. Вилок обрали її делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і в Мукачеві вона голосувала за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

МЕЛАЙ Іван. Народився у 1922 р. в с.Мала Розтока Іршавського району в селянській родині. До початкової народної школи ходив у сусіднє село Дубрівка. Як здібний учень хотів продовжити навчання та, не маючи змоги, почав працювати у господарстві батьків.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки навчався у Білківській семирічній та середній школах, перебував на службі у радянській армії. Працював в органах внутрішніх справ начальником кримінального розшуку в Іршавському, Мукачівському, Рахівському та Свалявському райвідділах міліції. Останні роки проживав у Сваляві.

Помер у 1970 р.

МЕЛЕЧИНСЬКИЙ Михайло Іванович. Народився 17 вересня 1893 р. в с. Гута на Ужгородщині, у словацькій робітничій родині. З ранніх років пізнав підневільну працю лісоруба та соціальну несправедливість Австро-Угорської монархії. Із 15 років працював на лісорозробках.

У роки Першої світової війни був мобілізований на Східний фронт, але у червні 1916 р. потрапив до російського полону. Працював у 51-му трудовому батальйоні у Пскові та у Вітебську.

Коли весною 1918 р. створювалася Червона армія та її Інтернаціональні загони, М.І.Мелечинський без вагань добровільно вступив до її лав. Воював на Західному фронті, у Тверській губернії, на Брянщині.

Повернувшись у вересні 1918 р. в рідне село, розповідав односельцям про радянську владу в Росії. За чехословацького режиму працював у сільському господарстві, лісорубом у лісництві Кам'яниці, що на Ужгородщині. У 1924 р. вступив у КПЧ, був в перших рядах борців за визволення та возз'єднання краю з Радянською Україною.

У 1931 р. під час виборів до сільських представництв його обрали старостою с.Гута. На цій посаді працював до 1936 р. У січні 1936 р. очолив страйк лісових робітників у с.Кам'яниця, які вимагали підвищення заробітної плати, а також свободи слова і зборів. Страйк, у якому взяло участь понад 100 лісорубів, тривав з 2 по 28 січня.

За угорсько-фашистської окупації Закарпаття зазнав репресій та переслідувань. За участь у комуністичному підпіллі з 1941 по 1943 рр. знаходився у трудовому таборі в Угорщині під постійним жандармським наглядом.

Після визволення краю активно включився у будівництво нового життя. 6 листопада 1944 р. на сільських зборах був обраний народний комітет, головою якого став М.І.Мелечинський. 23 листопада селяни Гути обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

М.І.Мелечинський був обраний також і членом президії Ужгородського окружного народного комітету. Працював головою народного комітету, а згодом головою сільради. З 1952 р. – на різних посадах в колгоспі, потім в Ужгородському винрадгоспі. У 1965 р. вийшов на пенсію. Разом з дружиною виховали трьох синів.

Помер 21 грудня 1981 р.

М. Троян

МЕЛЬНИЧОК Петро Михайлович. Народився 21 січня 1898 р. у с.Подобовець Міжгірського району в селянській родині. У народній школі не вчився, працював у господарстві батьків, а згодом у власному господарстві.

Восени 1944 р. після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 12 квітня 1961 р.

МЕШКО Василь Іванович. У листопаді 1944 р. від селян с.Стройне Свалявського району обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

МЕШКО Федір Олексійович. Народився 30 травня 1902 р. в с.Бистриця Мукачівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 3 грудня 1981 р.

МИКЛОВЦИК Михайло Іванович. Народився у 1909 р. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Руська Кучава Мукачівського району.

МИКЛОВЦИК Юрій Іванович. Народився у 1911 р. в с.Невицьке Ужгородського району в селянській родині. Після народної школи здобув середню освіту і в 1932 р. був направлений вчителем в с.Кузьмино Мукачівського району, де працював до визволення Закарпаття Червоною армією. Від цього села у листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада у Мукачеві. Разом з іншими делегатами підписався під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював у галузі освіти. У січні 1945 р. був призначений директором школи в с.Середнє Ужгородського району, у якій пропрацював до 1947 р. Брав участь водночас в організації початкової школи для дітей циган між селами Середнє і Лінці.

Вчителював у селах Солотвино і Холмці, а з 1961 р. – в Доманинцях. У згаданих селах обирався депутатом сільських рад, брав активну участь у громадсько-політичному житті. Усе своє трудове життя віддав розвитку народної освіти, вихованню підростаючого покоління.

Помер 15 березня 1980 р.

МИЛОСЛАВСЬКИЙ Петро Петрович. Народився 23 червня 1896 р. в родині російського вчителя в Санкт-Петербурзі в Росії. Здобув музичну освіту. Після революції 1917 р. емігрував до Чехословаччини, відтак опинився в Закарпатті. Тут учителював у школах Ужгородщини. Найдовше працював у Середньому. Створював хорові капели, оркестри народних інструментів, зблизився з простими людьми, вивчав їх побут і творчість.

Мешканці села поважали свого вчителя. І в перші дні визволення серед обранців, яких посилали на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, був і П.П.Милославський. Сприйняв радянську владу, усвідомлюючи, що вона несе людям добро.

Його творчий талант по-справжньому розкрився і найкраще проявився в хоровому жанрі та в обробці закарпатських народних пісень. Очоливши як художній керівник і головний диригент Закарпатський народний хор, він надав йому оригінальне і неповторне творче обличчя. Колектив хору під його керівництвом здобув заслужену славу серед краян та Вітчизни.

Він виховав відомих хорових диригентів – М.М.Кречка, М.Я.Попенка та інших, які тривалий час керували Закарпатським народним хором у повоєнні роки.

За визначні заслуги на ниві музичної культури П.Милославський був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. Усе своє життя талановитий музикант з широким кругозором віддав служінню народові, розвиткові його музичної культури.

Помер у 1954 р.

М. Троян

МИТРОВЦІЙ Федір Юрійович. Народився у 1907 р. в с.Ільниця Іршавського району в родині селянина-бідняка. Закінчив чотири класи народної школи. За чехословацького режиму виїздив на заробітки в Бельгію, у жодній армії на службі не перебував, працював у власному господарстві.

З визволенням краю на зборах селян обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював на шахті аж до виходу на пенсію.

Помер у 1986 р.

МИШАНИЧ Федір Васильович. Народився у 1910 р. в Міжгір'ї. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1991 р. в с.Ізки.

МИШКО Василь Василович. Народився 5 жовтня 1907 р. в с. Княгиня на Великоберезнянщині. Важкі умови життя змусили його батька податися за океан у пошуках кращої долі, але її не знайшов, а у 1918 р. загинув у США під час аварії на шахті. Так напівсиротою зростав юнак з гірського верховинського села.

У 30-х роках у пошуках заробітків В.В.Мишко перебрався на Ужгородщину, в с. Петрівку біля с. Есень. Разом з робітниками неодноразово крокував вулицями Ужгорода, протестуючи проти наступу фашизму та загрози нової війни. За участь у революційній боротьбі піддавався переслідуванням і арештам.

Після визволення краю Червоною армією перебрався в с. Есень, де пропагував ідею возз'єднання краю з Радянською Україною. Делегатами першого з'їзду народних комітетів від села були В.В.Мишко та М.І.Беца, які пішки добиралися до Мукачева на з'їзд.

В.В.Мишко – безпосередній учасник ряду обласних форумів. У січні 1946 р. у складі закарпатської обласної делегації побував на республіканській нараді передовиків сільського господарства в Києві. Після наради був запрошений у гості до колгоспу "1 Травня" Макарівського району Київської області.

Повернувшись додому, В.В.Мишко зібрав найбідніших селян і запропонував їм створити сільськогосподарську артіль. І доля склалася так, що мандатна комісія 26 листопада 1944 р. видала йому останній мандат за № 663 делегата з'їзду. Згодом він став головою першого колгоспу в Закарпатті. 15 березня 1946 р. сімнадцять бідняцьких сімей села української та угорської національностей об'єдналися в колгосп. У 1949 р. ланка Ю.С.Мишко, дружини голови колгоспу, зібрала по 75,2 центнера кукурудзи з гектара на площі 10 гектарів, за що у 1950 р. їй було присвоєно високе звання Героя Соціалістичної Праці.

Понад десять років очолював В.В.Мишко колгосп "Авангард". Певний період був головою сільської ради. Вийшовши на заслужений відпочинок, продовжував працювати в господарстві.

Помер 21 липня 1983 р.

М. Троян

МІКОР Олексій Іванович. Народився 24 серпня 1897 р. в с.Вишня Апша (Верхнє Водяне) Рахівського району в родині лісоруба. Щоб прогодувати сім'ю, батько працював на лісорозборках, додому приходив один-два рази на місяць з мізерним заробітком. Тому Олекса спочатку наймитував, а з п'ятнадцяти років працював підсобним робітником на лісорозробках, їздив на заробітки в Трансільванію і Словаччину.

У 1915 р. О.І.Мікору призвали до австро-угорської армії і направили на Східний фронт. Однак воювати довелося недовго, на початку 1916 р. здався в російський полон у Могильовській губернії.

Повернувшись восени 1918 р. додому, почав працювати на лісорозробках в с.Ясіня. З радістю вітав встановлення радянської влади на Закарпатті весною 1919 р., але на Рахівщині вона проіснувала лише один місяць. В умовах чехословацького режиму О.Мікор працював на лісорозробках у Кобилецькій Поляні, де у 1926 р. вступив до КПЧ.

За угорської окупації включився в нелегку підпільну роботу. 17 жовтня 1944 р. Верхнє Водяне було визволено. У листопаді 1944 р. на сільських зборах були одноголосно обрані делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, серед яких був і О.І.Мікор, який на з'їзді голосував за возз'єднання краю з Радянською Україною.

Разом з іншими активістами проводив значну роботу по перебудові села. У 1948 р. було організовано сільськогосподарську артіль "Перше травня". Серед її членів був і О.І.Мікор. Понад тридцять років трудився на різних посадах у рідному колгоспі. Разом з дружиною виховали шістьох дітей.

Помер 2 лютого 1994 р.

М. Троян

МЛАВЕЦЬ Юрій Федорович. Народився 17 березня 1909 р. в с.Лісковець на Міжгірщині у бідній багатодітній селянській родині. Дитячі та юнацькі роки провів у сусідній Новоселиці, куди перебралася сім'я.

Загартовувався юнак у робітничих колективах м.Мукачево, куди в 1928 р. подався на заробітки. Працював робітником на різних підприємствах. Тут вступив до комуністичної спілки молоді. У 1935 р. з метою проведення передвиборчої агітації до чехословацького парламенту за молодим комуністом Ю.Ф.Млавцем закріпили с. Лавки. У 1936 р. у Мукачеві була створена Підкарпатська спілка молодих (ПСМ). Ю.Ф.Млавця обрали членом крайкому і секретарем Мукачівського окружкому. Але в жовтні 1938 р. чехословацький уряд заборонив діяльність усіх прогресивних організацій, в тому числі й ПСМ. Утворення Карпатської України сприйняв як здійснення своєї мрії, і, як багато інших комуністів, вступив у "Карпатську січ", у складі якої брав участь у подіях березня 1939 р.

Після окупації Закарпаття угорськими військами нелегально перебрався в Радянський Союз. Оскільки після перевірки особлива нарада при НКВС СРСР звільнила його з-під арешту, він був направлений на роботу в Ростов-на-Дону на завод "Ростсільмаш".

Після укладення угоди між чехословацьким емігрантським урядом в Лондоні і СРСР у 1942 р. Ю.Ф.Млавець вступив до чехословацької військової частини, яка формувалася в м.Бузулук Оренбурзької області. Бойове хрещення, як і вся рота під командуванням надпоручика Отокара Яроша, дістав у бою 8 березня 1943 р. біля с.Соколове на Харківщині. Пізніше у складі чехословацької бригади визволяв Київ, Білу Церкву та інші міста і села України. Дійшов до Дуклі і був двічі поранений.

З групою І.І. Туряниці повернувся в рідний край, де поринув у громадсько-політичне життя. Був обраний першим секретарем Мукачівського окружкому КПЗУ. Став і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1946 р. обраний головою Мукачівського окружного виконавчого комітету. Згодом працював головою Перечинського і Міжгірського райвиконкомів. Обіймаючи дані посади, боровся з несправедливостями, пов'язаними з колективізацією. Вісімнадцять років був директором Мукачівського комбінату хлібопродуктів.

Нагороджений багатьма орденами і медалями, а 26 червня 1985 р. у зв'язку з 40-річчям возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною додалася ще й Грамота Президії Верховної Ради УРСР.

Помер у липні 1996 р.

О.Довганич, М.Троян

МОЛДАВЧУК (СТУДЕНЯК) Марія Степанівна. Народилася 27 вересня 1927 р в с.Ясіня Рахівського району в робітничій родині. Після закінчення початкової і горожанської шкіл у 1942 р. вступила до Ужгородської учительської семінарії, здобула середню фахову освіту і працювала вчителем початкових класів у рідному селі, потім у Квасах того ж району.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосувала за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки заочно закінчила Чернівецький вчительський інститут та Львівський державний університет ім. І.Франка і далі трудилася на ниві народної освіти. Працювала вчителем біології, хімії, завучем, а згодом і директором школи аж до виходу на пенсію. Бере активну участь у громадсько-політичному житті.

О.Довганич

МОЛДАВЧУК Михайло Васильович. Народився у 1897 році в с.Богдан Рахівського району у селянській родині. У період Австро-Угорщини навчався спочатку у народній школі, а згодом в гімназії м.Мараморош-Сигета, здобувши середню освіту. Після закінчення вищого навчального закладу як кращий випускник працював асистентом, а пізніше професором університету.

Повернувшись додому, віддав усі сили служінню народу. У чехословацький період об'їздив майже всі села краю, проводячи земельні роботи, щиро допомагаючи селянам.

Після визволення Закарпаття Червоною армією, як і всі мешканці Ясіня, взявся за відбудову нового життя після чужоземного поневолення. А у листопаді 1944 р. М.Молдавчука обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною, і серед перших підписався під цим історичним документом. Його обрали членом Народної Ради Закарпатської України та уповноваженим у земельних справах, і він став займатися реалізацією прийнятого Декрету про землю. Створював земельні відділи при окружних народних комітетах, які повинні були керувати розподілом конфіскованої землі.

31 грудня 1944 р. на засіданні Народної Ради розглядалася доповідь уповноваженого М.В.Молдавчука про хід реалізації Декрету про землю. Виступ останнього, як і вся робота, були піддані гострій критиці за те, що уповноважений прагнув розподілити землю між тими селянами, які мали інвентар і тяглову силу, бо лише тоді, вважав він, земля буде оброблена і принесе результати. Інші кваліфікували це шляхом до збагачення так званих куркулів. На цьому засіданні М.В.Молдавчук подав у відставку. Новим уповноваженим у земельних справах був призначений Д.М.Тарахонич. І до 10 січня 1945 р. земельні відділи всіх окружних народних комітетів були створені.

Помер 20 лютого 1945 р. і похований в Ужгороді.

О.Довганич

МОЛНАР Андрій Олексійович. Народився 11 квітня 1896 р. в с.Тросник Виноградівського району у селянській родині. Небагато років навчався у народній школі, оскільки потрібно було допомагати батькам вести господарство.

Згодом у пошуках роботи хлопець опинився у Чехії, де працював на шкіропереробному заводі, а у 1933 р. з цією метою виїхав у Радянський Союз, де працював до 1939 р. у м.Ростов-на-Дону в Росії. Тут закінчив вечірню школу. Повернувся додому в 1939 р.

Після визволення краю в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві, а після з'їзду став солдатом і воював у Чехословацькому армійському корпусі Людвика Свободи. Після повернення додому був обраний головою сільської ради, де працював до 1947 р. Брав активну участь в організації колгоспу в

с.Фанчиково Виноградівського району. З 1955 р. працював на залізниці до виходу на пенсію.

Помер 12 травня 1982 р. і похований у Фанчикові.

О.Довганич

МОЛНАР Юлія Юріївна. Народилася у 1892 р. в с. Крайниково на Хустщині в селянській родині. Уже маленькою виконувала посильну роботу, випасала корову, ходила з серпом по траву, з батьками – в поле, полола кукурудзу, картоплю. Навчалася в народній школі. Та далі чотирьох класів не пішла.

Коли виходила заміж, попросила від батька дараб найліпшої землі. Проста селянська жінка вступила у 1925 році в КПЧ. Хата Молнарів стала місцем зборів селян.

Ю.Ю.Молнар була довіреною особою у І.П.Локоти, коли обирали його депутатом до парламенту Чехословаччини. У своєму й сусідніх селах проводила агітаційну роботу, розповсюджувала листівки, закликала населення голосувати саме за нього. Брала участь у зборах, демонстраціях, що відбувалися в Хусті.

23 жовтня 1944 р., коли Червона армія увійшла в село, вона зібрала людей біля церкви, які з павісами, хрестом та Євангелієм на чолі зі священиком вийшли зустрічати червоноармійців.

Почалося в Крайникові нове життя. Ю.Молнар допомагала організовувати сільський народний комітет, до якого і сама була обрана. На зборах односельці назвали її делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Їхали з Хуста до Мукачева на військовому автомобілі.

Делегація Хустщини виявила їй увагу, запропонувавши першою поставити свій підпис під Маніфестом. І вона виконала цю почесну місію.

У повоєнний період трудилася в колгоспі.

Померла 16 лютого 1967 р.

І.Губаль

МОЧАР Василь Іванович. Народився у 1898 р. в с.Буштино Тячівського району у селянській родині.

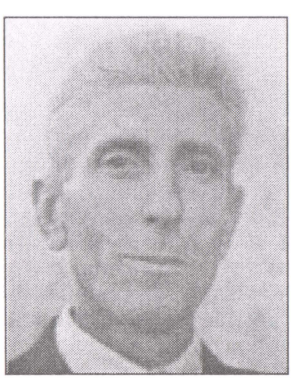

Коли хлопцеві виповнилося шість років, пішов у перший клас сільської народної школи. Пізніше в юнацькі роки вивчився на тесляра. Перебивався різними сезонними заробітками.

У 1919 р. Закарпаття було приєднано до новоутвореної чехословацької держави. Життя в селі дещо почало поліпшуватися. Відновлювався Буштинський лісопильний завод. Із 1928 р., коли фірма "Насіцька" розпочала будівництво нового лісопильного заводу, В.Мочар почав

тут працювати. Тоді ж він вступив у КПЧ і перебував у партії до її заборони у жовтні 1938 р.

У період Карпатської України комуністи пішли в підпілля і продовжили діяльність уже в окупованому угорськими військами Закарпатті. В.І.Мочар підтримував зв'язки з тячівською підпільною "трійкою", у складі якої перебував І.М.Ваш. Останній часто переховувався в нього на квартирі, поки не перейшов нелегально через кордон в Радянський Союз.

Після визволення Закарпаття Червоною армією мешканці Буштина у жовтні 1944 р. обрали В.І.Мочара головою народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Через деякий час голова Буштинського народного комітету був обраний заступником голови Тячівського окружного народного комітету.

У цей час поширилися переслідування уніатських священиків та кампанія передачі греко-католицьких церков православним громадам, а В.І.Мочар як заступник голови відповідав за виконання цих заходів. Крім того, затверджувались списки так званих куркулів, яких виселяли в Сибір. Розчарувавшись у такій політиці радянської влади, В.Мочар вийшов з рядів комуністичної партії і відмовився від посади заступника голови Тячівського районного виконавчого комітету. Після цього почав працювати теслею на будівництві мостів, зруйнованих під час війни, а також Буштинського млина.

Після організації в Буштині колгоспу працював на будівництві ферм, інших господарських приміщень, їздив на сезонні роботи у східні області України й Росії. Виховав з дружиною п'ятьох дітей. Старші двоє з них – Іван та Михайло були учасниками Великої Вітчизняної війни.

Помер у 1970 р.

О.Довганич

МОЧАР Іван Петрович. Народився 14 січня 1913 р. в с.Буштино Тячівського району у багатодітній селянській родині. За чехословацького режиму п'ять років навчався у сільській народній школі. Прагнення далі вчитися привело хлопця до Хустської гімназії. Батьки допомагали йому скільки могли, адже навчання було платним. Як кращого учня І.Мочара прийняли до Празької російської гімназії, у якій він навчався безкоштовно.

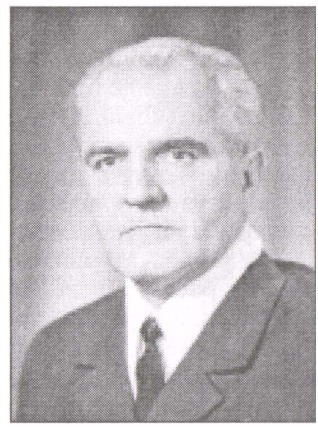

Після закінчення гімназії повернувся додому і розпочав свою трудову діяльність у рідному селі, а потім вчителем початкових класів – у с.Колочава-Лази Волівського (тепер Міжгірського) району. Щоб заробити

на прожиття, ще навчаючись у Празі, а згодом і в роки Другої світової війни в період перебування Закарпаття під Угорщиною, крім учительської роботи, працював ще в різних організаціях по найму, зокрема в Буштинській лісовій дирекції та в інших установах.

Після визволення Закарпаття Червоною армією у кожному селі створювалися народні комітети. У жовтні 1944 р. в Буштині теж відбулися збори, на яких головою народного комітету односельці обрали В.І.Мочара, а секретарем – І.П.Мочара. У листопаді і голову, і секретаря народного комітету буштинці обрали делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, як і М.А.Ороса та М.М.Томаша-Дуйчака. Усі вони проголосували за Маніфест про возз'єднання краю з Україною і підписалися під ним.

Через батьків дружини, які ще до війни емігрували в США, у повоєнні роки І.П.Мочара переслідували і не давали можливості працювати на державній посаді або звільняли через відсутність фахового рівня чи за скороченням штатів. І так аж до виходу на пенсію у 1973 р. Та не сидів він, склавши руки. Найбільшим його захопленням були бджільництво, садівництво, вирощування квітів.

Помер у червні 1980 р.

О.Довганич

МОЧАРКО Михайло Васильович. Народився у 1903 р. в с.Воловиця Іршавського району в селянській родині. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1978 р.

МОШКОЛА Іван Михайлович. Народився 12 травня 1898 р. в с.Сільце Іршавського району у селянській родині. У 1911 р. закінчив шість класів народної школи у рідному селі. Далі вчитися не пішов, бо був залучений батьком до роботи у господарстві, де трудився до 1916 р., а саме до призову в австро-угорську армію.

На військовій службі перебував у 15-му артилерійському полку в угорському місті Мішкольц. Після повернення додому в 1919 р. створив власне господарство, у якому працював до 1938 р. У 1938 р. був призваний у чехословацьку армію і служив у 19- му піхотному полку м.Лученець (Словаччина).

За угорського поневолення продовжував займатися сільським господарством, у нелегких умовах виконував ті непосильні податки, які накладала угорська влада на селянське господарство.

Після визволення краю став членом КПЗУ. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про

возз'єднання краю з Україною. Син став добровольцем Червоної армії і загинув на фронті.

У повоєнні роки І.Мошкола трудився в колгоспі та на інших ділянках.

Помер у 1976 р.

О.Довганич

МУХА Гаврило Михайлович. Народився 6 червня 1917 р. у с.Верхня Визниця Мукачівського району в селянській родині. У місячному віці залишився напівсиротою після смерті батька в австро-угорській армії на фронті Першої світової війни. Маючи здібності до навчання, уже після закінчення сільської народної школи вступив до Мукачівської державної гімназії. Навчався на кошти мецената Яноша Недецеї.

Після навчання в гімназії був прийнятий в Ужгородську духовну семінарію і уже у 1943 р. висвячений на священика та направлений в парафію с.Лісковець Міжгірського району.

Після визволення краю одним з небагатьох греко-католицьких священиків односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

Коли почалося переслідування греко-католицьких священиків, його дружину позбавили права вчителювати, відібрали квартиру в Мукачеві. Сам Г.М.Муха уник арешту і в 1949 р. був переведений священиком у с.Страбичово Мукачівського району, а в 1970 р. – в Мукачево. У 1990 р. вийшов на пенсію.

Помер 20 червня 2000 р. в Мукачеві.

О.Довганич

Н

НЕБОЛА Йосип Васильович. Народився 1 березня 1918 р. в с.Тересва Тячівського району у багатодітній родині робітника. Як здібний учень народної школи, здобув середню освіту і з 1936 р. працював вчителем перших-четвертих класів. Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії, де пройшов офіцерську школу, маючи середню освіту. Після розпаду Чехословаччини повернувся додому.

За угорського поневолення з 1941 р. працював в угорській кооперації, а з 1942 р. – на головному складі при вузькоколійці. Після визволення краю активно взявся за будівництво нового життя, поринувши у громадську роботу. У жовтні 1944 р. Й.Неболу обрали головою народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

Як голова народного комітету займався організацією відбудови залізничних і шосейних доріг та мостів, розподілом панської землі, налагодженням роботи школи та відправленням добровольців у Червону армію.

Працював головою сільської ради, директором лісопильного заводу до 1950 р., згодом технічним керівником Тересвянського лісокомбінату аж до 1958 р. Був засуджений і відбував покарання у 1958–1968 рр. Після повернення додому працював на нижньому складі бракером Усть-Чорнянського лісокомбінату. У 1978 р. вийшов на пенсію.

Помер 9 листопада 1995 р.

О.Довганич

НЕМЕШ Іван Михайлович. Народився у 1919 р. в с.Вонігово Тячівського району в родині робітника. З 1927 р. навчався у народній школі, з 1936 р. – у Мукачівській торговельній академії, яку перед окупацією Карпатської України угорськими військами евакуювали в Словаччину, і він опинився в Братиславі.

Закінчивши у 1940 р. торговельну академію, І.М.Немеш повернувся у рідне село і налагодив зв'язок з підпільною організацією ОУН, яка діяла в угорський період у Закарпатті. У липні 1942 р. за участь у діяльності підпільної організації був заарештований і засуджений угорським трибуналом на шість років тюремного ув'язнення. Звільнений з тюрми у березні 1944 р.

Восени 1944 р. мешканці Вонігова обрали І.М.Немеша секретарем сільського народного комітету і членом Тячівського окружного народного комітету, а також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У грудні 1944 р. працював бухгалтером лісгоспу в Рахові. Та незабаром зв'язався з Д.М.Бандусяком, який у грудні 1944 р. скликав нараду активістів довоєнної організації ОУН, де був обраний крайовий провід Закарпатської організації ОУН. І.М.Немеша призначили господарським референтом. Для виконання цього завдання він перебрався з Рахова в рідне село.

Після закінчення двотижневих курсів І.М.Немеш одержав завдання організувати роботу в Тячівському районі по залученню в ОУН нових членів. Через два місяці мав звітувати про виконану роботу. Але 9 жовтня 1945 р. був заарештований.

14 січня 1946 р. спецсудом Закарпатської України засуджений на 25 років таборів з поразкою виборчих прав на п'ять років. Табір

не вказано. Звільнений 14 лютого 1955 р., реабалітований 3 березня 1992 р. обласним судом.

Помер 6 липня 1991 р.

О.Довганич

НІМЧУК Дмитро Іванович. Народився 29 жовтня 1898 р. в с.Довге Іршавського району в родині робітника. У рідному селі закінчив шість класів народної школи, після чого наймитував, оскільки батько його у пошуках роботи у 1905 р. відправився в далеку Америку, залишивши дружину й чотирьох дітей. Тому його синові, Дмитру, з юності довелося працювати як у власному господарстві, так і до 1919 р. на Довжанському деревообробному заводі.

У 1924 р. Д.Німчук вступив у члени КПЧ і створив партійний осередок як у своєму селі, так і у сусідніх селах – Кушниці, Лисичові, Сухій, Броньці, які діяли до 1938 р. У роки Карпатської України був членом "Карпатської січі" у Довгому. Їздив у села Іршавщини у справі проведення зборів по виборах до сойму Карпатської України.

Після окупації краю угорська влада засудила Д.Німчука за організацію на деревообробному заводі страйку. У період угорського поневолення кілька разів притягався до відповідальності і ув'язнювався за антифашистську діяльність.

Після визволення краю Червоною армією у жовтні 1944 р. Д.Німчук був обраний головою народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Але у переведенні з КПЗУ у ВКП(б) йому було відмовлено як активісту "Карпатської січі" в минулому, і як делегата з'їзду майже не згадували.

У повоєнні роки Д.Німчук працював у Довгому на пункті спостережень при гідрометеостанції, центр якої знаходився у Хусті, аж до виходу на пенсію.

Помер у 1981 р.

О.Довганич

НІСКАЧ Михайло Васильович. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Герцівці Мукачівського району.

НОДЬ Людвиг Антонович. Народився 22 жовтня 1899 р. в м.Тячів у робітничій родині. За угорського панування в Закарпатті був заарештований, а влітку 1944 р. звільнений. Після визволення краю на міських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Працював у районному відділі міліції у 1946–1947 рр. Від першого шлюбу мав двох синів – Людвига і Ференца. Потім переїхав у с.Дубове Тячівського району, де створив нову сім'ю.

Помер у 1977 р. у Дубовому.

О

ОБИЦЬКИЙ Михайло Андрійович. Народився 8 вересня 1897 р. в с.Негрово Іршавського району в бідній селянській родині. З 1904 до 1910 рр. навчався у сільській народній школі. Закінчив шість класів. І на цьому студії закінчилися. Хлопця чекала праця у господарстві батька, де треба було з раннього дитинства трудитися.

Уже йшла Перша світова війна, коли юнака у 1915 р. призвали в австро-угорську армію. Спочатку служив у 65-му піхотному полку в м.Сатмар (Румунія), а через рік був відправлений на Східний фронт і перебував у м.Кам'янець-Подільський.

Воював недовго, оскільки потрапивши в російський полон, змушений був працювати у поміщицькому господарстві с.Пустовойти Канівського району Київської області. У 1918 р. потрапив у карантинний табір військовополонених у Львові і після відповідної перевірки був відправлений додому.

Повернувшись у рідне Негрово, продовжував працювати у господарстві батька. У 1924 р. вступив у КПЧ і перебував у ній до 1938 р., до заборони партії. До кінця чехословацького періоду і в роки угорської окупації трудився у сільському господарстві.

Після визволення краю вступив у КПЗУ, а у листопаді як голова сільського народного комітету був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки (1946–1949) працював головою сільської ради та на інших ділянках.

Помер у 1972 р.

О.Довганич

ОВСАК Василь Васильович. Народився 1 липня 1919 р. в м.Іршава у селянській родині. Після навчання у народній школі як здібний учень вступив до Білківської горожанської школи й успішно її закінчив. Тому наступний шлях проліг до Мукачева, де став студентом учительської семінарії, в якій здобув середню спеціальну освіту. Так В.Овсак став учителем народної школи. Спочатку працював у с.Горінчово, а згодом у с.Монастирець Хустського району. Потім повернувся додому в Іршаву.

Восени 1944 р. як освічений інтелігент був обраний делегатом

першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. Водночас був заступником голови Іршавського окружного народного комітету.

Згодом перейшов на педагогічну роботу і працював у школах Іршави й Берегова, заочно закінчив історичний факультет Ужгородського держуніверситету. За сумлінну працю у галузі народної освіти був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та орденом "Знак Пошани". Брав активну участь у громадсько-політичному житті.

Помер 16 квітня 1996 р. у Берегові.

М. Троян

ОЗИМОК Михайло Іванович. Народився 21 січня 1909 р. у с.Верхнє Солотвино Ужгородського району в селянській родині. Після визволення краю у листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у травні 1990 р.

ОЛАС Іван Юрійович. Народився 31 травня 1913 р. у селянській родині в Хусті, у якій було семеро дітей. Життя було нелегким, та попри все в 1932 р. І.Олас закінчив Хустську гімназію з відзнакою і тоді ж вступив до Празького університету із спеціальності російська і французька мови, за що був відзначений безкоштовною тримісячною путівкою в м.Діжон (Франція) з метою удосконалення французької мови. Після закінчення університету працював викладачем Білецької горожанської школи та Хустської гімназії. Восени 1938 р. його було відправлено в концентраційний табір на горі Думен біля Рахова.

У період окупації краю фашистською Угорщиною І.Ю.Олас працював вчителем горожанських шкіл у Великому Березному, Ясіні, потім майже рік був без роботи, а потім працював вчителем горожанської школи у Міжгір'ї.

22 жовтня 1944 р. мешканці Міжгір'я зустрічали воїнів Червоної армії. І відразу ж після визволення був створений сільський народний комітет, до складу якого увійшов і вчитель І.Олас як секретар окружного народного комітету. 21 листопада 1944 р. збори селян обрали делегатів на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Серед них був й І.Ю.Олас.

Працював заступником директора Хустської гімназії, з серпня 1945 р. – директором, а останні 13 років аж до виходу на пенсію був заступником директора Виноградівської середньої школи № 1. У 1965 р. І.Оласу присвоїли почесне звання заслуженого вчителя УРСР, а згодом він був нагороджений медаллю А.С.Макаренка.

Як громадський діяч брав участь в організації колгоспу в с.Братове Виноградівського району, працював народним

засідателем районного суду. Разом з дружиною – Кірою Миколаївною, теж вчителькою, виховали двох синів. І.Ю.Олас віддав педагогічній роботі понад 45 років.

М. Троян

ОЛЕКСИК Дмитро Костянтинович. Народився 10 лютого 1906 р. в с.Іза Хустського району у селянській родині. Працював у сільському господарстві. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. До 1949 р. – голова сільради с.Іза, у 1949–1961 рр. працював у колгоспі, у 1959–1960 рр. – вчитель ручної праці, 1960–1961 рр. – верстатник райпромкомбінату. У 1966 р. вийшов на пенсію.

Помер у 1984 р.

ОРБАН Іван Михайлович. Народився у 1905 р. в с.Пістрялово Мукачівського району у селянській родині. Закінчив лише чотири класи народної школи, оскільки уже підлітком змушений був працювати у наймах, а в 1924 р. поїхав у Чехію, де працював у поміщицькому маєтку до 1927 р.

На військову службу був призваний у Мукачево у 19-й піхотний полк, де прослужив до 1929 р. Потім знову працював наймитом. До Мукачева повернувся у 1931 р. і влаштувався на роботу на залізничній станції, а в 1937 р. перейшов на цегельний завод.

За угорського поневолення краю працював на виноградних плантаціях, потім робітником продовольчого магазину.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, членом добровільної народної дружини, членом КПЗУ. Але у переведенні з КПЗУ у ВКП(б) йому відмовили, мотивуючи тим, що не виконував партійних доручень, не відвідував партійних зборів і не знав статуту партії. Тому серед делегатів з'їзду І.Орбана майже ніколи не згадували.

Після 1945 р. працював сторожем їдальні, потім – м'ясокомбінату та на інших ділянках виробництва.

Помер 3 березня 1969 р.

О.Довганич

ОРІНЧАК Юрій Юрійович. Народився у 1897 р. у передмісті Мукачева – Підмонастирі у родині робітника. У 1910 р. закінчив шість класів народної школи в Росвигові (тепер Мукачево). І з 1913 р. почав працювати робітником будівельної фірми.

У розпалі Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію у складі 65-го піхотного полку і відправлений на Східний фронт. У 1916 р. потрапив у полон і працював робітником у передмісті Києва – Дарниці. У 1918 р. повернувся додому і знову був призваний в австро-угорську армію і опинився на італійському фронті.

У 1919 р. був бійцем угорської Червоної гвардії у Мукачеві, а коли Закарпаття приєднали до Чехословацької республіки, Ю.Орінчака знову взяли в армію, але вже в чехословацьку, де вислужив строк дійсної служби.

За весь чехословацький період з 1920 до 1938 рр. був робітником на різних підприємствах, зокрема на Мукачівській тютюновій фабриці, цегельному заводі, кам'яному кар'єрі, будівельній фірмі та лісоуправлінні. Після окупації Карпатської України угорськими військами працював на різних сезонних роботах.

Після визволення краю у жовтні 1944 р. був обраний головою народного комітету в Підмонастирі, де працював один рік, делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945–1946 рр. працював в обласній профраді в Ужгороді. Згодом був призначений головою промислової артілі в Мукачеві.

О.Довганич

ОРОС Михайло Андрійович. Народився 24 вересня 1920 р. в с.Буштино Тячівського району. Успішно навчаючись у народній школі і закінчивши її, у 1932 р. вступив до Ужгородської реальної гімназії. Закінчив шість класів і у 1938 р. перевівся до Хустської гімназії, де продовжував навчання уже в умовах угорського окупаційного режиму. У чехословацький період в гімназії був активістом організації "Пласт".

Будучи учнем 7 класу гімназії, М.А.Орос зустрівся з добре знайомим по молодіжній організації "Пласт" Д.М.Бандусяком, який запропонував йому вже восени 1939 р. створити з групи гімназистів підпільну молодіжну організацію для боротьби проти угорської окупаційної влади. Він прийняв пропозицію взяти участь у створенні такої організації і очолити її роботу серед гімназистів.

Восени 1940 р. М.А.Орос був призначений підреферентом ОУН серед учнів Хустської гімназії. У свою чергу організація була оголошена юнацькою секцією ОУН, а її керівник одержав псевдонім "Хміль". У грудні 1940 р. в с.Великі Лучки Мукачівського району на засіданні крайового проводу М.Орос був призначений підреферентом серед шкільної молоді.

Після наради в Хусті в групах молодіжної організації проводилися збори, де її члени виступали з доповідями, присвяченими діяльності "Карпатської січі" і в цілому Карпатської України. У березні 1941 р. члени організації ОУН на Хустському замку зняли угорський національний прапор і на його місце встановили український синьо-жовтний, а біля с.Велика Копаня

Виноградівського району на Красному полі поставили хрест з написом: "Борцям за волю України".

Заарештовані М.А.Орос та його друзі за зняття угорського прапора були відправлені в угорські табори, де утримувалися тринадцять місяців.

Після визволення Рахова у жовтні 1944 р. М.Орос брав участь в організації народного комітету, а коли з його рідного Буштина були вигнані угорські війська, працював секретарем у народній міліції, звідки був переведений завідуючим поштою. У листопаді почав працювати у дирекції державних лісів будівельником вузькоколійки. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

14 січня 1946 р. відбулося засідання спеціального суду Закарпатської України, який притягнув до суворої відповідальності М.А.Ороса та його спільників. М.А.Орос був засуджений до вищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією належного йому майна. Президія Верховної Ради СРСР у квітні 1946 р. замінила розстріл на двадцять років каторги, яку відбував у Норильську Красноярського краю аж до 20 лютого 1960 р.

У 1992 р. М.А.Орос був реабілітований. У постанові суду сказано, що в діях засуджених не було складу злочину. Вирок на всіх був відмінений, а справу припинено.

Помер 29 вересня 1994 р.

О.Довганич

ОРОС Петро Іванович. Народився 4 червня 1923 р. в с. Стеблівка на Хустщині. Батьки його були хліборобами, мали власну землю, худобу, птицю. У родині росли чотири хлопці і дві дівчини. Батьки поставили собі за мету, щоб всі діти ходили до школи, а більш здібні з них продовжили навчання.

Петро прийшов до першого класу народної школи у 1929 р. У 1935 р. закінчив п'ятий клас народної школи і вступив до Хустської гімназії. Його старший брат навчався тоді уже в шостому класі Хустської гімназії. Він не тільки стежив за його навчанням, але й приносив прозові й поетичні твори українських і російських письменників.

У 1943 р. П.І.Орос закінчив Хустську гімназію і одержав призначення у народну школу с. Бороняво. З перших днів серйозно взявся за роботу. Цікавився і політичним життям, уважно стежив за міжнародними подіями. Особливо його хвилювали

справи на Східному фронті. Тому придбав для себе радіо з батарейками і таємно слухав радіостанції Москви, щоб мати дійсну інформацію про становище на війні. Незадовго до визволення краю перевівся на роботу у рідну Стеблівку.

23 жовтня 1944 р. рідне село було визволене. Обираючи сільський народний комітет, односельці одностайно назвали і молодого вчителя. А коли заговорили про підготовку до першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, стеблівчани обрали делегатом П.І.Ороса. Він мав перевагу перед іншими вчителями, оскільки народився в Стеблівці. Його призначили завучем нововідкритої семирічки.

У 1947 р. П.Ороса призначили інспектором Хустського районного відділу народної освіти. Тим паче, що успішно склав атестаційні іспити за курс учительського інституту з правом викладання математики і фізики у неповній середній школі.

У 1949 р. П.І.Орос став директором Рокосівської семирічки. У 1953 р. виявилося місце завуча в Ізянській семирічці, прохання П.І.Ороса було задовільнено. Лише у 1955 р. він був призначений учителем математики Липчанської семирічної школи. У 1958 р. за сімейними обставинами перевівся на роботу директором вечірньої школи сільської молоді в с.Березово. У 1963 р. заочно закінчив Уманський педагогічний інститут, біологічний факультет.

Помер 7 січня 1967 р.

І.Губаль

ОХВАТ Якуб Олексійович. Народився 4 травня 1904 р. в с.Косівська Поляна Рахівського району в родині робітника. У народній школі навчався лише кілька років, бо уже з 1912 до 1919 рр. змушений був працювати на сезонних роботах у сільському господарстві в с.Луг, а до 1923 р. – у рідному селі.

У пошуках кращої роботи опинився у с.Забрідь Великоберезнянського району, де працював лісорубом (1923–1924). Потім два роки перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Після служби повернувся не в рідне село, а в Забрідь, де продовжив працювати лісорубом.

Повернувшись у Косівську Поляну, теж працював у лісовому господарстві на Рахівщині, в тому числі і в с.Богдан. У цій галузі трудився і в роки угорської окупації краю.

Після визволення Закарпаття вступив у КПЗУ, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, працюючи заступником голови народного комітету в с.Косівська Поляна. Після 1945 р. був головою сільської ради.

Помер 6 серпня 1963 р.

О.Довганич

П

ПАВЛИШИН Василь Михайлович. Народився у 1901 р. в с.Канора Воловецького району у бідній селянській родині. Навчався у рідному селі. У 1913 р. закінчив сім класів народної школи. Через бідність не міг продовжувати навчання, тому працював у господарстві батьків як до приєднання Закарпаття до Чехословацької республіки, так і після нього.

Ще в 1931 р. прилучився до роботи крайової комуністичної організації і перебував у КПЧ до 1938 р. – до заборони партії. Під час Другої світової війни підтримував тісний зв'язок з підпільною антифашистською організацією, працюючи у власному господарстві.

Після визволення краю односельці обрали В.М.Павлишина делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. Брав активну участь у будівництві нового життя, у громадській роботі.

Помер у 1989 р.

О.Довганич

ПАГИРЯ Гаврило Васильович. Народився у 1907 р. в с.Кальник Мукачівського району. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 6 березня 1994 р.

ПАЙДИЧ Йосиф Юрійович. Народився у 1885 р. в с.Глибоке Ужгородського району у бідній селянській родині. Навчався у народній школі лише чотири роки, а далі через матеріальні нестатки вчитися не зміг і мав лише єдиний вихід – допомагати батькам у їх малому господарстві і думати вже про своє власне.

У 1924 р. вступив у КПЧ, прагнучи боротися за поліпшення умов бідних селян. Перебував у сільському осередку КПЧ до 1928 р. Та, зневірившись у КПЧ, вийшов з неї, і почав працювати у власному господарстві.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. Й.Пайдича обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

У січні 1944 р. вступив у члени КПЗУ і перебував там до грудня 1945 р., до переведення з КПЗУ у ВКП(б). Отримавши партійний квиток, був обраний секретарем сільської партійної оргнізації. Згодом у с.Великі Лази працював директором спиртзаводу та на інших ділянках народного господарства. Брав участь у громадському житті.

О.Довганич

ПАЛЧЕЙ Юрій. Народився у серпні 1914 р. в с.Мала Копаня Виноградівського району. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ПАЛЬОК Василь Федорович. Народився 2 лютого 1899 р. в с.Лисичово Іршавського району у селянській родині. У рідному селі здобув початкову освіту. У роки Першої світової війни, у 1917 р., був призваний в австро-угорську армію, з якої повернувся наприкінці 1918 р.

Після приєднання Закарпаття до Чехословаччини у 1921–1922 рр. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії. Потім працював у власному господарстві. У 1927 р. був обраний старостою Лисичова, а згодом у 1936 р. на цю ж посаду був обраний вдруге і працював до 1939 р. Коли Карпатську Україну окупували угорські війська, В.Палька заарештували як активіста автономного уряду Карпатської України та незабаром звільнили.

У липні 1941 р. В.Пальок був призваний в угорську армію, а, повернувшись у 1943 р. додому, вже втретє в тому ж році став старостою села. Коли на території Іршавщини діяв партизанський загін Д.Усти–І.Прищепи, встановив з ним зв'язок.

Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. Василь Пальок був обраний секретарем сільського народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною.

Коли в селі відбулася колективізація і був створений колгосп "Доброволець", В.Палька обрали головою, посаду якого він обіймав до 1950 р. Незважаючи на такий важливий послужний список та активну участь у громадсько-політичному житті села, у 1951 р. В.Палька визнали куркулем і заарештували, а майно конфіскували. Так нова влада познущалася з сільського трударя, активіста, поважного селянина.

Помер 21 квітня 1970 р. і похований в Мукачеві.

О.Довганич

ПАНЬКО Марія Самійлівна. Народилася 17 березня 1888 р. в Мукачеві в робітничій родині. Її життя склалося нелегко. З тринадцяти років змушена була допомагати батькові (родина мала сімох дітей), була робітницею тютюнової фабрики, якій віддала 56 років свого життя. На підприємстві, де в роки Першої світової війни працювало майже тисяча робітників, пройшла велику школу революційного гарту.

У листопаді 1917 р. до Мукачева долинула звістка про перемогу революції в Росії. Революційний рух пожвавився і на фабриці. Ліва група соціал-демократичної організації, створеної у травні 1918 р., почала розповсюджувати газету тютюнової фабрики, у якій порушувались питання не тільки економічного, а й політичного характеру.

Перемога буржуазно-демократичної революції в Угорщині восени 1918 р. та прихід до влади коаліційного уряду не виправдали сподівань трудящих. У січні 1919 р. в Мукачеві було створено раду робітників, солдатів і селян, до складу якої увійшли представники різних трудових колективів. Від тютюнової фабрики членом ради стала і М.С.Панько. 7 квітня 1919 р. серед 44 депутатів вона була обрана до міської ради. Наприкінці квітня 1919 р. влада була повалена.

Після створення у 1921 р. КПЧ М.С.Панько стала її членом. Через два роки була обрана до міського представництва, брала активну участь у страйках робітників, мітингах та в демонстраціях, які відбувалися в місті. Після визволення краю її обрали делегатом першої конференції комуністів Закарпаття і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У радянський період працювала на тютюновій фабриці, виступала ініціатором розгортання руху новаторів і добилася значних успіхів у підвищенні продуктивності праці. Першою жінкою в Закарпатті удостоєна найвищої державної нагороди – ордена Леніна.

Померла 1 травня 1971 р.

М. Троян

ПАП Іван Михайлович. Народився 24 травня 1908 р. в с.Лавки Мукачівського району у селянській родині. Навчався у народній школі, потім закінчив горожанську школу у Мукачеві.

У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер 30 грудня 1995 р.

ПАУК Іван Гнатович. Народився 4 січня 1921 р. в с.Завидово Мукачівського району в селянській родині. Навчався у народній школі, працював у сільському господарстві. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання краю з Україною. Інших біографічних даних не виявлено. Навчався у духовній семінарії в Сербії.

Помер у 1945 р.

ПАЦКАН Василь Карлович. Народився 2 червня 1908 р. в с.Сільце Іршавського району у селянській родині. У рідному селі закінчив сім класів народної школи, але, як і багато селянських дітей, далі вчитися не зміг через матеріальні нестатки. Перебував на дійсній військовій службі у чехословацькій армії.

Після повернення з армії одружився і переїхав у Верхні Ремети, працював у власному господарстві. Після окупації Карпатської України у березні 1939 р. угорськими військами певний час перебував в угорському таборі праці.

Восени 1944 р. Закарпаття було звільнено і у листопаді В.К.Пацкан від мешканців с.Верхні Ремети був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада. Разом з делегатами Берегівщини проголосував за возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював кондуктором на залізничному транспорті.

Помер у вересні 1979 р. і похований у с.Верхні Ремети.

О.Довганич

ПЕЛЕХАЧ Михайло Іванович. Народився 3 жовтня 1912 р. в робітничій родині Підгорода. З шістнадцяти років працював на меблевих підприємствах міста Мукачево. Не один раз молодий робітник брав участь у багатолюдних зборах, на яких виступали активісти крайової організації КПЧ. Це й привело його у 1933 р. до її лав.

Через безробіття у 1935 р. подався в пошуках роботи до Праги. Там працював на різних меблевих підприємствах. 9 вересня 1938 р. брав участь у багатотисячному мітинзі протесту на Староместському майдані у Празі проти розчленування Чехословаччини. В умовах угорсько-фашистської окупації виконував підпільну роботу.

Після визволення Закарпаття став делегатом першої конференції КПЗУ. Громадяни Підгорода своїми делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України обрали М.І.Пелехача та М.І.Жеребака, наказавши їм голосувати за возз'єднання краю з Радянською Україною. М.І.Пелехач був також делегатом першого з'їзду профспілок Закарпатської України.

З перших днів визволення краю обіймав відповідальні посади у Мукачівському міськвиконкомі. Згодом, працюючи на заводі "Мукачівприлад", віддавав усі свої сили і знання розвитку промисловості. Досвідчений столяр був завжди попереду, перевиконував виробничі завдання.

Незважаючи на похилий вік, продовжував трудитися, брав активну участь у громадському житті міста, зустрічався з молоддю до останніх днів свого життя.

Помер 14 жовтня 1981 р.

М. Троян

ПЕРЕВУЗНИК Юрій. Народився 4 квітня 1912 р. в с.Зняцьово Мукачівського району. Восени 1944 р. від селян Великих Ком'ят обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ПЕРЕСТА Дмитро Андрійович. Народився 6 жовтня 1896 р. у с.Жборівці Мукачівського району у селянській родині. Навчався у

Фрідешівській (у 1960 р. Фрідешово приєднано до Кольчина) народній школі. У 1915 р. був призваний в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт. У 1917 р. здався в полон і повернувся додому у 1919 р. Працював у Шелестівському кар'єрі. За чехословацького режиму обирався старостою села.

Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. З 1953 р. працював головою сільської ради в с.Жборівці, далі знову у Шелестівському кар'єрі.

Помер 1 березня 1970 р.

ПЕТАХ Іван Іванович. Народився 6 жовтня 1906 р. в с.Копинівці Мукачівського району у селянській родині. Навчався у народній школі, працював у сільському господарстві. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у колгоспі.

Помер 10 листопада 1959 р.

ПЕТЕНЬКО Йосиф Георгійович. Народився 10 лютого 1915 р. в с.Хижа Виноградівського району в селянській родині. До народної школи ходив у с.Гандеровиця Мукачівського району. Як здібний учень вступив до Мукачівської учительської семінарії, яку закінчив у 1936 р. З цього часу розпочалося його трудове життя. Один рік працював учителем народної школи, а в 1937 р. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії в Хусті у 45-му піхотному полку до 1939 р.

Після окупації Карпатської України угорськими військами був призначений учителем народної школи в с.Олешник Виноградівського району. У 1942 р. Й.Петенька призвали уже в угорську армію, у званні сержанта він був відправлений на Східний фронт і опинився аж у м.Острогорськ в Росії. Повернувшись додому у 1943 р., продовжив працювати учителем в Олешнику.

Після визволення краю мешканці села обрали Й.Петенька делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся у Мукачеві 26 листопада 1944 р. По закінченні з'їзду Й.Г.Петенька було призначено начальником Севлюського (Виноградівського) окружного відділу державної безпеки, посаду якого обіймав до серпня 1945 р. Був обраний головою окружної споживчої кооперації. Працював на різних ділянках, а в лісгоспі – аж до виходу на пенсію.

У переведенні з КПЗУ у ВКП(б) йому було відмовлено через те, що служив в угорській армії і знаходився на Східному фронті один рік. Як делегат першого з'їзду з цієї причини був у повному забутті.

Помер 2 травня 1994 р., похований у Виноградові.

О.Довганич

ПЕТЕЧЕЛ Василь Юрійович. Народився 27 листопада 1919 р. в с. Сокирниця Хустського району в селянській родині. У 1927 р. пішов у перший клас народної школи. Закінчивши шість класів, далі вчитися не міг, батько не хотів його відпускати від себе. Тому трудився з батьком на землі.

В армію хлопця не призвали за станом здоров'я, втрачав зір лівого ока.

У сільському уряді про Василя були хорошої думки. Він приваблював скромністю, розсудливістю, порядністю. Цим відрізнявся від інших. Тому й почали йому давати деякі доручення, з якими вдало справлявся. Після окупації Карпатської України у березні 1939 р. угорськими військами почалися переслідування людей і підозрюваних у недовірі новому режимові.

День 23 жовтня 1944 р. добре запам'ятався Василеві. Він радо зустрічав бійців Червоної армії, яка визволила село. "Якби не страждав на очі, добровольцем пішов би в Червону армію", – говорив усім. Коли в селі обирали сільський народний комітет, він став його членом. Йому доручили вести фінансові справи, бути рахівником. Працював чесно і відповідально. Тому, коли постало питання про обрання делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, односельці назвали його серед перших.

Повернувшись додому, продовжив працювати рахівником уже в сільській раді, потім фінансовим податковим інспектором. З 1960 р. працював на Буштинському лісокомбінаті. Через деякий час важко захворів і став інвалідом. Певний час працював у товаристві сліпих. Як депутат сільської ради брав активну участь у громадській роботі села. Та хвороба прогресувала, почав повністю втрачати зір. Через невиліковну хворобу передчасно пішов з життя.

Помер 17 квітня 1984 р.

І.Губаль

ПЕТЕЧУК Михайло Іванович. Народився 29 вересня 1909 р. в с.Руське Поле Тячівського району у бідній селянській родині. У пошуках роботи його батько весною 1914 р. виїхав у США, звідки назад не повернувся, загинув на вугільних шахтах. У 13 років Михайло залишив рідне село і пішов шукати кращої долі в інших селах і містах краю. У 1926 р. влаштувався на Великобичківський лісохімзавод, де серед робітничого колективу пройшов школу політичного гарту. Згодом працював різноробочим у Кобилецькій Поляні, Богдані, Білині, Квасах, Великому Бичкові, Тячеві тощо.

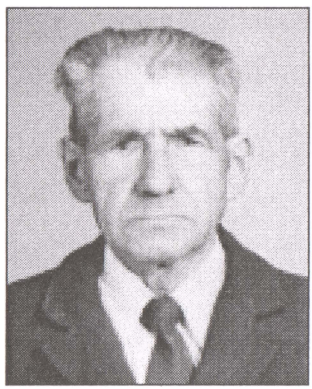

У квітні 1935 р. робітник цегельного заводу в Тячеві М.І.Петечук вступив у КПЧ. Був учасником маївок, проводив політику партії в маси. У 1937 р. разом з дружиною, Пелагією Михайлівною, виїхав у Бельгію. Працював вибійником у шахті фірми "Ейздан" в м.Ланклар. Повернувся в рідне Закарпаття, коли в краї господарювали угорсько-фашистські окупанти. У період окупації включився у нелегку підпільну роботу.

Після визволення села 25 жовтня 1944 р. в селі був створений народний комітет, і М.І.Петечук увійшов до його складу. На перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України були обрані делегатами від села М.І.Петечук та І.А.Келемен. А після з'їзду народний комітет села організував 107 юнаків і дівчат, які добровільно приєднались до Червоної армії і відбули на фронт. 15 серпня 1947 р. у селі був створений колгосп, М.І.Петечук став його членом.

У повоєнні роки працював на різних посадах: був секретарем сільської парторганізації, інструктором Тячівського окружкому партії, головою сільської ради, фінансовим агентом, бригадиром колгоспу тощо. У 1970 р. вийшов на заслужений відпочинок. Та ще сім років продовжував працювати у садівничій бригаді радгоспу-заводу "Руськополівський".

Із 1979 р. М.І.Петечук жив в с.Сторожниця Ужгородського району. Разом з дружиною виховали сімох дітей.

Помер у листопаді 1986 р.

М. Троян

ПЕТРИК Василь Дмитрович. Народився 18 травня 1910 р. в с. Горінчово на Хустщині у присілку Сюрюк. У селянській родині росли шість дітей: три хлопці і три дівчинки. Василева наука починалась з випасу корів та овець, потім працював у наймах.

У 19 років працював на Хустському лісопильному заводі. У 1930 р. його призвали на дійсну службу у чехословацьку армію. Відбував військові муштри в Бардійові, недалеко від Пряшева. У 1932 р. повернувся додому і одружився. Влаштувався на роботу у шляхову організацію по ремонту доріг. Тяжким був заробіток. Однак не обмежувався тільки роботою, цікавився політичним життям с. Горінчово, і у 1932 р. вступив у КПЧ.

Через кілька років влаштувався на роботу в Шаньово, де ремонтував дороги. Приносив до лісорубів "Карпатську правду". Чорні дні настали в житті, коли Карпати окупували угорські війська. Почалося переслідування комуністів. Першим потрапив у тюрму старший брат Дмитро, який очолював партійну організацію. У концтаборі він і загинув.

На початку 1942 р. жандарми заарештували і В.Д.Петрика. Тримали в Хусті, допитували, знущались. Потім відвезли в Мараморош-Сигетську тюрму. Після суду він задумав втекти. І це йому вдалося. Додому добирався пішки. Знав, що його будуть розшукувати, тому встановив зв'язок з розвідгрупою Ференца Патакі, перебуваючи на нелегальному становищі.

На світанку 23 жовтня 1944 р. привів розвідувальний загін Червоної армії у Горінчово. І з перших днів визволення краю активно взявся за організацію сільського народного комітету. Односельці обрали його членом комітету, а згодом і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Важкою була колективізація села. Не з усім погоджувався, що пропонували робити уповноважені з району. Вступав з ними у суперечки, інколи й гострі, відстоював власну думку. І квиток партійний повернув, не погоджуючись з їх діями. Це сталося у 1948 р. Пізніше почав працювати у садівничій бригаді. Чверть віку трудився у садах, служив прикладом для молоді, а коли Василю Дмитровичу пішов восьмий десяток, садівнича бригада провела його на пенсію.

Помер 7 квітня 1992 р.

І.Губаль

ПЕТРИЧКА Андрій Іванович. Народився 1 грудня 1893 р. в с.Бобовище на Мукачівщині у бідній селянській родині. З дитячих років пізнав весь тягар поневірянь, усю безправність бідняків в умовах Австро-Угорської монархії. У роки Першої світової війни його призвали в австро-угорську армію і відправили на Східний фронт.

Додому повернувся тільки після закінчення Першої світової війни. У Закарпатті в той час розгорталася хвиля боротьби за возз'єднання краю з Україною. А.І.Петричка разом з іншими бобовищанцями вітав проголошення радянської влади в Закарпатті у 1919 р. І хоч проіснувала вона лише сорок днів, але запам'яталася назавжди.

В умовах чехословацької дійсності брав активну участь у демонстраціях та маніфестаціях, а в травні 1935 р. вступив у КПЧ.

За часів угорського режиму перебував під постійним наглядом жандармерії. Та, незважаючи на це, влітку 1944 р. став зв'язківцем партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу О.В.Тканка.

26 жовтня 1944 р. радянські воїни визволили село. Бобовищанці делегували А.Петричку на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Після возз'єднання краю з Радянською Україною як заступник голови Бобовищанської сільської ради брав активну участь у підготовці й проведенні колективізації. Після створення ініціативної групи по організації артілі проводив роз'яснювальну роботу серед односельців. А у ніч з 16 на 17 березня 1948 р. на околиці Бобовища А.І.Петричку було по-звірячому вбито.

М. Троян

ПЕТРИШИНЕЦЬ Петро Іванович. Народився 28 травня 1913 р. в с.Бронька Іршавського району у селянській родині. За чехословацького режиму ходив до сільської народної школи і закінчив сім класів. В армії не служив.

У 20–40-х роках працював у торгівлі. Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період працював секретарем сільської ради та на інших ділянках виробництва.

Помер 3 квітня 1976 р.

ПЕТРИЩЕ Іван Іванович. Народився у 1900 р. в с.Лозянський Міжгірського району в селянській родині. У 1915 р. закінчив п'ять класів народної школи. Далі вчитися не зміг, тому й працював у господарстві батьків. А у 1918 р. хлопця мобілізували у 85-й піхотний полк австро-угорської армії в м.Балашодярмат. Та незабаром Перша світова війна закінчилася, і він повернувся додому.

Кілька років працював у власному господарстві, а в 1920 р. став солдатом уже чехословацької армії і служив два роки в Мукачеві.

Щоб облаштувати своє господарство, подався на заробітки у лісову фірму "Святий Мартин" (Словаччина), де працював майже сім років. У березні 1927 р. вступив у КПЧ.

Лише у 1930 р. повернувся у рідне село. Незабаром односельці обрали його своїм старостою. На цій посаді працював три роки. А коли звільнився, знову подався на заробітки в Чехію – в м.Кіжмарок, де працював у лісовій фірмі лісорубом.

Через чотири роки повернувся додому, працював у власному господарстві, а також лісорубом. У визволеному Закарпатті був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З 1945 р. працював завідуючим ощадною касою та на інших ділянках народного господарства.

Помер 3 листопада 1972 р.

ПЕТРУС Михайло. Народився у 1919 р. в м.Ужгороді. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1983 р.

ПЕЦКО Гнат Васильович. Народився 20 травня 1901 р. в с.Керецьки Свалявського району у селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи. Усе своє життя працював у сільському господарстві, спочатку у власному, а в радянські часи – у колгоспі.

Після визволення краю на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював на вивезенні лісу, а із створенням колгоспу очолив бригаду на птахофермі. У колгоспі трудився до виходу на пенсію.

Помер 19 вересня 1987 р.

ПЕЧОРА Василь Васильович. Народився 8 вересня 1892 р. в с.Ромочевиця Мукачівського району у селянській родині. Навчався у церковнопарафіяльній школі, де здобув початкову освіту. Працював у сільському господарстві. У пошуках кращого життя й роботи їздив до Америки. Після повернення додому трудився у власному господарстві.

Восени 1944 р., коли звільнили Закарпаття, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської

України. З утворенням колгоспу працював головою ревізійної комісії. Обіймав і інші посади.

Помер у 1978 р.

ПИЛИП Юрій Іванович. Народився 9 травня 1904 р. у с.Велика Копаня Виноградівського району у селянській родині. Навчався у сільській народній школі, після закінчення якої трудився у господарстві батька, а згодом у власному господарстві.

Напередодні визволення Закарпаття Червоною армією працював у с.Чепа. Як поважну в селі людину мешканці Чепи обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві і на якому він проголосував і підписався під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною.

Після з'їзду перебував у складі Чехословацького армійського корпусу, який воював проти фашизму разом з Червоною армією, і брав участь у боях. Після війни працював головою сільської ради народних депутатів с.Чепи.

Помер 2 червня 1977 р.

О.Довганич

ПІДМАЛЯК Микола Васильович. Народився в грудні 1894 р. в м.Рахів у багатодітній селянській родині. Навчався у місцевій народній школі. У роки Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію. Повернувся додому за чехословацького режиму, служив у жандармерії. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після з'їзду у складі Чехословацького армійського корпусу Л.Свободи воював проти фашизму. У липні 1948 р. за невідомих обставин трагічно загинув.

ПІШКОВЦІ Петро Юрійович. Народився 12 липня 1907 р. в с.Кальник Мукачівського району у селянській родині. У рідному селі здобув початкову освіту у народній школі. У пошуках роботи опинився аж у Чехії.

Після окупації Карпатської України Угорщиною за комуністичні переконання переслідувався жандармами. Призивався на службу в угорську армію.

З визволенням Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у колгоспі, обирався головою сільської ради, а потім трудився у радгоспі.

Помер 22 лютого 1979 р.

ПЛАВ'ЯНИК Михайло Данилович. Народився у 1897 р. в с.Верхня Грабівниця Воловецького району. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від рідного села.

ПЛИСКА Василь Миколайович. Народився 23 грудня 1907 р. в с .Ганичі Тячівського району у селянській родині. Після визволення Закарпаття обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 12 березня 1998 р.

ПЛИСКА Іван Васильович. Народився 21 січня 1882 р. в с.Велятино Хустського району у бідній селянській родині. У 1894 р. закінчив чотири класи сільської народної школи і почав працювати у господарстві батьків.

Був призваний в австро-угорську армію, у якій служив до 1905 р. в м.Левоча на Пряшівщині (тепер Словаччина). Після демобілізації з армії до 1914 р. працював у власному господарстві. А з початком Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію і у 85-му піхотному полку всю війну воював на різних фронтах.

Після повернення додому знову займався власним господарством у Велятині. Із 1926 р. став членом КПЧ і перебував у ній до заборони партії. Після окупації Карпатської України угорцями продовжував займатися сільським господарством на власній землі, аж до визволення краю Червоною армією.

У листопаді 1944 р. односельці обрали І.В.Плиску делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Із січня 1945 р. став членом КПЗУ, працював сторожем, лісником, із 1946 р. – поштарем та на інших ділянках виробництва.

Помер у березні 1953 р.

О.Довганич

ПЛОСКИНА Іван. Народився у 1897 р. в с.Чинадійово Мукачівського району у селянській родині. Закінчив народну школу, працював у сільському господарстві. З визволенням Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював до 1951 р. головою колгоспу, обирався головою сільської ради с.Глинянець до його об'єднання з Чинадійовом у 1959 р., був бригадиром колгоспу.

ПОВХАН Федір Федорович. Народився 21 жовтня 1898 р. в с.Гайдош Ужгородського району у селянській родині. Після закінчення народної школи навчався в Ужгородській учительській семінарії, директором якої працював відомий Августин Волошин. Закінчивши семінарію, був направлений народним вчителем у сільську школу Міжгірського, а потім трудився в народних школах і горожанках Мукачівського районів.

Одночасно брав активну участь в роботі товариства "Просвіта" в с.Кальник, був і директором хорового колективу "Просвіти", який у 30-х роках XX століття часто виступав не лише в селах і містах рідного краю, але й в столиці Чехословаччини – Празі.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. працював першим завідуючим відділом освіти Берегівського окружного народного комітету. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і виступив на з'їзді з промовою від імені берегівчан. Був призначений директором Чопівської семирічної школи і працював там до 1958 р., аж до виходу на пенсію.

Помер 6 травня 1982 р. в Берегові.

О.Довганич

ПОГОРІЛЯК Степан Юрійович. Народився 27 липня 1907 р. в с.Великий Раковець Іршавського району у бідній селянській родині. Чотири класи народної школи закінчив у 1924 р. в с.Широке Виноградівського району.

До 1927 р. працював у малому господарстві батьків. Два роки служив у чехословацькій армії у Мукачеві, у піхотному полку. Після повернення додому трудився у власному господарстві у с.Широке Виноградівського району. І так всі наступні роки аж до визволення Закарпаття Червоною армією. Із 1937 р. – член КПЧ.

Влітку 1944 р. був відправлений у трудовий табір в Угорщину, м.Ніредьгазу, звідки повернувся на початку осені. У листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від с.Широке, у якому з 1945 р. працював головою сільського споживчого товариства, а у 1951–1954 рр. обирався головою колгоспу. У 1949 р. очолював ініціативну групу по створенню колгоспу в с.Широке. У 1950 р. навчався у кооперативному училищі. Працював заступником голови колгоспу с.Велика Копаня, у 1951 р. – головою колгоспу. Із 1959 р. працював у радгоспі "Виноградівський".

Помер 3 серпня 1981 р.

О.Довганич

ПОДОЛЬСЬКИЙ Дмитро Васильович. Народився 28 жовтня 1896 р. у бідній селянській родині в с. Дубове, що на Тячівщині. Важкі матеріальні умови не дали змоги юнакові здобути вищу освіту. Закінчив всього шість класів народної школи і підлітком пішов працювати підсобним робітником на лісорозробках.

Після початку Першої світової війни у 1915 р. був призваний в австро-угорську армію і направлений на фронт.

Повернувшись додому, став свідком важливих історичних подій. У березні–квітні 1919 року в Закарпатті, в тому числі в Дубовому, була встановлена радянська влада. Потім прийшла румунська окупація, а влітку 1920 р. – чехословацький режим.

Працюючи на лісопильному заводі в с.Усть-Чорна, Д.В.Подольський вступив у КПЧ. Разом з іншими активістами села проводив політичну роботу серед робітників і селян, організовував їх на страйки й голодні походи.

У листопаді 1938 р. сільська партійна організація перейшла на нелегальне становище. Підпільну роботу у Ганичівському кущі (до якого належало і Дубове) проводили М.Герич, Д.Подольський та В.Черевко. У надзвичайно важких умовах опинилася організація, коли у березні 1939 р. усе Закарпаття потрапило до складу Угорщини. Д.В.Подольський змушений був переховуватися від окупаційних властей.

Влітку 1940 р. він перейшов угорсько-радянський кордон і опинився в СРСР. Працював в м.Надвірна Станіславської (нині Івано-Франківської) області. Після нападу фашистської Німеччини і Угорщини на Радянський Союз у червні 1941 р. повернувся в своє рідне село, де очолив підпільну боротьбу, закликав молодь ухилятися від служби в угорській армії.

23 жовтня 1944 р. мешканці Дубового зустрічали бійців Червоної армії. Наступного дня вони зібралися на загальні збори, на яких обрали сільський народний комітет, а його головою назвали Д.В.Подольського. Через місяць дубівчани проводжали Д.Подольського на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської

України в Мукачево і наказували йому голосувати за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Працюючи головою народного комітету, а згодом головою сільради, багато сил і енергії віддав в ім'я будівництва нового життя. Восени 1948 р. в селі виникла ініціативна група по створенню колгоспу, а 12 грудня 1948 р. було створено сільськогосподарську артіль, у якій і працював Д.В.Подольський.

Помер 27 вересня 1967 р.

М. Троян

ПОЛОВКА Василь Іванович. Народився 8 січня 1883 р. в с.Грушово на Тячівщині у бідній селянській родині. Чотирнадцятирічний юнак-напівсирота змалку мандрував по світу в пошуках роботи. Де він тільки не був: і в Румунії, і в Угорщині, і в Югославії. Перша світова війна кинула його спочатку як австро-угорського солдата на сербський фронт, а згодом – на Східний, де він потрапив до російського полону. Звістку про революцію в Росії зустрів у с.Кліщіївці Лозівського району, що на Харківщині, де працював ковалем на паровому млині. Незабаром був уже в Москві, в Інтернаціональному полку в Червоній армії.

У листопаді 1918 р. повернувся додому, в рідне село Грушово. А у травні 1921 р. за часів панування Чехословаччини, вступив до КПЧ, а згодом сам створив у селі партійну організацію.

16 вересня 1923 р. під час виборів до сільських і міських представництв кандидати від КПЧ зібрали в Грушові 499 голосів і завоювали 18 мандатів. Тоді В.І.Половка став старостою села. Як член Тячівського окружкому партії він проводив значну організаторську і політичну роботу: виступав на зборах і мітингах з промовами в Грушові, Нересниці, Тереблі, гнівно засуджував антинародну політику властей.

У роки фашистсько-угорської окупації активно включився в підпільну боротьбу, за що неодноразово заарештовувався. Однак виривався з неволі і перебував на нелегальному становищі аж до визволення краю Червоною армією. На фронтах війни разом з іншими грушівцями опинилися і його сини – Василь та Михайло. У битві за визволення Києва від німецько-фашистських окупантів у 1943 р. смертю героя поліг його син Василь.

Після визволення краю односельці обрали В.І.Половку головою народного комітету. А потім його та Ю.Боднара делегували на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України в Мукачево. На з'їзді 26 листопада 1944 р. В.І.Половка виступив з промовою. Він розгорнув червоний прапор своєї партійної організації, який зберігав у чорні роки фашистської окупації, і сказав: "Цей Червоний прапор грів нашу мрію про визволення, зміцнював надію на возз'єднання з своїми братами на Сході. Під ним ми боролися, під ним досягли волі, під ним разом з нашими радянськими братами волімо будувати нове, щасливе життя".

У радянські роки працював штатним пропагандистом Тячівського окружкому партії, обіймав інші посади в державних та партійних органах.

Помер 2 лютого 1962 р.

М. Троян

ПОЛОВКА Юрій Федорович. Народився 3 травня 1914 р. в с.Великий Раковець Іршавського району у бідній селянській родині. У рідному селі закінчив лише шість класів народної школи, бо мав стати основним господарем на клаптиковому господарстві матері і тут працював весь час до визволення краю Червоною армією.

Довгоочікувану волю і визволення краю Ю.Ф.Половка зустрів, як і основна маса населення Закарпаття, з радістю. Коли створилася комуністична партія Закарпатської України, він тут же вступив у її ряди і був обраний згодом делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від свого села.

У 1945 р. його затвердили інструктором сільськогосподарського відділу Іршавського окружкому КПЗУ. Згодом для підвищення кваліфікації направили на партійні курси, організовані при ЦК КПЗУ. Після закінчення навчання продовжив працювати в окружкомі на попередній посаді. Потім багато років трудився на різних ділянках у народному господарстві.

Помер 9 квітня 2000 р.

О.Довганич

ПОЛЯНИЧ Василь Васильович. Народився в с.Стройне Свалявського району. Восени 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від рідного села.

ПОЛЯНЧУК Іван Михайлович. Народився у липні 1881 р. в с.Луг Рахівського району в родині робітника. До народної школи не ходив, сам навчився читати й писати. Із 1902 р. працював лісорубом, у тому ж році був призваний на дійсну службу в австро-угорську армію в м.Мараморош-Сигет, з якої повернувся додому у 1904 р., і трудився на різних роботах по найму.

У роки Першої світової війни його мобілізували до австро-угорської армії і відправили на Східний фронт. У березні 1918 р. потрапив у російський полон, у якому перебував до 1920 р. Коли повернувся в рідне село, Закарпаття вже входило до складу Чехословаччини. Влаштувався чорноробом на лісових розробках, де працював, поки не перебрався на нове місце проживання в с.Клинове Виноградівського району. У 1924 р. вступив у КПЧ.

За чехословацького режиму, а згодом і за угорського, після окупації Карпатської України угорськими військами, починаючи з 1925 р., працював у власному господарстві.

У жовтні 1944 р. Закарпаття було визволено, а у листопаді сільські збори обрали І.М.Полянчука делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

Працював у власному господарстві.

Помер 14 грудня 1946 р.

О.Довганич

ПОП Іван Іванович. Народився 19 липня 1921 р. в с.Лалово Мукачівського району в селянській родині. Навчався у сільській народній школі, після чого вступив до Мукачівської торговельної академії, яку закінчив наприкінці 30-х років. Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві. Працював писарем у міській управі.

Помер у 1945 р.

ПОП Олександр Семенович. Народився у 1896 р. в с.Білки Іршавського району в селянській родині. У період Австро-Угорщини навчався у початковій народній школі, де викладання проводилося угорською мовою. Усе життя працював у сільському господарстві.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період трудився у колгоспі "Нове життя".

Помер 21 вересня 1972 р.

ПОПАДИНЕЦЬ Василь Іванович. . Народився 16 грудня 1903 р. в с.Нижнє Селище Хустського району. У 1908 р. пішов до першого класу

народної школи і у 1914 р. закінчив шість класів. Далі – робота в господарстві батька.

У 1919 р. рідний край В.І.Попадинця був приєднаний до чехословацької держави. Життя дещо змінилося на краще. Після дійсної служби у чехословацькій армії повернувся додому, брав участь у роботі молодіжної організації села, а в 1928 р. вступив у КПЧ і перебував у партії до 1938 р., до її заборони і переходу на підпільні форми діяльності. У період Карпатської України партія була на нелегальному становищі. А коли Карпатська Україна була окупована угорськими військами в березні 1939 р., до комуністичної організації були вжиті більш жорстокі методи переслідування. У 1943 р. В.Попадинця призвали в угорську армію і відправили на Східний фронт, де він перебував на території Пінської області Білоруської республіки до березня 1944 р.

Після визволення Закарпаття у селах краю, в тому числі й Нижньому Селищі, створився народний комітет, йшла підготовка до проведення з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У селі відбулися збори селян, які обрали делегатів першого з'їзду. Серед них був і В.Попадинець, який голосував на з'їзді за Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Після повернення додому, включився у будівництво нового життя. У січні 1945 р. вступив у члени КПЗУ, але у переведенні у ВКП(б) йому було відмовлено через те, що служив в угорській армії на Східному фронті. Працював у колгоспі.

Помер 23 березня 1993 р.

О.Довганич

ПОПАДИЧ Микола Дмитрович. Народився у 1897 р. в с.Росішка Рахівського району у селянській родині. Навчався у народній школі, потім працював у власному господарстві. За чехословацького режиму (1921–1929) очолював у селі місцеву культурно-освітню організацію "Просвіта". У період угорської окупації переслідувався каральними органами.

Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за возз'єднання краю з Україною. Незважаючи на такий яскравий факт у його житті, 28 червня 1951 р. був заарештований і 11 січня 1952 р. військовим трибуналом прикордонних військ МВС Закарпатського округу за антирадянську націоналістичну діяльність засуджений на десять років таборів і висланий у Запорізьку область, у якій відбував покарання. Реабілітований у 1993 р.

Помер 15 грудня 1953 р.

О.Довганич

ПОПАДИЧ Михайло Федорович. Народився 20 листопада 1912 р. в с.Росішка Рахівського району у багатодітній родині лісоруба. Після навчання у сільській народній школі закінчив Великобичківську горожанську та Севлюську (тепер Виноградів) торговельну школи, потім екстерном склав іспити за Ужгородську учительську семінарію і одержав диплом народного вчителя.

Трудову діяльність розпочав у жовтні 1930 р. у народній школі с.Верхнє Водяне Рахівського району, згодом продовжив роботу в школах сіл Широке, Затисівка, Сасово, Матієво, Королево Виноградівського району. У 1939 р. був переведений у с.Богдан-Луги Рахівського району, працював у Рахівський горожанській школі. Восени 1944 р. після визволення краю на зборах селян у Богдані був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Працював інспектором Рахівського районного відділу народної освіти, згодом до 1947 р. завідував відділом культури в Рахові, а з вересня 1947 р. до жовтня 1954 р. – завідуючий сектором дитячих будинків і спецшкіл та інспектор шкіл обласного відділу народної освіти. З жовтня 1954 р. до червня 1970 р. працював у дитячих будинках м.Виноградів та с.Вільшани Хустського району.

Закінчив Ужгородський учительський інститут, а згодом заочно географічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. М.Горького. У 1967 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук і працював по сумісництву на кафедрі педагогіки Ужгородського держуніверситету. Збирав також народнопоетичну творчість, зокрема записав багато коломийок у с.Богдан, які були опубліковані.

Помер 21 листопада 1972 р. в с.Доманинці.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Василь Дмитрович. Народився у 1906 р. в Мукачеві у родині робітників. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ПОПОВИЧ Василь Михайлович. Народився 2 вересня 1901 р. в с.Теребля Тячівського району в бідній селянській родині. Після шести класів народної школи, які закінчив у 1913 р., наймитував, з 1917 р. – лісоруб у лісовій управі на території Румунії, в м.Госурій. Та через певний час повернувся в рідне село, а потім знову завербувався на два роки лісорубом державного лісу у м.Кошфедес, звідки звільнився у 1920 р.

1920–1923 рр. перебував на дійсній військовій службі у чехословацькій армії у 45-му піхотному полку, дислокованому в Хусті. Після повернення майже двадцять років трудився в с.Угля Тячівського району робітником лісового управління.

Коли в Закарпатті запанувала угорська влада, до 1944 р. працював у власному господарстві рідного села. Восени 1944 р., уже у визволеному краї, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З лютого 1945 р. став членом КПЗУ і був переведений у ВКП(б).

Далі працював у власному господарстві і в колгоспі.

Помер 29 березня 1974 р.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Василь Юрійович. Народився 15 грудня 1887 р. у с.Великі Лучки, що на Мукачівщині, у бідній селянській родині. З чотирнадяти років наймитував, а у 1905 р. у пошуках роботи подався за океан. Працював в шахтах м.Пітсбург. Через три роки повернувся в рідний край. Та не судилось бути вдома. Настала трирічна військова служба в австро-угорській армії у стрілецькому полку в Мішкольці, Боснії та Герцеговині.

Влітку 1913 р. у пошуках роботи вдруге подався за океан, де працював у пітсбурзьких вугільних шахтах. Додому повернувся тільки наприкінці 1919 р. У КПЧ вступив у 1924 р. У 1925 р. В.Поповичу доручили очолити партійну організацію села. Протягом трьох років працював інструктором крайової комуністичної організації.

У складі делегації комуністів Чехословаччини В.Ю.Попович двічі (1930, 1934) був в СРСР – у Москві, Харкові, Дніпропетровську, на Донбасі. Повернувшись додому, палко розповідав про все, що бачив в Україні. 19 травня 1935 р. під час парламентських виборів його обрали депутатом-сенатором чехословацького парламенту від КПЧ. За те, що постійно виступав на захист трудящих, прозвали "червоним сенатором".

У період угорсько-фашистської окупації В.Ю.Попович – батько сімох малих дітей поневірявся по тюрмах і концентраційних таборах Угорщини. Додому повернувся тільки в середині листопада 1944 р., коли вже було визволено Закарпаття. Активно включився у політичний рух за возз'єднання краю з Радянською Україною. Був обраний делегатом від Великих Лучок першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Протягом кількох років завідував земельним відділом Мукачівського окружкому партії. Разом з іншими активістами села брав активну участь у колективізації. У 1948 р. очолив

один з п'яти колгоспів. Після створення об'єднаного колгоспу докладав багато зусиль в організаційному та економічному зміцненні господарства.

Помер 24 жовтня 1970 р.

М. Троян

ПОПОВИЧ Йосип Михайлович. Народився 10 вересня 1913 р. в с.Росош Свалявського району у селянській родині. Жив з батьками, доки навчався у народній школі. Потім пішов у найми в Мукачево, де працював у молочарні (1930–1933), а згодом два роки виконував господарську роботу. У 1935 р. перебував на дійсній службі у чехословацькій армії і до 1937 р. служив у піхотному полку, розташованому в Мукачеві.

Після демобілізації повернувся в рідне село і влаштувався лісорубом. Прагнення далі вчитися привело його знову в Мукачево у сільськогосподарську школу, але у 1938 р. згідно з Віденським арбітражем місто було передано Угорщині, і Й.М.Попович змушений був залишити навчання і піти працювати. У 1942 р. був призваний у робітничий табір в м.Кошице, звідки повернувся у 1944 р.

Після визволення краю восени 1944 р. у селі був створений народний комітет, секретарем якого став Й.М.Попович, у листопаді того ж року на зборах селян він був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював лісником до 1958 р. Майже десять років їздив на сезонні роботи в колгоспи східних областей України і на лісозаготівлі в Російську Федерацію. З 1971 р. аж до виходу на пенсію працював у позавідомчій охороні на Драчинській сувенірній фабриці, у політехнікумі та в інших організаціях.

Помер 29 червня 1982 р.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Іван. Народився у 1894 р. в с.Кам'янське Іршавського району у селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1969 р.

ПОПОВИЧ Микола Юрійович. Народився 12 січня 1894 р. в с.Ясіня Рахівського району у селянській родині. Навчався у церковнопарафіяльній сільській школі. За чехословацького та угорського режимів працював лісорубом, потім у приватному магазині.

У 1944 р. проживав у с.Білин. У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював на лісорозробках Ясінянського лісокомбінату.

Помер 1 серпня 1969 р.

ПОПОВИЧ Олександр Васильович. Народився 1 березня 1910 р. в с.Підгоряни Мукачівського району, яке згодом увійшло до складу м.Мукачево. За національністю словак, а за походженням з робітничої родини. До 1934 р. навчався у народній школі, потім у фаховому освітньому закладі і в 1934 р. став народним учителем. Працював у сільських народних школах управителем спочатку в Іршавському, потім в Ужгородському районах, у 1944 р. – у с.Ярок Ужгородського району. З перервами перебував на службі в угорській армії.

З визволенням Закарпаття селяни с.Ярок обрали О.В.Поповича делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Із грудня 1944 р. до березня 1945 р. працював референтом відділу народної освіти Народної Ради Закарпатської України. У 1945 р. екстерном склав іспити за педагогічний інститут. Із квітня до грудня 1945 р. був членом КПЗУ і в 1946 р. переведений у ВКП(б).

У 1945–1951 рр. працював секретарем Ужгородського окружного народного комітету, згодом заступником голови окрвиконкому та на інших посадах. 1951–1970 рр. – вчитель фізики в СШ № 1, у 1976–1983 рр. працював у міській ветстанції.

Помер 16 жовтня 1990 р.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Павло Іванович. Народився 31 липня 1903 р. в с.Теково Виноградівського району у багатодітній селянській родині. Після закінчення народної школи працював у господарстві батьків, а згодом у власному.

З визволенням Закарпаття мешканці Текова обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. 26 листопада 1944 р. в Мукачеві на з'їзді голосував і підписував Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Приєднався до Чехословацького армійського корпусу під командуванням Людвіка Свободи і брав участь у боях до завершення війни.

У повоєнні роки брав участь в організації колгоспу в Текові, став його першим трактористом і весь час працював у колгоспі.

Помер 13 червня 1980 р.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Петро Петрович. Народився 11 квітня 1921 р. в с.Великі Лучки Мукачівського району у відомій родині закарпатського селянина Петра Поповича, активіста й організатора товариства "Просвіта" в рідному селі та за його межами, посла сойму Карпатської України. Навчався у сільській народній і Великолучківській горожанській школах, а згодом з 1936 р. – в Ужгородській учительській семінарії, яку багато років очолював Августин Волошин.

Після Віденського арбітражу, коли від Підкарпатської Русі були відірвані Ужгород, Мукачево і Берегово, студенти Ужгородської семінарії разом з Мукачівською за рішенням автономного уряду були переведені у Севлюш (Виноградів) для продовження навчання. Вони стали свідками усіх подій, які відбувалися на теренах Карпатської України, зокрема виборів до сойму, та безпосередніми учасниками захисту рідної землі в час наступу на неї угорських фашистських військ у березні 1939 р. Разом з бійцями "Карпатської січі" взяли участь у бою на Красному полі, на підступах до Хуста. Коли в залі Хустської гімназії засідали делегати сойму Карпатської України і проголошували її незалежність, на Красному полі смертю хоробрих загинуло дванадцять семінаристів, в тому числі чотири однокласники П.П.Поповича.

Уникаючи переслідувань з боку окупаційної влади, П.П.Попович прагнув нелегально перейти на територію України. Але це йому вдалося лише у червні 1941 р. Він опинився в м.Перм в Росії, де 10 грудня 1941 р. був засуджений не особливою нарадою, а народним судом другої дільниці на три роки і відправлений у трудову колонію № 8 в м.Громово Пермської області.

У листопаді 1942 р. закарпатські втікачі були амністовані. П.П.Поповича звільнили 28 грудня 1942 р. і за станом здоров'я відправили на роботу в м.Джамбул Казахської РСР у бурякорадгосп. Звідти у травні 1943 р. він потрапив у Новохоперськ, де формувалася Чехословацька окрема бригада. Тут закінчив курси радіотелеграфістів і став бійцем взводу зв'язку. Брав безпосередню участь у визволенні Києва, Білої Церкви та інших населених пунктів

України. За ці бої нагороджений медаллю "За хоробрість". Воював на Дуклі, де вдруге був контужений, нагороджений Чехословацьким військовим хрестом 1939 р. та другою медаллю "За хоробрість".

П.П.Попович був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Будучи вже першим секретарем Великоберезнянського окружкому КПЗУ, організував збір підписів під Маніфестом.

Потім були робота на посту першого секретаря Міжгірського райкому партії, завідуючого загальним відділом Закарпатського облвиконкому. Закінчив аспірантуру у Львівському університеті ім. І.Франка, захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Перейшов на роботу в Ужгородський держуніверситет, де працював старшим викладачем, доцентом і десять років завідуючим кафедрою економіки, менеджменту і маркетингу. Видав дві монографії. З 1994 р. очолює Закарпатську обласну раду ветеранів України. Він багато зробив для збору матеріалів про загиблих закарпатців, воїнів Чехословацького армійського корпусу.

Помер 1 липня 2004 р.

О.Довганич

ПОПОВИЧ Степан Іванович. Народився 6 січня 1906 р. в с.Солочин Свалявського району у селянській родині. Навчався у народній школі в рідному селі. Працював у сільському господарстві. За чехословацького режиму перебував на дійсній службі в армії, працював у власному господарстві.

У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював робітником у Свалявському ліспромгоспі.

Помер 6 квітня 1952 р.

ПОРАДА Йосиф Юрійович. Народився 10 березня 1910 р. в с.Білки Іршавського району у селянській родині. У рідному селі закінчив початкову народну школу, в армії не служив, працював у власному господарстві.

Після визволення краю Червоною армією в листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. У повоєнний період працював у колгоспі "Нове життя" до виходу на пенсію.

Помер 26 червня 1981 р.

ПОРОХНАВЕЦЬ Іван Михайлович. Народився 20 грудня 1890 р. в с.Кольчино, що біля Мукачева, у бідній селянській родині. Після п'яти класів народної щколи працював чередарем у рідному селі, пізніше служив у лісника в Фрідешові, потім робітником на пивоварному заводі графа Шенборна.

З 1911 р. перебував на дійсній військовій службі в австро-угорській армії у 66-му піхотному полку в Ужгороді. Під час Першої світової війни був направлений на Східний фронт, де 9 травня 1915 р. здався у полон росіянам. Як військовополонений працював на польових роботах в с.Ельман Камишинського повіту Саратовської губернії.

16 травня 1918 р. добровільно вступив до лав Червоної армії, був учасником оборони Царицина, а з серпня – командиром роти. Неодноразово дивився смерті у вічі. Лише у 1919 р. повернувся додому.

У 1924 р. вступив у комуністичну партію Чехословаччини. Працюючи на вузькоколійці в Чинадійові, підривником каменю у Фрідешові й каменярем у Шелестові, вів серед робітників політичну роботу. Мав великий авторитет і серед селян. Брав участь у першотравневих демонстраціях в Мукачеві, в маніфестаціях проти загрози фашизму та нової світової війни.

За окупації Угорщиною Закарпаття працював вантажником у фірмі "Латориця", проводив небезпечну підпільну роботу, вірив у швидке визволення Закарпаття.

І це визволення прийшло. У Кольчині 28 жовтня 1944 р. було створено народний комітет, головою якого односельці одностайно обрали І.Порохнавця. Він був обраний також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Майже десять років працював головою Кольчинської сільради, секретарем партійної організації колгоспу "Радянська армія", неодноразово обирався депутатом районної та сільської рад

народних депутатів. Разом з своєю дружиною виховали чотирьох дітей. Тільки у 1957 р. вийшов на заслужений відпочинок.

Помер 21 січня 1967 р.

М. Троян

ПОТАПОВ Володимир Михайлович. Народився у 1897 р. Працював у Тячеві. У листопаді 1944 р. був обраний від мешканців міста делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ПОТУШНЯК Василь Михайлович. Народився 27 листопада 1914 р. в с.Осій Іршавського району у селянській родині, з якої вийшли його брати: Федір – історик і письменник, Петро – відомий вчитель. Василь Потушняк навчався у народній, згодом у горожанській школах, потім закінчив Мукачівську торговельну академію. Перебував на дійсній службі у чехословацькій армії.

У 1938–1939 роках – учасник Карпатської України. Як і багато активістів, він також завізував заяву до Міністерства внутрішніх справ про затвердження програми Українського Національного Об'єднання. Після окупації Карпатської України угорськими військами взяв активну участь у підпільній антиугорській діяльності, а при створенні крайової організації ОУН в Закарпатті був затверджений до її проводу з псевдонімом "Донський" і став референтом по пропаганді ОУН. Після суду над українською молоддю в Мукачеві у липні 1942 р. (ковнерівський процес) був засуджений на шість років тюремного ув'язнення і відправлений в тюрму, з якої потім повернувся.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний в Іршаві делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Обирався другим секретарем Іршавського окружкому партії. Працював головним агрономом машинно-тракторної станції, районним агрономом та головним агрономом колгоспу в с.Білки. За сумлінну працю на ниві сільського господарства йому було присвоєно звання заслуженого агронома України. З проблем сільського господарства написав чимало статей, а також видав брошуру й книгу.

Помер у Києві від тяжкої хвороби 13 серпня 1968 р.

О.Довганич

ПОЦКО Георгій Іванович. Народився 6 лютого 1911 р. в с.Плав'я Свалявського району у селянській родині. У листопаді 1944 р.

обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 9 травня 1987 р.

ПРОДАН Іван Степанович. Народився 13 червня 1912 р. в с.Горбки Виноградівського району у багатодітній селянській родині. Його батько з 1919 р. працював робітником на залізничній станції в Королеві. Народну школу закінчив у рідному селі. Маючи хороші здібності до навчання, вступив у горожанську школу в Севлюші (Виноградів), потім у торговельну школу у цьому ж місті. Деякий час допомагав батькам у господарстві. Батько й Іван як старший син багато зробили, щоб вивести шістьох дітей в люди, які згодом стали народними вчителями. Сам Іван навчався у вчительській семінарії, яку закінчив у 1938 р.

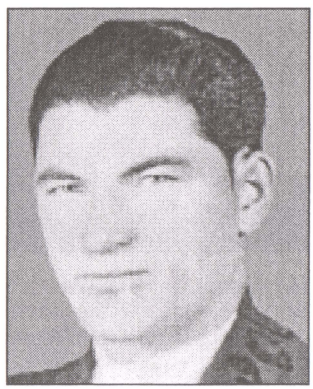

Працював вчителем у селах Бекень, Хижа Виноградівського району, Малий Раковець Іршавського району. У 1939 р. служив у чехословацькій армії. У роки угорського панування – в угорській армії. Після служби, повернувшись додому, працював у народних школах сіл Королево Виноградівського та Колодне Тячівського районів. Після перебування в таборі центральної Угорщини працював вчителем в с.Черна Виноградівського району.

З визволенням Закарпаття, як і багато інших представників інтелігенції, включився у розбудову народного господарства, тому не випадково мешканці рідного села обрали його секретарем народного комітету, а потім делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Сам підписував Маніфест про возз'єднання краю з Україною і сприяв у його підписанні іншими мешканцями села.

Завідував початковою школою в рідному селі, заочно закінчив філологічний факультет Ужгородського держуніверситету. Працював директором школи в с.Чепа, потім вчителем – у Королівській середній школі. Виростив і виховав п'ятьох дітей. У Горбках організував хор, духовий оркестр, здійснив багато постановок за п'єсами українських та російських драматургів.

Помер 28 травня 1972 р. в Королеві.

О.Довганич

ПРОДАН Петро Степанович. Народився 3 серпня 1919 р. в с.Горбки Виноградівського району у багатодітній родині робітника-залізничника. Навчаючись у Хустській гімназії, захоплювався поезією, вбачаючи в ній одну з особливих форм протесту проти поневолювачів. У 1941 р. літературний гурток гімназії, яким керував викладач П.В.Лінтур, опублікував збірку "Будет день", де були вміщені вірші студента П.Продана. В одному з них наш край образно порівнювався з листком, відірваним від рідного дерева – Батьківщини.

Навчався в Будапешті на філологічному факультеті. Вікопомної осені 1944 р. після визволення краю ідея возз'єднання з Україною охопила усе трудове населення. Її активним пропагандистом став і Петро Продан. Не випадково мешканці с. Черна Виноградівського району обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, давши йому наказ голосувати за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. Делегатом з'їзду від с.Горбки був і його старший брат – Іван.

П.С.Продан розпочав свою педагогічну діяльність після визволення краю. Працював викладачем Хустської гімназії, Хустського педучилища, заочно закінчив філологічний факультет Ужгородського держуніверситету. У 1951 р. перейшов на роботу у Міжгірський район. Спочатку працював директором восьмирічної школи у Синевирській Поляні, а потім майже тридцять років – у с. Вучкове того ж району.

Відмінник народної освіти УРСР, заслужений працівник культури УРСР прищеплював своїм учням любов до неоцінимої скарбниці духовних надбань російського народу. Кожен з його уроків був наповнений глибоким змістом, зв'язком з життям. Під його керівництвом Вучківська восьмирічна школа досягла успіхів у здійсненні освітнього та трудового навчання учнів. З 1971 р. у школі плідно працювало шкільне лісництво.

Разом з дружиною – Оленою Романівною виховали трьох дітей.

З нагоди річниці возз'єднання 24 червня 2004 р. нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

М. Троян

ПРУНИЦЯ Василь Васильович. Народився у 1892 р. в с.Хижа Виноградівського району у багатодітній селянській родині. Після закінчення сільської народної школи згодом одружився і переселився у сусіднє с. Новоселиця, працюючи у у власному господарстві.

У 20-х роках став членом КПЧ і у створеному партійному осередку проводив активну роботу по захисту селян від непосильних державних податків. У пошуках кращого життя на початку 30-х років XX століття разом з сім'єю виїхав до Франції на заробітки, але через хворобу змушений був повернутися додому і працювати у власному господарстві аж до визволення Закарпаття Червоною армією.

У листопаді 1944 р. мешканці Новоселиці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

До 1947 р. працював головою сільської ради, а потім до 1953 р. – у колгоспі.

Помер у 1955 р.

О.Довганич

ПУГА Юрій Михайлович. Народився 22 лютого 1895 р. у передмісті Мукачева – Росвигові у бідній селянській родині. З 10-річного віку змушений був наймитувати у маєтку графа Шенборна. Три роки вчився на слюсаря, потім працював на локомобілі у того ж графа, а згодом – у поміщика в с.Дубрівка на Ужгородщині.

Коли у березні 1919 р. в Угорщині і на Закарпатті перемогла революція і встановилася радянська влада, вступив добровольцем до лав угорської Червоної армії у м.Ніредьгаза в 11-й піхотний полк. Після повалення радянської влади в Будапешті Ю.Пугу ув'язнили і лише у квітні 1920 р. йому вдалося вирватися з тюрми і повернутися в Закарпаття, яке тоді уже було приєднано до Чехословаччини.

Влаштувався на роботу слюсарем на Ужгородській меблевій фабриці "Мундус". У 1924 р. вступив у КПЧ. Згодом працював машиністом локомобіля на будівництві шосейної дороги Ужгород–Мукачево, потім – на різних підприємствах. За партійно-політичні погляди його переслідували, у 1927 р. навіть просидів в ужгородській тюрмі чотири місяці.

У березні 1936 р. під керівництвом Ю.М.Пуги велика група селян із с.Дубрівка прийшла до нотарського уряду і подала свої вимоги про надання допомоги по безробіттю, про розподіл серед бідних землі, що належала поміщикові. Були викликані жандарми, які виступили проти демонстрантів і дванадцять учасників, серед них і Пуга, були заарештовані і просиділи в Ужгородській тюрмі по 48 днів.

За угорського поневолення його переслідували, і три місяці у 1942 р. сидів у тюрмі, а згодом до вересня 1943 р. перебував у трудовому таборі м.Дебрецен. У Дубрівці був під постійним наглядом жандармерії.

Після визволення Закарпаття Ю.М.Пуга був обраний головою сільського народного комітету, а 23 листопада 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнні роки працював головою сільської ради, штатним пропагандистом Ужгородського окружкому партії, завідуючим сільською бібліотекою, завідуючим фермою колгоспу та на інших посадах.

Помер 18 березня 1981 р.

М. Троян

ПУКАНИЧ Михайло Михайлович. Народився у 1911 р. в с.Тросник Виноградівського району в селянській родині. Закінчив три класи народної школи, потім – підневільна праця. Із січня 1935 р. до листопада 1944 р. – був членом КПЧ, з листопада до грудня 1945 р. – членом КПЗУ.

Із визволенням Закарпаття у жовтні 1944 р. був обраний головою сільського народного комітету, у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за прийнятий з'їздом Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З 1945 р. – інструктор військового відділу окружкому партії.

О.Довганич

ПУПЧАК Михайло Михайлович. Народився 27 жовтня 1897 р. в Ужгороді. Обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював з 1948 р. на маргариновому заводі начальн з 1953 р. – в Ужгородській конторі по благоустрою.

Помер у 1983 р.

Р

РАДИЛЮК Іван Олексійович. Народився 23 січня 1900 р. в с. Білин, на Рахівщині, в бідній родині лісоруба. Батько помер, коли хлопцеві було півроку. Закінчив чотири класи початкової школи. Підлітком поневірявся по наймах.

У пошуках роботи опинився в Північній Чехії біля Костелец над Орліцею, де працював лісорубом. Тут гуцул з Рахівщини познайомився з представниками комуністичної організації. Чеські

робітники справили на нього великий вплив. Повернувшись додому, у 1927 р. вступив у КПЧ. Брав участь у голодних походах до нотарських та окружних управлінь, під час яких безробітні вимагали роботи, хліба, волі. Переслідування з боку жандармерії змусили його на певний період переселитися з Білина до Вишкова Хустського району.

У роки фашистської окупації пішов у підпілля. У 1941 р. притягався до судової відповідальності, а в 1944 р. переслідувався за поширення вістей з Радянського Союзу про скоре визволення краю.

15 жовтня 1944 р. с. Білин було визволене. Колишній підпільник активно включився в нове життя, став командиром народної міліції. У листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Повернувшись додому, Іван Олексійович з головою поринув у будівництво нового життя. Йому до всього було діло. Сорок дев'ять юнаків і дівчат села добровільно вступили в Червону армію. Серед них були і два сини Радилюка – 20-річний Дмитро і 18-річний Юрій. Не повернулися вони з війни. Смертю героїв полягли в боротьбі з фашизмом. Нині в центрі села стоїть обеліск добровольцям-односельцям. І серед одинадцяти загиблих – два сини І.О.Радилюка.

Чесно трудився І.О.Радилюк на різних посадах в радянські роки.

Помер 11 травня 1970 р.

М. Троян

РАДЬ Василь Іванович. Народився у 1907 р. в с.Кушниця Іршавського району в селянській родині. Шість класів сільської народної школи закінчив, коли у 1920 р. Закарпаття уже було приєднано до чехословацької держави. Юнаку не залишалось нічого іншого, як працювати в господарстві матері, щоб мати харчі на прожиток. Крім цього, доводилось йти ще й в найми до більш заможних сільських господарів. І так до 1925 р.

Потім три роки працював лісорубом у лісопромисловця Айзнера. Нелегка це була праця. Але іншого виходу не було. У 1927 р. перейшов на роботу на місцеву кушницьку лісопилку, де трудився майже 20 років, в тому числі і в роки угорської окупації.

Після визволення краю Червоною армією активно включився у будівництво нового життя як заступник голови сільського народного комітету. У листопаді 1944 р. односельці обрали В.Радя делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. До Мукачева на з'їзд делегати добирались по-різному: і пішки, і на підводах, і на автомобілях.

У повоєнні роки працював як у власному господарстві, так і на різних ділянках після колективізації сільського господарства, беручи участь і в громадському житті села.

Помер у 1975 р.

О.Довганич

РАТОЧКА Іван Іванович. Народився 1 червня 1903 р. в смт.Чинадійово Мукачівського району в робітничій сім'ї. У 13 років уже пішов наймати на роботу на деревообробний завод. Згодом у пошуках роботи опинився в Угорщині на Чепельському металургійному заводі в Будапешті. Тут серед робітничого колективу гартувалися його світогляд і характер.

У 1919 р. повернувся додому, де працював на вузькоколійці деревообробного заводу. У 1930 р. вступив до лав КПЧ і потім часто входив до страйкового комітету робітників, які боролися за покращання свого становища. У тому ж році за участь у страйку був ув'язнений разом з іншими 16 робітниками.

Як активіста робітничого руху в Чинадійові його обрали секретарем червоних профспілок. У 1935 р. у складі робітничої делегації Чехословаччини побував у Радянському Союзі, зокрема в робітничих колективах Москви, Києва, Харкова, Донецька.

У роки угорського панування в Закарпатті у березні 1939 р. був заарештований і відправлений в концентраційний табір Вар'юлопош, що біля угорського м.Ніредьгаза, а коли відпустили додому, то весь час був під жандармським наглядом. Крім цього, його ніде не приймали на роботу. Лише згодом влаштувався кочегаром, а відтак помічником машиніста в паровозному депо Мукачева. Влітку 1944 р. встановив зв'язок з партизанським загоном В.П.Русина і очолив підпільний народний комітет у Чинадійові.

Після визволення краю він був обраний головою Чинадіївського народного комітету, а потім делегатом на конференцію КПЗУ, де став членом Центрального Комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У січні 1945 р. І.І.Раточку обрали секретарем профспілок Закарпатської України.

Помер 28 жовтня 1947 р.

М. Троян

РЕБЕРКА Михайло Іванович. Народився 2 листопада 1909 р. в с.Шелестово (у 1960 р. приєднано до с.Кольчино) Мукачівського району в селянській родині. В рідному селі здобув початкову освіту, потім працював робітником на Шелестівському кар'єрі.

З визволенням Закарпаття Червоною армією в листопаді 1944 р. збори селян обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював на Шелестівському кар'єрі.

Помер 31 травня 1956 р.

РЕГОШІ Петро Іванович. Народився 9 червня 1898 р. в бідній селянській родині в с.Яношi Берегівського району. Село багатонаціональне. З давніх-давен тут поруч живуть і трудяться українці й угорці. Вони завжди жили в мирі і злагоді.

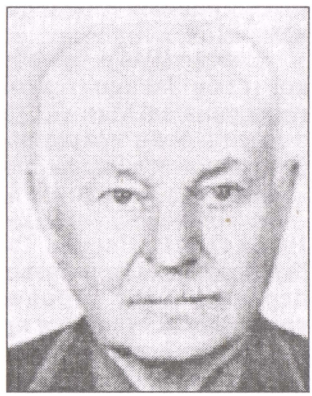

В умовах чехословацької влади П.І.Регоші пов'язав свою долю з КПЧ. У період угорського режиму пішов у підпілля, і весною 1940 р. був заарештований серед 395 учасників антифашистського підпільного руху. Його прізвище фігурувало в рішенні Кошицької прокуратури від 9 червня 1940 р. і в постанові Кошицького крайового суду від 23 листопада 1940 р. у справі учасників підпільного руху, яких звинувачували в "антидержавній діяльності". Більшість заарештованих, в тому числі і П.І.Регоші, були засуджені до різних строків тюремного ув'язнення.

З перших днів визволення угорець П.І.Регоші активно включився в політичне життя. Він став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Протягом двадцяти років (1944–1963) він очолював Іванівську (нині Яношівська) сільську раду народних депутатів, багато років був секретарем партійної організації колгоспу ім. Чапаєва.

Як голова народного комітету, організовував набір добровольців на фронт (А.Дзуровчика, І.Поповича, О.Лявіша, С.Ревака, Й.Дудаша, І.Кіша), проводив у життя постанови першого з'їзду народних комітетів про наділення безземельних та малоземельних селян землею.

22 листопада 1974 р. за активну громадсько-політичну діяльність та в зв'язку з 30-річчям першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України П.Регоші нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 25 грудня 1977 р.

М. Троян

РЕКІТА Іван Васильович. Народився у 1901 р. в с. Майдан Міжгірського району. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1964 р.

РІЗАК Петро Семенович. Народився 20 липня 1906 р. в с.Бобовище Мукачівського району в селянській родині. Закінчив 8 класів початкової народної школи, після працював у господарстві батьків. Коли прийшов строк, відслужив дійсну службу в чехословацькій армії.

Восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві, і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював у Мукачеві на пошті. У 1950 р. виїхав у Владивосток в Росію. Там працював багато років.

Помер у вересні 1993 р.

РОЗГОНІЙ Василь Іванович. Народився 7 січня 1897 р. у Виноградові. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 2 серпня 1982 р.

РОМАН Амброзій Іванович. Народився 4 серпня 1902 р. в с.Великий Раковець Іршавського району в бідній селянській родині. У 1913 р. важкі умови життя змусили Івана Романа податися в пошуках роботи і кращої долі в США, а найстаршого сина – наймитувати у графа.

Після закінчення Першої світової війни повернувся з Америки батько з латаними бесагами та з підірваним здоров'ям. Амброзій знову пішов на заробітки, але на цей раз в Ужгород. Влаштувався на роботу учнем у власника кузні і так протягом трьох років. На четвертий рік став ковалем, за що одержував мізерні гроші. Восени 1923 р. став членом КПЧ. Коли в березні 1924 р. проходили вибори до чехословацького парламенту, Амброзій Роман вночі розклеював на будинках і парканах листівки та плакати, які закликали виборців голосувати за кандидатів комуністичної партії.

У 1924 р. А.І.Роман у пошуках заробітків подався до Франції, але довго не міг знайти відповідної роботи. Нарешті влаштувався ковалем на автозаводі "Рено" в Парижі. Умови праці були важкі. З роботи виходив виснажений та знесилений. Проте разом з французькими комуністами брав участь в страйках і демонстраціях. У 1933–1935 рр. був безробітним. Так з нічим і повернувся додому.

З 1935 р. став працювати ковалем на шосейній дорозі окружного дорожного відділу в Підвиноградові. Неодноразово йшов у колоні демонстрантів з червоним прапором, з транспарантами: "Хліба!", "Роботу!", "Землю – селянам!".

В роки угорської окупації А.І.Роман включився в підпільну роботу, носив літературу до Олешника, Фанчикова, Вилока, підтримував тісний зв'язок з підпільниками цих сіл. У 1944 р. його відправили в робочий табір у Волове (Міжгір'я), звідки напередодні визволення краю йому вдалося втекти.

24 жовтня 1944 р. Червона армія визволила Підвиноградово. На сільських загальних зборах А.І.Романа односельці обрали заступником голови сільського народного комітету, а у 20-х числах листопада – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

У березні 1948 р. 22 бідняцькі сім'ї Севлюша (Виноградова) об'єднались в колективне господарство "8 Березня". Ініціаторами його створення були С.В.Гичко (голова правління), А.І.Роман, М.М.Савко. Це був перший в районі колгосп. З того часу чверть століття безперервно і самовіддано А.І.Роман трудився в колгоспі.

Помер 24 червня 1973 р.

М. Троян

РОМАН Семен Юрійович. Народився в 1900 р. в с.Ільниця Іршавського району в родині селянина-бідняка. Не випадково, що після закінчення народної школи у 1913 р. змушений був допомагати батькові у його невеликому господарстві. В 1915 р. в пошуках роботи опинився у далекому угорському місті Годай. І три роки там відпрацював на важкій чорновій роботі.

З невеликими пожитками повернувся додому. Тут його теж чекала важка праця. В рідному селі влаштувався лісорубом у лісовій фірмі, де працював до 1922 р. В цей час вступив у члени КПЧ. Та незабаром його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію у перший саперний полк в місті Терезин (Чехія). Відслуживши два роки в армії, повернувся додому і почав працювати у господарстві батька.

Щоб завести своє господарство, на два роки найнявся на роботу в Празі в робочій фірмі "Угринович". І потім цілих десять років працював у власному господарстві в с.Ільниця, ледь зводячи кінці з кінцями.

В роки угорського поневолення (1939–1941) теж порався у власному господарстві, аж поки у 1941 р. його не призвали в угорську армію, в 12-й піхотний полк, що знаходився в Будапешті. Через два роки повернувся додому.

Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. В 1944–1945 рр. працював міліціонером в рідному селі, а потім на різних ділянках народного господарства.

Помер у 1966 р.

О.Довганич

РОМАН Степан Степанович. Народився у 1901 р. в м.Тячів у бідній селянській родині. Школу зовсім не відвідував, бо треба було уже з дитячих років йти у найми до заможних людей. З 1909 до 1923 рр. був наймитом в с.Руське Поле Тячівського району.

А коли надійшов відповідний строк дійсної служби в чехословацькій армії, він опинився у 20-му піхотному полку в м.Міхаловце у Словаччині. В армії прослужив до 1925 р., потім в Тячеві майже 10 років був наймитом на різних роботах.

У 1933 р. створив власне господарство, де працював всі наступні роки аж до літа 1944 р. З серпня до жовтня служив солдатом в угорській армії, у військовій частині, дислокованій в с. Ясіня на Рахівщині.

Після визволення краю у листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З січня 1945 р. був членом КПЗУ і в 1946 р. переведений у ВКП(б).

З 1945 р. працював контролером у місцевому Тячівському кінотеатрі.

Помер у 1966 р.

О.Довганич

РОМАН Юрій Юрійович. Народився 7 квітня 1907 р. в с.Букове Виноградівського району в багатодітній селянській родині. В рідному селі закінчив початкову народну школу. В армії не служив. Після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарапатської України, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. В 1948 р. брав участь в організації колгоспу "8 Березня", де працював на різних посадах до 1972 р.

Помер 1 січня 1980 р.

РОСОХА Дмитро Прокопович. Народився 12 жовтня 1899 р. в с.Негровець Міжгірського району в селянській родині. У 1913 р. закінчив шість класів народної школи. Потім допомагав батькам у веденні власного господарства. Після розпаду Австро-Угорської монархії Закарпаття опинилося у складі чехословацької держави. У 1921 році Д.Росоху призвали на дійсну військову службу в чехословацьку армію, яка тривала 14 місяців.

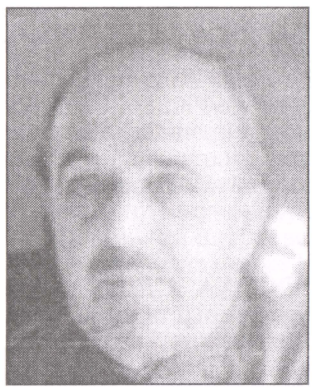

Після звільнення з армії у 1922 р. записався на загальноосвітні богословські курси православної церкви, які були організовані і працювали в с.Буштино Тячівського району. Після трирічного навчання у 1925 р. він був висвячений у диякони, а невдовзі і на священика і направлений на роботу у парафію с.Росішка Рахівського району.

З 1929 р. – настоятель православної церкви в Буштині, а з 1935 р. – у с.Волове (тепер Міжгір'я). З 1939 р. призначений благочинним району. Тут працював і в роки угорського поневолення, а після визволення краю мешканці Міжгір'я обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У 1959 р. Д.Росоху призначили в с.Синевир Міжгірського району, у 1969 р. був переведений благочинним у м.Виноградів, де служив до 1971 р.

Помер у Мукачеві 27 листопада 1973 р.

О.Довганич

РОСОХА Дмитро Юрійович. Народився 18 вересня 1911 р. в селі Нижній Бистрий Хустського району в селянській родині. Закінчив п'ять класів народної школи і в 1926 р. вступив до Хустської гімназії, яку закінчив у 1935 р. Цього ж року був призваний на дійсну військову службу в чехословацьку армію, де служив два роки. У 1937 р. повернувся з армії й одержав направлення на роботу вчителем народної школи в с.Нанково.

З 1 жовтня 1939 р. працював у с. Нижній Бистрий учителем народної школи. З відповідальністю ставився до роботи, переживав за навчання верховинських дітей. Жив надією на визволення рідного краю.

У жовтні 1944 р. населення Нижнього Бистрого привітно зустрічало Червону армію. Зразу ж після визволення села був створений сільський народний комітет. Секретарем народного комітету був обраний Д.Ю.Росоха. Тоді і став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після возз'єднання краю з Україною багато уваги приділяв розвиткові народної освіти. Сам займався самоосвітою, екстерном склав іспити за курс учительської семінарії в Ужгороді. Одержав диплом вчителя початкових класів.

На присілку Противень с.Нижній Бистрий завідував початковою школою. Вчив грамоти не тільки дітей, але й їх батьків. І займався з дорослим населенням до тих пір, поки всіх не навчив писати й читати.

Радів змінам, що відбувалися в селі, пишався спорудженням Теребле-Ріцької ГЕС – первістки гідроенергетики Закарпаття. Багато працював з дітьми по вивченню рідного краю. Прагнув, щоб вони знали своїх письменників, історію й географію, і залишив добрий слід в пам'яті своїх земляків.

Помер 13 листопада 1974 р.

І.Губаль

РОСОХА Степан Юрійович. Народився в с. Нижній Бистрий Хустського району 6 січня 1901 р. Змалку допомагав батькові, навчився пускати млин, відрегульовувати жорнові камені, запускати ступи, вмів пробою пальців визначати намол кукурудзяного борошна. Закінчив чотири класи народної школи й залишився на господарстві.

В 1922 р. його призвали на службу в чехословацьку армію. Швидко пролетіли два роки служби, й повернувся додому. Робота в млині Степану Юрійовичу подобалась, але хотілось більшого. Пішов працювати серед лісорубів і бокорашів. У 1927 р. став членом КПЧ. Згодом перейшов жити у Березово, бо тут знайшов собі дружину. У 1931 р. організував березівчан на першотравневу маївку. Навідувався до лісорубів, що виготовляли шлейфи у Вучковому, бував у робітників на лісопильні в Нижньому Бистрому.

У роки угорської окупації стало важче працювати. Коли фашисти розв'язали криваву війну проти СРСР, він закликав молодь не йти служити в мадярську армію, а якщо хтось потрапить на Східний фронт, перебігати на бік Червоної армії. Угорські жандарми встановили за ним нагляд. І на початку 1942 р. його забрали й відправили в робочий табір у м. Сомботгель. Тут мучився три роки.

Червону армію зустрів вдома, у Березові. Жив мрією про світле майбутнє своїх дітей. А їх росло п'ятеро. З визволенням в селі організувався сільський народний комітет. Його організатором став С.Ю.Росоха. І коли постало питання, кого посилати на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, березівчани назвали його першим.

З великим натхненням взявся за будівництво нового життя в Березові, очолював кооперацію, завідував вівцефермою.

Помер 10 жовтня 1957 р.

І.Губаль

РОСОХА Юрій Миколайович. Народився в 1906 р. в с.Негровець Міжгірського району в родині селянина-бідняка. Закінчив 8 класів народної школи в рідному селі, потім два роки трудився в господарстві батьків, а далі треба було шукати заробітки поза батьківським господарством. Тому у 1921 р. найнявся лісорубом у лісову фірму м.Кежмарок в Чехії, де працював до 1927 р. Підійшов строк дійсної служби в армії і два роки був солдатом 48-го піхотного полку в Празі. Демобілізувався з армії в 1929 р. і знову влаштувався робітником лісової фірми на території Чехії, де працював майже 10 років. З 1933 до 1937 рр. був членом аграрної партії.

Низькі заробітки не приносили покращання, тому він завербувався у Бельгію шахтарем у м.Вентершлаг. Працював тут на важкій роботі до 1939 р. Повернувся додому після окупації Карпатської України угорськими військами.

Влаштувався лісорубом і два роки працював у с.Вучкове, а у 1940–1944 рр. був продавцем сільського магазину "Гандя" в с.Негровець.

У визволеному краї був головою сільського народного комітету, а відтак і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З лютого до грудня 1945 р. був членом КПЗУ. Але за перебування в аграрній партії в довоєнний період йому було відмовлено у переведенні з КПЗУ у ВКП(б).

Помер у 1964 р.

О.Довганич

РОШКО Михайло Михайлович. Народився 4 листопада 1905 р. в с.Ірлява Ужгородського району в родині селянина. В народній школі навчався недовго, закінчив лише чотири класи. Працював у сільському господарстві.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки здобув спеціальність і працював ветеринаром-фельдшером у радгоспі-заводі "Середнянський".

Помер 17 січня 1996 р.

РОШКО Михайло Михайлович. Від селян Лісковця Міжгірського району у листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

РОШКО Федір Іванович. Народився 7 березня 1897 р. в с.Рекіти Міжгірського району в багатодітній, але заможній селянській родині. Навчався у сільській народній школі і протягом всього життя займався самоосвітою. Працював у власному господарстві, став членом аграрної партії. Постійно передплачував періодичні видання і уважно стежив за політичними подіями. Його хата фактично слугувала хатою-читальнею, де збиралися люди послухати прочитані в газетах новини. Не випадково, що такого активіста обрали сільським старостою і протягом 10 років він виконував ці обов'язки. Крім цього, був дяком і куратором церкви і протягом чотирьох років вів вечірні курси по ліквідації неписьменності в рідному селі та сусідніх селах.

У веденні власного господарства, яке налічувало 7 гектарів і 50 соток землі, застосовував деякі агротехнічні новинки. Добував і застосовував мінеральні добрива, а також прийоми сівозмін. Успішно займався бджолярством, продукти якого використовував при лікуванні різних хвороб і давав з приводу цього добрі поради селянам села і з навколишніх сіл.

Крім цього, добре знався на лікарських травах, лікувальні властивості яких вивчив з книги "Методи природного лікування", виданої ще у 1933 р. Після жорстокого побиття його угорськими жандармами саме лікарські трави допомогли йому знову стати на ноги.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. він був обраний секретарем народного комітету, потім на зборах селян – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945 р. Ф.Рошко переселився у Верхній Коропець Мукачівського району, де спочатку вів своє господарство, а пізніше вступив у колгосп і працював обліковцем. Вийшовши на пенсію, і тут, як в Рекітах, займався лікарськими травами, допомагав землякам у лікуванні хвороб.

Виховав шестеро дітей. Дві старші доньки вийшли заміж у Рекітах, а з трьома молодшими переїхав у Верхній Коропець. Старший син Юрій 14 травня 1940 р. нелегально перейшов угорсько-радянський кордон і особливою нарадою при НКВС СРСР був засуджений на три роки і відправлений в Ухто-Іжемський виправно-трудовий табір, звідки після амністії 1943 р. вступив у чехословацьку військову частину і пройшов бойовим шляхом від Бузулука до Праги. Після війни все життя працював фотокореспондентом газети "Закарпатська правда".

Велика родина Рошка проживає в Рекітах, на Мукачівщині та в Ужгороді. З 18 його онуків 13 мають вищу і середню спеціальну освіту, один з них – Волoдимир Маркович 12 років був головним санітарним лікарем обласної санепідстанції.

Помер 24 листопада 1977 р. і похований в знак поваги біля церкви с.Рекіти.

О.Довганич

РУБЕЦЬ Йосип Юрійович. Народився 19 березня 1916 р. в с.Запереділля Міжгірського району в бідній селянській родині. Після короткого навчання в народній школі працював у наймах, а згодом опинився у столиці Чехословаччини – Празі, де здобув професію кравця і працював там багато років. Цю роботу виконував і після повернення додому.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян с.Торунь Міжгірського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював закрійником у місцевому побутовому комбінаті.

Помер 16 листопада 1998 р. в селищі Міжгір'я.

РУСИН Гаврило Іванович. Народився 11 березня 1908 р. в селянській родині в с.Руське на Мукачівщині. У батька було півгектара землі і восьмеро дітей. Але батько віддав його до Мукачівської гімназії. Щодня юнак долав шість кілометрів до гімназії і стільки ж – додому. У 1928 р. закінчив гімназію з відзнакою.

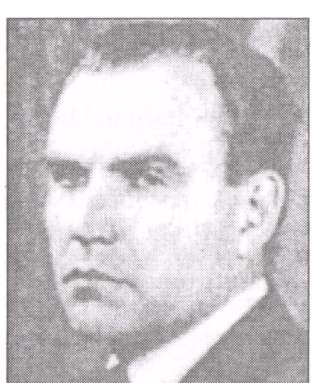

Продовжив навчання на медичному факультеті Празького університету. Та незабаром матеріальні нестатки змусили його забрати документи й перевестися на заочне відділення юридичного факультету. Зрештою й там біднякові вчитися було важко. І диплом про вищу юридичну освіту одержав лише в 1943 р. у Пейчському університеті в Угорщині.

Трудову діяльність розпочав у 1932 р. Працював бухгалтером у різних фінансових організаціях Мукачева й Свалява. Не раз був учасником маніфестацій трудящих.

У період фашистської окупації Закарпаття брав участь у підпільній роботі. Його молодший брат – Юрій перейшов кордон СРСР, згодом вступив в армію і загинув в боротьбі з фашизмом. У 1944 р. разом з журналістом І.Г.Керчею встановив зв'язок з партизанами, що діяли в Закарпатті. А напередодні визволення Мукачева він увійшов до складу підпільного народного комітету, який представляли М.І.Драгула, О.В.Фединець, Г.І.Керечанин та ін.

26 жовтня 1944 р. Мукачево було визволено. Народний комітет вийшов з підпілля й легально очолив владу в місті. Його головою було обрано М.І.Драгулу, секретарем – Г.І.Русина. Як секретар народного комітету, був у самому вирі нового життя, виступав палким поборником ідеї возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною, вирішував питання відбудови міста, постачання населення продовольством, налагодження роботи різних служб.

На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України Г.Русина було обрано членом Народної Ради Закарпатської України й призначено уповноваженим у справах комунікацій. На цій посаді він немало зробив для організації відбудови зруйнованих фашистами шляхів.

Після возз'єднання краю з Радянською Україною та утворення в січні 1946 р. Закарпатської області протягом трьох років працював головою Мукачівської міськради, потім – на різних посадах.

За самовіддану працю нагороджений кількома медалями. У червні 1975 р. за багаторічну плідну роботу, активну громадську діяльність та в зв'язку з 30-річчям возз'єднання краю з Радянською Україною Г.Русина нагороджено Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер 28 червня 1981 р. в Мукачеві.

М. Троян

РУСНАК Василь Михайлович. Народився 12 листопада 1918 р. в с.Тарасівка Тячівського району в селянській родині. Чотири роки навчався в сільській народній школі. Потім працював у наймах. У 1938 р. був мобілізований в чехословацьку армію, де прослужив три місяці. Повернувшись додому в окуповане Закарпаття, незабаром теж призвався в угорську армію, а далі знову поневірявся у наймах.

Після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював ланковим у колгоспі, а потім у позавідомчій охороні. У 1988 р. вийшов на пенсію. Виховав чотирьох дітей.

Помер 1 липня 1998 р.

О.Довганич

С

САБАДОШ Василь Олексійович. Народився 11 грудня 1917 р. в с. Сокирниця Хустського району. В сім'ї росло шестеро дітей. У 1924 р. пішов у перший клас народної школи. У 1929 р. закінчив п'ять класів і вступив до Хустської гімназії. Захоплювався історією, українською та російською літературою, географією. Думав і про свою сільську школу. Тут організував читальню ім. Т.Г.Шевченка, куди юний гімназист приносив "Кобзар" Т.Шевченка, газети, твори І.Франка, М.Коцюбинського і читав їх школярам.

Однак сталося так, що після четвертого класу залишив гімназію і пішов мандрувати по світу. Прочитав у газеті запрошення руської церкви поїхати в Палестину, Єрусалим працювати в православній єпархії. Влаштувався на роботу в друкарню, де видавався російською мовою журнал "Святая земля".

Лише наприкінці 1937 р. повернувся додому. Взявся за організацію сільського споживчого товариства, працював продавцем. На початку березня його призвали на службу в армію. Але скоро повернувся додому, бо гітлерівці окупували Чехословаччину. І знову – в торгівлі. Організував свою приватну крамницю, у якій працював до осені 1944 р. Став членом новоствореного на селі народного комітету і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Потім як депутат сільської ради очолював постійну комісію по сільському господарству й заготівлях, брав участь в організації торговельного споживчого товариства, потім був призначений старшим бухгалтером. Одержав можливість здобути освіту й потрібну професію. Заочно закінчив у 1947 р. кооперативний технікум.

В його біографії були й чорні дні, коли у 1949 р. в частині крамниць Сокирницького споживчого товариства виявили розтрати. Головного бухгалтера звинуватили й покарали. Потрапив у табір та не розгубився. Вчителював, навчаючи грамоти тих, хто її не знав.

Повернувшись додому, працював на різних ділянках. У 1960 р. став до роботи у Буштинському лісокомбінаті. Трудився в лісопильному цеху, оволодівав машинами і технологією виробництва і у 1970 р. став майстром лісопильного цеху аж до 1990 р.

Помер 17 червня 1997 р.

І.Губаль

САБАДОШ Іван Михайлович. Народився 13 травня 1915 р. в с.Заднє (тепер Приборжавське) Іршавського району в багатодітній родині селянина-бідняка. Закінчивши п'ять класів народної школи, продовжував навчання у Білецькій горожанській. Щодня долав пішки відстань 10 км, і так протягом чотирьох років. Потім навчався у Мукачівській торговельній академії, яку закінчив у 1934 р. Але роботи за спеціальністю знайти не міг, тому влаштувався вчителем в рідному селі. Багато працював з учнями, організував драмгурток в селі. У 1936 р. вперше була поставлена п'єса І.П.Котляревського "Наталка Полтавка", у якій І.М.Сабадош грав роль Возного. Зимовими вечорами він проводив голосну читку художньої літератури, зокрема повісті "Тарас Бульба" М.В.Гоголя, поеми "Лісова пісня" Лесі Українки та ін.

В період угорської окупації краю слухав передачі з Москви і мав достовірну інформацію про події на радянсько-німецькому фронті, яку таємно поширював серед односельців.

25 жовтня 1944 р. с. Заднє було визволено. Наступного дня відбулися збори, які обрали сільський народний комітет, а його головою – І.М.Сабадоша. Він був призначений і директором школи. Для проведення в життя ідеї возз'єднання краю з Україною односельці обрали І.М.Сабадоша делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У 1947 р. початкову школу було реорганізовано в семирічну, згодом у восьмирічну, а в 1967 р. – у середню. Незабаром школа перейшла на однозмінне навчання. Директор школи став відмінником народної освіти УРСР, боровся за глибокі і міцні знання учнів, і домігся значних успіхів. Здобув вищу освіту, закінчивши Ужгородський держуніверситет, а згодом Івано-Франківський педагогічний інститут з відзнакою. Вищу освіту здобули і троє його дітей.

П'ятдесят років життя віддав педагогічній роботі, з них тридцять – на посаді директора школи в рідному селі. У 1970 р. був нагороджений ювілейною медаллю "За доблесну працю", Грамотою Президії Верховної Ради УРСР, відзначений й іншими нагородами. Ветеран педагогічної праці був частим гостем учнівських і робітничих колективів.

Помер 24 липня 1993 р. в Ужгороді.

М. Троян

САБОВ Василь Васильович. Народився 2 січня 1905 р. в с.Зубівка Мукачівського району в родині селянина. Тут навчався в сільській народній школі, потім працював у господарстві батька. В листопаді 1944 р. після визволення краю, на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада. З утворенням колгоспу працював бригадиром.

Помер 12 вересня 1967 р.

САБОВ Степан Степанович. Народився у жовтні 1899 р. в с.Бобове Виноградівського району в бідній селянській родині, яка наймитувала у заможних землевласників села. Після навчання в народній школі така доля чекала й молодого хлопця. Кілька років і він поневірявся у наймах. В останній рік Першої світової війни його призвали до австро-угорської армії і ще встиг побувати на італійському фронті.

У чехословацький період у пошуках роботи емігрував у Францію, але через певний час повернувся додому і потім все життя трудився у сільському господарстві до визволення Закарпаття восени 1944 р.

У листопаді цього року селяни Бобового обрали С.С.Сабова делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він підписав Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Певний час працював головою сільської ради, а згодом у виноградній бригаді Мужіївського радгоспу.

Помер у 1977 р.

О.Довганич

САБОВ Федір Антонович. Народився 28 травня 1921 р. в с.Іза Хустського району в родині селянина-бідняка. Вчився в сільській народній школі, потім в Хустській гімназії з Дмитром Вакаровим, з яким організував балалаєчний оркестр.

За антифашистську діяльність серед гімназистів був заарештований угорською контрозвідкою. Директор Хустської гімназії відмовив йому навчатися у восьмому класі і закінчити в Хусті навчальний заклад.

Довелося шукати вихід із становища, і Ф.А.Сабов був прийнятий у восьмий клас Ужгородської гімназії, яку закінчив у 1943 р. Після цього, щоб уникнути служби в угорській армії, вступив до Будапештського вищого православного училища, але звідти був виключений за порушення режиму теології і переховувався у рідних і знайомих.

Після визволення Закарпаття в с.Іза був обраний народний комітет, головою якого ізяни назвали поета-антифашиста Дмитра Вакарова. Але, оскільки той перебував

ще у німецькому концтаборі, обов'язки голови виконував Ф.А.Сабов до його повернення. Та останній, як виявилося пізніше, був там закатований в березні 1945 р.

У листопаді 1944 р. селяни обрали Ф.Сабова делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною, і висунув до складу Народної Ради Закарпатської України тодішнього директора Хустської гімназії, професора Петра Лінтура, переслідуваного раніше угорською владою. Ф.А.Сабов був і делегатом першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 17 грудня 1944 р.

У повоєнний період він закінчив заочно Всесоюзний фінансовий інститут, а у 1960 р. – Хустський лісотехнікум. Працював на різних посадах у фінансово-банківській системі, у лісовій та місцевій промисловості, в автотранспортних організаціях. Бере активну участь в громадсько-політичному житті м.Мукачева і області.

О.Довганич

САКАЛА Василь Васильович. Народився у 1902 р. в с.Залужжя Мукачівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 2 травня 1981 р.

САКАЛОШ Іван Іванович. Народився 8 лютого 1921 р. у Виноградові в сім'ї робітника. Спочатку вчився в народній школі, а у 1936 р. закінчив горожанську школу, потім здобував освіту в торговельній школі. В роки угорської окупації у 1943–1944 рр. служив в угорській армії.

Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Трудову діяльність розпочав у 1946 р. інспектором відділу Виноградівського райвиконкому. Потім був переведений на посаду заступника завідуючого районним відділом культури. У 1962 р. за власним бажанням звільнився з роботи, працював завмагом, на комбінаті громадського харчування інспектором по кадрах. Разом з дружиною виховали трьох дітей.

Помер 15 серпня 2001 р.

О.Довганич

САМОШ Василь Федорович. Народився 18 грудня 1913 р. в с.Іза Хустського району в незаможній селянській родині. В пошуках заробітку та кращого життя батько Самоша подався у далеку Америку, а діти з'алишилися на материному утриманні. У рідному селі навчався у народній школі і проявив неабиякі здібності, згодом вступив до Хустської гімназії.

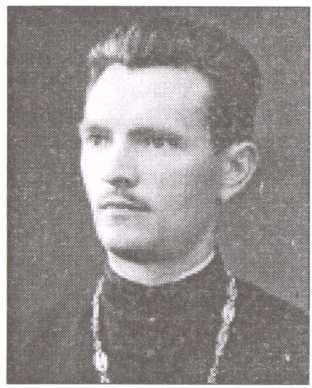

Після закінчення чотирьох класів гімназії у 1931 р. його направили в духовну семінарію м.Бітоль (Югославія), де навчався шість років. У 1937 р. після її закінчення повернувся додому, в Мукачеві був висвячений спочатку в сан диякона і призначений працівником єпархіального управління і особистим секретарем єпископа, а потім – у сан священика.

Був настоятелем православної парафії с.Горінчово Хустського району (1940–1945). У листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1945–1955 рр. працював у с.Білки Іршавського району, одночасно і благочинним та членом церковного суду при єпархії.

У 1955–1961 рр. був настоятелем Свято-Покровської церкви в Ужгороді і благочинним Ужгородського району, потім до 1964 р. – другим священиком Ужгородського кафедрального собору. У 1964–1973 рр. працював у селах Дравці і Баранинці Ужгородського району. Шістдесят років свого життя віддав справі розвитку православної віри в рідному краї.

Помер 29 червня 1996 р.

О.Довганич

СВЕРЕНЯК Петро Іванович. Народився у 1915 р. в с.Веряця Виноградівського району в родині робітника. Навчався в початковій народній школі, а згодом здобув і середню освіту. Закінчивши у 1933 р. Ужгородську гімназію, став народним учителем. В період угорської окупації служив в угорській армії. Потім працював на вчительській роботі в с.Бобове того ж району.

Після визволення Закарпаття мешканці Бобового обрали П.І.Свереняка делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнні роки працював уповноваженим Міністерства заготівель по Виноградівському району. В червні 1949 р. був виключений з ВКП(б), а 20 серпня 1949 р. заарештований за антирадянську пропаганду.

22 жовтня 1949 р. Закарпатський обласний суд засудив П.І.Свереняка на 10 років виправно-трудових таборів з поразкою в

правах на п'ять років та з конфіскацією майна. Після суду його відправили в табір Воркути Комі АРСР Російської Федерації, де відбував покарання до 18 травня 1955 р., тобто до звільнення з табору. Реабілітований 3 березня 1992 р. В останні роки його постійним місцем проживання був Ужгород.

Помер у 1999 р.

О.Довганич

СВИДА Василь Васильович. Народився у 1900 р. в с.Коноплівці Мукачівського району в селянській родині. Закінчив сільську народну школу і допомагав батькам в домашньому господарстві. З сільським господарством було пов'язане все його життя.

У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Після колективізації сільського господарства працював у колгоспі.

Помер 14 жовтня 1957 р.

СВИСТАК Дмитро Іванович. Народився 2 жовтня 1904 р. в с.Бронька Іршавського району в селянській родині. Лише чотири роки вчився в народній школі, а далі допомагав батькам у їх власному господарстві. В арміях не служив. У 20–40-х роках працював лісорубом у приватних фірмах, заробляючи кошти на прожиток.

З визволенням краю восени 1944 р. на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який прийняв рішення про возз'єднання краю з Радянською Україною.

У повоєнні роки працював робітником в Кушницькому лісокомбінаті.

Помер 24 грудня 1986 р.

СВИСТАК Федір Андрійович. Народився 12 березня 1902 р. в с.Неліпино Свалявського району в родині робітника. Початкову освіту здобув у народній школі рідного села. Трудову діяльність розпочав робітником фірми "Латорица" в Сваляві, де трудився до 1944 р. Служив у чехословацькій армії.

З визволенням Закарпаття на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнний період працював головою Неліпинської сільської ради до 1947 р., а з організацією колгоспу очолив його правління. Потім працював бригадиром колгоспу та завідуючим тваринницькою фермою.

Помер 17 травня 1970 р.

СЕЛЕБІНКА Василь Васильович. Народився 12 липня 1908 р. в с.Вільхівці Тячівського району в заможній селянській родині. В рідному селі закінчив народну школу. Через хворобу в чехословацькій армії не служив. У пошуках роботи опинився аж в м.Новий Сад колишньої Югославії. В чехословацький період був членом аграрної партії.

Після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював на різних посадах народного господарства, зокрема бухгалтером Вільхівського сільського споживчого товариства, заготівельником Тячівської заготконтори, бракером Мукачівського меблевого комбінату.

Помер 21 січня 1968 р.

О.Довганич

СЕМАК Йосип Михайлович. Народився 16 листопада 1913 р. в с.Білки Іршавського району у родині малоземельного селянина. В рідному селі у 1924 р. закінчив народну школу, після якої поступив в горожанську. Через чотири роки став студентом Виноградівської торговельної школи, де навчався два роки і показав відмінні успіхи. Прагнув далі вчитися, і невдовзі був прийнятий на другий курс Ужгородської учительської семінарії, яку теж закінчив з відзнакою.

У вересні 1933 р. розпочалася його трудова діяльність на посаді вчителя народної школи в Іршаві. За поширення комуністичної літератури, виданої в Ужгороді і Харкові, чехословацькі жандарми в 1936 р. зробили обшук на його квартирі. У 1937 р. його переведено на роботу вчителем в с.Осій, а з грудня 1938 р. до 15 березня 1939 р. викладав у новоорганізованій горожанській школі в с.Довге.

В перші дні угорської окупації Й.М.Семака було заарештовано, а потім перебував під домашнім арештом в рідному селі Білки. Тут спочатку реєструвався на жандармській станції щодня, а пізніше – двічі на місяць. З березня до вересня 1939 р. був безробітним, а згодом його направили на роботу в с.Осій. Але за поширення антифашистських листівок незабаром був заарештований і відправлений в Мукачево.

Після звільнення з тюрми продовжив працювати, а 1 серпня 1942 р. був призваний в угорську армію на два місяці, в січні 1944 р. знову мобілізований в армію і працював на посаді писаря запасного полку в м.Кестгель. Згодом цю посаду було використано для одержання солдатами-антифашистами фіктивного звільнення з армії. Таким документом себе забезпечив і Й.Семак, деякий час перебував на нелегальному становищі, а потім опинився в с.Гута на Ужгородщині, де проживали батьки його дружини і перебував тут до визволення Закарпаття.

Після визволення краю повернувся до сім'ї в с.Осій, де 1 листопада 1944 р. був обраний секретарем народного комітету, а 12 листопада – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У лютому 1945 р. його обрали другим секретарем Іршавського окружкому КПЗУ. З липня 1945 р. до вересня 1949 р. працював завідуючим відділом редакції газети "Закарпатська правда".

У вересні 1949 р. перейшов на педагогічну роботу, а в 1954 р. закінчив з відзнакою історичний факультет Ужгородського держуніверситету. Потім 12 років працював директором Хустської спецшколи-інтернату для глухих дітей. За сумлінну працю був нагороджений орденом "Знак Пошани" та двома медалями.

Помер в Хусті.

О.Довганич

СЕМАК Степан Михайлович. Народився у 1908 р. в с.Чорнотисові Виноградівського району. В листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1969 р.

СЕРЕГОЛА Андрій Михайлович. Народився 21 жовтня 1911 р. в с.Стрипа Ужгородського району. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1929–1938 рр. працював робітником у Братиславі (Словаччина), у 1949–1979 рр. – робітником радгоспу "Великолазівський".

Помер у травні 1986 р.

СИДОР Євген Іванович. Народився у 1912 р. в с.Лецовиця Мукачівського району. Здобув середню освіту і став вчителем. Працював у народній школі с.Тибава Свалявського району в роки угорського панування в краї.

Восени 1944 р. після визволення краю на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки був переведений у Черниківську школу Свалявського району, звідки переїхав на Мукачівщину.

СИМА Василь. Народився у с.Кошельово Хустського району в селянській родині. Здобув середню освіту і працював управителем народної школи.

У 1944 р. після визволення Закарпаття обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада.

СИМУЛИК Петро Ілліч. Народився 10 липня 1907 р. в с.Іза Хустського району в бідній селянській родині. Нужда і злидні заставили одинадцятирічного підлітка шукати роботу, працював в Хусті на підсобних роботах, навчався шевському ремеслу.

У пошуках роботи в 1929 р. юнак опинився в Мукачеві. Брав участь у мітингах і демонстраціях, які організовували комуністи. У січні 1935 р. став членом КПЧ.

У 30-ті роки, коли чехословацька влада заборонила майже всю легальну комуністичну пресу, крайком КПЧ створив у Мукачеві підпільну друкарню, розташовану в будинку шевця Ф.В.Біро, на Підзамковій вулиці, біля Паланку. Молодий робітник Петро Симулик, який працював у майстерні Фегера на міському базарі, став основним зв'язківцем підпільної друкарні.

Під час угорської окупації продовжував працювати в підпіллі. У 1940 р. був заарештований і кинутий у катівню "Ковнер", де його піддали жорстоким тортурам.

Після визволення Закарпаття – делегат першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Завідував продовольчим відділом Мукачівського міського народного комітету.

З лютого 1949 р. по січень 1954 р. працював директором андезитового кар'єру (виробниче об'єднання "Закарпатшляхбудматеріали").

Помер 16 січня 1966 р. в Мукачеві.

М. Троян

СИНЕВИЧ Юрій Федорович. Народився 3 травня 1900 р. в с.Липча Хустського району. Коли хлопцеві виповнилося 6 років, пішов у перший клас церковної школи, закінчив 4 класи.

У десять років пішов служити до чужих людей. Випасав у багатія корів, виконував іншу роботу в його господарстві. У п'ятнадцять років батько влаштував хлопця на лісопильню.

У 1917 р. Ю.Ф.Синевича забрали до австро-угорської армії і відправили воювати проти італійців. І хоч залишився живим, та потрапив у полон.

Влітку 1920 р. повернувся в рідне село. З 1921 до 1923 рр. служив у чехословацькій армії. Коли почалася робота по регуляції річки Ріки, потрапив на будівельну дільницю. У 1924 р. перейшов у каменярню, яка знаходилася в горах між Липчею і Липецькою Поляною. Тут вперше почув, як в селах організовуються комуністичні осередки. Тому разом зі своїми односельцями у 1928 р. вступив у КПЧ.

У 1931 р. організував велику групу селян для участі у першотравневій демонстрації в Хусті, а у 1935 р. провів великий схід у Липчі. Чеські жандарми розігнали збори. У 1936 р. Ю.Ф.Синевича заарештували. Три місяці відсидів у Хустській тюрмі. Після повернення додому влаштувався на роботу в шляховій ремонтній майстерні.

Важче стало працювати, коли Карпатську Україну окупували угорські війська. Почалися переслідування комуністів. Весною 1944 р. його відправили в робітничий табір Кішварда. Додому повернувся напередодні визволення краю. А коли було визволено Липчу, Ю.Синевича обрали головою сільського народного комітету.

Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював головою сільської ради до 1948 р. У 1949 р. перейшов на роботу в районну шляхово-будівельну дільницю, де працював до виходу на пенсію.

Помер у квітні 1966 р.

І.Губаль

СИРОТЯК Іван Іванович. Народився 17 травня 1916 р. в селищі Міжгір'я в бідній селянській родині. Початкову освіту здобув у місцевій народній школі, потім працював у наймах та на сезонних роботах в сільському господарі.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян с.Торунь був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював начальником паспортного столу районного відділу УМВС (19 років), а після укрупнення районів – робітником Міжгірського лісокомбінату аж до виходу на пенсію. Виховав трьох дітей.

Помер 30 квітня 1993 р.

СИРОХМАН Василь Васильович. Народився 22 грудня 1921 р. в с.Бачово (тепер Чабанівка) Ужгородського району в селянській родині Василя Сирохмана та Варвари Бакош. В 1927 р. поступив в народну школу в рідному селі, а горожанську закінчив у 1939 р. в с.Середнє. Намагався поступити в Мукачівську торговельну академію, але довелося чекати дозволу угорських властей на відкриття українського відділення. Тому студентом академії став лише 1 вересня 1940 р. Цим самим він одержав відстрочку від призову в угорську армію.

Після визволення Закарпаття був обраний секретарем сільського народного комітету, делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У березні 1945 р. перейшов на роботу у рахунковий відділ Народної Ради Закарпатської України, а з січня того ж року – в обласний фінансовий відділ. У 1949 р. поступив вчитися у Всесоюзний заочний фінансовий інститут в Одесі, який закінчив у 1954 р. З 1951 р. працював у контрольно-ревізійному управлінні Мінфіну УРСР, а в 1960 р. переведений на роботу в Будівельний банк.

Разом з дружиною виховали двох дітей. Син Михайло – викладач Ужгородського коледжу мистецтв ім. А.Ерделі, автор широковідомої праці – "Дерев'яні церкви Закарпаття", донька – працівник банку.

О.Довганич

СИТА Іван Дмитрович. Народився у 1903 р. в с.Верхній Бистрий Міжгірського району в бідній селянській родині. В рідному селі здобув початкову освіту в народній школі, потім допомагав батькам у господарстві.

З визволенням краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після війни працював робітником Міжгірського ліспромгоспу.

Помер 17 жовтня 1976 р.

СИТОВСЬКИЙ Антон Олександрович. Народився у 1915 р. в с.Сасово Виноградівського району в родині службовців. Навчався в сільській народній школі, закінчив гімназію, згодом вищу промислову школу в Празі.

Після визволення Закарпаття А.О.Ситовський в Берегові був обраний головою міського народного комітету та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Але уже 2 жовтня 1945 р. він був заарештований і Закарпатським обласним судом засуджений на шість років виправно-трудових таборів з поразкою у виборчих правах на п'ять років. Його відправили в табір с.Сусуман Магаданської області Російської Федерації. Реабілітований 24 лютого 1992 р. прокуратурою Закарпатської області.

О.Довганич

СІДУН Іван Васильович. Народився 3 березня 1911 р. в с.Горонда Мукачівського району у бідній селянській родині. Закінчивши шість класів народної школи, змушений був допомагати батькові у веденні невеликого господарства. З 18-річного віку їздив на сезонні роботи в Чехію, шукаючи мізерного заробітку на важкій поденній роботі в Празі.

Повернувшись у 1930 р. додому, вступив до Спілки молоді і був обраний секретарем молодіжної організації села. У 1936 р. його прийняли в члени КПЧ. Був учасником VI крайового з'їзду "Об'єднання трудящого селянства", що відбувся 10 жовтня 1937 р. в Мукачеві.

У роки окупації перебував у підпіллі, поширював листівки, за що переслідувався угорськими властями. Щодня мав з'являтися в нотарське управління у Великих Лучках, а в 1944 р. його силоміць мобілізували в трудовий табір у с.Скотарське на Воловеччині, звідки він втік на початку жовтня 1944 р.

26 жовтня Горонда була визволена. Через два дні сільські збори обрали народний комітет, який очолив І.В.Сідун. Він був делегатом

першої конференції КПЗУ, а також першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював головою сільської ради, проводив значну роботу по створенню в селі колгоспу, першим подав заяву до сільськогосподарської артілі. Згодом був заступником голови колгоспу, завідував тваринницькою фермою, потім знову був головою сільської ради. Пізніше працював у Мукачівській шляховій ремонтно-будівельній дільниці № 52.

Помер 21 вересня 1980 р.

М. Троян

СІКУРА Юрій Михайлович. Народився 5 травня 1894 р. в Мукачеві у родині робітника. У 1906 р. закінчив шість класів народної школи, після чого два роки навчався в промисловій школі. Коли почалася Перша світова війна, його мобілізували до австро-угорської армії. У 1918 р. на італійському фронті був поранений і повернувся додому. Після одужання влаштувався працювати на заводі в Будапешті.

У 1919 р. повернувся в Закарпаття, де вступив у члени міжнародної соціалістичної партії Підкарпатської Русі, а згодом компартії Чехословаччини. У 1926 р. його направили на навчання у Радянський Союз. У Харківському комуністичному університеті ім. Артема під псевдонімом "Росольський" вчився до 1929 р. і здобув відповідну освіту.

У 1931 р. працював головою кооперативу "Єдність", а з 1932 до 1934 рр. – редактором газет "Карпатська правда" та "Голос життя". У 1935 р. його виключили з партії за невиконання партійного доручення по проведенню виборних партійних зборів у с.Пістрялово Мукачівського району.

Після окупації Карпатської України його затримали угорські жандарми і допитували про місце перебування керівників крайової організації КПЧ. У 1944 р. він перейшов до Хуста в торговельну фірму "Карпатія", де працював до визволення міста Червоною армією.

Після визволення був обраний головою Хустського окружного народного комітету і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Оскільки при переведенні з КПЗУ до ВКП(б) йому відмовили у видачі партійного квитка, у 1947 р. він був звільнений з посади голови Хустського окрвиконкому.

Переїхав у м.Виноградів, де був призначений керуючим обласної контори бджільництва і працював тут до 1949 р. Потім переїхав до Мукачева і з червня 1949 р. працював бухгалтером тютюнової фабрики.

Десятого серпня 1950 р. був заарештований нібито як учасник Української військової організації та за наклеп на комуністичну організацію після його виключення з партії.

Незважаючи на те, що всі звинувачення він повністю відкидав і жодної вини за собою не визнавав, його справу було передано на вирішення особливої наради при Міністерстві держбезпеки СРСР, яка 3 березня 1951 р. "за участь в контрреволюційній троцькістсько-повстанській організації" засудила його до 10 років таборів і відправила у Воркуту.

Військовий трибунал Прикарпатського військового округу розглянув його скарги лише 22 грудня 1957 р. Він і відмінив

постанову особливої наради при МДБ СРСР від 3 березня 1951 р. і справу про нього за відсутністю складу злочину припинив.

Помер 16 липня 1976 р.

О.Довганич

СІРКО Ілля Михайлович. Народився у 1883 р. в Хусті у селянській родині ще в період Австро-Угорщини. І в той час, коли йому треба було вчитися в школі, в державі відбувалася шалена мадяризація. Ліквідовувалися останні руські школи. Тому недовго відвідував народну школу, де навчання велося винятково угорською мовою.

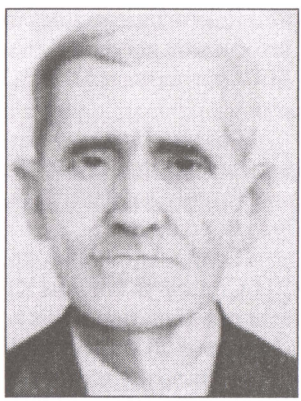

Особливо важкими для селянина були роки Другої світової війни, коли Закарпаття перебувало під Угорщиною. В краї ширилося незадоволення економічним станом, політикою, національним гнітом, розгорталася антифашистська боротьба проти окупантів.

На шлях активної патріотичної діяльності ступили всі сини й доньки І.М.Сірка, коли в серпні 1943 р. на Хустщині висадилася розвідувальна група "Закарпатці".

І коли трапилася трагедія в хаті вдови Василя Логойди (дівоче прізвище Ганна Лавкай) в лютому 1944 р., де загинули троє розвідників і троє членів родини Логойд 27 лютого 1944 р., були заарештовані також Михайло, Марія, Ганна, Йосип і Єлизавета Сірко, а 20 березня і Микола. 18 квітня 1944 р. всіх засудили військовим трибуналом генерального штабу угорської армії в справі хустських партизан, зокрема до смертної кари через повішення – Михайла, Миколу, Марію і Ганну, а Йосипа – до п'ятнадцяти років каторги, Єлизавету – до десяти років. Пізніше смертна кара підсудним Миколі, Марії й Ганні була замінена довічною каторгою. А Михайло Сірко 25 квітня 1944 р. разом з Василем Жупаном, Миколою Сокачем, Гаврилом Логойдою та Василем Чижмарем були розстріляні в дворі Мараморош-Сигетської тюрми.

І, напевно, ніхто б не знайшов могилу розстріляних патріотів, якби старий І.М.Сірко, батько Михайла, та письменник Йосип Жупан, брат Василя Жупана, не домовилися з працівниками кладовища про позначення місця захоронення. Саме цей факт допоміг перезахоронити п'ятьох розстріляних закарпатських патріотів в Мукачеві напередодні відкриття першого з'їзду народних комітетів Закарпаської України. І серед делегатів від Хуста був і І.М.Сірко. У 1945 р. з концтаборів Німеччини повернулися Марія, Ганна, Єлизавета і Микола Сірки, а їх брат Йосип загинув у Натцвейлері.

У повоєнні роки І.М. Сірко займався домашнім господарством.

Помер у 1975 р.

О.Довганич

СІРКО Стефан Павлович. Народився 1 серпня 1891 р. в с.Гута Ужгородського району в сім'ї селянина. У 1903 р. у рідному селі закінчив чотири класи народної школи. Потім до 1906 р. працював у господарстві батьків. У 1911–1914 рр. служив в австро-угорській армії, а коли почалася Перша світова війна, його відправили на фронт, де перебував до 1917 р., тобто до часу, коли потрапив у російський полон, де перебував майже один рік в м.Ростов-на-Дону.

Повернувся додому вже тоді, коли Закарпаття було приєднано до Чехословацької республіки. В с. Гута працював у власному господарстві. У 1924 р. став членом КПЧ і був обраний секретарем партійної організації села.

У роки угорської окупації його родину переслідували каральні органи держави. Сина Павла заарештували за проведення підпільної антифашистської діяльності і тримали в тюрмі, під наглядом жандармів був і його батько.

Після визволення краю – з листопада 1944 р. до грудня 1945 р. С.П.Сірко був членом КПЗУ, односельцями був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

Після з'їзду до 1946 р. очолював первинну партійну організацію села, а з утворенням колективного господарства він один з перших подав заяву в колгосп. Потім аж до 1953 р. працював колгоспником, звідси пішов на пенсію і брав активну участь у громадському житті.

Помер в 1978 р.

О.Довганич

СКИБА Гаврило Юрійович. Народився 4 квітня 1904 р. в с.Нове Давидково Мукачівського району в селянській родині. В рідному селі закінчив народну школу і потім допомагав батькам у господарстві.

З визволенням краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював у сільському господарстві, продавцем тощо. Виховав п'ятьох дітей.

Помер 12 серпня 1981 р.

СКРИПКА Степан Васильович. Народився 9 січня 1913 р. в с.Росішка Рахівського району в багатодітній селянській родині. У рідному селі закінчив чотири класи народної школи, а потім навчався у Великобичківській горожанці. Маючи здібності до науки, у кінці 20-х років поступив у Мукачівську торговельну академію, яку закінчив у

1932 р. Крім цього, він додатково склав іспити з педагогічних предметів вчительської семінарії й став народним вчителем.

Вчив дітей у селах Рахівського, Мукачівського та Виноградівського округів в період Чехословацької республіки. За існування Карпатської України створив у рідному селі торговий кооператив "Братство" та брав активну участь у громадському житті. А після окупації угорськими військами Карпатської України (15–18 березня 1939 р.) включився в антифашистську підпільну діяльність, за що неодноразово переслідувався.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З 1946 р. працював директором Кобилецькополянської школи, а після переїзду в Перечин і після закінчення Ужгородського держуніверситету очолив вечірню школу.

Помер 13 грудня 1984 р. у Перечині.

О.Довганич

СЛИВКА Михайло Васильович. Народився 16 листопада 1905 р. в с.Балашівці (приєднано до с.Копинівці) Мукачівського району. Закінчив народну школу, після чого працював у сільському господарстві. З визволенням краю восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював ветеринарним фельдшером в колгоспі.

Помер 10 листопада 1987 р.

СЛИВКА Петро Іванович. Народився 19 жовтня 1907 р. в с.Угля Тячівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у сільській народній школі, але потім працював у господарстві батьків. Згодом поїхав на заробітки у Чехію, де працював у пана. В пошуках кращого життя виїжджав на заробітки в Бельгію. У 1930 р. повернувся додому і працював у власному господарстві.

Після звільнення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період сім років працювавав агрономом колгоспу, огородником. У 1985 р. переїхав до Тячева.

Помер 16 червня 1996 р. і похований в Тячеві.

СЛИВКА Юлій Іванович. Народився 15 квітня 1913 р. в с.Нове Давидково, що на Мукачівщині. Нелегко жилося землеробові Івану Сливці, в родині якого було дванадцятеро дітей, шестеро з яких ще в малому віці померли, а п'ять синів і одна донька зростали в умовах чехословацької дійсності. Серед них найбільшою сумлінністю й допитливістю вирізнявся Юлій. І батьки вирішили за будь-яку ціну вивести хоч одного сина "в люди".

Навчався він у Мукачівській гімназії, міцно засвоював основи наук. Закінчивши у 1932 р. на відмінно гімназію, попросився на вчительську роботу в одне із сіл Верховини. Комісія задовольнила його прохання і направила в с. Котельниця Воловецького району. Вчитель показав себе справжнім народним освітянином. Постійно перебував у гущі селян-верховинців. Удень навчав дітей, а вечорами й у вихідні дні – дорослих в селах Котельниця, Тишів, Біласовиця. Своєю працелюбністю заслужив щиру повагу односельців.

Зоря свободи прийшла зі Сходу восени 1944 р. Селяни Котельниці обрали Ю.І.Сливку делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після возз'єднання краю з Україною з новими силами поринув у будівництво нового життя. Багато справ було в школі та ще більше в селі. Коли в Котельниці селяни організували колгосп у 1949 р., то доручили очолити його директору школи Ю.І.Сливці. Важко доводилося господарювати в перші роки радянської влади. Вороги серед білого дня в Нижніх Воротах вбили активістів – О.Ф.Григу, Г.Ф.Григу і Ф.Ф.Комара. Полювали вони і за головою колгоспу, але пильність друзів уберегла його. Очолював він і сільську раду. Але його основна робота – вчитель, і він всього себе віддавав їй.

У подружжя Сливків виросло шестеро дітей. І всі пішли у батька. Володимир у 27 років став кандидатом, у 38 років – доктором фізико-математичних наук, Борис – директор Ужгородської середньої школи №6, Олександр – офіцер у відставці, Іван – вчитель, Надія – вчителька, Любов – лікар. Усі стали висококваліфікованими спеціалістами.

Помер Ю.І.Сливка у 1977 р.

М. Троян

СМОЖАНИК Михайло Федорович. Народився 20 листопада 1897 р. в с.Лисичово Іршавського району в бідній селянській родині. Лише два роки навчався в сільській народній школі, а у 10 років уже працював у наймах чередарем у володінні графа Телекі аж до 1915 р., до призову на дійсну службу в армію.

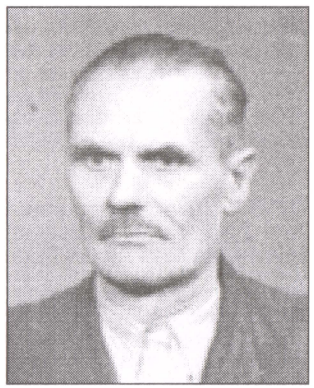

Але в тому ж році уже палала Перша світова війна і хлопець був мобілізований у 85-й піхотний полк австро-угорської армії в угорське місто Балашодярмат. Після відповідної муштри потрапив на італійський фронт, де воював у 20-му артилерійському полку до 1918 р. – до кінця війни.

Із армії повернувся в рідне село і почав допомагати батькові у господарстві. Та незабаром із зміною влади у Закарпатті знову був призваний в армію, але уже в чехословацьку і служив в Ужгороді в 36-му піхотному полку до 1921 р.

Після демобілізації з армії створив власне господарство, у якому трудився до 1938 р., їздив на сезонну роботу в м.Банська Бистриця в Словаччину, але там недовго затримався. В роки угорської влади перебував вдома в Лисичові, працював на лісорозробках в с.Березники Свалявського району.

Визволення Закарпаття відбулося восени 1944 р. М.Ф.Сможаник як авторитетний сільський господар серед інших односельців був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки трудився на різних ділянках народного господарства, був головою народного комітету, заступником голови колгоспу, ланковим.

Помер 26 вересня 1969 р.

О.Довганич

СМУЖАНИЦЯ Андрій Іванович. Народився 26 листопада 1911 р. в с.Нове Давидково Мукачівського району в родині селянина. Навчався в народній школі і як здібний учень поступив у гімназію, після закінчення якої здобув спеціальність в педагогічному університеті в м.Брно в Чехії у 1938 р.

Потім все життя працював педагогом. У 1939 р. викладав у Білківській гімназії. До 1942 р. був народним вчителем в с.Великі Лучки Мукачівського району.

У 1944 р. А.І.Смужаниця став бійцем одного із загонів партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу О.В.Тканка. Архівна інформація свідчить, що 27 вересня 1944 р. група партизанів,

очолювана вчителем А.І.Смужаницею, розгромила між селами Червеньово й Домбокі два німецькі автомобілі з амуніцією. В бою відзначилися сам командир та рядовий І.Решетар і смертю хоробрих поліг В.Костик.

З визволенням краю А.І.Смужаниця був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1944–1945 рр. працював вчителем Мукачівської учительської семінарії, з 1945 р. – директором середньої школи, з 1946 р. – директором Мукачівського дитбудинку.

Був репресований, помер у 1951 р. в Комсомольськ-на-Амурі Російської Федерації.

О.Довганич

СОВА Петро Петрович. Народився 11 липня 1894 р. в невеликому селі Гайтовка, недалеко від Пряшева (Словаччина). У 1913 р. закінчив гімназію в Пряшеві, а вже через рік за "симпатії до росіян" був інтернований і відправлений в м.Пейч на південь Угорщини.

У роки Першої світової війни був мобілізований в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт, де під час прориву фронту влітку 1916 р. потрапив у полон. Додому повернувся у травні 1919 р. Працював викладачем гімназії в Ужгороді, а з 1922 р. – адміністративним радником міста. Заочно закінчив юридичну академію в м.Кошице.

У 30-х роках був членом ужгородської філії прогресивної організації "Союз друзів СРСР у Чехословаччині" та головою закарпатоукраїнського відділення Міжнародного руху за мир і колективну безпеку. Уже в ті роки займався і науково-дослідною роботою, зокрема краєзнавчою. У 1937 р. йому вдалося видати книжку "Минуле Ужгорода" (російською мовою).

З перших днів визволення Ужгорода активно включився в будівництво нового життя. На зборах представників міста був обраний головою міської управи, а 15 листопада 1944 р. став головою Ужгородського міського народного комітету.

Восьмого листопада 1944 р. Ужгородська міська управа виступила ініціатором скликання з'їзду народних комітетів. Пропозиція була підтримана міськими та окружними народними комітетами Закарпаття.

На першому з'їзді П.П.Сова виступив з доповіддю "Визволення Закарпатської України від німецько-мадярських окупантів". Був обраний заступником голови Народної Ради Закарпатської України.

У 1945 р. не без участі П.П.Сови в ряді міст Закарпаття були споруджені монументальні пам'ятники героям Великої Вітчизняної війни, які загинули за визволення краю. За це він був нагороджений орденом Червоної Зірки.

У 1946 р. очолював відділ комунального господарства, а згодом працював директором і завідуючим фондами Закарпатського державного історико-краєзнавчого музею. Зробив значний вклад у розвиток музейної і краєзнавчої справи в області, автор низки книг про минуле міста Ужгорода і архітектурних пам'яток Закарпаття, туристичних путівників і буклетів. Першим в Радянському Союзі здійснив художній переклад угорською мовою "Слово о полку Ігоревім".

Незважаючи на похилий вік, був почесним членом республіканських товариств охорони пам'яток історії та культури, охорони природи, мисливців та рибалок. Лише один місяць не дожив до свого 90-річчя.

Помер 11 червня 1984 року.

М. Троян

СОЙМА Юрій Миколайович. Народився 23 травня 1918 р. в с.Водиця Рахівського району. Закінчив народну школу. Працював на хімзаводі "Клотільда".

Після визволення Закарпаття у Великому Бичкові Рахівського району обирався на зборах селян делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював лісорубом Великобичківського лісокомбінату.

Помер 12 травня 1990 р. у с.Верхнє Водяне.

СОКАЧ Василь Васильович. Народився 21 січня 1925 р. в с.Неліпино Свалявського району у родині селянина. В рідному селі закінчив народну школу, згодом навчався в Мукачівській гімназії. В армії не служив. Після звільнення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював у фінвідділах Воловецького і Свалявського районів. У 1953 р. закінчив Уманський інститут харчової промисловості. Згодом трудився на посаді директора Свалявського ощадбанку, а потім у Довжанському лісокомбінаті та Іршавському соковинному заводі, бухгалтером Свалявського заводу мінеральних вод.

Помер 4 липня 1994 р.

О.Довганич

СОЛОМОН Михайло Андрійович. Народився 5 вересня 1920 р. в с.Ворочово Перечинського району у заможній селянській родині. В чехословацький період початкову освіту здобув у народній школі села, горожанську – в Перечині, а середню – в Ужгородській гімназії. Після окупації Карпатської України Угорщиною навчався в сільськогосподарській академії в містах Дебрецен і Клуж.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян Ворочева був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював головним агрономом райсільгоспвідділу в Перечині,

згодом в обласному сільгоспуправлінні агрономом і економістом та державним інспектором обласної заготінспекції. Разом з дружиною виховали двох синів.

Помер 8 жовтня 1979 р. в Ужгороді.

СОЛЯНИК Іван Юрійович. Народився 18 червня 1908 р. в с.Річка Міжгірського району в бідній селянській родині. У 1923 р. закінчив вісім класів сільської народної школи. Потім в його житті і біографії відбулися такі непередбачені зміни, які й не снилися селянському сину, і які вимагали б певного з'ясування. Та представимо все так, як воно відображено в його анкетних даних.

З 1923 до 1925 рр. І.Ю.Соляник перебував у дитячому будинку м.Шарошпоток в Угорщині. З 1925 до 1928 рр. працював у наймах. Після повернення додому був призваний на дійсну службу в чехословацьку армію в м.Годонін у Чехії, де прослужив до 1932 р.

У 1932–1939 рр. був матросом морської фірми "Рекс-Лойд" в столиці Англії – Лондоні. Потім потрапив у концтабір на території Польщі в м.Познань, де перебував до 1941 р. Звідси повернувся в Угорщину і в Будапешті працював майстром морської фірми до 1944 р., до призову в угорську армію у 24-й піхотний полк, який розташовувався в с.Брустури (тепер Лопухово) Тячівського району.

У 1944 р. повернувся у рідне с. Річка, а після визволення Закарпаття вступив у КПЗУ і перебував у ній до грудня 1945 р. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. В цей час працював робітником шляхово-будівельної дільниці № 90.

За службу в угорській армії в минулому йому було відмовлено у переведенні з КПЗУ до ВКП(б) і його прізвище як делегата з'їзду навмисне не згадувалось.

Помер 5 жовтня 1991 р. в смт.Міжгір'я.

О.Довганич

СОСКИДА Ілля Петрович. Народився 2 серпня 1912 р. в с.Грабово Мукачівського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі і як здібний учень був прийнятий на навчання в Ужгородську учительську семінарію, після закінчення якої працював народним вчителем.

З визволенням краю в листопаді 1944 р. на зборах селян Тур'я-Поляни Перечинського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював директором шкіл у селах Луг, Костилівка, Кваси – Рахівського, Солотвино – Тячівського, Тур'я-Поляна – Перечинського районів. Разом з дружиною виховали трьох синів.

Помер 6 листопада 1983 р. в Ужгороді.

СОФІЛКАНИЧ Михайло. На зборах селян Чинадійова Мукачівського району в листопаді 1944 р., після визволення Закарпаття, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

СОЧКА Микола Федорович. Народився у 1895 р. в с.Гребля Іршавського району в родині селянина-бідняка. В пошуках заробітку виїжджав у Сполучені Штати Америки, звідки згодом повернувся. В жодній з армій не служив.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У 1945 р. працював головою народного комітету, потім головою сільської ради.

Помер 28 грудня 1973 р.

СПАСЮК Іван Андрійович. Народився 19 січня 1898 р. в с.Ясіня Рахівського району в бідній селянській родині. Закінчив лише п'ять класів сільської народної школи, після чого працював у господарстві батьків. У 1917 р. був мобілізований в австро-угорську армію, з якої повернувся додому в 1918 р.

Після армії влаштувався на роботу в лісову управу, де працював лісорубом до 1922 р. Потім до 1924 р. перебував на дійсній військовій службі в чехословацькій армії, в 45-му піхотному полку, розташованому в Хусті.

Повернувшись з армії додому, продовжував трудитися в лісовій управі, розташованій в Ясіні, аж до окупації Карпатської України угорськими військами. В наступні роки місце його роботи не змінилося.

У листопаді 1944 р. односельці обрали І.Спасюка делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки працював у лісовому господарстві.

Помер 29 травня 1957 р. в с.Чорна Тиса.

О.Довганич

СПАСЮК Іван Миколайович. Народився у 1896 р. в с.Ясіня Рахівського району в селянській родині. Навчався в церковнопарафіяльній школі. В роки Першої світової війни був мобілізований до австро-угорської армії і брав участь у боях. Наприкінці війни повернувся додому, був учасником подій Гуцульської республіки. В чехословацький період вступив у КПЧ, брав участь у страйковій боротьбі лісорубів Рахівщини. Після окупації Карпатської України працював бокорашем по сплаву лісу по Тисі.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Одним із перших підписав Маніфест. Після проведення колективізації та утворення колгоспу обирався його головою, потім працював на інших посадах у цьому ж колгоспі.

Помер у 1957 р. у с.Чорна Тиса.

СПАЧИНСЬКИЙ Михайло Миколайович. Народився 11 квітня 1907 р. в с.Лохово Мукачівського району в селянській родині. Закінчив сільську народну школу, допомагав батькові в домашньому господарстві. В роки угорського поневолення краю деякий час служив в угорській армії.

Після визволення краю на зборах в с.Іванівці того ж району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер 21 січня 1995 р.

СПІЧКЕЙ Іван Юрійович. Народився 10 травня 1913 р. в Хусті. Дитинство було нелегким. Рано помер батько. Мати залишилась з трьома дітьми. В школу пішов у шість років. Мати записала його в церковну. Вчився добре. Закінчив чотирикласну школу з відмінними оцінками і загорівся бажанням продовжити навчання в горожанській школі. У 1924 р. став учнем Хустської горожанської школи, брав участь у драматичному гуртку, де під керівництвом вчителя Василя Волошина юні аматори готували п'єси українських драматургів.

У 1928 р. одержав відмінне свідоцтво про закінчення горожанської школи. Успішно склав вступні іспити в Ужгородську учительську семінарію. Однак місця для проживання в гуртожитку для нього не знайшлося і довелося перші два роки навчання перебиватись на квартирах. Тут, в семінарії, став членом товариства "Просвіта", яке об'єднувало всіх освітян, що відроджували українську культуру. У 1932 р. закінчив учительську семінарію і був направлений на роботу в с.Округла Тячівського району завідуючим початкової школи.

Тут працював лише п'ять місяців, бо дістав дозвіл на переведення в Ізянську народну школу, у якій вчителював до 1939 р. З його приходом в Ізу активно задіяв учительський драмгурток. Односельцям особливо добре запам'ятались вистави "Сватання на Гончарівці" І.Квітки-Основ'яненка та "Наталка Полтавка" І.Котляревського.

З вересня 1939 р. І.Спічкея перевели на роботу в присілок Поляна с. Копашново. Він опинився в числі "неблагонадійних" освітян, бо не схвалював угорський режим. З підозрою до нього ставилися і в роки війни. Замість діючої армії відправили у робочий табір поблизу Будапешта.

Червону армію зустрів у Копашнові. При створенні народного комітету люди обрали І.Ю.Спічкея секретарем, бо бачили в ньому грамотну, чесну й справедливу людину. З обов'язками справлявся, служив людям. А коли постало питання визначення делегатів на

перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України, односельці назвали і його в числі перших.

Возз'єднання відбулося, І.Ю.Спічкей активно включився у відродження краю. В нововідкритій семирічці в Хусті працював завучем, з 1950 р. – інспектором районного відділу народної освіти. У 1952 р. йому доручили організувати спецшколу-інтернат для слабочуючих дітей. Чимало зусиль доклав, щоб запрацювала ця школа. Він став її директором, згодом завучем. У 1974 р. вийшов на пенсію. Жив у Хусті й брав активну участь в роботі профспілки народної освіти. Радів, що виросли сини Іван та Омелян, закінчили вузи, стали інженерами і сумлінною працею радували батька.

Помер 21 березня 1996 р.

І.Губаль

СТАРОСТА Іван Іванович. Народився у 1904 р. в с.Осій Іршавського району в селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи. Працював у власному господарстві, в арміях не служив, потім трудився на лісопильному заводі підприємця Друмера. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах робітників був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після з'їзду все життя працював слюсарем на Іршавському мебельному заводі.

Помер 7 липня 1957 р.

СТАСІВ* Сергій Михайлович. Народився у 1913 р. в м.Косів Станіславської області (тепер Івано-Франківської) в сім'ї службовця. Його батько емігрував у Чехословаччину і опинився в Ужгороді. Після навчання в народній школі С.М.Стасів у 1930 р. закінчив Ужгородську державну гімназію, а потім вищий навчальний заклад.

Трудову діяльність розпочав у 1938 р. помічником адвоката. Після Віденського арбітражу і захоплення Угорщиною Ужгорода залишився у місті та після повної окупації угорськими військами Карпатської України його позбавили права працювати за спеціальністю. Протягом трьох років був безробітним і перебував під наглядом угорської поліції як "політично неблагонадійний".

З визволенням Закарпаття восени 1944 р. включився в політичне життя. У кінці жовтня 1944 р. був обраний членом народного комітету м.Ужгород, а пізніше – секретарем і заступником голови, невдовзі – головою Ужгородського народного комітету.

У листопаді 1944 р. мешканці міста обрали С.М.Стасіва делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і він, як і інші делегати, виконав наказ ужгородців на цьому з'їзді, проголосувавши за Маніфест.

З 1946 р. працював головою Ужгородського міського виконавчого комітету. У 1947 р. був обраний депутатом Закарпатської обласної ради. Згодом працював директором маргаринового заводу та на інших ділянках виробництва.

Помер 11 жовтня 1974 р.

О.Довганич

---

* У повоєнні роки його прізвище писали Стасєв.

СТЕБЛЕЙ Ілля Іванович. Народився у 1902 р. в с.Керецьки Свалявського району в бідній селянській родині. Декілька років навчався в сільській народній школі, бо з раннього дитинства треба було працювати у батьківському господарстві. Потім багато років вівчарив. А коли прийшов строк, перебував на дійсній службі в чехословацькій армії.

З визволенням Закарпаття селяни обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював лісником до 1948 р., а після створення в селі колгоспу очолив вівцеферму, де працював до 1959 р., до виходу на пенсію.

Помер у 1975 р.

СТЕБЛЮК Юрій Васильович. Народився 6 травня 1907 р. в с.Ясіня Рахівського району в селянській родині. Навчався в місцевих народній і горожанській школах, але далі здобувати вищу освіту не пішов, а став працювати лісорубом. На цій посаді трудився як в чехословацький, так і в угорський періоди.

Після визволення Закарпаття на сільських зборах був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У радянські роки працював бригадиром будівельної бригади місцевого колгоспу. Його бригада звела немало житлових та адміністративних будинків і тваринницьких ферм.

Помер 29 січня 1996 р.

СТЕЦЬ Михайло Михайлович. Народився 20 квітня 1916 р. в с.Кольчино, що біля Мукачева, в багатодітній селянській родині. Дитинство було нелегким, та потяг до знань переборював всілякі труднощі. Закінчивши п'ять класів народної школи, продовжував навчатись в Мукачівській горожанській школі, а потім в Мукачівській торговельній академії, яку закінчив у 1935 р.

Та роботи за спеціальністю знайти не міг. Працював вчителем у селах Мукачівщини – Завидово, Яблунів, Станово до 1938 р. Згодом екстерном закінчив Мукачівську учительську семінарію в 1938 р. і був призначений вчителем народної школи в с.Імстичово Іршавського району. У 1939 р. – учитель горожанської школи в Білках, потім – солдат чехословацької армії.

Коли край опинився у складі Угорщини, М.М.Стець працював у народній школі в Іршаві до 1943 р., а потім в Імстичові. За зв'язок з антифашистським підпіллям за народним вчителем був встановлений поліцейський нагляд.

25 жовтня 1944 р. Червона армія визволила Імстичово. В селі було створено сільський народний комітет, головою якого став А.П.Лях, членом комітету – М.М.Стець. 21 листопада 1944 р. на сільських зборах було прийнято рішення про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною, а делегатами першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України були обрані М.М.Стець, М.С.Копинець, С.П.Білинець.

З 1945 р. М.Стець працював директором Імстичівської семирічки, згодом – восьмирічної школи. Він і сам постійно вчився, у 1954 р. заочно закінчив Львівський педагогічний інститут. Брав активну участь в колективізації сільського господарства. Восени 1948 р. в селі був створений колгосп ім. Мічуріна. У 1960–1962 рр. збудована нова типова восьмирічна школа, в будівництві якої велику допомогу подав колгосп.

З 1963 р. і до виходу на пенсію М.Стець був директором Імстичівської спешколи-інтернату. Понад 20 років керував сільським хором, який на районних та обласних оглядах художньої самодіяльності займав призові місця. У 1984 р. переїхав в Іршаву. Понад 40 років свого життя (з них 31 рік – на керівній роботі) віддав навчанню і вихованню підростаючого покоління. Він нагороджений п'ятьма медалями. Разом з дружиною, теж вчителькою, виховали чотирьох дітей.

Помер в Іршаві у 1991 р.

М. Троян

СТИНИЧ Андрій Антонович. Народився 14 грудня 1901 р. в с.Яблунів Мукачівського району. Після визволення Закарпаття обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У 1953 р. був головою сільради, потім сторожем Залужанського рибокомбінату.

Помер 22 квітня 1985 р.

СТОЙКА Михайло Миколайович. Народився 8 жовтня 1913 р. в с.Кричово Тячівського району в бідній селянській родині. В рідному селі закінчив вісім класів народної школи. В пошуках кращої долі у 1928 р. його родина поселилася в с.Матійово Виноградівського району. Тут хлопець до 1935 р. працював у господарстві батька.

У 1935 р. його призвали на службу в чехословацьку армію, де служив до 1938 р. Потім повернувся додому і далі допомагав батькові у господарстві.

З окупацією Карпатської України угорськими військами у березні 1939 р. М.М.Стойка знову був в армії, уже угорській і служив недалеко, в с.Солотвино. Через рік – знову в армії, коли Угорщина окупувала румунську Трансільванію. Благо, що в армії довго не затримався, й знову повернувся додому.

Весь період угорської окупації (1940–1944) працював у господарстві батька в Матійові. А коли село було визволено Червоною армією, М.М.Стойку як досвідченого вояку призначили начальником сільської народної міліції. Тоді його обрали й

делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання краю з Україною.

Потім М.М.Стойка працював головою сільського народного комітету до березня 1946 р., а закінчивши курси голів сільрад, був обраний головою сільської ради. У 1944–1945 рр. був членом КПЗУ, але при переведенні у ВКП(б) йому було відмовлено через службу в угорській армії, про що він замовчував. Тому за всі повоєнні роки про нього як делегата майже ніде не згадували.

Помер 28 березня 1996 р.

О.Довганич

СТРОЇН Юрій Юрійович. Народився 11 березня 1897 р. в с.Великі Лучки Мукачівського району в бідній селянській родині. Вже у дитячому віці став свідком страшної трагедії: в рідному селі у суперечці за межу сусід убив його батька й шестеро малолітніх дітей залишилися сиротами.

У роки Першої світової війни був призваний в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт. Але незабаром потрапив у полон. Повернувшись у Великі Лучки у 1922 р., не раз брав участь в демонстраціях у Мукачеві, Берегові, Ужгороді. Виконував важливі доручення, виступав перед селянами Великих Лучок, Страбичова, Горонди, розповсюджував політичні листівки, працюючи водночас у своєму господарстві.

26 жовтня 1944 р. воїни Червоної армії принесли свободу і селянам Великих Лучок. Ю.Ю.Строїн відразу включився в будівництво нового життя. А в листопаді 1944 р. односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Керівництво сільським народним комітетом громадяни села теж довірили йому. Протягом дванадцяти років він працював головою виконкому сільської ради.

Весною у 1947 р. у Великих Лучках було створено перший колгосп. Наступного року в селі було вже п'ять колективних господарств. Через два роки вони об'єдналися в один укрупнений колгосп.

Помер Ю.Строїн 21 березня 1986 р.

М. Троян

СУПЛІНЧАК Юрій Юрійович. Народився у 1902 р. в с.Бронька Іршавського району в селянській родині. В рідному селі вчився лише в народній школі. Потім працював у господарстві батьків, а згодом – у власному.

Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював робітником у Кушницькому лісокомбінаті. Виховав чотирьох дітей.

Помер у 1972 р.

СУХАН Василь Васильович. Народився у 1902 р. в с.Локіть Іршавського району в бідній селянській родині. В рідному селі навчався чотири роки у народній школі, понад десять років трудився в господарстві батьків.

З 1924 до 1926 рр. перебував на дійсній службі в чехословацькій армії у 45-му піхотному полку в Хусті. Після повернення з армії працював у господарстві матері, а з 1927 р. створив своє власне господарство, у якому трудився все життя як в чехословацький, так і в угорський періоди.

У 1943 р. був мобілізований у робочий табір м.Солнок на території Угорщини, з якого повернувся на початку 1944 р., і на такому положенні ще перебував в с.Дийда Берегівського району. Додому повернувся влітку 1944 р.

Після визволення Закарпаття його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Працював у сільському господарстві.

Помер 1 січня 1980 р.

О.Довганич

Т

ТАРАХОНИЧ Дмитро Михайлович. Народився 17 жовтня 1915 р. у с. Репинне Міжгірського району у селянській родині. Після закінчення горожанської школи вступив до Мукачівської торговельної академії. Перебування в Мукачеві позитивно вплинуло на формування світогляду юнака. У 1935 р. він стан членом КПЧ. З четвертого, випускного курсу його виключили за "бунтарські" погляди, поширення серед молоді революційної ідеї. У боротьбі за створення єдиного народного антифашистського фронту проти загрози війни він став одним з керівників Підкарпатської Спілки молоді.

Після розчленування Чехословаччини та окупації Закарпаття фашистською Угорщиною проводив підпільну роботу. Окупаційні власті кинули його в Кошицьку тюрму за "більшовицьку пропаганду". Однак через шість місяців за відсутністю доказів звільнили під поліцейський нагляд.

Навесні 1940 р. нелегально перейшов кордон Радянського Союзу. У роки війни спочатку знаходився на тимчасово окупованій території, згодом брав участь у боях проти німецько-фашистських загарбників.

У визволеному краї став активістом впровадження нового життя. На посаді голови окружного народного комітету у Воловому (Міжгір'я) проводив роботу по створенню сільських народних комітетів, пропагував ідею возз'єднання Закарпаття з матір'ю-Україною. На першій партійній конференції 19 листопада 1944 р. Д.Тарахонича обрали членом і секретарем ЦК КПЗУ.

26 листопада 1944 р. на першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України текст історичного Маніфесту про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною зачитав саме делегат з Верховини – Д.М.Тарахонич. Він був обраний і до Народної Ради Закарпатської України, де очолив відділ землеробства. На першому з'їзді Спілки молоді Закарпатської України 17 грудня 1944 р. виступив з доповіддю про завдання Спілки молоді.

Працюючи заступником голови обласної ради, секретарем обкому партії, відав питаннями сільського господарства, створенням колективних господарств в області. Життя йшло вперед, зростали вимоги. Його направили у Вищу партійну школу в Києві, яку в 1955 р. закінчив з відзнакою.

І знову Д.Тарахонич на керівній роботі. Протягом семи років працював першим секретарем Ужгородського райкому партії. Протягом деякого періоду завідував відділом трудових ресурсів в облвиконкомі. Нагороджений орденом Червоної Зірки, двома орденами Трудового Червоного Прапора, п'ятьма медалями.

Помер 6 липня 1979 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ТАРКАНІЙ Петро Михайлович. Народився 22 вересня 1919 р. в с.Велятино Хустського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 4 квітня 1985 р. в Тячеві.

ТАРКОВИЧ Василь Юрійович. Народився у 1903 р. в с.Вучкове Міжгірського району в багатодітній селянській родині (5 братів і 2 сестри). Початкову освіту здобув у сільській народній школі. Його батько подався в далеку Америку, щоб заробити гроші, купити землю і забезпечити сім'ю. Син Василь був найстаршим серед дітей і допомагав їх виховувати, привчав до праці і сам працював у господарстві батьків. Перебував на дійсній службі в чехословацькій армії.

У 1927 р. оженився і з дружиною виховували трьох синів. Їх батько з

юних літ почав майструвати різні знаряддя праці у селянському господарстві: бочки, вікна, двері, вози, чим здобув авторитет серед односельців.

Після визволення Закарпаття був організатором створення народного комітету, а в листопаді 1944 р. на сільських зборах його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнні роки працював майстром у Вучківському лісництві.

З організацією колгоспу в рідному селі у 1949 р. став його першим головою. Та тодішнє бурхливе життя ненадовго затримало цю талановиту людину на вищезгаданому посту. В червні 1950 р. в урочищі Діл злі руки бандитів вчинили над ним розправу, знущаючись над його тілом, шматували на частини. Брати Іван та Дмитро, голова сільської ради І.Попович та бухгалтер колгоспу Е.Юрик знайшли його на місці вбивства. Через два роки знайшли й засудили вбивців. В урочищі Діл відкрито пам'ятний камінь про загибель першого голови колгоспу – В.Ю.Тарковича.

О.Довганич

ТАРНАЙ Михайло Михайлович. Народився у 1915 р. в с.Веряця Виноградівського району в селянській родині. Оскільки рано помер батько, змушений був допомагати матері у господарстві, не закінчивши школу. В чехословацький період відбув дійсну службу в армії і далі працював у домашньому господарстві.

Після окупації Карпатської України Угорщиною трудився у власному господарстві, а в 1943 р. його відправили в угорський робочий табір, де перебував до літа 1944 р.

Після визволення Закарпаття мешканці Веряці обрали М.М.Тарная делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Повернувшись додому, брав участь у відбудові підірваних угорськими окупантами мостів, на лісопильному заводі виготовляв бруси для їх відновлення. Після колективізації працював у колгоспі, а після перетворення його в радгосп – на будівництві радгоспних приміщень.

Помер 23 травня 2000 р.

О.Довганич

ТАЦЕЙ Михайло Іванович. Народився 30 жовтня 1898 р. в с.Поляна Свалявського району в селянській родині. До 1913 р. навчався в народній школі, а у 1916 р. став листоношею. У 1917–1918 рр. перебував в австро-угорській армії у 65-му піхотному полку. Повернувшись додому, продовжив працювати у сільському поштовому відділенні.

З 1927 р. – член КПЧ, обирався членом сільського заступництва від партійної організації, поширював комуністичну пресу серед селян. У період угорської окупації краю працював лісорубом, а у 1944 р.

відправлений в угорський робочий батальйон, звідки повернувся влітку 1944 р.

Після визволення Закарпаття в жовтні 1944 р. очолив сільський народний комітет, а з 1946 р. – сільську раду. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнні роки працював директором заводу "Поляна Квасова", а також на керівних посадах в колгоспі. Брав активну участь у громадському житті села.

Помер 26 квітня 1989 р.

О.Довганич

ТЕГЗА Іван Михайлович. Народився у 1925 р. в с.Негрово Іршавського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у сільській народній школі.

Був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після з'їзду відправився на фронт і став учасником Великої Вітчизняної війни. У повоєнний період працював лісорубом у Великодільському лісництві.

Помер 1 лютого 1958 р.

ТЕГЗА Федір Іванович. Народився у 1915 р. в с.Березово Хустського району в селянській родині. Тут вчився у народній, потім в горожанській школі. В середині 30-х років батьки переїхали в с.Гудя Виноградівського району. Як здібний учень вступив до Мукачівської торговельної академії. Тут був прийнятий в члени молодіжної організації "Пласт". У 1937 р. брав участь в роботі організованого молодіжного табору по вивченню історії України та українського націоналізму, який працював на Хустщині у мальовничій місцевості між селами Горінчово і Березово.

Після передачі Угорщині за Віденським арбітражем 2 листопада 1938 р. міст Берегова, Мукачева й Ужгорода державні установи й навчальні заклади (гімназії, семінарії, академії) переводилися з цих міст в неокуповані райони Карпатської України. Мукачівська торговельна академія була перебазована у Сваляву, де й продовжувала навчальний процес. Щоб не потрапити під угорську владу, весь колектив академії на чолі з її директором виїхали у Словаччину – м.Братиславу.

У 1939 р. Ф.Тегза закінчив академію і у 1940 р. повернувся в окуповане угорськими військами Закарпаття. До вересня 1941 р. працював у с.Гудя в сільському господарстві. У 1940 р. вступив у члени організації ОУН і одержав псевдонім Дубик. Незабаром крайовий провід ОУН призначив його технічним референтом по організації роботи і виданню підпільної газети "Чин" з виходом один раз на місяць. Цю роботу він виконував разом з Василем Хромеєм і керівником референтури – Іваном Романцем, а після арешту останнього – з Степаном Папом. Всього вийшло чотири або п'ять номерів.

У 1942 р. вчителював у с.Черна. Шостого травня 1942 р. Ф.І.Тегза був заарештований і засуджений угорським трибуналом в Мукачеві на чотири роки тюремного ув'язнення разом з іншими учасниками крайової молодіжної організації ОУН. 8 жовтня 1942 р. його відправили в тюрму м.Вац, де пробув до березня 1944 р., до звільнення.

Повернувся в с.Гудя, але 10 вересня 1944 р. був заарештований угорськими органами і відправлений в Ужгород, а звідти в м.Комарно. Та по дорозі йому вдалося втекти і повернутися додому, де переховувався до визволення села Червоною армією.

Після визволення краю Ф.Тегзу обрали заступником голови комітету с.Гудя, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Працював секретарем народного комітету і учителем с.Черна. 13 листопада 1945 р. був заарештований за діяльність в організації ОУН і засуджений на десять років виправно-трудових таборів. Звільнений у 1955 р. Повернувся в с.Гудя, продав будинок і переселився до Хуста. Тут працював робітником у Хустському лісокомбінаті. Реабілітований у 1992 р.

Помер у Хусті в 1998 р.

О.Довганич

ТЕРЕНТА Василь. Народився в с.Великий Раковець Іршавського району 20 червня 1907 р. Працював у с.Заболотне. У листопаді 1944 р. на зборах села був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 14 травня 1996 р.

ТЕРНУЩАК Іван Андрійович. Народився 20 жовтня 1917 р. в с.Верхнє Водяне Рахівського району в сім'ї селянина. Після навчання в сільській народній школі працював робітником в лісовій промисловості. Навчався у Великобичківській горожанській школі. Служив у чехословацькій армії.

У листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві, і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Тоді ж став і членом КПЗУ і був переведений у ВКП(б).

У радянський час навчався у Львівській партійній школі, після чого працював інструктором промислово-транспортного відділу Закарпатського обкому партії. У 1953 р. призначений на посаду заступника директора Усть-Чорнянського, а потім Ясінянського лісокомбінатів.

У 1959 р. закінчив заочно Вищу партійну школу в Києві і тоді ж був обраний головою Рахівського районного виконавчого комітету, згодом головою Рахівського міськвиконкому. З 1963 до 1970 рр. –

начальник відділу робітничого постачання Ясінянського лісокомбінату "Радянські Карпати". В останні роки працював заступником директора по кадрах Рахівського лісокомбінату.

Помер у Рахові 27 вересня 1973 р.

М. Троян

ТЕСЛОВИЧ Василь Петрович. Народився 13 січня 1900 р. в м.Свалява в селянській родині. Навчався в народній школі. В чехословацький період став членом КПЧ, обирався секретарем Свалявського окружкому партії, проводив активну роботу на захист прав робітників і селян, організовував політичні акції і демонстрації.

На 3 серпня 1924 р. в Сваляві була організована антивоєнна демонстрація протесту проти війни. Але в останню хвилину вона була заборонена всупереч тому, що такі мітинги були дозволені і проводилися в одинадцяти місцях краю. Окружна організація через брак часу не повідомила навколишні села про заборону мітингу, тому їх учасники йшли до Сваляви. Та жандарми перегородили їм шлях і дійшло до кровопролиття. В результаті було вбито робітників – Івана Галаса, Дмитра Мішка та Василя Танчинця. В.П.Тесловича та всіх секретарів і керівників сільських осередків КПЧ було заарештовано.

У зв'язку з цим кровопролиттям депутати чехословацького парламенту від Закарпаття подали негайну інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ Чехословаччини і вимагали покарати винних урядовців і жандармів. По всій Чехословаччині пройшов рух солідарності.

У грудні 1926 р. В.П.Теслович брав участь у зборах протесту проти важких умов життя і виступав з промовою в Мукачеві. У травні 1927 р. він виступив на першотравневому мітингу у Воловому, а потім і в Міжнародний день молоді. І таких фактів його участі в політичній роботі можна навести і в 30-х роках минулого століття.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. В.П.Теслович був обраний секретарем Свалявського окружкому КПЗУ, брав участь у першій конференції КПЗУ, а потім як делегат – у першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України, де був обраний членом Народної Ради. Після з'їзду працював у народному господарстві.

Помер 9 березня 1982 р.

О.Довганич

ТИВОДАР Василь Михайлович. Народився 15 травня 1912 р. у Виноградові у робітничій родині. До 1923 р. навчався у народній школі, потім поступив у горожанську, яку закінчив у 1927 р. У 1934–1936 рр. пройшов дійсну службу в чехословацькій армії. Був членом КПЧ і активним учасником партійного осередку, а в роки угорської окупації – антифашистського підпілля.

Після визволення Закарпаття став активістом нового життя, тому не випадково у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р.

З 1946 р. працював штатним пропагандистам Виноградівського окружного комітету КП(б)У. У 1949 р. був обраний секретарем партійної організації колгоспу "Прогрес". З 1952 до 1954 рр. трудився на посаді інкасатора у Виноградівському відділенні держбанку. Потім до 1959 р. завідував складом Виноградівської взуттєвої фабрики. У 1960 р. перейшов на роботу на Виноградівський завод пластмасових сантехнічних виробів, де працював до виходу на пенсію. Разом з дружиною виховали двох дітей.

Помер 13 травня 1991 р.

О.Довганич

ТИМКО Олекса Іванович. Народився 30 березня 1904 р. в с.Бороняво Хустського району. Чотирнадцятирічним юнаком змушений був піти у найми. Випасаючи чужу худобу, він мав багато часу для роздумів про життя, несправедливість і підневільну працю. Тому у 1924 р. став членом КПЧ, її активістом.

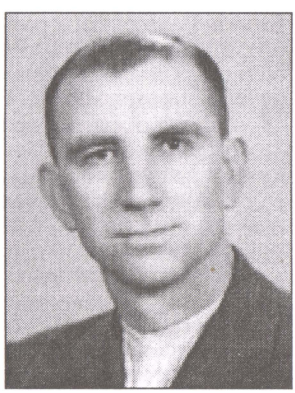

Що таке буржуазна демократія, він переконався на власній шкірі, коли 8 вересня 1928 р. пізнім вечером загін озброєних чехословацьких поліцаїв до крові побив 34 юнаків, стариків і малолітніх дітей с.Бороняви. Серед них був і О.І.Тимко.

Пізніше працював на хустських будівельних підприємствах, в будівельній фірмі. Він сам став організатором робітників, виступав за їх права під час проведення мітингів і страйків. У 1931–1933 рр. навчався в Київській радянсько-партійній школі, по закінченні якої знову працював будівельником.

18 жовтня 1936 р. в Мукачеві на V з'їзді "Об'єднання трудового селянства" виступив з промовою, у якій виклав економічні і соціальні вимоги трудового селянства та закликав до посилення боротьби за свої права. У період окупації разом з іншими комуністами був залучений до підпільної роботи, яку проводив серед населення Хустщини.

Після визволення краю активно включився в громадську роботу, став делегатом першої конференції КПЗУ, на якій його обрали членом ЦК. На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України 26 листопада 1944 р. в Мукачеві він говорив: "Брати! Яке велике право нам дано – вирішувати свою долю! Ми сьогодні своїми руками творимо щастя своє і наступних поколінь. Сьогодні ми говоримо: віднині наша Закарпатська Україна возз'єднується зі своєю Батьківщиною – Радянською Україною, і тому сьогоднішній день увійде у віки".

Працював першим секретарем Хустського окружного комітету партії. Багато зробив у справі створення в окрузі народних комітетів, підтримки та пропаганди ідеї возз'єднання.

Пізніше очолював окрвиконком та виконком Хустської міської ради народних депутатів. Багато сил і енергії віддавав відбудові господарства і культури району і міста. Нагороджений орденом "Знак Пошани".

Помер 5 січня 1960 р.

О.Довганич

ТИМКОВИЧ Степан. Народився 15 серпня 1907 р. в с.Канора Воловецького району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 19 березня 1980 р.

ТКАЧ Іван Іванович. Народився 6 червня 1907 р. у с.Великий Бичків Рахівського району в селянській родині. В рідному селі сім років навчався в народній школі, потім працював у господарстві батьків, а згодом у чехословацький та угорський періоди трудився на сільському млині. Після визволення Закарпаття в листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював бригадиром по розвантаженню лісу на нижньому складі Великобичківського лісокомбінату, пізніше – у лісохімкомбінаті на лісовій біржі.

Помер 29 жовтня 1990 р.

ТОБІЯШ Степан Іванович. Народився 1919 р. в с.Дравці Ужгородського району в родині селянина. У рідному селі навчався чотири роки в народній школі, потім вчився в Ужгороді в горожанській школі, яку закінчив у 1934 р. Майже 10 років працював на різних сезонних роботах. І лише в 1944 р. був прийнятий на роботу писаря нотарського уряду в с.Худльово Ужгородського району.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. спочатку був обраний секретарем сільського народного комітету в Дравцях, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З лютого до грудня 1945 р. був членом КПЗУ. При переведенні у ВКП(б) йому була видана лише кандидатська картка члена ВКП(б) і партстаж вважався з серпня 1946 р.

З 1945 р. працював в Ужгороді в обласному відділі народної освіти статистом, а потім на інших ділянках виробництва.

Помер у 1947 р.

О.Довганич

ТОВКАНЕЦЬ Андрій Іванович. Народився 30 червня 1895 р. в с.Колодне Іршавського району в селянській родині. У листопаді

1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 20 грудня 1981 р.

ТОВТ Жігмонд Людвикович. Народився 8 лютого 1890 р. в с.Федорово Виноградівського району у багатодітній селянській родині. У рідному селі вчився у початковій народній школі, а напередодні Першої світової війни служив солдатом в австро-угорській армії.

Повернувшись додому, працював у власному господарстві, був заможним селянином та організатором політичної роботи серед сільської молоді.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. уже в листопаді мешканців села обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Працював головою сільської ради, а після утворення в селі колгоспу – колгоспником.

Помер у 1964 р.

О.Довганич

ТОКАР Василь. Народився 26 грудня 1904 р. в с.Нересниця Тячівського району в селянській родині. В 1911 р. поступив у народну школу, але не закінчив її, бо почав працювати в господарстві батьків. Але потяг до навчання був, тому в 1922 р. записався на вечірні сільськогосподарські курси, на яких провчився 3 роки. Тривалий час працював на Рахівщині, займався заготівлею лісу, будівництвом мостів. Восени 1944 р. після визволення краю був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.

Помер 7 листопада 1983 р.

ТОКАРСЬКИЙ Петро Васильович. Народився 27 березня 1901 р. в с.Хмільник Іршавського району в бідній селянській родині. Навчався в сільській народній школі. Займався домашнім господарством, в арміях не служив.

З визволенням краю восени 1944 р. обирався на зборах селян делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Потім працював механіком місцевого радгоспу до виходу на пенсію.

Помер у с.Кам'янське 17 серпня 1968 р.

ТОКАЧ Юрій Юрійович. Народився 10 травня 1890 р. у Виноградові у багатодітній селянській родині. Спочатку навчався в народній школі, потім в горожанській, яку закінчив у 1905 р. В роки Першої світової війни був мобілізований до австро-угорської армії, перебував на фронті в діючій армії, а після закінчення війни у 1918 р. повернувся додому.

У чехословацький період до 1938 р. працював завідуючим міським господарством у міській управі. В роки угорської окупації

краю в підпільному антифашистському русі участі не брав. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, працюючи до 1947 р. завідуючим госпоодарством при Виноградівському міськвиконкомі.

Пізніше пов'язав свою трудову діяльність з роботою у районній ветеринарній лікарні на посаді ветеринарного санітара з 1952 до 1956 рр.

Помер 19 травня 1977 р.

О.Довганич

ТОМАШ Іван Михайлович. Народився у 1892 р. в с.Стеблівка Хустського району в селянській родині. Після закінчення сільської народної школи до 1913 р. працював у господарстві батьків.

У 1913 р. був солдатом австро-угорської армії, де служив матросом на Адріатичному морі весь період Першої світової війни.

З приєднанням Закарпаття до Чехословаччини у 1924 р. вступив у члени КПЧ. І як здібного партійного активіста його відправили в Перечин, де він шість місяців працював секретарем Перечинського окружкому КПЧ. Звідси був переведений у Солотвино, де теж очолював партійну організацію.

У 1929 р. в пошуках роботи відправився в Бельгію і до 1932 р. працював шахтарем. А коли повернувся з Бельгії, працював на лісопильному заводі спочатку у с.Вишково Хустського району, а потім у с.Дубове Тячівського району.

У жовтні 1944 р. Закарпаття було визволено, і І.М.Томаш був обраний у с.Вишково головою сільського народного комітету та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював головою сільської ради та на інших ділянках народного господарства.

О.Довганич

ТОМАШОВСЬКИЙ Степан Іванович. Народився 27 квітня 1908 р. в с. Рівне на Мукачівщині в бідній селянській родині. Всього шість років виповнилося хлопцеві, коли помер його батько, а сім'я у пошуках кращої долі переїхала в с. Клячаново. Лише у 1929 р. хлопцеві вдалося знайти роботу в каменоломні.

У червні 1937 р. вступив до лав КПЧ. Вів роботу серед робітників і селян за створення єдиного народного

антифашистського фронту проти війни. В період поневолення краю Угорщиною був учасником підпільної боротьби.

26 жовтня 1944 р. Клячаново було визволено. З великим завзяттям включився у будівництво нового життя. 23 листопада 1944 р. відбулися загальні збори, на яких обирали делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Селяни обрали С.І.Томашовського, давши йому наказ голосувати за возз'єднання Закарпаття з Україною.

Згідно з декретом НРЗУ було націоналізовано каменоломню в Клячанові. А першим директором кам'яного кар'єру призначили колишнього робітника – С.І.Томашовського. Нелегко було працювати підривачем каменю та нелегко й директором кар'єру. Згодом він працював у колгоспі ім. Димитрова.

Нагороджений медаллю "За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр." Разом з дружиною виховали шістьох дітей, які успішно трудилися в різних галузях народного господарства.

Помер 6 грудня 1982 р.

М. Троян

ТОМЕНЮК Василь Васильович. Народився 19 березня 1898 р. в с.Ділове Рахівського району в робітничій родині. У 1904 р. поступив у перший клас народної школи і закінчив 8 класів у 1912 р. Навчатися далі не зміг, тому влаштувався на роботу в місцеву лісову управу, де працював майже все життя. У 1924 р. став членом соціал-демократичної партії, у якій перебував до 1938 р., до заборони в Чехословаччині всіх політичних партій.

В роки існування Карпатської України, зокрема в 1939 р., став членом партії Українське національне об'єднання, яку очолював Федір Ревай. В період угорської окупації в підпільній роботі участі не брав.

З визволенням Закарпаття був обраний головою сільського народного комітету, а також делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада. Разом з іншими делегатами, посланцями з Рахівщини, підписував Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Був також членом КПЗУ. Але у переведенні у ВКП(б) йому відмовили через те, що у 20–30-х роках був членом соціал-демократичної партії, а на початку 1939 р. став членом УНО.

У повоєнні роки працював у лісовій управі.

Помер 20 січня 1970 р.

О.Довганич

ТОМИШИНЕЦЬ Василь Федорович. Народився у 1893 р. в с.Новоселиця Тячівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 5 липня 1946 р.

ТОРОНІ Іван Петрович. Народився 25 березня 1912 р. в с.Пузняківці Мукачівського району в бідній селянській родині, закінчив 6 класів народної школи. Його дитячі й юнацькі роки припали на час, коли Закарпаття входило до складу Чехословаччини. З 16 років випасав худобу, будучи наймитом. У 1928–1944 рр. працював лісорубом у фірмі "Латориця" у с.Нижня Визниця та робітником Чинадіївського лісопильного заводу.

У жовтні 1930 р. був учасником конференції селян, на якій було створено прогресивну організацію "Спілка працюючого селянства". У роки економічної кризи, яка охопила і Чехословаччину, у 1932 р. не раз входив до складу селян, які організовували "голодні походи" до місцевих адміністрацій, зокрема Мукачева, з вимогами поліпшення життя селян. Того ж року він став і членом КПЧ і як комуніст був учасником в усіх заходах, які організовував Закарпатський крайком КПЧ.

У роки угорської окупації краю І.Тороні входив до складу підпільної організації Мукачівщини, яка вела агітацію проти існуючого режиму і викривала його злочини. У серпні 1944 р. став зв'язківцем партизанського з'єднання О.В.Тканка. З січня 1945 р. був членом КПЗУ.

У листопаді 1944 р. І.Тороні обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Згодом закінчив партійні курси, був пропагандистом Мукачівського окружкому партії, потім чотири роки працював головою колгоспу ім. Щорса, а далі на інших посадах в народному господарстві.

Помер 27 травня 1999 р.

М. Троян

ТРАКСЛЕР Михайло Карлович. Народився 29 вересня 1906 р. в с.Солотвино Тячівського району в угорській родині робітника-шахтаря. Важкі матеріальні умови за часів Австро-Угорщини заставили його в 12 років йти на роботу. Працював на Солотвинській солекопальні підсобником, збирачем води.

У 1926 р. 20-річний М.Тракслер вступив у КПЧ. За приналежністю до партії комуністів адміністрація солекопалень допускала їх лише на важкі, малооплачувані роботи. Цієї долі зазнав і М.Тракслер. У роки

світової економічної кризи він брав участь у страйковій боротьбі, виступаючи з вимогами ліквідації безробіття, покращання умов праці, підвищення зарплати.

Під час проведення виборів до сільських і міських представництв 22 травня 1932 р. до складу Солотвинського сільського представництва був обраний і М.К.Тракслер. Він брав участь і в багатолюдній маніфестації 1 серпня 1930 р. в Мукачеві в день боротьби проти загрози війни.

18 жовтня 1944 р. війська 8-ї Ямпільської стрілецької дивізії 4-го Українського фронту визволили Солотвино від іноземного поневолення. На перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України колектив солекопалень обрав своїми делегатами А.А.Данилича, та М.К.Тракслера.

Працював змінним майстром на Солотвинському солеруднику. Теоретично він з 1956 р. був вже на пенсії, але практично продовжував працювати.

Помер 8 лютого 1991 р.

М. Троян

ТРИКУР Іван Дмитрович. Народився в 1906 р. в с.Ільниця Іршавського району в селянській родині. Недовго навчався в сільській народній школі, змушений був працювати у господарстві батьків.

Згодом перебрався у с.Затишне Берегівського району. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнний час працював у власному господарстві, але 4 вересня 1947 р. був заарештований і звинувачений в антирадянській та антиколгоспній агітації. Двадцять сьомого жовтня Закарпатський обласний суд засудив І.Трикура на п'ять років виправно-трудових таборів з поразкою в правах на п'ять років. Відправлений у Печорський табір Комі АРСР, додому повернувся у 1953 р.

Після повернення з табору йому було заборонено проживати в с.Затишне, тому щомісяця змінював місце перебування. До того ж дружина його не прийняла, і він знову повернувся в Комі АРСР, де прожив своє життя.

Реабалітований у 1992 р.

Помер у 1973 р. у Сесовському районі Комі АРСР.

О.Довганич

ТРОЩАК Василь Васильович. На зборах селян с.Верхня Визниця Мукачівського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. До 1946 р. працював головою сільської ради, потім виїхав із села.

ТРОЯН Іван Васильович. Народився 13 травня 1911 р. в бідній селянській родині в с. Вишні Ремети на Берегівщині. В 1908 р. його батько родом з с.Воловиця Іршавського району і дід Микола були притягнуті Березькою жупною прокуратурою до кримінальної відповідальності за участь у виступі 224 селян сіл Богаревиця, Воловиця та Хмільник проти церковного гніту попа Дудинського і представників влади. 170 чоловік були засуджені до тюремного ув'язнення строком від 3 місяців до 2 років.

У 1912 р. Василь Троян, як і сотні таких як він, подався в пошуках роботи за океан. Протягом дев'яти років поневірявся по Сполучених Штатах Америки. Нарешті влаштувався на вугільних шахтах в штаті Пенсільванія, де пізнав важкі умови життя. Син Іван закінчив початкову школу з відмінними оцінками.

У чехословацький період брав активну участь в першотравневих демонстраціях, в маніфестаціях за створення єдиного антифашистського фронту в Берегові, Ужгороді.

У період угорсько-фашистської окупації був переслідуваний і відправлений у робочий табір в Боргопрунд (Трансільванія), звідки йому вдалося втекти тільки напередодні визволення краю.

24 жовтня 1944 р. все село зустрічало воїнів Червоної армії. А наступного дня зійшлася сільська громада на збори, щоб обрати народний комітет та його голову. Одноголосно головою сільського народного комітету був обраний І.В.Троян.

Наступні збори були присвячені виборам делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Ними були обрані І.В.Троян та В.В.Пацкан.

Після колективізації одним з перших вступив у колгосп. Працював ланковим, бригадиром. За сумлінну роботу нагороджений трьома медалями.

Помер 26 червня 1988 р.

М. Троян

ТУПИЦЯ Юрій Васильович. Народився 7 лютого 1907 р. Після визволення Закарпаття восени 1944 р. став головою народного комітету с.Вишково Хустського району. В листопаді того ж року

його обрали на зборах селян делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ТУРАНІ Іван Петрович. Народився у 1914 р. в с.Осій Іршавського району. Працював вчителем. У листопаді 1944 р. на зборах селян с.Осій обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1997 р.

ТУРАНІЙ Степан Васильович. Народився 15 травня 1899 р. в с.Квасово Берегівського району в родині селянина. У 1911 р. закінчив 6 класів народної школи, в Будапешті – 3 класи промислової школи. Потім працював столярем на заводі у цьому ж місті. У 1917 р. був мобілізований в австро-угорську армію і до 1918 р. був солдатом у м.Сатмар (Румунія). Звідси його відправили на італійський фронт. Після поранення лікувався у м.Мараморош-Сигет, а як видужав, повернувся на посаду столяра.

Коли Закарпаття увійшло до складу Чехословаччини, молодий робітник у пошуках роботи опинився у Празі, де з 1919 до 1921 рр. працював столярем у приватній фірмі. Повернувшись у рідне село, працював столярем.

З 1924 до 1938 рр. в Берегові працював секретарем спілки інвалідів, а як повернувся у с.Квасово, трудився у своєму господарстві. У 1923–1937 рр. – був активним членом соціал-демократичної партії.

Після визволення Закарпаття у 1944 р. жив у Берегові, де спочатку працював у міліції, а з листопада 1944 р.до жовтня 1945 р. – головою Берегівського окружного народного комітету. Тоді його й обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.З грудня 1945 р. – заступник директора цегельного заводу. Був членом КПЗУ, але за активну участь в соціал-демократичній партії у довоєнний період, йому відмовили у переведенні у ВКП(б).

24 грудня 1952 р. був заарештований і 9–10 січня 1953 р. Закарпатським обласним судом засуджений на 25 років таборів. 12 лютого 1955 р. Верховний суд УРСР переглянув його справу і знизив строк покарання до 10 років. Верховний суд УРСР 16 червня 1989 р. відмінив вирок суду і кримінальну справу припинив "за відсутністю в його діях складу злочину" і реабілітував його.

Помер 2 серпня 1966 р.

О.Довганич

ТУРЯНИЦЯ Ганна Василівна. Народилася 15 січня 1924 р. в с.Микулівці Мукачівського району в селянській родині. Після народної школи поступила в Мукачівську гімназію, де навчалася з 1935 до 1943 рр. Тоді ж перевелася в Мукачівську вчительську семінарію і в 1944 р. її закінчила. В роки угорського поневолення з липня–серпня 1944 р. була зв'язківцем і допомагала, надаючи цінну інформацію, партизанському з'єднанню Героя Радянського Союзу О.В.Тканка.

Після визволення краю була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому виступила з промовою. У 1944–1945 рр. працювала завідуючою відділом соціального забезпечення Мукачівського народного комітету, а в 1945–1946 рр. – жінорганізатором Мукачівського міськкому КПЗУ.

Згодом Г.Туряницю призначили інспектором міського відділу народної освіти. З 1952 р. заочно навчалася у Львівському педінституті, який закінчила у 1957 р. Один рік працювала інструктором Закарпатського обкому партії, а у 1954 р. була обрана другим секретарем Свалявського райкому КП(б)У. У 1956 р. стала головою Свалявського райвиконкому, де трудилася до 1960 р., до її обрання першим секретарем Свалявського райкому партії. У 1962 р. була обрана секретарем Закарпатського облвиконкому. У 1970 р. призначена начальником обласного житлового управління, де працювала до виходу на пенсію.

Брала активну участь у громадській роботі. Протягом 20 років очолювала комісію по роботі серед жінок області, працювала на громадських засадах заступником голови товариства дружби з зарубіжними країнами. За сумлінну працю нагороджена орденами і медалями.

Померла 21 липня 1988 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ТУРЯНИЦЯ Іван Іванович. Народився 25 травня 1901 р. в Мукачеві у родині робітника-залізничника. З сімнадцяти років працював на різних будівельних підприємствах міста.

У 1919 р. добровольцем пішов в угорську Червону армію. Із зброєю в руках боровся за зміцнення радянської влади в Закарпатті, Угорщині та Словаччині. Брав участь у проголошенні 16 червня 1919 р. в Пряшеві Словацької Радянської Республіки.

Після повалення радянської влади в Угорщині і встановлення в Закарпатті чехословацького режиму І.І.Туряниця, повернувшись до Мукачева, пов'язав свою долю з партією комуністів. Працював поруч з О.Борканюком, П.Тереком, Е.Клімою, завжди був у гущі мас, очолюючи мукачівську, а потім ужгородську окружні організації КПЧ.

У 1930–1933 рр. разом з дружиною Ганною був направлений на навчання в Радянський Союз. У Харкові, в Українському комуністичному інституті журналістики, пройшов школу ідейного гарту. Найповніше його талант розкрився на посаді керівника червоних профспілок краю. Там, де виникали страйки робітників, потрібна була допомога. І туди відразу ж виїжджав І.І.Туряниця, щоб на місці розібратися і активно виступити за вимоги страйкуючих.

Так було в грудні 1935 р. в Сваляві, коли страйкували лісохіміки, деревообробники та сезонники-лісоруби фірми "Сольва", вимагаючи підвищення заробітної плати і підписання колективної угоди. Так було в травні 1936 р., коли страйкували робітники виноградних плантацій Берегівщини, Севлющини (нині Виноградівщини), Мукачівщини. Власті заарештували понад 100 чоловік, серед них і одного з керівників страйку – І.І.Туряницю. Однак численні протести робітників змусили власті звільнити його.

У 1939 р. після окупації Карпатської України угорськими військами змушений був емігрувати в Радянський Союз, де спочатку працював в Міжнародній організації допомоги революціонерам (МОДР), згодом – на Ворошиловградському (нині Луганськ) паровозобудівному заводі.

У 1942 р. добровільно вступив до окремного Чехословацького батальйону в СРСР, а пізніше бригади і корпусу. Як комісар третьої окремої бригади завжди був серед солдатів і офіцерів корпусу, які пліч-о-пліч з радянськими воїнами боролися проти німецько-фашистських загарбників. Пройшов славний бойовий шлях від Соколова на Харківщині до Закарпаття.

У перші дні після визволення краю у жовтні 1944 р. розгорнув роботу по згуртуванню комуністів, які вийшли з підпілля. Уже 31 жовтня в Мукачеві були проведені легальні збори і створено міську партійну організацію. На першій конференції комуністів Закарпаття, яку було доручено відкрити І.І.Туряниці, він виступив з доповіддю. На конференції був обраний першим секретарем ЦК КПЗУ.

Громадяни Мукачева назвали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. На з'їзді він виступив з доповідями про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною та про наділення селян, робітників і службовців землею та лісом.

На пропозицію І.І.Туряниці з'їзд одноголосно прийняв Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Делегати обрали його головою Народної Ради Закарпатської України. На з'їзді Спілки молоді Закарпатської України 17 грудня 1944 р. він виступив з промовою про возз'єднання, а на з'їзді профспілок 21 січня 1945 р. – з доповіддю про схвалення Маніфесту, прийнятого з'їздом народних комітетів Закарпатської України.

І.І.Туряниця працював першим секретарем Закарпатського обкому партії, згодом – головою обласної ради народних депутатів. Населення області тричі називало його своїм посланцем до Верховної Ради СРСР та Верховної Ради УРСР. Він обирався і членом Президії Верховної Ради УРСР. Нагороджений орденами і медалями.

Помер 27 березня 1955 р. в Ужгороді.

О.Довганич

ТУРЯНИЦЯ Іван Йосипович. Народився у 1887 р. в с.Нижня Грабівниця (у 1959 р. приєднано до Чинадійова) Мукачівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у народній школі. Працював у сільському господарстві.

В листопаді 1944 р., після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Обирався головою сільської ради, працював бригадиром колгоспу, а потім робітником на Чинадіївському лісопильному заводі.

Помер у 1981 р.

ТУРЯНИЦЯ Іван Михайлович. Народився 23 січня 1910 р. в с.Балашівка (у 1960 р. приєднано до с.Копинівці) Мукачівського району в селянській родині. Відвідував народну школу, після чого працював у господарстві батьків.

Після визволення Закарпаття Червоною армією був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер 17 грудня 1987 р.

ТУРЯНИЦЯ Михайло Юрійович. Народився 17 листопада 1909 р. в с.Микулівці Мукачівського району в бідній селянській родині. Навчався в народній школі, після чого вдалося поступити до Мукачівської гімназії. Уже тоді під час навчання працював вчителем на громадських засадах по ліквідації неписьменності серед робітників.

Після закінчення гімназії з 1933 р. вчителював в народних школах, де вдень вчив дітей, а вечорами теж безоплатно проводив заняття з селянами на курсах ліквідації неписьменності. В роки угорського панування працював в рідному селі і, як свідчать офіційні документи, у 1942–1943 рр. вчитель Мукачівської народної школи за проведення антидержавної пропаганди переслідувався жандармерією і був під її наглядом як неблагонадійний.

Влітку 1944 р. став бійцем партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу О.В.Тканка, був розвідником, очолював одну з підпільних груп, яка збирала для народних месників інформацію. За це був нагороджений медаллю "За бойові заслуги".

У листопаді 1944 р. М.Туряниця був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Працював завідуючим відділом народної освіти Мукачівського окружного народного комітету, був також делегатом з'їзду вчителів Закарпатської України, який відбувся 23 грудня 1944 р. в Мукачеві.

З 1949 р. з часу організації в Мукачеві першої вечірньої школи робітничої молоді був її незмінним директором. За сумлінну освітянську роботу його нагороджено медаллю "За трудову доблесть" та значком "Відмінник народної освіти УРСР". З 1960 р. – директор Мукачівської середньої школи.

М. Троян

ТУРЯНЧИК Іван Михайлович. Народився 1 жовтня 1900 р. в с.Нижня Грабівниця (приєднано до Чинадійова) Мукачівського району в селянській родині. Тут пішов у перший клас народної школи і в 1912 р. закінчив шість класів.

У 1917 р. влаштувався робітником на залізниці, де працював до 1920 р. А коли в умовах Чехословаччини прийшов строк дійсної служби в армії, його призвали до війська, де прослужив два роки.

Повернувшись з армії, продовжив працювати на залізниці, а в 1927 р. вступив у члени КПЧ, у якій перебував до 1938 р., до заборони партії. Після окупації Карпатської України угорцями працював на залізниці робітником.

З визволенням краю односельці Нижньої Грабівниці обрали І.М.Турянчика делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. З квітня до грудня 1945 р. перебував у КПЗУ і був переведений у ВКП(б).

У повоєнний період продовжував працювати в Сваляві на залізниці.

Помер у 1967 р. у с.Чинадійово.

О.Довганич

ТУРЯНЧИЧ Вільгельм. Народився в с.Тарасівка Тячівського району. У листопаді 1944 р. на зборах селян обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У

УГРИН Михайло Іванович. Народився 21 листопада 1888 р. в с.Невицьке Ужгородського району в селянській родині. В період Австро-Угорщини закінчив початкову народну школу. Згодом після одруження працював у сільському господарстві в с.Кам'яниця.

З визволенням Закарпаття селяни Кам'яниці обрали М.І.Угрина делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. Після з'їзду займався сільським господарством, був бригадиром колгоспу, головою сільської ради і працював на інших ділянках виробництва.

Помер 9 вересня 1978 р.

УРСТА Василь Андрійович. Народився у 1896 р. в с.Ільниця Іршавського району в родині селянина-середняка. Шість класів народної школи закінчив у 1909 р., після чого допомагав батькові у господарстві.

Через рік після початку Першої світової війни його мобілізували до австро-угорської армії у 65-й піхотний полк, розташований у м.Шалготар'ян в Угорщині. Після навчання молодого солдата було

відправлено на російський фронт, де перебував з 1915 до 1917 рр. Потім був переведений на італійський фронт. Тут був поранений і відправлений спочатку у військовий шпиталь в м.Відень, а потім до угорського міста Копошвар.

Коли закінчилася війна, повернувся додому в Ільницю і почав працювати у своєму господарстві весь період перебування краю у складі Чехословаччини. За цей час активно працював у складі сільської партійної організації КПЧ аж до 1928 р. При короткочасному існуванні уряду Карпатської України, очолюваному Августином Волошином, він співпрацював з його сільськими державними органами до окупації її угорськими військами.

У період угорського поневолення у 1940 р. його призвали в угорську армію в другий піхотний полк 8-ї дивізії, коли Угорщина, згідно з другим Віденським арбітражем займала румунську Трансільванію. У 1942 р. знову одержав повістку в армію, на цей раз в м.Кошице у Словаччину. Лише один рік був вдома і в 1944 р. – знову забрали в армію і відправили на фронт у Станіславську область. Влітку повернувся додому.

Після визволення Закарпаття мешканці Ільниці обрали В.А.Урсту головою народного комітету і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У повоєнні роки працював на різних ділянках виробництва.

Помер у 1990 р.

О.Довганич

УРСТА Василь Васильович. Народився 15 лютого 1914 р. в с. Березово Хустського району. У шість років батько віддав його на навчання в народну школу. Вчителі помітили в ньому здібного хлопця, тому й рекомендували батькові віддати його на науку в горожанську школу в Хусті, яку закінчив у 1930 р. Мріяв поступити до Ужгородської учительської семінарії. Проте відразу не наважувався сказати про це батькові. За навчання треба було платити. Та дітись було нікуди. Вступні екзамени склав успішно. Викладачі ставились вимогливо до кожного семінариста. Навчальними дисциплінами треба було оволодіти глибоко, відмінно вивчити методику викладання, засвоїти, як таблицю множення, ази педагогіки та психології.

Після закінчення у 1934 р. Ужгородської учительської семінарії одержав направлення на роботу в своє рідне село. Щасливо почувала себе родина Урстів: адже син – народний вчитель.

У 1937 р. його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію. Весною 1939 р. після служби повернувся додому. У відділі народної освіти йому запропонували роботу в Липчанській народній школі, розташованій близько від Березова, тому й відразу погодився.

Липчанський педколектив зустрів його привітно. Відповідав людською сердечністю як до колег, так і до дітей.

Минуло ще кілька років. В Липчі відкрили горожанську школу і його призначили її директором. Його постать як педагога і керівника стала відчутною на селі. І діти й батьки поважали його.

Коли Червона армія визволила село й В.В.Урста заговорив про створення народного комітету, люди підтримали його. Без вагань обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р.

У 1952 р. за сімейними обставинами він перевівся на роботу в середню школу села Великі Лучки Мукачівського району. Працював учителем, завучем, директором. Одноразово закінчив географічний факультет Київського педагогічного інституту ім. Горького. В 1975 р. вийшов на пенсію. І де б він не працював, – в Березовому, Липчі чи Великих Лучках – всюди серце віддавав дітям.

Помер 17 березня 1995 р.

І.Губаль

УХАЛЬ Михайло Іванович. Народився 17 серпня 1896 р. в с.Великий Бичків на Рахівщині в родині робітника – сплавника лісу. Дитячі роки хлопця припали на період Австро-Угорської монархії.

П'ятнадцятирічним разом з батьком він працював на лісосплаві. У 1915 р. був мобілізований в австро-угорську армію і направлений на Східний фронт. У червні 1916 р. потрапив до російського полону.

Восени 1918 р. повернувся в Закарпаття. Не змігши влаштуватися на роботу вдома, подався до Будапешта. Школу політичного гарту пройшов, працюючи серед багатотисячного робітничого колективу на Чепельському металургійному заводі. Був активним учасником маніфестацій і демонстрацій робітників Будапешта.

21 березня 1919 р. озброєні робітники і солдати Будапешта на чолі з комуністами вийшли на вулиці столиці. Серед активних учасників революції в Угорщині був і наш земляк, який вітав утворення Угорської республіки. Він добровільно вступив до угорської Червоної армії. Брав участь у північному поході в травні–червні 1919 р. на території Східної Словаччини. Був учасником проголошення в Пряшеві 16 червня 1919 р. Словацької Радянської Республіки.

Після повалення радянської влади в Угорщині у 1919 р. багато червоноармійців, серед них і М.І.Ухаль, потрапили до румунського полону. Він був кинутий до концентраційного табору м.Бурдужин, де пробув дев'ять місяців. Звідси був переданий угорським властям і тільки в березні 1921 р. вирвався з неволі і повернувся до Великого Бичкова. З травня 1921 р. він – член КПЧ. Працював на різних ділянках, зокрема на лісорозробках у Великому Бичкові, Ясінях, Кобилецькій Поляні.

У роки фашистської окупації проводив підпільну роботу, неодноразово заарештовувався, а у 1942 р. в Мукачеві в "Ковнер коштелі" був підданий жорстоким тортурам.

Після визволення Великого Бичкова в жовтні 1944 р. сільська громада обрала народний комітет, головою якого став М.І.Ухаль. Його обрали і членом Рахівського окружного народного комітету. На першому з'їзді народних комітетів Закарпатської України с.Великий Бичків представив серед інших і М.І.Ухаль. У радянський період працював на Великобичківському лісохімкомбінаті. З 1956 р. перебував на заслуженому відпочинку.

Помер 21 жовтня 1981 р.

М. Троян

Ф

ФАЗЕКОШ Степан Петрович. Народився 7 жовтня 1913 р. в с.Іза Хустського району в селянській родині. В рідному селі ходив до народної школи, але прагнення здобути середню освіту привело його до Хустської гімназії. Після її закінчення трудову діяльність розпочав у галузі народної освіти.

З вересня 1933 р. був призначений вчителем народної школи в с.Кошельово, потім переведений в народну школу в с.Горінчово. У вересні 1937 р. перейшов на роботу в Свалявський район в с.Родниківку, де працював вчителем, потім у с.Нижні Ворота Воловецького району.

Після визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. його направили на роботу в Сваляву. В листопаді того ж року був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки трудився до виходу на пенсію в середніх школах м.Мукачева, віддаючи всі свої знання і енергію підростаючому поколінню.

Помер 1 серпня 1994 р.

О.Довганич

ФЕДАК Василь Васильович. Народився 15 вересня 1911 р. в Ужгороді в сім'ї робітника лісопильного заводу. Спочатку навчався в народній школі, а з 1921 р. – в Ужгородській гімназії, яку закінчив у 1930 р. На цей час припадає і його захоплення спортивною журналістикою. В тому ж році йому вдалося поступити на філософський факультет Празького університету. Там навчався до 1932 р. Матеріальне становище змусило його покинути навчання, тому влаштувався народним вчителем в с.Нижнє Солотвино Ужгородського району.

В 1933–1934 рр. був на дійсній службі у чехословацькій армії в Празі. Закінчив військову школу офіцерів запасу, після чого йому присвоїли звання поручика і в 1934 р. демобілізували. Він знову почав працювати вчителем спочатку в с.Сторожниця, а потім на хуторі с.Велика Доброньо Ужгородського району.

З 1936 р. В.Федак працював у спортивному клубі "Русь". Його знали і як воротаря з футболу та спортивного оглядача і кореспондента. У 1938 р. його рідне місто після Віденського арбітражу окупували угорські війська. Він не міг влаштуватися на вчительську роботу. Тому перейшов на неокуповану частину краю – Карпатську Україну – до Хуста, де його направили вчителем в с.Сокирниця. Але і в Хусті керував спортивною секцією клубу "Русь", який одержав назву УСК-Хуст (Український спортивний клуб – Хуст). В цей період він вів і позаштатний спортивний відділ в газеті "Нова свобода".

У березні 1939 р. продовжував працювати в Сокирниці вчителем, а згодом і директором народної школи (до 1943 р.). В тому ж році його призвали уже в угорську армію і призначили командиром робочої роти в угорському м.Веспрем, яка будувала аеродром. Після її розформування він приїхав до Сокирниці і продовжував працювати в народній школі.

З січня до жовтня 1944 р. знову був мобілізований в угорську армію в м.Нірбатор, звідки направлений в Сваляву, а потім Стрий в Прикарпатті. 24-та угорська піхотна дивізія, у якій він служив, була розсіяна в боях, а В.В.Федак – поранений. З травня перебував у шпиталях, а у жовтні 1944 р. поїхав не у військову частину, а в Сокирницю, де переховувався до визволення села Червоною армією. Після визволення краю був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У квітні 1945 р. його призначили інспектором фізкультури при уповноваженому Народної Ради Закарпатської України у справах

освіти, а в червні того ж року затвердили головою комітету в справах фізкультури і спорту при Народній Раді Закарпатської України. З січня 1947 р. до лютого 1948 р. очолював відому ужгородську футбольну команду майстрів "Спартак" другої ліги, яка у повоєнні роки стала чемпіоном України. Ще декілька місяців працював молодшим редактором ужгородського філіалу видавництва "Радянська школа".

У 1948 р. його заарештували, звинувативши в тому, що був у "Карпатській січі", що як офіцер воював на Східному фронті і виступав проти возз'єднання краю з Україною. За всі такі "злочини" Закарпатський обласний суд 18 грудня 1948 р. засудив його на 25 років виправно-трудових таборів з поразкою в правах на п'ять років і конфіскацією майна і відправив на Колиму.

Відсидівши в таборах сім років, 29 листопада 1955 р. В.Федак був звільнений і повернувся у рідний Ужгород. Працював інструктором фізкультури на Ужгородському машинобудівному заводі. Реабілітований 20 лютого 1992 р. Уже після смерті побачила світ його книга "Закарпаття у спортивному вимірі".

Видатний спортивний діяч та історіограф спорту помер 25 жовтня 1991 р.

О.Довганич

ФЕДАК Степан. Народився у 1904 р. в с.Драгово Хустського району в селянській родині. Початкову школу закінчив не повністю, бо змушений був допомагати батькам і шукати для себе роботу. В чехословацький період працював лісорубом в лісах Словаччини, в угорський – відбував дійсну службу в армії.

З визволенням краю восени 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнний період працював у колгоспі та сторожем в школі.

Помер у 1969 р.

ФЕДЕЛЕШ Василь Андрійович. Народився 23 грудня 1913 р. в с.Крите (стара назва Феделешівці) Мукачівського району в родині селянина. Закінчив народну школу і працював у сільському господарстві.

Після визволення краю селяни обрали його головою сільського народного комітету, а в листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві.У повоєнні роки працював лісником у місцевому колгоспі.

Помер 2 червня 1990 р.

ФЕДОРАНИЧ Петро Андрійович. Народився у 1909 р.в с.Заболотне Іршавського району в бідній селянській родині. У 1916 р. поступив у перший клас народної школи і в 1923 р. закінчив сім класів. Оскільки вчитися далі змоги не було, допомагав батькові у його власному господарстві. Коли надійшов строк, його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію. У 1931–1933 рр. служив у 10-му піхотному полку в м.Брно в Чехії.

Після служби в армії нічого іншого не залишалося, як працювати у сільському господарстві за чехословацької влади, а згодом угорської окупаційної влади. З квітня до жовтня 1944 р. перебував на примусових роботах в угорському таборі в м.Нодь Ільва і повернувся в рідне село напередодні визволення.

Під час встановлення нової влади у жовтні 1944 р. був обраний заступником голови сільського народного комітету, де працював до березня 1945 р. У листопаді його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де він голосував і підписувався під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною.

З 1945 р. працював головою сільської ради с.Гудя Виноградівського району та на інших посадах у сільському господарстві.

Помер у 1951 р.

О.Довганич

ФЕДОРИК Іван Іванович. Народився 7 квітня 1902 р. в с.Ганичі Тячівського району в родині селянина. У листопаді 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Підписався під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною. Працював у власному господарстві і в колгоспі.

Помер 9 лютого 1991 р.

ФЕДОРЯНИЧ Степан Федорович. Народився 6 січня 1888 р. в с.Керецьки Свалявського району в бідній селянській родині. Закінчив всього три класи народної школи. В пошуках кращого життя у 1910 р. опинився аж у Сполучених Штатах Америки. Три роки працював там шахтарем і в 1913 р. повернувся додому.

Через рік його мобілізували в австро-угорську армію в м.Егер, а тут почалася Перша світова війна. Молодому воякові пощастило, та з війни повернувся додому лише у 1918 р.

Увесь період входження Закарпаття до Чехословаччини працював у власному господарстві. З окупацією Карпатської України у 1941 р. працював сторожем моста у Воловці. Брав участь в антифашистському русі, поширював листівки з критикою антинародної угорської влади. В 1944 р. потрапив у табір.

Після визволення краю взяв активну участь в будівництві нового життя, в листопаді 1944 р. став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за возз'єднання краю з Україною.

В повоєнні роки працював на різних ділянках сільського господарства, у колгоспі.

Помер у 1964 р.

О.Довганич

ФЕДЬО Степан Андрійович. Народився у 1905 р. в с.Дравці Ужгородського району в селянській родині. Лише три роки навчався в сільській народній школі, бо ще підлітком змушений був наймитувати. Спочатку дома з 1917 до 1920 рр. працював у наймах на сезонних роботах, потім п'ять років у с.Чічеровці поблизу Капушан (тепер Словаччина) у поміщицькому господарстві.

У 1925 р. його взяли в чехословацьку армію в м.Міхаловце, де два роки служив у 20-му піхотному полку. Після повернення з армії в рідному селі створив своє господарство і працював до 1928 р. Потім влаштувався робітником кам'яного кар'єру в Ужгороді. Згодом працював в Ужгородській дорожній дільниці, а з 1935 р. – сторожем в народній школі у с.Дравці.

В роки угорського поневолення краю спочатку трудився у власному господарстві, а з 1942 до 1944 рр. – на Ужгородській електростанції. З 1930 р. був членом КПЧ, але у підпільній роботі участі не брав.

Після визволення Закарпаття у листопаді 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. З січня по грудень 1945 р. був членом КПЗУ. Працював на Ужгородській електростанції, а з 1946 р. – на Ужгородському хлібокомбінаті.

Помер 1 серпня 1977 р.

О.Довганич

ФЕРА Дмитро Іванович. Народився 1 листопада 1906 р. в с.Тересва Тячівського району в селянській родині. Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 21 лютого 1975 р.

ФЕРЕНЦИК Петро Петрович. Народився 13 липня 1904 р. в с.Циганівці Ужгородського району в селянській родині. Лише 4 класи закінчив в сільській народній школі, далі вчитися не зміг через нестатки і з дитинства й аж до визволення краю в 1944 р. працював у господарстві батьків і в сільському господарстві.

У листопадів 1944 р. на зборах селян П.П.Ференцик був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. З листопада до грудня 1945 р. перебував у КПЗУ і в 1946 р. був переведений у ВКП(б).

З 1945 р. працював продавцем в магазині, а згодом – робітником в лісі та на інших роботах. Брав участь в громадському житті села, деякий час був секретарем сільської партійної організації.

Помер 10 червня 1980 р.

О.Довганич

ФЕРЕНЦІ Юрій Юрійович. Народився у 1887 р. у с. Королево Виноградівського району в селянській родині. Навчався в народній школі, а коли підріс, то в пошуках заробітків на початку XX століття емігрував у Сполучені Штати Америки, звідки повернувся аж у 1915 р., коли в Європі палала Перша світова війна.

В тому ж 1915 р. Ю.Ю.Ференці був мобілізований до австро-угорської армії, у якій служив до 1918 р. Беручи участь у бойових діях на італійському фронті у Північній Італії, потрапив у полон. Повернувся у рідне Королево лише через два роки, тобто у 1920 р., коли Закарпаття було приєднано до Чехословацької республіки.

Після окупації Закарпаття Угорщиною у 1939 р. нелегально втік у Радянський Союз і потрапив у в'язницю. Але у 1941 р. йому вдалося втекти і повернутися додому. До визволення краю змушений був переховуватися, щоб не потрапити в руки угорської жандармерії.

А після визволення краю мешканці Королева обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. В Мукачеві проголосував за історичний документ з'їзду – Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнний період працював на залізниці, а згодом робітником радгоспу.

Помер 2 серпня 1971 р.

О.Довганич

ФЕЧКА Іван Михайлович. Народився 28 травня 1920 р. в с.Довге Іршавського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, згодом в горожанській. Виявивши здібності, поступив у Мукачівську, а потім перевівся в Хустську гімназію. В цей час брав активну участь в струнному оркестрі гімназії, яким керував відомий Дмитро Вакаров.

Після закінчення гімназії працював обліковцем на будівництві залізниці в Рахові. Був призваний в угорську армію, звідки йому вдалося втекти і переховуватися.

З перших днів визволення Закарпаття у жовтні 1944 р. був обраний і працював секретарем народного комітету в рідному селі, а в листопаді став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і, як й інші делегати, віддав свій голос за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки І.М.Фечка всю свою трудову діяльність присвятив справі розвитку народної освіти рідного краю. До 1963 р. працював учителем фізики в Іршавській середній школі, а потім до 1980 р. – заступником директора цієї ж школи, головою райкому профспілки працівників освіти. За багаторічну сумлінну працю удостоєний почесного звання "Відмінник народної освіти". Був організатором олімпіад з математики й фізики.

Помер 30 жовтня 2001 р.

О.Довганич

ФІРІЩАК Федір Миколайович. Народився 23 лютого 1907 р. в с.Требушани (тепер Ділове) Рахівського району в сім'ї лісоруба. В рідному селі закінчив народну школу, згодом навчався у Великобичківській горожанській школі, а потім в Мукачівській торговельній академії. Після її закінчення відбув дійсну службу в чехословацькій армії. Трудову діяльність розпочав продавцем у приватних магазинах в чехословацький, а згодом і угорський періоди.

Після визволення села восени 1944 р. був обраний секретарем сільського народного комітету, а в листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. Працював у Рахівському райвиконкомі, на посаді ревізора Ясінянського споживчого товариства.

Помер 6 березня 1968 р.

ФІРКА Василь Васильович (сільське прізв. – Бобик, під яким потрапив до списку делегатів). Народився 1 січня 1920 р. в с.Довге Іршавського району в бідній селянській родині. Закінчив чотири класи народної школи, потім горожанську школу в с.Білки того ж району. В чехословацький та угорський періоди в арміях не служив. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Потім все життя працював лісорубом у Довжанському лісокомбінаті, а вийшовши на пенсію, – завідуючим господарством та сторожем Довжанської загальноосвітньої школи I–II ступенів.

ФІРЯК Олексій Іванович. Народився у 1900 р. у с.Кобилецька Поляна Рахівського району в селянській родині. Навчався лише у народній школі, бо далі не було змоги вчитися через нестатки. Не випадково у пошуках роботи опинився аж у Чехії, де потім проживав і одружився.

Після окупації Карпатської України Угорщиною О.І.Фіряк у 1942 р. повернувся додому в рідне село, де проживав до визволення краю Червоною армією. 10 листопада 1944 р. був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. Працював головою сільради в радянські роки, а потім на Закарпатському арматурному заводі.

Помер у 1957 р.

ФІЦАЙ Іван Михайлович. Народився у 1900 р. в с.Бедевля Тячівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. обирався делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1986 р.

ФІЦАЙ Микола Васильович. Народився у 1900 р. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян с.Мужійово Берегівського району був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1945 р.

ФОЗЕКОШ Михайло Васильович. Народився у 1898 р. в с.Макарьово Мукачівського району в бідній селянській родині. У рідному селі закінчив шість класів народної школи і з 1912 р. почав працювати у господарстві батьків. І так до 1916 р. – мобілізації в австро-угорську армію.

У роки Першої світової війни перебував на італійському фронті і повернувся додому лише у 1919 р., коли Закарпаття вже входило до складу Чехословаччини. У 1923 р. вступив у члени КПЧ і виконував обов'язки партійця до 1938 р.

В угорський період працював у власному господарстві, не займаючись партійними справами. Проте в 1944 р. його відправили в робітничий табір, з якого повернувся влітку 1944 р.

З визволенням Закарпаття вступив у члени КПЗУ, а також був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після з'їзду був переведений з КПЗУ у ВКП(б) і обраний секретарем партійної організації в с.Макарьово й далі працював у сільському господарстві.

Помер 14 жовтня 1973 р.

О.Довганич

ФРАНЦУХ Іван Юрійович. Народився 10 січня 1899 р. в с.Чумальово Тячівського району в бідній селянській родині. У 1911 р. закінчив п'ять класів народної школи і почав допомагати батькові у його господарстві, і так до 1920 р., до призову на військову службу.

Два роки служив солдатом у 45-му піхотному полку в Севлюші (Виноградів), після чого майже десять років працював у сільському господарстві. У 1929 р. завербувався на роботу в Бельгію, де став шахтарем-вибійником і трудився там до 1931 р.

Після повернення додому створив власне господарство в с.Чумальово, в якому трудився до 1937 р. Після цього знову поїхав у Бельгію в м.Шепел і продовжив працювати на шахті. У 1940 р. повернувся додому, коли Закарпаття було уже під владою Угорщини. Тоді ж його взяли в угорську армію в 16-й піхотний полк, дислокований в м.Дьєр. Через рік його демобілізували й він приїхав у Чумальово, де трудився у власному господарстві до 1944 р.

З визволенням краю односельці обрали І.Ю.Француха делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. З лютого 1945 р. став членом КПЗУ і був переведений під час обміну партійних документів у ВКП(б).

З 1945 р. працював продавцем сільського кооперативного магазину, а потім – у власному господарстві.

Помер 11 квітня 1978 р.

О.Довганич

ФРІДМАНСЬКИЙ Іван Михайлович. Народився 15 червня 1920 р. в с.Оріховиця Ужгородського району в сім'ї лісничого, яка ростила чотирьох хлопців й одну доньку. Іван закінчив шість класів народної школи і поступив в Ужгородську гімназію, яка давала середню освіту, без будь-якої спеціальності. Тому у вересні 1940 р. він став студентом Дебреценського університету. Як відмінник навчання водночас протягом 1942–1944 рр. працював викладачем Ужгородської гімназії.

Після визволення Закарпаття на зборах селян Оріховиці був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, голосував за Маніфест і збирав підписи під ним серед студентів Ужгородської чоловічої учительської семінарії та в рідному селі.

Після викладання в учительській семінарії в Ужгороді став завідуючим парткабінетом і консультантом Ужгородського міського комітету партії, заввідділом у справах культосвітніх установ, інструктором і завідуючим сектором культури обкому партії, завідуючим обласним відділом мистецтв, директором Перечинської середньої школи, директором обласного музично-драматичного театру, помічником голови облвиконкому. Завершив свою трудову діяльність інспектором обласного відділу народної освіти.

За роки трудової діяльності змінив багато відповідальних керівних посад, набув великого досвіду роботи.

Помер 15 серпня 1993 р.

О.Довганич

ФРІШМАН Леопольд. Після визволення краю у Великому Березному був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Після з'їзду виїхав, тому не виявлено ні біографічних відомостей, ні дат народження і смерті.

ФУЩИЧ Василь Іванович. Народився 12 грудня 1900 р. в Іршаві в робітничій родині. Швидко промайнуло дитинство. У 1924 р. став членом КПЧ. Та йому не вистачало знань, політичного гарту. І здібного юнака у 1926 р. направили на навчання в Радянський Союз до Харківської радянсько-партійної школи.

Через рік повернувся додому. Він виступав на мітингах, зборах, маніфестаціях, очолював делегації страйкуючих робітників і селян з вимогами підвищити заробітну плату, поліпшити умови життя тощо.

2 серпня 1931 р. відбувся страйк протесту проти кровопролиття в Хусті, під час якого було поранено декількох робітників, а один з них – Василь Гінцяк від ран помер. Сенатор чехословацького парламенту І.П.Локота, В.І.Фущич та інші страйкуючі були заарештовані. У відповідь на це страйкуючі Сваляви у своїй резолюції на зборах записали негайно випустити невинних провідників і всіх заарештованих робітників.

11 грудня 1931 р. під час демонстрації в Іршаві делегація на чолі з В.І.Фущичем подала до окружного управління вимоги на захист робітників, селян і ремісників. У 1936 р. він виступав у Берегові на великому спортивному святі, на зборах в с.Нижнє Селище Хустського району, на яких була прийнята резолюція про звільнення І.П.Локоти з тюрми. У цьому ж році В.Фущич став депутатом чехословацького парламенту, у якому виступав з промовами і подавав інтерпеляції до урядових осіб з приводу важкого соціально-економічного становища робітників і селян, різних порушень законів.

В період окупації Закарпаття був вдома в Іршаві, займався підпільною діяльністю. А у 1940 р. зв'язався з підпільною організацією

з с.Воловець – Овсаком Іваном, якого пізніше засудив Будапештський суд на 12 років, та Х. Росохою, теж засудженим за антифашистську діяльність.

Весною 1940 р. В.І.Фущич був заарештований, але довести його провину не вдалося, тому його відпустили під нагляд поліції. У 1944 р. його знову заарештували, відвезли до Сваляви, а потім до Мукачева і через місяць випустили.

Після визволення Закарпаття в жовтні 1944 р. активно включився в нове життя. Був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював на керівній партійній, радянській і господарській роботі, віддавав усі сили й енергію для розвитку господарства і культури Іршавського району.

Помер 28 листопада 1970 р.

О.Довганич

Х

ХАВАН Гаврило Гаврилович. Народився 1 квітня 1908 р. в с.Кайданово Мукачівського району в родині селянина-бідняка. Дитячі роки пройшли в голоді й холоді, юнацькі – у щоденній праці у наймах. Так що закінчив тільки декілька класів народної школи.

З жовтня 1928 до 1930 рр. був на дійсній службі в чехословацькій армії в м.Оломоуц Повернувшись додому, працював в сільському господарстві, а потім у фірмі "Латориця". Коли у 1938 р. відбулася мобілізація в чехословацьку армію, Г.Хаван знову став воїном. Після розпаду Чехословаччини додому повернувся вже 1 січня 1939 р.

Після окупації Карпатської України угорськими військами у 1939 р. був призваний в угорську армію на 3 місяці. Потім до 1942 р. займався сільським господарством, а з 1943 до 1944 рр. відбував службу в угорській армії, і у її складі був висланий на окуповану територію України.

Після визволення Закарпаття Г.Г.Хаван ввійшов до складу сільського народного комітету, обійнявши посаду заступника голови, а у листопаді серед п'яти мешканців Кайданова став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У 1945–1948 рр. був членом земельної громади, а в 1948 р. подав заяву в колгосп. Був членом правління, працював бригадиром будівельників та на інших посадах. У 1968 р. вийшов на пенсію.

Помер 4 червня 1980 р.

О.Довганич

ХАЙНАС Василь Васильович. Народився 21 лютого 1919 р. в с.Лохово Мукачівського району в селянській родині. З раннього дитинства мав великий потяг до знань. Добре вчився в народній школі. За порадою вчителів екстерном здав іспити за горожанську школу, після чого поступив в третій клас Мукачівської гімназії, яку закінчив у 1941 р.

У гімназії разом з іншими студентами брав безпосередню участь в діяльності підпільної молодіжної патріотичної організації, яка поширювала в умовах окупації антиугорську літературу, писала патріотичні лозунги, поширювала листівки. Підпільна діяльність В.В.Хайнаса привела до участі в партизанській боротьбі у складі партизанського з'єднання Героя Радянського Союзу О.В.Тканка.

Після визволення краю став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, брав активну участь в підготовці і проведенні першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України, на якому був обраний членом ЦК СМЗУ. З січня 1945 р. почав працювати редактором нової газети "Молодь Закарпаття", якій віддав п'ять років запалу.

Одночасно прагнув здобути вищу освіту. В 1946 р. поступив на заочне відділення історичного факультету Ужгородського держуніверситету, який успішно закінчив. Навчання в університеті пробудило потяг до науки. Його направили на курси по підготовці викладачів кафедр суспільних наук в Київ, де він здав кандидатський мінімум і почав готувати кандидатську дисертацію.

З 1954 р. працював на кафедрі історії КПРС Ужгородського держуніверситету. Темою кандидатської дисертації обрав боротьбу Комуністичної партії Закарпатської України за возз'єднання з Радянською Україною. Цей вікопомний процес проходив на його очах. Уже в 1959 р. дисертація була успішно захищена в Київському державному університеті ім. Т.Шевченка, її зміст викладений в його брошурі "Роки великих подій". Потім була окрема книга "Здійснення мрії. З історії Закарпатської комуністичної організації 1938–1945 рр.".

З 1964 до 1975 рр. очолював кафедру історії КПРС УжДУ. Незважаючи на велику зайнятість педагогічною і громадською роботою, він підготував докторську дисертацію на тему: "Боротьба

прогресивних сил Угорщини за створення єдиного антифашистського фронту (1933–1938 рр.)" та надрукував монографічну працю. В 1972 р. в стінах Львівського державного університету ім. І.Франка дисертація була захищена. Через кілька років йому було присвоєно звання професора.

Брав активну участь в громадсько-політичному житті університету і області, виступав з лекціями і доповідями перед студентами і населенням області. За сумлінну працю нагороджений медалями.

Помер 17 квітня 1999 р.

О.Довганич

ХАЙНАС Петро Васильович. Народився 25 червня 1900 р. в с.Лохово Мукачівського району в селянській родині. Після закінчення народної школи змушений був шукати собі роботу. І йому вдалося влаштуватися каменярем у фірмі, яка займалася будівництвом шляхів на території краю, хоч це була важка робота. П.В.Хайнасу довелося аж 15 років перебиватися, не відчуваючи поліпшення матеріального становища.

Не випадково в пошуках нових заробітків він опинився аж у Бельгії: чехословацька влада дозволяла вербувати робітників у західні країни. Працював на шахті вантажником у Лімбурському вугільному басейні. Але й тут ні робота, ні заробіток не приносили відчутного задоволення. І він незабаром повернувся додому в рідне село.

Працював у власному господарстві, одночасно і на виноградних плантаціях. Вступивши в лави КПЧ, брав активну участь в громадсько-політичному житті села, в роботі селянських організацій, виступав на їх конференціях.

У період угорського поневолення був зв'язаний з братом Василем, який брав участь у підпільній діяльності молодіжної організації, яку очолював професор Мукачівської гімназії М.Фегер.

Після визволення краю П.В.Хайнас став головою сільського народного комітету і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а після з'їзду – головою сільської ради.

Помер 26 листопада 1966 р.

О.Довганич

ХАЛУС Дмитро Михалович. Народився у 1900 р. в с.Верхнє Водяне Рахівського району в селянській родині. У листопаді 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 17 липня 1979 р.

ХІМИЧ Юрій Андрійович. Народився 19 серпня 1908 р. в с.Лоза Іршавського району в сім'ї селянина-середняка. Закінчивши у 1919 р. чотири класи сільської народної школи, не пішов далі вчитися, а залишився працювати у господарстві батьків аж до 1925 р. У цьому ж році виїхав на сезонні роботи в м.Медзилаборці в Словаччину, де два роки трудився у шляхово-будівельній фірмі "Вайсбергер".

Після цього влаштувався робітником цегельно-черепичного заводу в містечку Угжиневец під Прагою. У 1928 р. звільнився і повернувся додому. У тому ж році став членом КПЧ. У рідному селі продовжив працювати у господарстві батька. У 1930 р. одружився і завів власне господарство, лише у 1938 р. їздив на сезонну роботу, де працював у будівельній фірмі на території Чехії.

У власному господарстві працював із 1939 до 1942 рр. Потім влаштувався в рідному селі робітником каменоломні і трудився там до 1944 р.

Після визволення Закарпаття подав заяву в КПЗУ і був переведений у ВКП(б). У листопаді 1944 р. його обрали делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і 26 листопада в Мукачеві голосував і підписався під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною.

У повоєнні роки трудився в народному господарстві.

Помер 5 грудня 1984 р.

О.Довганич

ХІМЧУК Іван Юрійович. Народився 5 вересня 1889 р. в с. Косівська Поляна Рахівського району в багатодітній селянській родині. Закінчив сільську народну школу. У дорослому віці у чехословацький та угорський періоди працював лісорубом.

Після визволення Закарпаття односельці обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і на з'їзді проголосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Після з'їзду пішов добровольцем на фронт і воював у складі Чехословацького армійського корпусу генерала Людвіка Свободи. Відзначений бойовими нагородами.

Помер 5 вересня 1987 р.

ХМАРА Петро Лукич. Народився 12 жовтня 1906 р. в с.Нижнє Селище Хустського району в бідній селянській родині. В період Австро-Угорської монархії ходив декілька років до народної школи, але незабаром змушений був сам працювати, щоб заробити кусень хліба.

У 18 років в пошуках роботи опинився в Чехії, де працював лісорубом. Повернувшись додому через декілька років, був прийнятий на будівництво дороги Іза – Драгово. Водночас він прилучався і до політичної роботи, брав участь у страйках, маніфестаціях робітників проти поширення фашизму і наростання світової війни.

Після окупації Карпатської Ураїни фашистською Угорщиною прогресивні сили ставали в ряди борців-антифашистів. Серед них були П.Л.Хмара і його дружина Марія Іванівна. Особливо ця діяльність посилилася, коли на Хустщині висадилася розвідувальна група "Закарпатці" на чолі з Ференцом Патакі. Хата Хмари була на околиці села, за якою вже починалося Копашново, і його сусідом був Михайло Чижмар, чиї два сини саме й повернулися в рідний край для розгортання антифашистської боротьби. П.Хмара працював дорожним робітником, то ж міг збирати потрібну інформацію для згаданої розвідувальної групи.

Після трагічних подій в будинку вдови Логойди в Хусті 27 лютого 1944 р., де загинули десантники Степан Чижмар, Степан Лизанець та Вацлав Цемпер і з ними троє членів родини Логойди, в Нижньому Селищі, Копашнові та інших сусідніх селах угорські жандарми і детективи організували облави на учасників розвідгрупи. Було заарештовано десятки людей. Але деяким вдалося уникнути арешту. І серед них були П.Л.Хмара, В.Ю.Грига, І.Штець з Нижнього Селища, П.М.Чижмар, І.І.Гук та інші з Копашнова, які створили нелегальну групу і продержалися в лісах до визволення сіл Червоною армією 23 жовтня 1944 р. За цю антифашистську діяльність Петро Лукич і Марія Юріївна Хмара були нагороджені медалями "За бойові заслуги".

Після визволення Нижнього Селища утворився народний комітет, до складу якого увійшов і П.Л.Хмара поряд з Петром Юришинцем, Юрієм Попадинцем, Дмитром Андрійцьом та іншими. Крім цього, Петро Хмара був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

І де б не працював потім делегат з'їзду: чи майстром на будівництві доріг, чи керівником сільського споживчого товариства, а після переїзду до Хуста – на хлібокомбінаті і в райвиконкомі – скрізь він віддавав всі сили і енергію будівництву нового життя. У 1977 р. Петро Хмара вийшов на пенсію. За сумлінну працю нагороджений декількома медалями.

Помер 1 червня 1990 р.

О.Довганич

Ц

ЦАП Іван. Після визволення Закарпаття мешканці с.Буковець Воловецького району обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

ЦМУР Іван Миколайович. Народився в 1907 р. у Перечині в родині селянина. Навчався в народній школі. До 1924 р. працював на лісопильному заводі. У цьому ж році з родичем Юрієм Цмуром вирішили перейти у Радянську Україну через кордон, але в районі м.Кременець були затримані польською жандармерією і ув'язнені. Тут же їх засудили на шість тижнів тюремного ув'язнення і, відсидівши строк у Кременецькій тюрмі, в районі с.Ужок Великоберезнянського району, були передані чехословацьким властям.

Перечинський суд теж засудив їх на два тижні тюрми. Після виходу з неї І.М.Цмур працював до 1926 р. на лісопильному заводі. У 1926–1928 рр. відслужив дійсну службу в чехословацькій армії і далі працював на заводі. У 1939 р., в період існування Карпатської України, організував у Перечині загін "Карпатської січі" і був заступником командира загону.

Перед окупацією Карпатської України І.М.Цмур з групою хлопців втік до Братислави, де всі були заарештовані і передані в концтабір Брауншвейг (Німеччина). Тут працювали на фабриці. Хлопцям вдалося втекти, і вони опинилися в Празі, де зустрілися з колишніми мешканцями Перечина – І.Лазорчиком та Ю.Даниличем, які перебували в підпільній організації "Визвольний комітет Закарпаття". Вони і направили їх у рідний край на підпільну роботу.

Додому добиралися через Будапешт. Та угорська жандармерія заарештувала І.М.Цмура і засудила його в Ужгороді за діяльність в "Карпатській січі" на шість тижнів тюрми, звідки був звільнений за амністією.

У 1944 р. він налагодив зв'язок з чехословацькими десантниками – закарпатцями В.С.Кучерявим і В.М.Когутом, а також з партизанським загоном М.М.Перечинського і з'єднанням О.В.Тканка. Не випадково, що після визволення Закарпаття І.Цмур був обраний заступником голови Перечинського народного комітету та делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Незважаючи на таку патріотичну діяльність в роки угорської окупації і після визволення Закарпаття, 2 лютого 1945 р. він був заарештований і спецсудом Закарпатської України 23 червня 1945 р. засуджений на 5 років виправно-трудових таборів за участь в організації "Карпатської січі" в Перечині та "агітацію" проти СРСР. Засуджений був безпідставно, тому й реабілітований.

Помер 26 серпня 1983 р.

О.Довганич

ЦУПЕРЯК Микола Васильович. Народився 5 грудня 1908 р. в с. Ясіня на Рахівщині в родині лісоруба. У 1917 р. пішов до першого класу народної школи, де навчався 4 роки. Хлопець відразу потягнувся до науки. У 1920 р. вступив до Берегівської української гімназії, а потім на юридичний факультет Празького держуніверситету, який закінчив у 1933 р. Навчаючись у Празі, прилучився до журналістики і разом з студентом П.Дубровським та молодим лікарем О.Рудзинським видавали журнал на закарпатські теми під назвою "Ластівка", а згодом – щомісячний журнал "Поступ".

З 1933 до 1937 рр. молодий юрист працював помічником відомого ужгородського адвоката М.Юдковича. В серпні 1934 р. М.Цуперяк вийшов з КПЧ, в якій був з 1926 р., у зв'язку з тим, що його дружину-вчительку чехословацькі власті намагалися звільнити з роботи. Але в іншу партію не вступав і залишився безпартійним. У червні 1937 р. став службовцем Підкарпатського банку в Ужгороді і перебував там до жовтня 1938 р.

Залишаючись в Хусті після окупації, він з другої половини березня ще працював на Хустській пошті, потім угорська

адміністрація перевела його на роботу в дирекцію пошт м.Дебрецен, звідки в січні 1940 р. був звільнений як "неблагонадійний". Після повернення в Ясіня, через півроку йому вдалося влаштуватися в контору нотаріуса в Рахові, а згодом перейти в нотаріат с.Ясіня, де працював до жовтня 1944 р.

Після визволення Закарпаття 23 жовтня 1944 р. вступив у члени КПЗУ. У Рахові був обраний окружний народний комітет, секретарем якого став М.В.Цуперяк. Через місяць його обрали і делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Після створення Закарпатської області і організації тресту "Закарпатліс" його керуючим було призначено М.В.Цуперяка.

Згодом на нього була заведена персональна справа і його виключено з партії 19 грудня 1952 р. за участь у 1938 р. в Українській народній раді, підписанні Маніфесту цієї ради і надрукуванні статті про пошту Карпатської України.

З 1953 до 1969 рр. працював на різних ділянках народного господарства: в тресті "Закарпатліс", Свалявському й Перечинському лісокомбінатах. Обирався депутатом обласної ради, брав участь у громадсько-політчиному житті області.

Помер 1 січня 1999 р.

О.Довганич

ЦУПИК Іван Васильович. Народився 29 липня 1902 р. в с.Боржавське Виноградівського району в родині селянина. Декілька років навчався в сільській народній школі, потім змушений був наймитувати у господарствах багатих людей.

У 1922 р. був призваний на дійсну службу в чехословацьку армію. Після демобілізації завербувався і працював на шахтах Франції (1928–1932), згодом на виноградниках Севлюша.

В роки угорської окупації Закарпаття перебував у концтаборі (1943–1944) на території угорського міста Мішкольц, з якого вирвався напередодні визволення краю.

Восени, 23 листопада 1944 р., був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Як член КПЗУ з 1945 р. працював інструктором Виноградівського окружного комітету КПЗУ, потім з організацією колгоспу "8 Березня" – секретарем парткому, бригадиром і завідуючим фермою ". Брав участь у громадсько-політичному житті села й району.

Помер 5 липня 1979 р. у Виноградові.

М. Троян

ЦЬОКА Микола Петрович. Народився у 1903 р. в с.Дулово Тячівського району в селянській родині. Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян Дулова був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер у 1981 р.

Ч

ЧЕЙПЕШ Юрій Юрійович. Народився 5 лютого 1902 р. в с. Королево Виноградівського району у родині селянина. Після закінчення початкової народної школи працював у господарстві заможних батьків. Все його наступне життя було пов'язане з сільським господарством, у якому трудився у чехословацький і угорський періоди.

Восени мешканці Королева обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

У новоствореному колективному господарстві "8 Березня" трудився на різних ділянках виробництва до виходу на пенсію.

Помер у 1974 р.

О.Довганич

ЧЕКАН Іван Іванович. Народився 5 лютого 1895 р. в с.Лалово Мукачівського району в родині селянина. Початкову освіту здобув в рідному селі. В роки Першої світової війни був мобілізований в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт, де здався в полон російським військам. Повернувшись додому, працював у власному господарстві.

З визволенням краю Червоною армією восени 1944 р. був обраний головою народного комітету, а на сільських зборах – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 р. Після колективізації сільського господарства працював у колгоспі.

Помер 24 травня 1955 р.

ЧЕКАН Хома Іванович. Народився 12 червня 1912 р. у с.Лалово Мукачівського району в родині селянина-середняка. Мав здібності до науки. Навчався у народній школі і Мукачівській гімназії. У 1938 р. закінчив Братиславський університет і здобув спеціальність юриста. У 1934–1935 рр. вчителював у с.Плоске Свалявського району.

На останньому етапі угорської окупації краю, зокрема з літа 1944 р., був зв'язаний з партизанським з'єднанням О.В.Тканка. Після

визволення Закарпаття його обрали в Мукачеві делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і як спеціаліста з вищою юридичною освітою – членом Народної Ради Закарпатської України.

Ось як характеризував його діяльність начальник політуправління 4-го Українського фронту, генерал-лейтенант М.М.Пронін: "На чолі відділу соціального забезпечення стоїть доктор Чекан Х.І. (один з редакторів газети "Русское слово", політичне минуле його сумнівне, але в останній час він допомагав партизанам)... У лютому прийняті три основних декрети про соціальне страхування за рахунок роботодавців, про виплату допомоги родинам добровольців Червоної армії і про матеріальне забезпечення постраждалих від війни. Організована також допомога жертвам фашистського терору".

Після утворення Закарпатської області у складі УРСР Х.І.Чекан працював завідуючим відділом облвиконкому по репатріації громадян, а згодом у селищі Тересва Тячівського району– начальником лісодільниці.

У 1946–1949 рр. – адвокат Мукачівської юридичної консультації. Але 17 вересня 1951 р. з санкції військового прокурора він був заарештований, 28 травня 1952 р. особливою нарадою при МДБ СРСР засуджений на 10 років таборів за "належність до фашистської партії і антирадянську агітацію". Відправлений у табір Інта Комі АРСР. Зільнений з табору 12 травня 1955 р. У 1955– 1975 рр. – начальник юридичного відділу Свалявського лісокомбінату.

Реабілітований 29 березня 1989 р.

Помер 8 березня 1983 р.

О.Довганич

ЧЕНДЕЙ Іван Михайлович. Народився 20 травня 1922 р. в с.Дубове Тячівського району в селянській родині. В рідному селі ходив до народної школи і як здібний учень у 1935 р. вступив до Хустської гімназії, в якій навчався до 1939 р. в чехословацький період, і потім після окупації Карпатської України Угорщиною – до 1941 р.

В гімназії вчився відмінно, за що одержував державну стипендію. Брав активну участь в літера-

турному гуртку Хустської гімназії, який діяв під керівництвом прогресивного професора П.В.Лінтура. Тут збиралася талановита молодь, яка влаштовувала літературні вечори і за допомогою свого керівника у 1941 р. видала збірку віршів і прози молодих літераторів, серед яких були і твори І.Чендея.

У 1942–1943 рр. він працював робітником Тересвянської вузькоколійки, з 17 жовтня 1943 р. до 21 жовтня 1944 р. перебував у робочому таборі. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і 26 листопада в Мукачеві голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

З 14 березня 1945 р. почав працювати в редакції обласної газети "Закарпатська правда", а через рік очолив відділ культури і побуту газети. В цей період побував на газетних курсах в Харкові, у 1952 р. заочно закінчив філологічний факультет Ужгородського держуніверситету, а в 1962 р. – Вищі літературні курси при Літературному інституті ім. О.М.Горького в Москві. Працював відповідальним секретарем Закарпатської організації Спілки письменників України, член Спілки з 1950 р.

У повоєнні роки видав 28 книг оповідань, нарисів, повістей, романів, вибраних творів. Серед них "Чайки летять на схід" (1955), "Вітер з полонини" (1958), "Терен цвіте" (1967), "Березневий сніг" (1968), "Зелена Верховина" (1975), "Калина під снігом" (1988), "Птахи полишають гнізда" (1965), "Скрип колиски" (1987) та ін. Його повість "Іван" з книги "Березневий сніг" була піддана суворій критиці і письменника за це виключили з членів КПРС. Потім тривалий час була перерва у його літературній творчості і виданні книг. Лише через 10 років з'явилася книга нарисів І.Чендея "Свалявські зустрічі" (1977).

І.М.Чендей відомий і як кіносценарист. Зокрема створив художньо-документальні фільми-нариси "Верховина – краса моя", "Художники Закарпаття", "Чорна Тиса" та сценарій художнього фільму "Тіні забутих предків" за повістю українського письменника Михайла Коцюбинського.

І.Чендей – лауреат премії ім. А.Головка та Національної премії ім. Т.Шевченка. Його твори перекладені на різні іноземні мови.

О.Довганич

ЧЕРНИЧКО Микола Іванович. Народився 16 грудня 1898 р. в Мукачеві, і як багато інших дітей закарпатських бідняків, не міг здобути освіту. Працював шевцем, перебував у гущі робітників, де пройшов велику школу життя. В другій половині грудня 1918 р. в Мукачеві було створено комуністичну групу. Серед її перших членів був і Микола Черничко.

21 березня 1919 р. в Угорщині перемогла революція. Того ж дня мукачівська робітнича гвардія зайняла всі важливі установи міста. А наступного дня вся влада в Мукачеві перейшла до її рук. М.І.Черничко разом з іншими активістами побували на великих підприємствах міста, скликали робітників на міський мітинг. Він відбувся в центрі міста. Робітники уважно слухали виступ голови міського директоріуму Яноша Галгоці про встановлення радянської влади в Угорщині і в Закарпатті. Але через 40 днів влада рад в краї була повалена. Всіх активістів власті Чехословаччини заарештували, серед них був і М.І.Черничко.

У 1921 р. утворилася комуністична партія Чехословаччини. З перших днів він вступив до її лав. У 1927 та 1932 рр., під час виборів депутатів до Мукачівського міського представництва, робітники обрали його своїм посланцем до цього органу. В період угорської окупації, він, як й інші комуністи, був інтернований.

Після визволення Закарпаття став делегатом першої конференції КПЗУ в Мукачеві, де його обрали до складу Центрального Комітету, а мешканці міста – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому 26 листопада 1944 року був прийнятий Маніфест про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною. М.Черничко працював на посаді заступника голови Мукачівського народного комітету, віддавав багато сил відбудові народного господарства.

Згодом став заступником голови Мукачівської міської ради народних депутатів, потім працював на відповідальній роботі на тютюновій фабриці.

Помер 1 вересня 1970 р.

М. Троян

ЧЕХМАР Іван Іванович. Народився 3 вересня 1892 р. в сім'ї маляра в передмісті Мукачева – Підгороді. Важкі матеріальні нестатки змусили тринадцятирічного хлопця шукати заробітку. Працював підсобним робітником на будівництві в Мукачеві. З 1912 р. – на військовій службі у 65-му піхотному полку в м.Банська Бистриця. Дисциплінований солдат одержав військове звання унтер-офіцера.

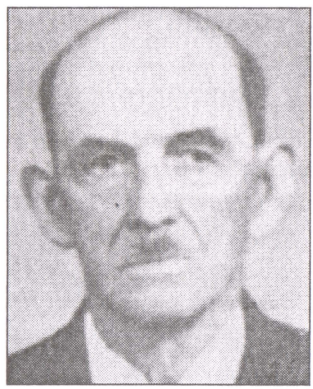

Коли розпочалася Перша світова війна, його було відправлено на Східний фронт, прагнув здатися в полон росіянам. Така нагода трапилася в липні 1916 р. під час Брусиловського прориву на Південно-Західному фронті в районі м.Дубно. Як військовополонений перебував у таборах Києва, Харкова, Арзамаса, Омська. В Омську довідався про перемогу Жовтневого перевороту. На початку 1918 р. до табору, в якому він перебував, прибули представники Омського ревкому, які повідомили військовополоненим про встановлення в місті радянської влади й що з цього моменту вони вільні. Одночасно ревкомівці запропонували всім, хто бажає, вступити в Червону армію. І.І.Чехмар без вагань вступив до її лав і був призначений командиром взводу, який увійшов до першого Омського інтернаціонального полку.

У серпні 1918 р. він потрапив у полон до чехів. Але через місяць втік з Березовського табору, що поблизу Верхнєудинська (Улан-Уде). І знову став командиром взводу в Червоній армії, воював у Забайкаллі. За ці бої полк, де він служив, був нагороджений Червоним прапором.

Згодом у 1920–1922 рр. йому довелося знову брати участь у боях проти військ генерала Каппеля і Семенова на Яблоновім хребті, на станції Хімок та ін. В 1922 р. демобілізувався й працював мулярем в Благовєщенську на Амурі.

У 1925 р. повернувся на Закарпаття, яке на той час входило до складу Чехословаччини. Працював мулярем у різних фірмах Мукачева. У 1931 р. вступив до лав КПЧ. Брав активну участь у всіх заходах, які проводила партія по створенню єдиного народного антифашистського фронту. Переправляв нелегальну літературу із Закарпаття в Угорщину. В роки фашистської окупації краю його неодноразово заарештовували, а на волі постійно перебував під наглядом жандармерії.

З перших днів визволення Закарпаття включився в будівництво нового життя. Був делегатом першої партійної конференції КПЗУ, і мешканцями с.Росвигово обраний посланцем на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Згодом працював завідуючим міським відділом соціального забезпечення, головою сільради, народним суддею. Нагороджений кількома медалями. Разом з дружиною виховали 10 дітей.

Помер 15 грудня 1974 р.

М. Троян

ЧИЖМАР Петро Михайлович. Народився в липні 1912 р. в с.Копашново Хустського району в багатодітній селянській родині. У 1918 р. поступив у перший клас народної школи, яку закінчив у 1927 р. і працював у господарстві батьків. У 1933 р. його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію і в 35-му піхотному полку в Ужгороді служив до 1935 р.

Потім в пошуках роботи завербувався в Бельгію і майже три роки працював шахтарем в м.Шапель. У 1938 р. повернувся додому і в рідному селі Копашнові створив власне господарство. У тому ж році його мобілізували в чехословацьку армію.

Після окупації Карпатської України угорськими військами в березні 1939 р. до 1941 р. був вдома. У 1939 і 1940 рр. його брати – Степан, Василь та Іван нелегально перейшли угорсько-радянський кордон і опинилися на території Радянського Союзу. П.М.Чижмар перебував під жандармським наглядом, а у 1941 р. був ув'язнений в табір Толонцгаз і сидів у тюрмах Будапешта і Коложвара в Угорщині, де знаходився до кінця 1942 р. У 1943 р. працював вдома у власному господарстві.

Коли в серпні 1943 р. його брати Степан і Василь повернулися в рідний край у складі десантної групи "Закарпатці", П.М.Чижмар став зв'язківцем розвідгрупи, виконував важливі доручення. Після провалу і розстрілу брата Степана та ще двох десантників у Хусті Петро з групою підпільників Копашнова і Нижнього Селища перейшли на нелегальне становище, організували бойову групу однодумців, яка перешкоджала окупантам забирати худобу від селян.

Перші збори в Копашнові обрали народний комітет, згодом – делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Серед них був обраний і Петро Чижмар.

У повоєнний період був головою сільської ради в сусідньому с.Драгово, а у 1951 р. очолив колективне господарство. Потім працював і на інших ділянках народного господарства.

Помер 16 лютого 2002 р.

О.Довганич

ЧЛОВЕЧКО Юрій Васильович. Народився у 1920 р. у с.Доманинці Ужгородського району (тепер приєднано до Ужгорода) в бідній селянській родині. Навчався у початковій школі і Ужгородській гімназії (1933–1938 рр., закінчив у 1941 р.).

Після визволення Закарпаття став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Згодом навчався у Львівському державному університеті ім. І.Франка.

12 липня 1947 р. його звинуватили у встановленні зв'язку з антирадянським підпіллям, зокрема з одним з його учасників П.Микитою, за дорученням якого друкував антирадянські листівки. 8 вересня 1947 р. під конвоєм Ю.Чловечка вели на місце для проведення слідства біля пішохідного моста в Ужгороді. Чловечко задумав втекти. На попереджувальні вистріли не зупинився, конвой застосував зброю і важко його поранив. В Ужгородській міській лікарні він помер, тоді ж працівниками лікарні на міському цвинтарі (тепер вул. Капушанська) у безіменній могилі був і похований без відома родичів.

О.Довганич

ЧОРЕЙ Микола Михайлович. Народився у 1906 р. в с.Біловарці Тячівського району в селянській родині. Початкову освіту здобув у народній школі. Навчався в лісопромисловій школі в Празі. Працював у народному господарстві. Після визволення Закарпаття був обраний головою сільського народного комітету, а у листопаді 1944 р. – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю. Мав трьох дітей, один син був добровольцем Червоної армії.

Помер у 1945 р.

Ш

ШАЛАНКІ Юлія. Народилася 18 січня 1897 р. в с.Матійово Виноградівського району в бідній селянській родині. Закінчила лише 4 класи народної школи, бо змушена була далі заробляти на прожиток. Як наймичка часто працювала на різних сезонних роботах.

Вийшла заміж за Михайла Шаланкі і проживала з ним у Новому Селі. Підтримувала роботу чоловіка, який був секретарем партійного осередку в селі. Брала активну участь в антифашистських демонстраціях і маніфестаціях в чехословацький період і притягалася за це до судової відповідальності.

Після визволення краю була обрана делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України від Нового Села і голосувала за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. Потім працювала у колгоспі "Іскра".

Померла Ю.Шаланкі 2 лютого 1973 р.

О.Довганич

ШВАРДАК Федір Іванович. Народився 1 жовтня 1889 р. в с.Лавки Мукачівського району в родині селянина. В рідному селі ходив у народну школу, а потім працював у сільському господарстві.

Після визволення Закарпаття Червоною армією на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер у 1949 р.

ШЕБЕЛА Михайло Васильович. Народився 2 лютого 1907 р. в с.Горбок Іршавського району у багатодітній сім'ї селянина. Рано залишився без матері, а коли згодом батько виїхав на заробітки в далеку Америку, на Михайла впав весь тягар турбот за своїх сестер і брата. Тому, здобувши лише початкову освіту, пішов працювати.

Восени 1944 р., після визволення Закарпаття Михайла Шебелу обрали заступником голови народного комітету села, а у листопаді того ж року – делегатом першого з'їзду народних комітетів

Закарпатської України. Після колективізації у 1948 р. він став головою колгоспу в с.Горбок, а з укрупненням колгоспів у 1950 р. був призначений бригадиром, нагороджений урядовими нагородами.

Трагічно загинув у 1969 р. в автокатастрофі.

ШЕГДА Василь Васильович. Народився 1 січня 1898 р. в Міжгір'ї, в бідній селянській родині. Нерадісними були його дитячі та юнацькі роки. Працював лісорубом на сезонних роботах в період чехословацького режиму.

Під час виборів до сільських представництв неодноразово обирався до їх складу від комуністичної організації, а в 1929 р. був обраний старостою села.

У 1931 р. був обраний секретарем Волівського окружкому КПЧ і на цій посаді організовував голодні походи до нотарських та окружних управлінь. Брав активну участь в організації та проведенні страйків на лісорозробках Волівщини, за що неодноразово заарештовувався чехословацькими властями.

У роки окупації не припиняв підпільної роботи. У 1943 р. був заарештований і перебував у таборах політичних в'язнів в Угорщині. Тільки у вересні 1944 р. йому вдалося вирватися з ув'язнення й повернутися додому.

З радістю зустрів восени 1944 р. воїнів Червоної армії, які визволили край. 28 жовтня 1944 р. мешканці Волового на сільських зборах обрали народний комітет, а його головою обрали В.В.Шегду. У листопаді 1944 р. на зборах були обрані делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України і серед них – В.В.Шегда.

В.В.Шегда очолював ініціативну групу по створенню колгоспу, а в грудні 1948 р. першим подав заяву про вступ до сільськогосподарської артілі "Радянська Верховина". Працював у споживчій кооперації і колгоспі.

Помер 17 травня 1962 р.

М. Троян

ШЕГДА Іван Васильович. Народився у 1900 р. У листопаді 1944 р., після визволення Закарпаття, на зборах мешканців Тячева був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер у 1975 р.

ШЕГУТА Кирило Дмитрович. Народився 10 травня 1899 р. в с.Вучкове Міжгірського району в сім'ї заможного селянина. В рідному селі закінчив три класи народної школи, виявив здібності до навчання, та змоги далі вчитися не було. Був єдиним сином у батьків, працював у домашньому та лісовому господарстві. Відслужив дійсну службу в чехословацькій армії, а в роки Другої світової війни – в угорській. У роки угорського панування в краї працював у власному господарстві, деякий час знаходився у Мараморош-Сигетській в'язниці (тепер Румунія) за антифашистську діяльність.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. на зборах селян Вучкового був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував і збирав підписи під Маніфестом про возз'єднання краю з Україною. Цікавився політикою, був авторитетною людиною в селі і до нього зверталися за допомогою. Будучи прямим і відвертим, часто висловлював своє незадоволення окремими діями властей.

23 серпня 1947 р. служба безпеки заарештувала К.Шегуту і 14 травня 1948 р. Закарпатський обласний суд за антирадянську націоналістичну діяльність та зв'язки з ОУН засудив його на вісім років виправно-трудових таборів з поразкою в правах на п'ять років, відправивши в Маріїнський табір Кемеровської області Російської Федерації. У серпні 1955 р. повернувся додому з підірваним здоров'ям. Працював їздовим в ліспромгоспі. Виховав трьох дітей – двох синів і доньку.

Реабілітований у 1992 р.

Помер 8 серпня 1958 р.

О.Довганич

ШЕКЕТА Андрій Михайлович. Народився 12 грудня 1925 р. в с.Сойми Міжгірського району в багатодітній сім'ї.

Освіта вища.

Трудову діяльність розпочав у 1943 році.

З перших днів звільнення Закарпаття в жовтні 1944 р. від окупантів працював у місцевих радах: секретарем Соймівського сільського народного комітету, економістом, головою планової комісії, секретарем Волівської окружної ради (нині Міжгірського району), а згодом головою Тячівського, Свалявського, Мукачівського райвиконкомів. 17 років працював секретарем виконавчого комітету Закарпатської обласної ради, 12 років – начальником управління у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі облвиконкому. Звідти пішов у 1988 р. на персональну пенсію республіканського значення. Продовжував працювати інструктором і консультантом організаційно-інструкторського відділу обласної ради, помічником-секретарем народного депутата СРСР по Закарпатському територіально-національному виборчому округу № 45, секретарем комісії обласної ради з питань поновлення прав реабілітованих, главою Закарпатського представництва Українського національного фонду "Взаєморозуміння і примирення" при Кабінеті Міністрів України.

У 1994 р. прийняв присягу державного службовця.

А.Шекета – один із фундаторів органів місцевих рад Закарпаття. Багато зробив у справі впровадження і вдосконалення діловодства в роботі рад, для розвитку економіки, сільського господарства, будівництва соціально-культурних закладів, поліграфії, преси, книжкової торгівлі та зміцнення їх матеріально-технічної бази.

За час роботи 12 разів обирався депутатом обласної ради, а також депутатом Міжгірської, Тячівської, Свалявської, Мукачівської районних і Ужгородської міської рад.

Був у складі обласних виборчих комісій по проведенню всеукраїнського референдуму 1991 року, по виборах Президента, народних депутатів України двох скликань, а також у складі комісії по виборах голови і депутатів обласної ради.

Має багато публікацій про возз'єднання Закарпаття з Україною, роботу рад, видавничу діяльність, поліграфію і книгорозповсюдження.

За активну, сумлінну працю і вагомий особистий внесок у розвиток Закарпаття нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

двома орденами "Знак Пошани", чотирма медалями, Грамотою Президента України, Грамотою Верховної Ради УРСР, Грамотою Президії ВЦРПС, Грамотами Міністерства освіти і ЦК профспілки УРСР, Президії Українського республіканського комітету профспілки працівників культури, а також Почесними грамотами обласної державної адміністрації, обласної, районних і міських рад.

Нагороджений знаком "Відмінник преси".

Крім вітчизняних, має нагороди сусідніх областей – Угорщини і Чехословаччини за тісну співпрацю.

А.Шекета був делегатом першого з'їзду народних комітетів (мандат 231) і першого з'їзду Спілки молоді Закарпатської України (мандат 174).

З нагоди відзначення 50-річчя возз'єднання Закарпаття з Україною А.М.Шекета виступав з промовою на урочистому засіданні Верховної Ради України, а з нагоди 55-ї річниці возз'єднання Закарпаття з Україною – на урочистому вечорі в Національному театрі опери і балету України ім. Тараса Шевченка.

Як голова ради делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України проводить велику роботу по патріотичному вихованню серед населення, виступає в засобах масової інформації, бере активну участь у підготовці та випуску книг, статей у пресі про возз'єднання Закарпаття з Україною.

О.Довганич

ШЕКЕТА Василь Васильович. Народився 12 січня 1888 р. в с.Сойми Міжгірського району в бідній селянській родині, у якій було дев'ятеро дітей. Трохи вчився у народній школі, а у 1917 р. його мобілізували в австро-угорську армію і після відповідного навчання відправили на італійський фронт. Після війни повернувся в рідне село, де на той час від голоду померли його мати та дві сестри.

У пошуках роботи В.В.Шекета відправився в с.Тополчани на Словаччину, де працював у поміщицькому господарстві до 1925 р. Був призваний на дійсну службу в чехословацьку армію, в якій прослужив два роки. З армії повернувся в рідне село, одружився, працював лісорубом, а згодом на будівництві дороги.

У 1930 р. його обрали старостою села, на цій посаді трудився до 1934 р. Вступив у члени КПЧ. У 1938 р. чехословацьким урядом КПЧ була заборонена.

В роки угорської окупації працював у власному господарстві.

Після визволення Закарпаття в Соймах був створений народний комітет на чолі з І.М.Шекетою. 18 листопада були організовані збори селян, де обрали делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Серед делегатів був і В.В.Шекета. Він разом з іншими голосував за возз'єднання краю з Україною.

Повернувшись в село, працював на відбудові доріг, мостів, був обраний на три роки засідателем народного суду. Після організації колгоспу працював на різних ділянках сільського господарства.

Помер у лютому 1985 р.

О.Довганич

ШЕКЕТА Іван Михайлович. Народився 9 травня 1903 р. в с.Сойми Міжгірського району в бідній селянській родині. У 1910 р. вступив і в 1915 р. закінчив п'ять класів сільської народної школи. Як і багато інших селянських дітей, з раннього дитинства включився у роботу в батьківському господарстві, де трудився до 1920 р.

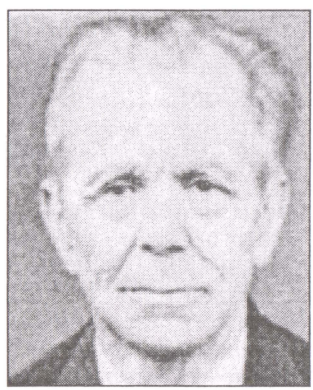

У цьому ж році виїхав на заробітки в Словаччину і влаштувався лісорубом в лісовій фірмі м.Тополчани, де працював цілих п'ять років. У 1925 р. його призвали на дійсну службу в чехословацьку армію в Берегово, де служив до 1927 р.

Після демобілізації з армії знову наймався на роботу в різні фірми. Спочатку один рік працював лісорубом в м.Рудьки в Чехії у лісовій фірмі, а з 1929 до 1934 рр. – у м.Полнички. В рідному селі декілька років наймався на різні ділянки роботи, поки не створив власне господарство, у якому трудився з 1937 до 1943 рр. Потім угорська влада відправила його на примусові роботи по будівництву оборонних об'єктів у Карпатах, які тривали у 1943–1944 рр.

З визволенням краю І.М.Шекета був обраний головою сільського народного комітету, а у листопаді і делегатом першого з'їзду народних комітетів, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві. Оскільки ще у довоєнний період він був членом КПЧ, а у 1944–1945 рр. і членом КПЗУ, то його призначили з посади голови народного комітету інструктором Міжгірського окружного комітету КПЗУ. Потім працював начальником заготконтори Міністерства заготівель СРСР. Брав активну участь у громадському житті. З 1959 р. пенсіонер.

Помер 16 липня 1979 р.

О.Довганич

ШЕЛЕВЕР Георгій Георгійович. Народився 21 січня 1913 р. в с.Бедевля Тячівського району в селянській родині. У 1919–1923 рр. навчався в сільській народній школі, потім у Тячівській горожанській, після чого у 1927 р. поступив в духовну семінарію м.Бітоль (Югославія), яку закінчив у 1932 р. Тоді ж був призначений вихователем православного інтернату в Мукачеві, а згодом – учителем сільської школи і викладачем закону Божого в с.Угля Тячівського району. У 1935–1937 рр. був на дійсній службі в чехословацькій армії.

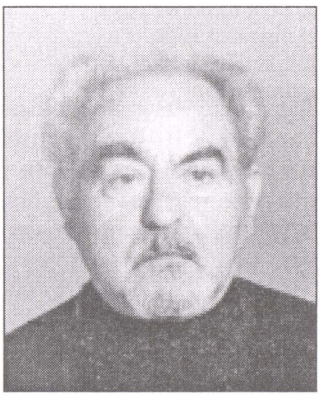

У 1937 р. висвячений на священика і призначений у парафію с.Добрянське Тячівського району, а у 1940 р. – у с.Костилівка Рахівського району, де працював до 1945 р. Звідси був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

З 1945 р. – настоятель православної парафії у Виноградові і одночасно завідуючий відділом соціального забезпечення окружного народного комітету. У 1951 р. призначений у Свято-Вознесенський собор до Хуста, а потім три роки служив у Верхньому Водяному Рахівського району. У 1956–1960 рр. служив священиком-місіонером в Пряшівській єпархії. Повернувшись додому до Хуста, у 1960–1964 рр. служив у с.Крива Хустського району, потім у селах Рокосово, Монастирець, а з 1973 р. – знову в с.Рокосово Хустського району.

Помер 6 квітня 1992 р.

О.Довганич

ШЕЛЕЛЯ Василь Васильович. Народився у 1898 р. в с.Коноплівці Мукачівського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

ШЕЛЕЛЬО Андрій Іванович. Народився 26 червня 1908 р. в с.Завидово Мукачівського району в селянській родині. В рідному селі закінчив чотирикласну народну школу, після чого працював у господарстві батьків.

Восени 1944 р. після визволення Закарпаття на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської

України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнний період працював у колгоспі.

Помер у 1967 р.

ШЕЛЕПЕЦЬ Іван Миколайович. Народився 20 січня 1904 р. в с. Великий Березний в багатодітній селянській родині. Навчався у народній школі до 1916 р., потім екстерном здав іспити за горожанську школу у Великому Березному, а відтак уже в чехословацький період з 1921 до 1923 рр. навчався у дворічній державній сільськогосподарській школі в с.Домбоки Мукачівського району, де опановував грунтовні агрономічні знання. Та юнак прагнув продовжити свої студії.

У 1923 р. вступив на перший курс Ужгородської учительської семінарії, директором якої працював відомий педагог Августин Волошин. В Ужгороді доля його звела з великим українським актором і режисером М.К.Садовським. Тоді він і закінчив курси самодіяльних акторів-режисерів, що допомогло йому в майбутній роботі.

У 1927 р. закінчив учительську семінарію й був призначений на учительську роботу у с.Великий Бичків (1927–1928), потім с.Косівська Поляна Рахівського району, де працював у 1928–1930 рр. Був членом товариства "Просвіта" і входив до соціал-демократичної партії. Його драмгурток поставив у селі п'єсу І.Карпенка-Карого "Сто тисяч". У 1929 р. перебував на військовій службі в м.Міхаловце (тепер Словаччина), у м.Кошице закінчив офіцерську школу. Після служби в армії працював народним вчителем в с.Липовець Перечинського району. Згодом його перевели у Великоберезнянський район і разом з дружиною в 1931–1933 рр. працювали спочатку у с.Великий Березний та с.Стричава, а з 1933 р. – у с.Ставне, де І.Шелепець очолював народну школу і продовжував працювати тут до 1938 р.

У період існування Карпатської України і створення партії УНО 26 січня 1939 р. був обраний районним провідником партії, а 29 січня, через три дні, організував у Великому Березному масове зібрання мешканців селища, де виступали голова УНО – Федір Ревай, українські письменники – Василь Гренджа-Донський та Ірина Невицька, шкільний інспектор Іван Гриць, від жінок-січовичок –

Катерина Шелепець та інші. А під час виборів до сойму Карпатської України 5 лютого 1939 р. Іван Шелепець виступив на багатолюдному мітингу у с.Ставне, де зійшлися сотні мешканців навколишніх сіл.

Та в березні 1939 р. Карпатська Україна була окупована угорськими військами, а 17 березня Іван Шелепець був заарештований угорською владою, потім звільнений і у 1939–1944 рр. працював в сільській школі Ужка під наглядом поліції.

Після визволення Закарпаття восени 1944 р. наприкінці жовтня був обраний членом Великоберезнянського окружного народного комітету, а в листопаді того ж року – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Після з'їзду в 1945–1954 рр. завідував сільськогосподарським та комунальним відділами окружкому та працював на інших посадах. З 1954 р. повернувся на вчительську роботу і до 1967 р. вчителював у маленькому селі Руський Мочар біля Великого Березного, а його дружина Катерина Іллівна – у Великоберезнянській середній школі, до речі, відома як художник-аматор.

Іван Миколайович та Катерина Іллівна Шелепці виховали двох достойних дітей – Володимира, який згодом став кандидатом технічних наук та лауреатом Державної премії в галузі науки й техніки, та Ольгу – відомого фахівця класичної філології.

Помер 18 квітня 1984 р.

О.Довганич

ШЕЛЕСТАЙ Юрій Андрійович. Народився 12 квітня 1896 р. в с.Страбичово Мукачівського району у селянській родині. Як і переважна більшість дітей хліборобів, у шість років був записаний у народну школу, яку закінчив ще при Австро-Угорщині.

У дорослому віці після приєднання Закарпаття до Чехословаччини відбув дійсну службу в чехословацькій армії. Працював на різних посадах, а в останні роки перед визволенням Закарпаття – начальником залізничної станції в с.Дяково Виноградівського району. Мешканці цього села у листопаді 1944 р. обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, і в Мукачеві він підписав прийнятий з'їздом Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Після з'їзду односельці довірили Ю.Шелестею очолити сільський народний комітет, який організував роботу по відбудові

народного господарства, а потім і утворення колгоспу. З 1953 р. і аж до виходу на пенсію працював касиром залізничної станції.

Помер 8 березня 1968 р.

О.Довганич

ШІМОН Іван Йосипович. Народився 15 червня 1895 р. в с. Жденієво Воловецького району у родині переселенців з Моравії. Тут його батько одружився на дівчині зі Східної Галичини. Батько – словак, мати – німкеня, а його мадяри охрестили українцем. Разом з батьком з 1911 до 1914 рр. працював лісорубом. У 1914 р. був мобілізований в австро-угорську армію і відправлений на Східний фронт, а в 1915 р. потрапив у російський полон. Як військово-полонений перебував у таборах в Києві, Свердловську, Челябінську, працював на Уралі в с.Боєвка на вольфрамовому руднику. Тільки у вересні 1920 р. повернувся в Закарпаття, яке вже входило до складу Чехословаччини. У 1923 р. І.Шімон організував осередок КПЧ у Жденієві. З того часу сам не раз очолював голодні походи, керував страйками лісорубів, демонстраціями бідняків. Згодом став інструктором червоних профспілок.

31 січня 1933 р. в Жденієві до нотарського управління йшов натовп (250–300 чоловік), головним чином із Верхньої Грабівниці. Проводирем походу був Іван Шимон, комуністичний ватажок зі Жденієва. Він був ватажком не тільки Воловеччини, а й всієї Свалявщини. 26 травня 1935 р. під час виборів до окружних представництв від КПЧ був обраний депутатом Свалявського окружного представництва.

У період угорської окупації краю очолював підпільний осередок Свалявщини. Допомагав підпільній розвідувальній групі канорського священика Х.І.Росохи. У серпні 1944 р. був заарештований і відправлений у Мукачево, а потім у концтабір углиб Угорщини. Лише напередодні визволення йому вдалося вирватись із табору і добратися до Мукачева.

Після визволення міста І.Шімон активно включився в будівництво нового життя. Був обраний головою Мукачівського окружного народного комітету і секретарем окружкому КПЗУ. Став делегатом першої конференції КПЗУ, був обраний членом ЦК КПЗУ.

26 листопада 1944 р. як делегат брав участь у роботі першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, де був прийнятий Маніфест про возз'єднання краю з Радянською Україною, а на з'їзді профспілок, 21 січня 1945 р. в Мукачеві, Іван Йосипович став заступником голови ради профспілок.

І.Й.Шимон працював головою Воловецького окрвиконкому. Брав участь в організації колгоспу "Перемога" в Жденієві, працював завідуючим фермою. Вийшов на пенсію та понад 20 років брав активну участь у громадському житті.

Помер у 1975 р.

М. Троян

ШКІРА Адальберт Павлович. Народився 30 січня 1913 р. в м.Берегово в сім'ї робітника. У 1919 р. пішов у перший клас народної школи і навчався шість років. Щоб заробляти на прожиття, батько віддав його у 1925 р. учнем столяра. У 1932 р. А.П.Шкіра уже самостійно працював столярем і так до 1938 р.

Після окупації міста угорськими військами він і далі працював столярем в Берегові, але з 1942 р. змушений був працювати по найму на різних роботах аж до визволення Закарпаття Червоною армією, бо часто перебував під наглядом жандармерії.

У листопаді 1944 р. став делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, а відтак з 1944 до 1946 рр. працював в міліції в Берегові, потім на різних посадах.

Помер 9 січня 1996 р.

О.Довганич

ШКІРЯ Василь Васильович. Народився 30 травня 1905 р. в с.Загаття Іршавського району. У листопаді 1944 р. на зборах селян с.Колодне був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 14 лютого 1981 р.

ШПІЛЬКА Михайло Михайлович. Народився 3 листопада 1913 р. в с.Копашново Хустського району в бідній селянській родині. В рідному селі закінчив початкову народну школу. У 1925 р. поступив у перший клас Хустської гімназії, яку закінчив у 1933 р. Він першим у селі здобув гімназійну освіту.

Трудову діяльність розпочав допоміжним вчителем у присілку Кічерели, що належав до с.Драгово того ж району. У 1934 р. витримав іспит на учительську зрілість і був призначений тимчасовим вчителем у присілку Поляни с.Нижнє Селище того ж району, де працював до 1936 р.

У 1936 р. був призваний на дійсну службу в чехословацьку армію в м.Мукачево, де прослужив два роки. Після демобілізації працював народним вчителем у рідному селі. За Карпатської України входив до сільської січовицької організації, а в роки угорського поневолення краю спочатку був без роботи, а потім вчителював у с.Копашново і залишався православним. З серпня по жовтень 1944 р. перебував у концтаборі Пештгідеккуті на території Угорщини.

У листопаді 1944 р., після визволення Закарпаття, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. З 1945 до 1949 рр. працював у Копашнові директором семирічної школи, а згодом його перевели на посаду директора Кошелівської семирічної школи того ж району, з 1950 р. тут викладав фізику і математику, потім став завучем цієї школи. Вийшовши на пенсію, проживав в Ужгороді.

Помер 26 жовтня 1996 р.

О.Довганич

ШПІЛЬКА Петро Іванович. Народився у 1910 р. в с.Синевир Міжгірського району в селянській родині. Навчався в сільській народній школі, потім працював у господарстві батьків та лісорубом і бокорашем, сплавляв ліс по ріці Теребля.

Після визволення краю на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який

відбувся в Мукачеві. Після з'їзду став учасником війни, трагічно помер 15 квітня 1945 р., підірвавшись на міні. Поховання невідоме.

ШТЕФАНЕЦЬ Йосип Іванович. Народився у 1887 р. в с.Пацканьово Ужгородського району в селянській родині. Служив в австро-угорській армії, певний час працював в Угорщині офіціантом, потім проживав у с.Микулівці Мукачівського району. В цьому селі восени 1944 р. після визволення краю селяни на зборах обрали його делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. У повоєнні роки працював у колгоспі.

Помер 1 жовтня 1972 р.

ШТЕФАНЕЦЬ Юрій Юрійович. Народився в 1910 р. в м.Рахів у селянській родині. Тут навчався у народній школі, після якої закінчив і горожанську. Працював на різних ділянках роботи, де набув позитивного досвіду.

З визволенням Закарпаття (а Рахівщина була в числі перших) уже 22 жовтня 1944 р. тут був обраний один з перших окружних народних комітетів на чолі з Ю.Ю.Штефанцем, а його циркуляр від 23 жовтня сільським народним комітетам є першим документом в області подібного типу. До складу Рахівського окружного народного комітету ввійшли І.Лукач (секретар), А.Білусяк та М.Гайналь (заступники голови), С.Бойко, М.Скерчук, М.Цуперяк (члени комітету). Комітет прийняв взірець правильника (положення), як організувати установчі збори і працювати сільським народним комітетам.

У листопаді 1944 р. делегатом першого з'їзду народних комітетів був обраний Ю.Ю.Штефанець і в Мукачеві на з'їзді делегати від Рахівщини першими підписалися під Маніфестом про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною.

Але Ю.Ю.Штефанцю недовго довелося працювати головою окружного народного комітету, бо на нього був виявлений "компромат" про те, що один рік служив солдатом угорської армії, а з жовтня 1933 р. до червня 1934 р. перебував у соціал-демократичній партії. Йому було відмовлено у переведенні з КПЗУ до ВКП(б), в результаті чого він був звільнений з роботи.

У 1946 р. переїхав на постійне місце проживання в Ужгород.

Помер у 1975 р.

О.Довганич

ШТЕФАНЮК Федір Васильович. Народився 2 лютого 1920 р. в с.Кобилецька Поляна Рахівського району в багатодітній селянській родині. В рідному селі навчався в народній школі, після чого вступив у Виноградівську кооперативну школу, закінчивши яку, влаштувався на роботу.

Але коли підійшов строк служби, був призваний в угорську армію, служив у Рахові, демобілізувався у 1943 р. і після цього

переїхав на проживання в с.Клинове Виноградівського району. Тут працював у власному господарстві до визволення Закарпаття Червоною армією.

Восени 1944 р. селяни Клинова обрали Ф.В.Штефанюка делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві. Після з'їзду до колективізації працював у власному господарстві, згодом у квітні 1948 р. взяв активну участь в організації колгоспу "Комсомолець" і став його першим головою, працюючи на цій посаді з 1949 до 1956 рр.

Потім у 1956 р. був призначений завідуючим Дюланської бригади Чорнотисівського колгоспу "Росія", землі якої сягали в район с.Клиновецька Гора. Пізніше став агрономом по захисту рослин колгоспу "Комсомолець". На пенсію пішов з посади бригадира і до останніх днів трудився рядовим колгоспником.

Помер 10 січня 1989 р.

О.Довганич

ШТРЕМПЕЛЬ Бейла Йосипович. Народився 9 листопада 1897 р. в с.Майдан Міжгірського району в родині робітника-угорця, який згодом перейшов на роботу у Великий Бичків на лісохімзавод "Клотільда". Після закінчення п'яти класів народної школи хлопець влаштувався на цей же хімзавод, де працював до 1915 р.

У тому ж році його призвали до угорської армії. В 1919 р. став учасником встановлення Радянської влади в Угорщині як командир взводу угорської Червоної армії в м.Солнок. Після повалення Угорської Радянської Республіки потрапив у румунський полон.

У 1920 р. повернувся до Великого Бичкова і продовжував працювати на лісохімзаводі. Тут у 1921 р. вступив до лав КПЧ. Потім працював майстром лісопильних заводів різних фірм на території Рахівщини, зокрема в селах Ділове, Костилівка, Кобилецька Поляна.

Обирався кандидатом до крайового представництва та делегатом на крайові конференції та з'їзд КПЧ. У період угорської окупації працював на лісопильних заводах, брав участь у підпільній діяльності партії. Тому в 1942 р. за це був заарештований і відправлений спочатку до Мукачева, а потім до Дебрецена, в тюрму. У квітні 1943 р. був засуджений у справі групи великобичківських комуністів, сидів у тюрмі Дебрецена та перебував у таборі.

Після визволення Закарпаття активно включився в будівництво нового життя, був делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, обирався секретарем Рахівського окружкому КПЗУ. У 1950–1951 рр. працював головою укрупненого колгоспу, нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Помер 25 серпня 1953 р.

О.Довганич

Щ

ЩАДЕЙ Іван Васильович. Народився 9 жовтня 1919 р. в с.Верхній Студений на Міжгірщині у багатодітній селянській родині. Пройшов нелегкий шлях трудового гарту. В 1926–1932 рр. навчався в народній школі у рідному селі. У 1936 р. закінчив горожанську школу у Воловому (Міжгір'я). У 1937–1939 рр. працював помічником писаря в селі, а у 1939–1940 рр. тут же – у нотарському уряді. У грудні 1940 р. був призваний на військову службу в угорську армію. У 1942 р. відправлений на фронт, звідки дезертирував, але після затримання був відправлений у робочий табір. У 1943 р. був звільнений по амністії. Повернувшись додому з армії, у 1943–1944 рр. знову став помічником писаря у нотарському уряді села.

Після визволення Закарпаття Червоною армією від фашистських загарбників працював секретарем Верхньостуденівського народного комітету, був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Згодом проявив свої організаторські здібності на посадах уповноваженого по заготівлях сільгосппродуктів, голови Міжгірського окружного виконавчого комітету, голови колгоспу в с.Нижній Студений. Продовжував вчитися: закінчив республіканську партійну школу, а згодом (1959) Львівський лісотехнічний інститут.

У 1949 р. І.В.Щадей був висунутий на посаду голови президії Закарпатської обласної промислової ради, а в 1955 р. обраний головою Берегівського райвиконкому. Завжди намагався

кваліфіковано, із знанням справи, вирішувати всі організаційні і господарські питання, виявляючи людяність, турботу про інтереси населення, добробут краю.

Це допомогло йому, коли в 1961 р. він очолив обласне управління побутового обслуговування населення. З 1976 р. – на заслуженому відпочинку.

І.В.Щадей неодноразово обирався депутатом обласної та районної рад, очолював постійну комісію обласної ради з промисловості. За сумлінну працю нагороджувався орденом Трудового Червоного Прапора, ювілейними медалями, удостоєний звання відмінника служби побуту.

У нелегкі часи відбувалося громадянське та професійне становлення І.В.Щадея. Однак чуйністю, працелюбством він завоював авторитет і шану тих, з ким працював і спілкувався.

Помер 12 лютого 1996 р.

О.Довганич

ЩЕРБАНИЧ Олексій Михайлович. Народився 28 лютого 1914 р. в с.Липовець Перечинського району в бідній селянській родині. Не було йому й півроку, як батька забрали до австро-угорської армії і послали на фронт у Першій світовій війні, де він потрапив у російський полон. Після Жовтневого перевороту він добровільно вступив до лав Червоної армії і в складі інтернаціонального полку боровся за встановлення радянської влади. В 1920 р. повернувся в рідне село комуністом.

У період Чехословацької республіки разом з батьком працював на заготівлі лісу в Тур'є-Полянській лісовій управі. 10 лютого 1932 р. брав участь у голодному поході в Перечині, вимагаючи роботи й хліба. В історичних анналах записано: "... Сутичка з жандармерією привела до того, що було побито більше 100 демонстрантів". У роки угорсько-фашистської окупації працював у підпіллі.

Влітку 1944 р. на Закарпатті розгорталося полум'я гніву, сюди десантувалися партизанські групи. О.М.Щербанич став зв'язківцем партизанського загону Героя Радянського Союзу О.В.Тканка. Після

визволення Закарпаття односельці на своїх зборах обрали О.Щербанича делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, на якому він голосував за возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Понад 35 років трудився в лісовому господарстві. Від лісоруба до лісничого – такий його трудовий шлях. За високі виробничі показники, новаторство нагороджений трьома медалями Виставки досягнень народного господарства УРСР. О.Щербанич був палким активістом природоохоронної роботи. Як майстер по заготівлі і зберіганню насіння лісових культур Перечинського лісокомбінату вирощував нові дерева, щоб залишити добрий слід на землі. Разом з дружиною виховали чотирьох доньок, які одержали відповідну освіту і сумлінно працювали у галузі освіти і охорони здоров'я.

О.М.Щербанич нагороджений трьома медалями та Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Помер у 1990 р. в с.Тур'ї-Ремети.

М. Троян

ЩЕРБЕЙ Петро Михайлович. Народився у 1893 р. в с.Жденієво Воловецького району. Восени після визволення краю на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. Голосував за Маніфест про возз'єднання краю з Україною.

Помер 5 липня 1974 р.

Ю

ЮРИК Іван Михайлович. Народився 12 жовтня 1909 р. в с.Стрипа Ужгородського району в селянській родині. Після визволення Закарпаття в 1944 р. у листопаді був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

Помер 9 вересня 1984 р.

Я

ЯЦИНА Іван Михайлович. Народився у 1909 р. в с.Ракошино Мукачівського району в селянській родині. Закінчив сільську народну школу, працював у господарстві батьків та у власному господарстві.

Восени 1944 р. на зборах селян був обраний делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві. Після утворення колгоспу трудився рядовим колгоспником.

Помер у 1986 р.

ЯЦУРА Іван Андрійович. Народився 30 квітня 1893 р. в с.Загаття Іршавського району в сім'ї бідного селянина. Через злидні й нестатки, в яких перебувала родина за часів Австро-Угорщини, в 16 років подався на заробітки. Так опинився в Будапешті, де працював учнем-продавцем приватного торгового магазину.

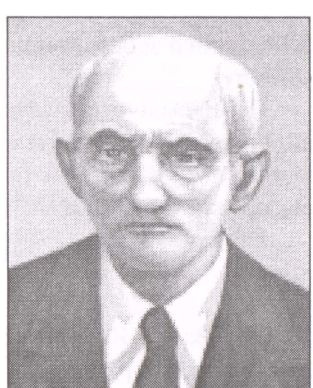

У 1915 р. серед тисяч інших потрапив до австро-угорської армії і був направлений на Східний фронт воювати проти Росії. У грудні в районі Чернівців він потрапив у російський полон і знаходився в Челябінському таборі. Тут став свідком Жовтневого перевороту.

Колишній військовополонений австро-угорської армії вступив до лав Червоної армії. Бойове хрещення одержав у 1918 р. в боях з козачими військами отамана Дутова. У 1919 р. вже як червоний партизан воював проти військ Колчака за визволення м.Красноярська, який був звільнений 25 грудня 1919 р. Після цього працював у розвідці 5-ї армії в м.Верхнєудинськ (Улан-Уде), навчався на курсах командного складу в Красноярську, а після них працював в органах ВЧК (Всеросійська надзвичайна комісія).

У рідне Закарпаття повернувся тільки після 14-річної розлуки, у 1929 р. Вдома зустрів постійне безробіття, низькі зарплати, масові страйки та гоніння робітників. У червні 1937 р. став членом КПЧ. Коли над Чехословаччиною нависла загроза фашистської окупації, брав участь у масових зборах робітників 27 березня 1938 р., які прийняли резолюцію захистити Чехословацьку Республіку від фашизму.

У роки угорсько-фашистської окупації разом з іншими комуністами проводив підпільну роботу, допомагав партизанському рухові, за що переслідувався і неодноразово заарештовувався окупаційними властями.

26 жовтня 1944 р. м.Берегово було визволено. Вийшла з підпілля партійна організація. І.А.Яцура разом з іншими активістами розгорнув активну роботу по будівництву нового життя. Його було обрано делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, що відбувся 26 листопада 1944 р. в Мукачеві.

Після з'їзду був активним учасником становлення нової влади в Берегові та окрузі, проводив значну роботу по возз'єднанню краю з Радянською Україною. Тривалий час працював завідуючим відділом соціального забезпечення Берегівського окружного виконавчого комітету.

Перебуваючи на заслуженому відпочинку, І.А.Яцура був завжди у вирі громадського життя. Надзвичайно скромний, порядний, був активним учасником різних громадсько-політичних заходів. Нагороджений медалями.

Помер 28 жовтня 1984 р.

М.Троян

ЯЦЬКО Василь Якубович. Народився у 1899 р. в с.Синевирська Поляна Міжгірського району в родині лісоруба. Навчався у церковно-парафіяльній школі. В період Чехословацької республіки працював лісорубом, а в роки угорського поневолення – лісником. З 1939 до червня 1941 рр. в Міжгірському, Тячівському та Хустському районах діяла підпільна розвідувальна група П.Микульця – М.Рущака, активним учасником якої був і В.Я.Яцько. Спочатку допомагав закарпатцям нелегально переходити угорсько-радянський кордон в СРСР, а потім сам передавав військову інформацію радянським прикордонникам.

В.Я.Яцька характеризували як сміливого й рішучого розвідника у виконанні поставлених завдань, який, за власною ініціативою, ризикуючи життям, у травні 1941 р. передав важливі відомості про концентрацію і передислокацію фашистських військ біля угорсько-радянського кордону. 11 травня 1941 р. під час чергового переходу кордону був заарештований угорськими жандармами.

Були заарештовані й інші учасники та керівники розвідгрупи і відправлені в Ужгородську, а потім Будапештську тюрму "Моргіткерут". Слідство тривало до кінця 1942 р. Судили всіх у тюрмі м.Вац на північ від Будапешта. У 1944 р. В.Я.Яцьку вдалося втекти з в'язниці і переховуватися вдома.

Після визволення Закарпаття в жовтні 1944 р. був обраний головою народного комітету, а у листопаді – делегатом першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. У повоєнні роки працював начальником Синевирсько-Полянського лісопункту.

Помер 21 листопада 1976 р.

О.Довганич

Так готувалася книга про делегатів першого з'їзду

У цьому, насправді енциклопедичному виданні, де у передмові проаналізований весь процес возз'єднання Закарпаття з Україною, основна увага приділялася оприлюдненню друкованих джерел з даної проблеми, а особливо – підготовці цього біографічного довідника, пошукам матеріалів та відомостей про делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України за всі минулі роки.

Так, після проведення з'їзду в 1944 році в Ужгороді була видана невелика брошура документів і матеріалів, але тоді (на жаль) не знайшлося мудрої голови, щоб включити до цього збірника список всіх делегатів з номерами мандатів по кожному району, що згодом викличе труднощі в дослідженні цього питання [1]. У 1945 році в Києві побачив світ збірник матеріалів і статей про Закарпатську Україну [2]. У 1969 році теж було опубліковано 16 матеріалів з питань возз'єднання Закарпаття у збірнику документів про возз'єднання всіх українських земель у єдиній державі [3]. І лише у 1965 році в Ужгороді з'явився великий том архівних джерел про визволення і возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною під назвою "Шляхом Жовтня", у який ввійшло 219 різних документів і матеріалів з даної проблеми [4].

У роки незалежності України за сприяння Закарпатської обласної державної адміністрації й обласної ради про цю доленосну подію з 1997 до 2002 року вийшло чотири нових вагомих збірники переважно архівних документів і матеріалів про возз'єднання краю з Україною. Серед них збірник "Того дня зійшло сонце возз'єднання: минуле і сучасне" [5], два видання нових документів "Возз'єднання" [6] (в другому виданні додано лише іменний і географічний покажчик) і збірник "Звершилося. Сталось. Навіки збулось" [7].

Якщо в першому і останньому збірниках були вміщені матеріали святкувань річниць возз'єднання, то у двох інших вперше опубліковані архівні документи, виявлені в російських державних архівах у Москві, і зокрема у Центральному архіві Міністерства оборони Російської Федерації (Подольськ Московської області) у Фондах політуправління 4-го Українського фронту з проблем возз'єднання Закарпаття з Україною. Крім цього, вийшли два

видання матеріалів до 55-річчя першого з'їзду народних комітетів Василя Пагирі [8] та одне видання делегата першого з'їзду – Федора Сабова [9], у яких надруковані й деякі матеріали і списки, зібрані у збірнику "Возз'єднання".

Подаємо конкретно в хронологічному порядку, що було відомо широкому загалу про самих делегатів з'їзду, як, де і коли вони обиралися, як добиралися до Мукачева, де відбувся з'їзд, що і коли про них друкувалося в пресі та історичній літературі.

Відомо, що на з'їзді були 663 делегати від різних верств населення, різних національностей, а в минулому й різних політичних партій з усіх районів області. Точного модусу представництва делегатів не визначалося, такого документа принаймні не виявлено. Мешканці малих сіл обирали одного-двох делегатів, великих населених пунктів – трьох-чотирьох, а міста і районні центри – і до десяти делегатів.

Якщо деякі історики й політики твердять, що делегатів не обирали, а призначали офіцери Червоної армії, то їм можна сміливо відповісти, що це очевидна неправда. Бо, по-перше, офіцери, якщо й були, то лише в деяких містах, а вони були відсутні в закарпатських селах. По-друге, делегати обиралися на сільських зборах, що зафіксовано у відповідних протоколах і рішеннях селян. Крім того, голови народних комітетів кожного населеного пункту (а їх було 263) подавали за своїм підписом довідку тим делегатам, яких відправляли в Мукачево. Оскільки не виявлений оригінал списку всіх делегатів, ці довідки тепер є одним з найважливіших документів.

Не можна замовчувати й такого важливого факту, як саме добиралися обрані делегати на з'їзд. Старшим людям і компетентним історикам добре відомо, що після відступу із Закарпаття угорські війська повністю зруйнували залізничні мости й віадуки, окремі вокзали і ділянки залізниць. І залізничного та автобусного руху не існувало. Тому делегати добиралися до Мукачева по-різному: йшли пішки, використовували підводи, попутний автотранспорт. Для деяких делегатів навіть були виділені військові автомашини. Такий факт окремі "дослідники" назвали, що делегатів на з'їзд везли "під дулами автоматів". Що це було не так, свідчать факти багатьох біографічних нарисів і довідок, вміщених у книзі. Іван Бабидорич та Іван Соскида з села Тур'я-Поляна Перечинського району прибули на з'їзд літаком [10].

У книзі з історії міст і сіл Закарпатської області (1969 – у нарисах про міста, районні центри та великі села – зустрічаються прізвища делегатів з'їзду й цифри про них [11]. Але оскільки тоді не було вироблено уніфікованого принципу повідомлення про цифри та прізвища делегатів, то природно, що в окремих нарисах деякі делегати були згадані, в інших – їх зовсім не було. При цьому допущено чимало неточностей як в цифрах, так і у прізвищах делегатів, опубліковано чимало неперевірених прізвищ, які не були делегатами з'їзду.

Зокрема це стосується сіл Вари Берегівського [12], Люта і Ставне Великоберезнянського [13], Жденієва Воловецького [14], Арданова Іршавського [15], Колочави Міжгірського [16], Чинадійова, Ракошина, Великих Лучок Мукачівського [17], Кобилецької Поляни і Ясіня Рахівського [18], Бушгина Тячівського районів [19]. Хоча згодом історія міст і сіл була перевидана російською мовою, але всі ці недоліки не були виправлені.

Але про делегатів з окремих сіл обов'язково треба сказати, незважаючи на те, що написали про них відомі історики – І.М.Гранчак, М.В.Троян, В.І.Худанич, Г.В.Божук, Л.М.Аристархов у співавторстві з місцевими вчителями чи директорами шкіл.

Так, І.М.Гранчак та В.В.Теліга у нарисі про с.Люта Великоберезнянського району повідомили, що в м.Мукачево на з'їзд було обрано п'ять делегатів, а саме: М.Бадиду, М.Биряка, М.Головку, Ф.Крайниковця, В.Лошака [20]. В нарисі про с.Ставне того ж району Л.М.Аристархов та В.І.Вайданич оприлюднили, що делегатами стали В.Ю.Дуб, Ю.М.Рейпаші, І.П.Чобаль [21]. М.В.Троян та В.В.Білак розповіли в нарисі про с.Жденієво Воловецького району, де було обрано десять делегатів на перший з'їзд, посилаючись на якесь джерело колишнього партійного архіву Закарпатської області [22].

Така ж історія і в нарисі з с.Арданово Іршавського району В.І.Худанича та І.І.Якими, у якому говориться, що на сільських зборах були названі Ю.Гаджега, М.Лупак, О.Попович та М.Фельцан. Також про шістьох делегатів з'їзду сказано і в нарисі про с.Дубриничі Перечинського району – В.В.Мацо, М.Ю.Мацо, Ю.М.Огар, Ю.П.Сакулич, М.М.Сливка, Ю.М.Томаш, який підготували Г.В.Божук та Ю.С.Герич. Та вся біда в тім, що з невідомих причин делегати з усіх цих чотирьох сіл не ввійшли до списку, який пізніше підготував М.В.Троян. А у виданні про історію міст і сіл Закарпатської області (1982) на російській мові нариси про села Ставне, Жденієво та Арданово були вилучені взагалі.

Одним з перших дослідників проблем возз'єднання краю з Україною справедливо назвемо колишнього професора університету Михайла Трояна. Знаючи про вищезгадані недоліки, він самотужки підготував список делегатів першого з'їзду на базі певних джерел обласного державного архіву, обласного краєзнавчого музею, Мукачівського філіалу краєзнавчого музею, газети "Закарпатська правда", і передав його у державний архів датою 1 вересня 1974 року. Окремо він склав список делегатів вчителів, жінок, православних і греко-католицьких священиків, а також делегатів інших національностей, серед яких, крім переважної більшості українців, було 25 угорців, 4 російські емігранти, 4 євреї, 2 німці, 2 словаки, 2 румуни. Вказав також, що 10 делегатів закінчили історичний факультет Ужгородського держуніверситету.

Михайло Троян паралельно працював і над книгою про возз'єднання краю з Україною, яка вийшла у світ під назвою "Того дня зійшло сонце возз'єднання". Замість передмови він подав спогад делегата з'їзду Івана Келемена з с. Руське Поле Тячівського району і виклав зміст книги у трьох розділах. У кінці вмістив 19 біографічних нарисів з фотопортретами про найбільш відомих делегатів з'їзду [25].

У 1984 році з'явилася книга про учасників революційного руху в Закарпатті "Борці партії", у якій було вміщено 41 нарис про делегатів першого з'їзду дев'яти авторів, в тому числі одинадцять нарисів написав М. Троян [26]. Оскільки відомості про делегатів з'їзду накопичувалися, він подав у видавництво "Карпати" 15 травня 1986 року заяву, додавши план-проспект на 120–130 історико-публіцистичних нарисів про делегатів з'їзду на 1989 рік під назвою "Вони голосували за возз'єднання". Цим самим прагнув спростувати твердження деяких істориків, що "це були випадкові люди, ніким не уповноважені вирішувати долю краю" та продовжував готувати нові матеріали про делегатів, публікуючи їх у пресі.

У 1988 році вийшла нова книга біографічних нарисів "Борці-антифашисти", в якій було опубліковано 14 нових нарисів про делегатів з'їзду, написаних Михайлом Трояном [27]. Але він уже їх не побачив, бо 20 травня 1987 року відійшов від нас.

Після смерті Михайла Трояна планувалось продовжити збір матеріалів про делегатів з'їзду його колегами по університету. Були визначені райони і ми прагнули залучити і редакторів районних газет на місцях, щоб до кінця 1990 року підготувати третю книгу із серії біографічних нарисів, включивши до неї й нові нариси про

делегатів. Але з цього нічого не вийшло. Свої завдання з написання нарисів про делегатів виконали лише автор цієї післямови та педагог і журналіст з Хуста – Іван Губаль, які написали тоді близько півсотні нарисів. Але дана робота на деякий час була припинена, а я з університету перейшов на іншу роботу – керівником робочої групи по підготовці книги "Реабілітовані історією".

Лише до 50-річчя возз'єднання Закарпаття з Україною обласна державна адміністрація та рада делегатів першого з'їзду доручили мені підготувати нову книгу документів і матеріалів до цієї доленосної події. У 1997 році така книга під назвою "Того дня зійшло сонце возз'єднання: минуле і сучасне" була опублікована. Вона мала три розділи: возз'єднання очима сучасників, возз'єднання у нововиявлених архівних документах та люди мужньої долі.

У першому розділі, крім матеріалів до річниці возз'єднання, включено скорочений варіант книги Михайла Трояна про возз'єднання та біографічна довідка про нього; в другому – вперше надрукована моя стаття з двох частин "Політуправління 4-го Українського фронту про вікопомну подію" та "Мараморoський з'їзд – забута сторінка історії"; у третьому – 70 нарисів про делегатів з'їзду, написаних Михайлом Трояном, Іваном Губалем та автором післямови [28].

Збірник архівних документів і матеріалів "Возз'єднання" цінний ще й тим, що в ньому вперше за всі повоєнні роки надруковані списки делегатів та гостей з'їзду, які підготував М.В.Троян [29]. До 55-річчя возз'єднання Закарпаття з Україною я підготував новий збірник, до якого увійшли документи і матеріали урочистих зборів в Ужгороді й Києві, присвячені цій даті, спогади делегатів і 21 розповідь про тих, хто за останні роки помер, та неопубліковані раніше нариси Михайла Трояна, Омеляна Довганича та Івана Губаля [30].

Говорячи про публікацію біографічних нарисів та довідок про делегатів, варто згадати ще й видання Василя Пагирі [31] і делегата з'їзду Федора Сабова [32], які, крім інших матеріалів, опублікували і списки делегатів та гостей з'їзду, а також короткі довідки про живих на той час делегатів. В цілому тоді у вищезгаданих збірниках уже побачило світ майже 200 нарисів та довідок.

Пізніше я виявив репресованих делегатів з'їзду (спочатку 7, потім стало 11, згодом – 17, а далі – 25) і опублікував газетну статтю [33]. Потім видав про них окрему брошуру під назвою "У сутінках забуття" [34]. Серед репресованих делегатів 8 були з

Берегівського, 4 – з Тячівського, 3 – з Перечинського, по 2 делегати – з Ужгородського, Хустського, Мукачівського та Рахівського, по 1 делегату – з Виноградівського та Іршавського районів, а нещодавно ще двох: з Виноградівського та Міжгірського районів.

Крім репресованих делегатів, я виявив й прізвища багатьох замовчуваних, про яких ніколи й ніде не згадувалося. Причина цього полягала в тому, що, по-перше, серед делегатів були й ті, що служили в угорській армії і відправлялися на радянсько-німецький фронт у роки Другої світової війни; по-друге, десятки селян, робітників та представників інтелігенції за чехословацького періоду перебували в різних політичних партіях, в соціал-демократичній, аграрній та інших; по-третє, біографії деяких делегатів були пов'язані з участю у 1938–1939 роках в організації "Карпатська січ", в установах Карпатської України та в редакції газети "Нова свобода", а також в організації ОУН в роки угорського поневолення Закарпаття. Частина з вищезгаданих делегатів після визволення краю стали членами КПЗУ і через вищезгадані причини не були переведені у ВКП(б). Тому про них газети не писали, їх не запрошували на урочисті збори до свят, їх взагалі замовчували.

Серед таких називаємо В.В.Дешка – з Вилока, М.М.Мадяра – з Великих Ком'ят, Й.Г.Петенька – з Хижі, М.М.Стойку – з Кричова, Ф.В.Жигана – з Нижнього Студеного, Ю.І.Кужбея – з Репинного, І.В.Леня – з Лозянського, Ю.М.Росоху – з Негровця, І.Ю.Соляника – з Річки, С.В.Туранія – з Квасова, В.В.Кнапа – з Гаті, І.І.Красняника – з Затишного, Ю.В.Дюгованця – з Вишнього Солотвина, Ю.І.Кардоша – з Вовкового, Ю.Ю.Локоту – з Великого Бичкова, В.В.Томенюка – з Ділового, І.І.Маринця – з Куштановиці, І.М.Орбана – з Пістрялова, В.І.Попадинця – з Нижнього Селища, І.І.Крічфалушія – з Кричова, І.В.Немеша – з Колодного.

У статтях та в історичній літературі ніколи не згадувалося, чому з Великоберезнянського, Перечинського районів на з'їзді були лише делегати з районних центрів та з одного-двох сіл. А де були інші? В інформації з Перечинського району вказувалося, що там на 12 грудня 1944 року Маніфест підписало 10 064 громадян. Але тут же стверджується, що народні комітети в селах не обиралися на загальних зборах, а формувалися окремими особами. Тому, наприклад, до складу Перечинського народного комітету ввійшло 6 січовиків і учасників Карпатської України, два з них – працювали раніше в угорській поліції. Тому й населення було незадоволене їх роботою. В результаті відбулися вибори нових членів народного комітету [35].

Доля делегатів з Великого Березного, які були на з'їзді, виступали з промовами (Марія Будай та Михайло Кухар) і дотепер невідома. Деяка інформація свідчить, що вони, а також Леопольд Фрішман після з'їзду виїхали за кордон. Так це чи не так, а районні відділи освіти про це даних не мають. З Перечина три делегати – С.В.Борецький, Ю.М.Вакула та І.М.Цмур у повоєнний час були репресовані. Отже, ці два райони на обласних зустрічах представляли лише один-два делегати. Протоколів обрання делегатів на перший з'їзд народних комітетів у селах цих двох районів покищо не виявлено. Тому і результати підписання Маніфесту тут були дещо відмінні від інших районів.

На дане питання в деякій мірі дають відповідь архівні матеріали політуправління 4-го Українського фронту, надруковані в збірнику документів "Возз'єднання". Так, в донесенні від 12 грудня 1944 року вказувалося, що лише в 11 селах Великоберезнянського району відбувалося підписання Маніфесту про возз'єднання краю з Україною, а у 9 селах воно зовсім не відбулося (Забрідь, Домашин, Княгиня, Луг, Волосянка, Ужок, Гусний, Стара і Нова Стужиця).

Із цих сіл не було на з'їзді в Мукачеві жодного делегата. Причина полягала в тому, що закарпатські воїни чехословацької армії провели тут агітацію як проти роботи з'їзду, так і проти підписання Маніфесту, погрожуючи тому, хто наважиться його підписати. А в селах Забрідь та Малий Березний (за цією інформацією) народні комітети навіть приховали від населення Маніфест [36].

Ставлення до даного питання змінилося в роки незалежності України. У 90-ті роки у річницю з'їзду стали щорічно проводитися зустрічі обласної держадміністрації і обласної ради з делегатами з'їзду, організовувані радою делегатів, яку очолює Андрій Шекета. З 1997 року на зустрічі запрошували і мене як дослідника питань возз'єднання та життя й діяльності делегатів з'їзду. На одній з таких зустрічей і виникло конкретне питання, щоб до 60-річчя першого з'їзду підготувати і видати книгу з біографічними відомостями про всіх делегатів.

Так розпочалася нелегка дослідницько-пошукова робота по виявленню відомостей з цього приводу. Родина Михайла Трояна передала мені усі матеріали про делегатів з'їзду (списки, надруковані в газетах області, статті, залишені в рукописах, та зібрані фотографії). У доньки делегата з'їзду Михайла Бабидорича – Валентини виявився новий список делегатів, підготовлений Трояном пізніше ніж попередній, тобто 26 листопада 1979 року, і

я одержав його ксерокопію, звірив з першим і побачив, що в останньому с певні зміни, а найголовніше – у переважної більшості прізвищ делегатів був проставлений рік народження. Цікаво, що у цьому списку є 4 позначки – номер, негативний, позитивний та священик. Але серед негативних він називає лише 6 репресованих делегатів, про інших не знав.

Маючи два списки і виявивши вже 27 репресованих делегатів, я вирішив звірити опублікований список з довідками народних комітетів за підписами їх голів про направлення делегатів до Мукачева, а потім ще раз перевірив, разом з А.М.Шекетою. Під час підготовки біографічних даних були виявлені окремі архівні довідки, які державний архів висилав організаційно-інструкторським відділам райкомів партії, про які М.В.Троян не знав. Не випадково, що він у даній ситуації про окремих людей один раз друкував нарис як про делегата, а іншим разом – як гостя з'їзду.

Щоб виявити відомості про всіх делегатів, голова ради Андрій Шекета звернувся до керівників обласної державної адміністрації та обласної ради, а окремо до начальника обласного управління освіти і науки – Бориса Михайловича Качура про надання з цього приводу справі конкретної допомоги через районні відділи освіти і дирекції шкіл з метою пошуку біографічних відомостей про делегатів. Було підготовлено два списки: на тих делегатів, на яких у нас є дані та немає дат смерті, і на тих, біографічні відомості про яких повністю відсутні.

Так розпочалася скрупульозна пошукова робота в кожному районі, хоч враховувалося, що через 60 років, коли багато делегатів вже відійшли у вічність, на деяких з них важко буде відшукати конкретні дані. Тим більше, що у декого не залишилося нікого з родини, інші переїхали у свій час в інші райони області та виїхали за її межі, навіть за кордон. Крім того, на простих селян ніхто ніколи не збирав біографічних відомостей. Надія була лише на виявлення пенсійних справ, спогадів родин делегатів та на певні архівні довідки сільських рад.

І пошукова робота з лютого 2003 року принесла певні результати. Найкраще попрацювали відділи освіти та дирекції шкіл Виноградівського, Мукачівського, Рахівського, Перечинського і Тячівського районів. І разом з іншими районами було зібрано понад 300 біографічних довідок про делегатів з'їзду та дат смерті. Та не в усіх селах пошуковці поставилися до цієї роботи серйозно. Деякі біографічні відомості на окремих делегатів не відповідали дійсності,

а на півтора десятки з них зібрані дані на інших однофамільців, які не були делегатами з'їзду.

Тому голові ради делегатів А.М.Шекеті довелося ще раз звертатися до відповідних служб, зокрема до районних, сільських рад, до районних, міських та обласного управління праці і соціального захисту населення, організаційного відділу обласної роди, щоб виявити дати народження та смерті значної частини делегатів.

У результаті були одержані достовірні відомості на багатьох делегатів з міст і районів області. Першого листопада 2003 року був підготовлений останній список, де на 38 делегатів були відсутні будь-які біографічні дані та на 64 – не виявлено дат смерті. І згадані держслужби виявили глибоке розуміння важливості цієї справи і надали нам належну інформацію, за що висловлюємо глибоку вдячність всім вищезгаданим організаціям. Але всіх даних не вдалося зібрати на кілька десятків делегатів.

Варто зауважити, що значну роботу по організації збирання біографічних відомостей про делегатів виконав голова ради делегатів А.М.Шекета. Активно допомагали в цій справі делегати – В.М.Беца, М.Д.Логойда, Й.Й.Матлах (Іван), П.С.Продан, родини делегатів – Г.І.Сірко, В.М.Бенца, В.І.Герзанич, В.М.Сирохман, В.І.Шелепець, І.Ф.Жиган, дружина М.І.Данка, М.П.Гулаткан та інші. Слова подяки скажемо і доценту Олексію Хланті, вчителям – Ользі Герей та Івану Костюку, Андрію Світлинцю, журналістці Ларисі Подоляк, які виявили певні архівні матеріали і спогади про окремих делегатів, біографічні дані про яких вміщені у довіднику.

О.Д.Довганич,
доктор історичних наук,
перший заступник голови Закарпатського
обласного осередку наукового товариства
ім. Тараса Шевченка

ЛІТЕРАТУРА

1. Перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України. Доповіді і резолюції. – Ужгород: видання Народної Ради Закарпатської України, 1944.
2. Про Закарпатську Україну. Збірник матеріалів. – К.: Українське державне видавництво, 1945.
3. Возз'єднання українського народу в єдиній Українській радянській державі. 1939–1949. Збірник документів і матеріалів. – К.: Політвидав, 1949.
4. Шляхом Жовтня. Визволення радянською армією Закарпатської України і возз'єднання її з Радянською Україною. Збірник документів. Т.6 (VIII.1944 – 1, 1946). – Ужгород: Карпати, 1965.
5. Того дня зійшло сонце возз'єднання: минуле і сучасне (Упорядник О.Д.Довганич). – Ужгород: Редакційно-видавничий відділ комітету інформації, 1997.
6. Возз'єднання. Збірник архівних документів і матеріалів (травень 1944 р. – січень 1946 р.) про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною (Упорядники О.Д.Довганич, А.М.Шекета). – Ужгород: Закарпаття, 1999; Возз'єднання... Друге видання, доповнене... – Ужгород: Закарпаття, 2000.
7. Звершилося. Сталось. Навіки збулось. Документи, спогади, розповіді про делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України (Упорядник О.Д.Довганич). – Ужгород: Карпати, 2001.
8. Пагиря В. Разом з Україною. – Мукачево: Карпатська вежа, 1999; Його ж. Разом з Україною. – Ужгород: Закарпаття, 1999.
9. Сабов Ф. Ми обирали своє майбутнє. – Ужгород: Закарпаття, 2002.
10. Український історичний журнал. – 1974. – № 11. – С. 119.
11. Історія міст і сіл. Закарпатська область. – К., 1969.
12. Там само. – С. 147.
13. Там само. – С. 185.
14. Там само. – С. 268.
15. Там само. – С. 305.
16. Там само. – С. 347.
17. Там само. – С. 427, 417, 408.
18. Там само. – С. 510, 519.
19. Там само. – С. 586.
20. Там само. – С. 185.
21. Там само. – С. 195.
22. Там само. – С. 268.

23. Там само. – С. 305.
24. Там само. – С. 459.
25. Троян М.В. Того дня зійшло сонце возз'єднання. – Ужгород: Карпати, 1979. – С.113–134.
26. Борці партії (Упорядник О.Д.Довганич). – Ужгород: Карпати, 1984.
27. Борці-антифашисти (Упорядник О.Д.Довганич). – Ужгород: Карпати, 1988.
28. Того дня зійшло сонце возз'єднання: минуле і сучасне... – С. 75–162.
29. Возз'єднання... – С. 280–298, С. 300–303.
30. Звершилося. Сталось. Навіки збулось... – С.93–126.
31. Пагиря В. Разом з Україною. До 55-річчя першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. – Мукачево: Карпатська вежа, 1999. – С. 8–27, 35–48; Його ж. Разом з Україною. Історичний нарис. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – С.7–32, 37–47.
32. Сабов Ф. Ми обирали своє майбутнє. – Ужгород: Закарпаття, 2002. – С. 17–39, 47–52.
33. Новини Закарпаття. – 1996. – 5 жовтня.
34. Довганич О.Д. У сутінках забуття. Репресовані делегати першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України. – Ужгород: В-во В.Падяка, 2000.
35. Возз'єднання. – С. 123–124.
36. Там само. – С. 109–110.

СПИСОК ГОСТЕЙ, ЗАПРОШЕНИХ НА ПЕРШИЙ З'ЇЗД НАРОДНИХ КОМІТЕТІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ*

Андрійцьо Іван Юрійович
Балабан Василь Іванович
Бардінова Марія
Берцик Федір
Бєляков Дмитро Федорович
Біляк Георгій
Бобаль Михайло Петрович
Боркелей Омелян
Брежнєв Леонід Ілліч
Брижак Дмитро
Бунганич Іван Петрович
Бурч Василь Васильович
Вайс Василь Абрамович
Вальницький Омелян Михайлович
Вінар Єва Іллівна
Гальо Василь
Гандера Ганна Михайлівна
Ганущак Рудольф Павлович
Глагола Дмитро Дмитрович
Глеба Андрій Андрійович
Глушко Петро Іванович
Головко Михайло Іванович
Гомона Марія Василівна
Гонак Юрій Гаврилович
Граб Юрій
Гудак Михайло Степанович
Добош Степан Васильович
Дулов Михайло
Дьомін Микита Степанович
Жупан Михайло Степанович
Іванчик Юрій Юрійович
Казначеєв Георгій Вікторович
Капац Василь Васильович
Кафчак Іван
Керечун Дмитро Іванович
Кормош Віра
Кормош Данило
Кормош Марія
Королович Василь Іванович
Король Василь Омелянович
Кость Василь
Кравчук Іван Павлович
Крічфалушій Михайло Васильович
Курах Віктор Павлович
Курта Микола Іванович
Кушнір Василь
Логойда Василь Федорович
Логойда Микола Олексійович
Маняк Георгій Васильович
Марусинець Варвара Іванівна
Масяк Михайло Михайлович
Магей Василь
Мешко Іван Михайлович
Мобел Петро Іванович
Мовзер Гаврило
Мойсюк Микола
Паканич Юрій
Палаташ Василь Іванович
Паук Василь
Пахомов Степан Степанович
Пашкус Олександр Гнатович
Петрунько Гаврило Іванович
Прищепа Іван Савич
Прінц Василь Васильович
Пронін Михайло Михайлович
Путраш Іван
Путраш Ірина Миколаївна
Ревес Гейза
Рішко Магдалина Юріївна
Рішко Павло
Роман Юрій
Рошко Іван Федорович
Руд Михайло
Русин Василь Павлович

* Список підготував Михайло Троян, звірив і уточнив Омелян Довганич.

Руснак Іван Іванович
Рудош Георгій Іванович
Сарканич Михайло Георгійович
Свирида Юрій
Сільцер Іван Юлійович
Слук Олександр
Стендер Іван Петрович
Стойка Василь Іванович
Студеняк Михайло
Сулима Іван
Суран Василь Григорович
Тесличко Василь Васильович
Титинець Іван Іванович
Тканко Олександр Васильович
Тромпак Микола Андрійович
Троян Михайло Васильович
Туркіш Михайло Іванович
Туркіш Павло
Турок Михайло
Туряниця Юрій Іванович
Тюльпанов Сергій Іванович
Удовічук Іван Ілліч
Уста Дюла
Фабріцій Іван Іванович
Федінець Олександр Васильович
Франц Іван
Хімінець Наталія Василівна
Хімінець Юрій
Ціпф Степан Йосипович
Черевко Василь Михайлович
Чопей Іван Іванович
Шепа Андрій Георгійович
Шварц Натан
Якубович Андрій Йосипович

ВИБІР НА ВІКИ
Історична хроніка

У цьому будинку в Мукачеві (нині кінотеатр "Перемога") 26 листопада 1944 року відбувся перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України.

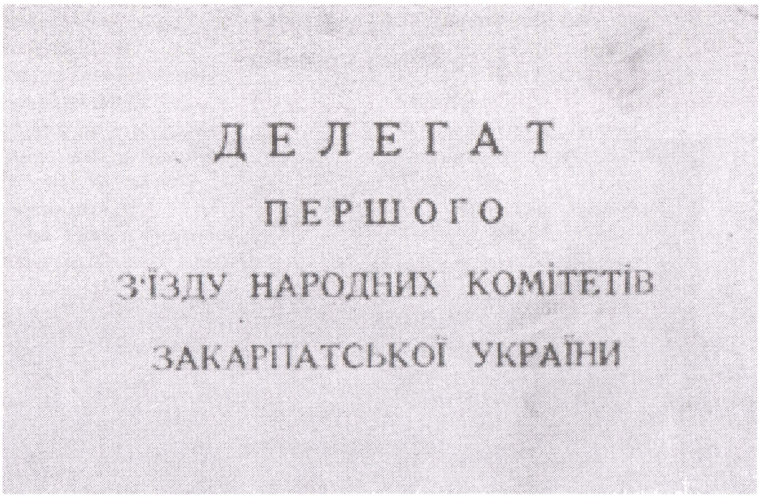

ДЕЛЕГАТ

ПЕРШОГО

З'ЇЗДУ НАРОДНИХ КОМІТЕТІВ

ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

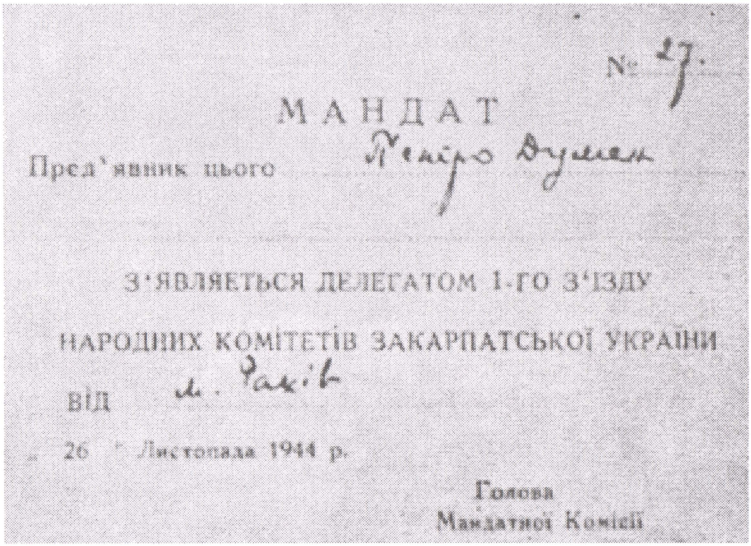

№ 27.

МАНДАТ

Пред'явник цього Петро Дуцем

З'ЯВЛЯЄТЬСЯ ДЕЛЕГАТОМ І-ГО З'ЇЗДУ

НАРОДНИХ КОМІТЕТІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ВІД м. Раків

„ 26 " Листопада 1944 р.

Голова

Мандатної Комісії

Президія першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України.

У залі засідання історичного з'їзду народних комітетів.

У залі кінотеатру м. Мукачева зібралися посланці з усіх районів Закарпаття.

26 листопада 1944 року. Делегати з Рахова підписують історичний Маніфест про возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

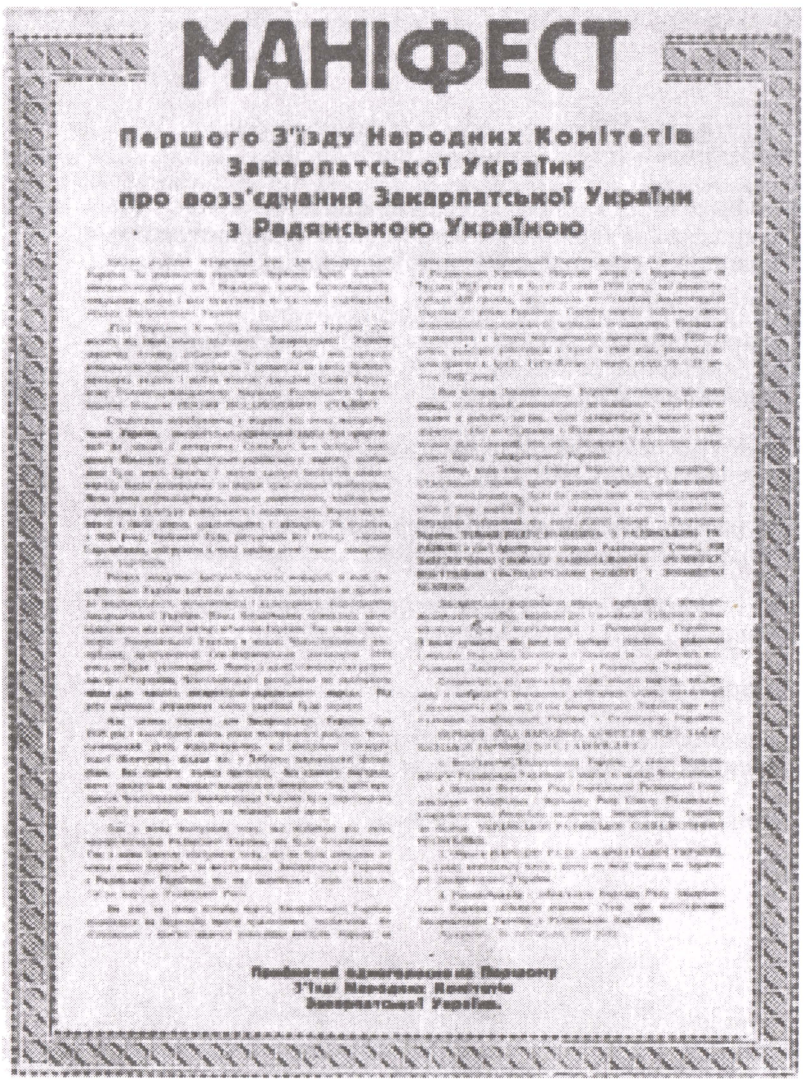

МАНІФЕСТ

Першого З'їзду Народних Комітетів Закарпатської України про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною

Прийнятий одноголосно на Першому З'їзді Народних Комітетів Закарпатської України.

ЗМІСТ

26 листопада 2004 року – 60-річчя першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України..... 3

Маніфест першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною..... 4

Звернення першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України до Президії Верховної Ради УРСР та Ради Народних Комісарів УРСР з проханням прийняти Закарпатську Україну до складу Радянської України..... 7

Незабутня осінь нашої спільної долі. Передмова А.М.Шекети..... 9

Біографічні довідки делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України..... 19

Так готувалася книга про делегатів першого з'їзду. Післямова О.Д.Довганича..... 348

Література..... 357

Список гостей, запрошених на перший з'їзд народних комітетів Закарпатської України..... 359

Вибір на віки. Історична хроніка..... 361

Навічно в пам'яті історії: Біографічний довідник делегатів першого з'їзду
Н 15 народних комітетів Закарпатської України. – Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2004. – 368 с., 8 с. вкл.

ISBN 966-7186-90-3

Вперше зібрані біографічні нариси і довідки про всіх 663 делегатів першого з'їзду народних комітетів Закарпатської України, який відбувся в Мукачеві 26 листопада 1944 року і прийняв Маніфест про возз'єднання краю з Україною, реалізований в Договорі про Закарпатську Україну між Чехословаччиною і Радянським Союзом 29 червня 1945 року.

ББК 63.3(4УКР)
УДК 94 (092) (477.87) "19"

Громадсько-політичне видання

НАВІЧНО В ПАМ'ЯТІ ІСТОРІЇ
Біографічний довідник
делегатів першого з'їзду
народних комітетів
Закарпатської України

Редактор Є.О.Дунайська
Художн.-техн.редактор О.О.Наурсков
Комп'ютерне забезпечення Н.І.Азарова, О.Б.Яковець
Коректор О.О.Обручар

Здано до набору 07.04.04.
Підп.до друку 29.11.04. Формат 84x108/32.
Офсет. Ум.друк. арк. 19,32 + 0,42 вкл. Ум.фарб.-відб. 21,00.
Обл.-вид.арк. 20,55. Вид. № 26. Зам. 463. Тираж 1000 пр.

Госпрозрахунковий редакційно-видавничий
відділ управління у справах преси та інформації.
88005 Ужгород, Руська, 13.

Міська друкарня.
88005 Ужгород, Руська, 13